2018

100 lat GUS

Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Rocznik Statystyczny województwa podkarpackiego 2018

Statistical Yearbook of podkarpackie voivodship

Urząd Statystyczny w Rzeszowie Statistical Office in Rzeszów

Rzeszów 2018

Zespół Redakcyjny
Editorial Board

Przewodniczący
President

Marek Cierpiał-Wolan

Członkowie
Members

Edyta Giełbaga, Dorota Jasiukiewicz, Teresa Krzemińska, Irena Polak, Anna Tworek-Ptak, Beata Rajca, Jadwiga Uchman, Elżbieta Wojnar, Józef Wojtak, Sebastian Wójcik

Sekretarz
Secretary

Barbara Błachut

Redakcja merytoryczna i techniczna
Editors and technical supervision

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Rzeszowie
Team of the Statistical Office in Rzeszów

Druk okładki
Printing of cover

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie

Zdjęcie zamieszczone na okładce
Photograph on the cover

Rzeszów-Ratusz (fot. Marek Tomczyk)

ISSN 1640-0062

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on the website

rzeszow.stat.gov.pl/

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła
When publishing SO data please indicate source

Przedmowa

Przekazuję Państwu dziewiętnastą edycję Rocznika Statystycznego Województwa Podkarpackiego.

Układ tematyczny Rocznika pozostał niezmieniony. Opracowanie zawiera szeroki zestaw informacji statystycznych opisujących zjawiska i procesy zachodzące w województwie, charakteryzujących stan gospodarki i poziom życia mieszkańców Podkarpacia. Wybrane dane o województwie podkarpackim zostały zaprezentowane na tle kraju oraz w retrospekcji sięgającej 2000 roku. Materiał statystyczny wzbogacony został ilustracją graficzną w postaci wykresów.

Oddając Państwu do rąk „Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2018", dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które przyczyniły się do wzbogacenia jego treści. Jednocześnie zachęcam do korzystania z bogatych zasobów danych liczbowych w podziale statystycznym, a także administracyjnym w Banku Danych Lokalnych - https://stat.gov.pl.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Rzeszowie

dr Marek Cierpiał-Wolan

Rzeszów, grudzień 2018 r.

Preface

The Statistical Office in Rzeszów is pleased to present the nineteenth edition of the Statistical Yearbook of Podkarpackie Voivodship.

The thematic scope of the Yearbook has remained unchanged. The publication contains a large extent of statistical data describing phenomena and processes occurring in the voivodship, which characterize the economic situation as well as living standard of the society in Podkarpacie. Selected data on Podkarpackie Voivodship are presented compared to the country as well as in retrospect from the year 2000. The statistical content has been enriched with a graphic illustration in the form of charts.

With the Statistical Yearbook of Podkarpackie Voivodship 2018, I would like to express my gratitude to all persons and institutions for assistance in providing information, which has contributed to enriching its content. At the same time, I encourage you to use the rich resources of data in the statistical and administrative division, available in the Local Data Bank at https://stat.gov.pl.

Director
of the Statistical Office
in Rzeszów

Marek Cierpiał-Wolan, Ph.D.

Rzeszów, December 2018

Spis treści

Przedmowa
Spis tablic
Spis map i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

Tablice przeglądowe

I. Województwo na tle kraju w 2016 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2012–2016)

Działy

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport. Telekomunikacja
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

Contents

Preface 3— 4
List of tables 6— 24
List of maps and graphs 25
Symbols. Abbreviations 26— 27
General notes 28— 33

Review tables

Voivodship compared to the country in 2016 34— 39
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2012–2016) 40— 57

Chapters

Geography 58— 61
Environmental protection 62— 84
Administrative division and territorial self-government 85— 91
Public safety. Justice 92—100
Population 101—126
Labour market 127—160
Wages and salaries. Social security benefits 161—171
Household budgets 172—180
Municipal infrastructure. Dwellings 181—195
Education 196—224
Health care and social welfare 225—241
Culture. Tourism. Sport 242—255
Science and technology. Information society 256—272
Prices 273—277
Agriculture, hunting and forestry 278—306
Industry and construction 307—322
Transport. Telecommunications 323—331
Trade and catering 332—338
Finances of enterprises 339—351
Public finance 352—360
Investments. Fixed assets 361—370
Regional accounts 371—376
Entities of the national economy 377—383

Spis tablic

List of tables

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. **GEOGRAFIA**	CHAPTER I. **GEOGRAPHY**		
Położenie geograficzne województwa	Geographic location of the voivodship	1	58
Powierzchnia i granice w 2017 r.	Area and borders in 2017	2	58
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3	59
Wyższe szczyty górskie	Highest mountain peaks	4	59
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	5	60
Większe rzeki	Principal rivers	6	60
Temperatury powietrza (1971-2017)	Air temperatures (1971-2017)	7	61
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie (1971-2017)	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971-2017)	8	61
DZIAŁ II. **STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA**	CHAPTER II. **ENVIRONMENTAL PROTECTION**		
Uwagi ogólne	General notes	x	62
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany wykorzystania powierzchni województwa (2010, 2015, 2018)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2018)	1 (9)	69
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (10)	70
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (11)	71
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (12)	71
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (13)	72
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up and completing fish ponds (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (14)	72
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (15)	73
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (16)	73

		Tablica Table	Strona Page
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (17)	74
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (18)	75
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (19)	76
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017)	Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (20)	77
Parki narodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	National parks (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (21)	77
Rezerwaty przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (22)	78
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (23)	78
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Nature monuments (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (24)	79
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (25)	79
Odpady według rodzajów (2016, 2017)	Waste by type (2016, 2017)	18 (26)	80
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	19 (27)	80
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (28)	82
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (29)	84
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (30)	84
DZIAŁ III. **PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY**	CHAPTER III. **ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT**		
Uwagi ogólne	General notes	x	85
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017)	Administrative units of the voivodship (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (31)	88
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017	2 (32)	88

		Tablica Table	Strona Page
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiat status in 2017	3 (33)	89
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local self-government entities in 2017	4 (34)	89
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (35)	91
DZIAŁ IV. **BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI**	CHAPTER IV. **PUBLIC SAFETY. JUSTICE**		
Uwagi ogólne	General notes	x	92
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (36)	95
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (37)	98
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (38)	98
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016, 2017)	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (39)	99
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017)	Resolved family cases (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (40)	100
Podmioty w krajowym rejestrze sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities in the national judicial register (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (41)	100
DZIAŁ V. **LUDNOŚĆ**	CHAPTER V. **POPULATION**		
Uwagi ogólne	General notes	x	101
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017)	Population (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (42)	105
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (43)	105
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Population by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (44)	106
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (45)	107
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017)	Gminas inhabited by rural population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (46)	107
Mediana wieku według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	Median age by sex (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (47)	108
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Vital statistics (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (48)	108
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (49)	109

		Tablica Table	Strona Page
Małżeństwa zawarte w 2017 r. według wieku nowożeńców	Marriages contracted in 2017 by age of bridegrooms and brides	9 (50)	110
Małżeństwa zawarte w 2017 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	Marriages contracted in 2017 by previous marital status of bridegrooms and brides	10 (51)	111
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (52)	112
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2017	12 (53)	113
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (54)	114
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Births (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (55)	114
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017)	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (56)	115
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (57)	116
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (58)	116
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2014, 2015, 2016)	Deaths by selected causes (2010, 2014, 2015, 2016)	18 (59)	117
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (60)	118
Zgony niemowląt według przyczyn (2010, 2014, 2015, 2016)	Infant deaths by causes (2010, 2014, 2015, 2016)	20 (61)	119
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2015, 2016, 2017)	Suicides registered by the Police (2015, 2016, 2017)	21 (62)	120
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017)	Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (63)	120
Prognoza ludności (2020-2050)	Population projection (2020-2050)	23 (64)	121
Prognoza gospodarstw domowych (2020-2050)	Households projection (2020-2050)	24 (65)	122
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017)	25 (66)	122
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017)	26 (67)	123
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (68)	124
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2016, 2017)	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2016, 2017)	28 (69)	124
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017)	Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (70)	125
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (71)	125
Kościoły i związki wyznaniowe (2015, 2017)	Churches and religious associations (2015, 2017)	31 (72)	126

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VI. **RYNEK PRACY**	CHAPTER VI. **LABOUR MARKET**		
Uwagi ogólne	General notes	x	127
Aktywność ekonomiczna ludności	**Economic activity of the population**		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2015, 2016, 2017)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2015, 2016, 2017)	1 (73)	136
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in 4th quarter 2017 on the LFS basis	2 (74)	137
Pracujący	**Employment**		
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (75)	138
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (76)	139
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (77)	140
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017)	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (78)	141
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hires (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (79)	142
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (80)	143
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	Graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (81)	145
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.	Job vacancies, newly created and liquidated jobs in 2017	10 (82)	146
Bezrobocie	**Unemployment**		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (83)	147
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (84)	147
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (85)	148
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (86)	150
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Labour Fund expenditures (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (87)	150

		Tablica Table	Strona Page
Warunki pracy	**Work conditions**		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (88)	151
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Events and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (89)	153
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (90)	155
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (91)	155
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20 (92)	157
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (93)	158
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (94)	159
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational accidents and occupational diseases benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (95)	160
DZIAŁ VII. **WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**	CHAPTER VII. **WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	161
Wynagrodzenia	**Wages and salaries**		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (96)	164
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (97)	165
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	3 (98)	166
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	4 (99)	168

		Tablica Table	Strona Page
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2016	5 (100)	170
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	**Social security benefits**		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (101)	171
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross retirement and other pension benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (102)	171
DZIAŁ VIII. **BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH**	CHAPTER VIII. **HOUSEHOLD BUDGETS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	172
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (103)	177
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita available income of households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (104)	177
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita expenditures of households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (105)	178
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (106)	178
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Households furnished with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (107)	179
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	At-risk of poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (108)	180
DZIAŁ IX. **INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA**	CHAPTER IX. **MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	181
Infrastruktura komunalna	**Municipal infrastructure**		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016, 2017)	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (109)	186

		Tablica Table	Strona Page
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (110)	187
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (111)	187
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017)	House-heating (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (112)	188
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (113)	188
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (114)	189
Nieczystości ciekłe (2015, 2016, 2017)	Liquid waste (2015, 2016, 2017)	7 (115)	189
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (116)	190
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally accessible and estate area green belts (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (117)	190
Mieszkania	**Dwellings**		
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwelling stock (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (118)	191
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2015, 2016, 2017)	Dwellings in dwelling stock fitted with installations (2015, 2016, 2017)	11 (119)	191
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017	12 (120)	192
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (121)	193
Mieszkania których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (122)	193
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (123)	194
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (124)	195
DZIAŁ X. **EDUKACJA I WYCHOWANIE**	CHAPTER X. **EDUCATION**		
Uwagi ogólne	General notes	x	196
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (125)	201
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	2 (126)	204
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (127)	206

		Tablica Table	Strona Page
Współczynnik skolaryzacji (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Enrolment rate (2015/11, 2016/17, 2017/18)	4 (128)	207
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/11, 2016/17, 2017/18)	5 (129)	208
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students studying foreign languages in schools for adults (2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (130)	210
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	7 (131)	210
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017)	Special educational centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (132)	211
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (133)	212
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	10 (134)	212
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/11, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/11, 2016/17, 2017/18)	11 (135)	213
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions receiving scholarships (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	12 (136)	213
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (137)	214
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	14 (138)	215
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Basic vocational schools stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (139)	216
Uczniowie i absolwenci branżowych szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (140)	216
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	17 (141)	217

		Tablica Table	Strona Page
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	18 (142)	217
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według pogrup kierunków kształcenia [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (143)	217
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	20 (144)	218
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	21 (145)	219
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia [2016/17, 2017/18]	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education [2016/17, 2017/18]	22 (146)	219
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	23 (147)	220
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	24 (148)	220
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	25 (149)	221
Nauczyciele akademiccy w szkołach wyższych (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Academic teachers in higher education institutions (2015/16, 2016/17, 2017/18)	26 (150)	221
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners — students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	27 (151)	222
Studia podyplomowe i doktoranckie (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral programmes (2015/16, 2016/17, 2017/18)	28 (152)	222
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2017/18 academic year	29 (153)	223
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	30 (154)	223
Wychowanie przedszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Pre-primary education (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (155)	224

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XI. **OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA**	CHAPTER XI. **HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE**		
Uwagi ogólne	General notes	x	225
Pracownicy medyczni (2015, 2016, 2017)	Medical personnel (2015, 2016, 2017)	1 (156)	231
Lekarze specjaliści (2015, 2016, 2017)	Doctors specialists (2015, 2016, 2017)	2 (157)	231
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017)	Out-patient health care (2015, 2016, 2017)	3 (158)	232
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017)	In-patient health care (2015, 2016, 2017)	4 (159)	233
Szpitale ogólne (2015, 2016, 2017)	General hospitals (2015, 2016, 2017)	5 (160)	234
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (161)	235
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (162)	235
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (163)	236
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (164)	236
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (165)	238
Wspieranie rodziny (2016, 2017)	Family support (2016, 2017)	11 (166)	238
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (167)	239
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (168)	239
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (169)	239
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (170)	240
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (171)	240
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (172)	241
DZIAŁ XII. **KULTURA. TURYSTYKA. SPORT**	CHAPTER XII. **CULTURE. TOURISM. SPORT**		
Uwagi ogólne	General notes	x	242
Kultura	**Culture**		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (173)	245

		Tablica Table	Strona Page
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (174)	245
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (175)	246
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (176)	246
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (177)	247
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (178)	247
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2010, 2015, 2016, 2017)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (179)	248
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (180)	248
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (181)	249
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (182)	249
Turystyka	**Tourism**		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (183)	250
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (184)	252
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (185)	253
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (186)	253
Sport	**Sport**		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2015, 2016)	Physical education organizations and sports clubs (2006, 2015, 2016)	15 (187)	254
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	16 (188)	255
DZIAŁ XIII. **NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE**	CHAPTER XIII. **SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY**		
Uwagi ogólne	General notes	x	256
Nauka i technika	**Science and technology**		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (189)	262

		Tablica Table	Strona Page
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal personnel in research and development by educational level (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (190)	263
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (191)	264
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin B+R (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross domestic expenditures on research and development by field of R&D (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (192)	265
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices)	5 (193)	265
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development by type of activity (current prices) [2015, 2016, 2017]	6 (194)	266
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (195)	266
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (196)	267
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015–2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015–2017	9 (197)	268
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	10 (198)	269
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (199)	270
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Resident inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (200)	271
Społeczeństwo informacyjne	**Information society**		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno – telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (201)	272
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Purpose of using the Internet by enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (202)	272
DZIAŁ XIV. **CENY**	CHAPTER XIV. **PRICES**		
Uwagi ogólne	General notes	x	273
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (203)	274
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (204)	274

		Tablica Table	Strona Page
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (205)	277
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	Average market-place prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (206)	277
DZIAŁ XV. **ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO**	CHAPTER XV. **AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY**		
Uwagi ogólne	General notes	x	278
Rolnictwo	**Agriculture**		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (207)	284
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2015, 2016, 2017)	Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (208)	285
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	Farms by area groups (2010, 2013, 2016)	3 (209)	285
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2014, 2015, 2016]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2014, 2015, 2016]	4 (210)	286
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2014, 2015, 2016]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2014, 2015, 2016]	5 (211)	286
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	Sown area (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (212)	288
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2011-2015, 2015, 2016, 2017)	Selected crop production and yields (2011-2015, 2015, 2016, 2017)	7 (213)	289
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2015, 2016, 2017)	Area and production of ground vegetables (2015, 2016, 2017)	8 (214)	290
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2016, 2017)	Area and production of tree fruit in orchards (2015, 2016, 2017)	9 (215)	291
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2016, 2017)	Area, production and yields of fruit bushes and berry fields in orchards (2015, 2016, 2017)	10 (216)	292
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (217)	293
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (218)	294
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (219)	294
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (220)	295
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (221)	295
Ciągniki rolnicze (2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2013, 2016)	16 (222)	296

		Tablica Table	Strona Page
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	17 (223)	296
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (224)	297
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (225)	298
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (226)	299
Łowiectwo	**Hunting**		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (227)	299
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Shot of main game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (228)	300
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (229)	300
Leśnictwo	**Forestry**		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest land (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (230)	301
Powierzchnia lasów (2015−2017)	Forest areas (2015−2017)	25 (231)	302
Zasoby drzewne na pniu (2015−2017)	Growing stock of standing wood (2015−2017)	26 (232)	303
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (233)	304
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	Removals (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (234)	305
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (235)	306
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest fires (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (236)	306
DZIAŁ XVI. **PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO**	CHAPTER XVI. **INDUSTRY AND CONSTRUCTION**		
Uwagi ogólne	General notes	x	307
Przemysł	**Industry**		
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2016, 2017)	Sold production of industry (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (237)	310
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (238)	311

		Tablica Table	Strona Page
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of selected products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (239)	312
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (240)	313
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (241)	315
Budownictwo	**Construction**		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (242)	317
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	7 (243)	317
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (244)	319
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed by type of buildings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (245)	320
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (246)	322
DZIAŁ XVII. **TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA**	CHAPTER XVII. **TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	323
Transport	**Transport**		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Railway lines operated (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (247)	326
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017)	Hard surface public roads (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (248)	326
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (249)	327
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Regular bus communication lines (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (250)	327
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (251)	328
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017)	Urban transport (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (252)	328
Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Rzeszów (2010, 2015, 2016, 2017)	Passenger traffic in Rzeszów Airport (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (253)	328
Przeładunek ładunków w portach lotniczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Freight loaded and unloaded at airports (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (254)	329
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents and their casualties (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (255)	329
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2016, 2017)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2016, 2017)	10 (256)	330

		Tablica Table	Strona Page
Telekomunikacja	**Telecommunications**		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Telephone subscribers and telephone sets (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (257)	331
DZIAŁ XVIII. **HANDEL I GASTRONOMIA**	CHAPTER XVIII. **TRADE AND CATERING**		
Uwagi ogólne	General notes	x	332
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (258)	335
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (259)	335
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (260)	336
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational forms and petrol stations (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (261)	336
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (262)	337
Magazyny handlowe (2009, 2012, 2015)	Trade warehouses (2009, 2012, 2015)	6 (263)	337
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (264)	338
DZIAŁ XIX. **FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW**	CHAPTER XIX. **FINANCES OF ENTERPRISES**		
Uwagi ogólne	General notes	x	339
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (265)	343
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (266)	344
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (267)	345
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (268)	346
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (269)	347
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (270)	349

		Tablica Table	Strona Page
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2016, 2017)	Share capital of companies (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (271)	350
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (272)	351
DZIAŁ XX. **FINANSE PUBLICZNE**	CHAPTER XX. **PUBLIC FINANCE**		
Uwagi ogólne	General notes	x	352
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenue of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (273)	355
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2017	2 (274)	357
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditure of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (275)	358
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2017	4 (276)	359
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2016, 2017)	Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2015, 2016, 2017)	5 (277)	360
DZIAŁ XXI. **INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE**	CHAPTER XXI. **INVESTMENTS. FIXED ASSETS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	361
Inwestycje	**Investments**		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (278)	364
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (279)	366
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (280)	367
Środki trwałe	**Fixed assets**		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	4 (281)	368
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	5 (282)	370

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XXII. **RACHUNKI REGIONALNE**	CHAPTER XXII. **REGIONAL ACCOUNTS**		
Uwagi ogólne	General notes	x	371
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2014, 2015, 2016]	1 (283)	375
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2014, 2015, 2016]	2 (284)	376
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2014, 2015, 2016)	Nominal income in the households sector (2014, 2015, 2016)	3 (285)	376
DZIAŁ XXIII. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ**	CHAPTER XXIII. **ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY**		
Uwagi ogólne	General notes	x	377
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy registered in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (286)	378
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy registered in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (287)	378
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (288)	381
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (289)	382
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (290)	383

Spis map i wykresów

List of maps and graphs

		Strona Page
Podział administracyjny województwa podkarpackiego w 2017 r.	Administrative division of Podkarpackie voivodship in 2017	180-181
Podział województwa podkarpackiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) w 2018r.	Division of Podkarpackie voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) in 2018	180-181
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017	180-181
Ruch naturalny ludności (2000-2017)	Vital statistics (2000-2017)	180-181
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000-2017)	Life expectancy at the age of 0 (2000-2017)	180-181
Struktura pracujących w 2017 r.	Structure of employed persons in 2017	180-181
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia w 2017 r.	Structure of registered unemployed persons by age and educational level in 2017	180-181
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (2015, 2016, 2017)	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the national economy (2015, 2016, 2017)	180-181
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r.	Dwellings fitted with installations in 2017	180-181
Mieszkania oddane do użytkowania (2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2015, 2016, 2017)	180-181
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/2018	Education by educational level in the 2017/2018school year	180-181
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Land use in agricultural holdings in 2017	180-181
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe)	Structure of market agricultural output in 2016 (constant prices)	180-181
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Structure of construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	180-181
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2015, 2016, 2017)	Revenue and expenditure of local self-government units budgets per capita (2015, 2016, 2017)	180-181
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) [2014, 2015, 2016]	180-181
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.	Structure of entities of the national economy in 2017	180-181

Objaśnienia znaków umownych
Symbols

Kreska (—)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 31. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 31.
Znak *	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak #	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	–	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty
Major abbreviations

tys. thous.	= tysiąc = thousand
mln	= milion million
zł zl	= złoty = zloty
szt. pcs	= sztuka = piece
egz	= egzemplarz
kpl	= komplet
wol. vol.	= wolumin = volume
μg	= mikrogram microgram
g	= gram gram
kg	= kilogram kilogram
dt	= decytona deciton
t	= tona tonne
mm	= milimetr millimetre
cm	= centymetr centimetre
m	= metr metre
km	= kilometr kilometre
m^2	= metr kwadratowy square metre
ha	= hektar hectare
km^2	= kilometr kwadratowy square kilometre
l	= litr litre
hl	= hektolitr hectolitre
dm^3	= decymetr sześcienny cubic decimetre

m^3	= metr sześcienny cubic metre
dam^3	= dekametr sześcienny cubic decametre
hm^3	= hektometr sześcienny cubic hectometre
kW·h	= kilowatogodzina kilowatt·hour
MW·h	= megawatogodzina megawatt·hour
GW·h	= gigawatogodzina gigawatt·hour
TJ	= teradżul terajoule
°C	= stopień Celsjusza centigrade
h	= godzina hour
d 24h	= doba = 24 hours
r.	= rok
ceg brick	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych = standard brick unit expressing the quantity of wall building materials
t/r *t/y*	= ton rocznie = tonnes per year
art.	= artykuł *article*
cd. cont.	= ciąg dalszy = continued
dok. cont.	= dokończenie = continued
Lp. No.	= liczba porządkowa = number
Kk	= Kodeks karny
kl.	= klasa
nr (Nr) No.	= numer = number
poz.	= pozycja
pkt	= punkt
tabl.	= tablica table
ust.	= ustęp
Dz. U.	= Dziennik Ustaw
itp. etc.	= i tym podobne = and the like
m.in. i.a.	= między innymi = inter alia
np. e.g.	= na przykład = for example
tj. i.e.	= to jest = that is
tzn. i.e.	= to znaczy = that is
tzw.	= tak zwany
PKP	= Polskie Koleje Państwowe
S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
ZOZ	= Zakład Opieki Zdrowotnej Health Care Institution
NTS NUTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych = Nomenclature of Territorial Units for Statistics
EKG ECE	= Europejska Komisja Gospodarcza = Economic Commission for Europe
EUROSTAT	= Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich Statistical Office of the European Communities
ONZ UN	= Organizacja Narodów Zjednoczonych = United Nations
UNESCO	= Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007; wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono **„Przemysł"** jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych" oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją";

Pod pojęciem **„Pozostałe usługi"** ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna", „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca", „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", „Edukacja", „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna", „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją" oraz „Pozostała działalność usługowa".

2) według **sektorów instytucjonalnych** — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;
3) według **sektorów własności**:
   — **sektor publiczny** — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną" z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
   — **sektor prywatny** — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną" z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana" określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007,** compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007; introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item **"Industry"** was introduced as an additional grouping, including sections "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities";

The item **"Other services"** was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of national accounts;
3) according to **ownership sectors**:
   — **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,
   — **private sector** — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:
— do 9 osób,
— od 10 do 49 osób,
— 50 osób i więcej.

4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.**

5. Dane w podziale według sekcji, PKD, działów opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007 — należy wymienić:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS**), na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) z późniejszymi zmianami w miejsce obowiązującej do dnia 31 XII 2014 r.;
2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług — PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) z późniejszymi zmianami, w miejsce PKWiU 2008 stosowanej do 31 XII 2016 r.;
3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and, unless otherwise indicated, include entities employing:
— up to 9 persons,
— from 10 to 49 persons,
— 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE Rev. 2 sections and division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method,** the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS),** on the basis of which councillors of organs of local self-government entities are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145) with later amendments replacing the classification valid until 31 XII 2014;

2) the **Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; PKWiU 2015, compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by a decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws. item 1676) with later amendments, in place of the PKWiU classification used until 31 XII 2016;

3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products

dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT 2016)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 I 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 X 2016 r. (Dz. U. poz. 1864).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta** i **wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez **„miasta”** rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez **„wieś”** – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej — ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

(goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which types of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT 2016)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1 I 2017 by a decree of the Council of Ministers dated 3 X 2016 (Journal of Laws item 1864).

8. Iinformation on the voivodship and information divided into **urban areas** and **rural areas,** unless otherwise indicated, is given according to the administrative division at a given period. The term **”urban areas”** is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term **”rural areas”** is understood as rural gminas and rural areas in urban-rural gminas.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in busses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

1) agricultural output — current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;

2) produkcji sprzedanej przemysłu:
— ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006—2010,
— ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżace 2010 r.) dla lat 2011—2015,
—ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015) od 2016 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki — w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach — obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną - jeśli nie zaznaczono inaczej – do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. - Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzono odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

2) sold production of industry:
— 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006—2010,
— 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011—2015,
— 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices — in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. Unless otherwise indicated, the number of population according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted for the purpose of calculating data by the number of population.

When **computing per capita data (per 1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

For calculations it was assumed to use the number of population calculated – unless otherwise indicated – up to 2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, with calculations for the years 2000 and 2001 in accordance with the administrative division obligatory as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of the Population and Housing Census 2011, with calculations for 2010 in accordance with the administrative division obligatory as of 31 XII 2011.

13. Data, unless otherwise indicated, do not include budget entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information for the last year were presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item ”total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót **abbreviation**	**pełna nazwa** **full name**

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)

Objawy i stany niedokładnie określone Symptoms and ill-defined conditions	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified
Wady rozwojowe wrodzone Congenital anomalies	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY — NACE Rev. 2

	sekcje ***sections***
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.) STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPREAN COMMUNITY — NACE Rev. 2 (cont.)	
działy **divisions**	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje".

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series "Zeszyty metodyczne i klasyfikacje" (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII / AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII				
Powierzchnia w km²	312679	17846	5,7	Area in km²
Powiaty	314	21	6,7	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	160	6,5	Gminas
Miasta	919	51	5,5	Towns
Miejscowości wiejskie	52548	1666	3,2	Rural localities
Sołectwa	40726	1551	3,8	Village administrator's offices
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA / ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	1,3	3,6	particulates
gazowych	213920,7	2815,0	1,3	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków [a] (stan w dniu 31 XII)	3258	228	7,0	Municipal waste water treatment plants [a] (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	191	7,8	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	37	4,6	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	805,3	0,7	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane [b] (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	463,6	3,9	Municipal waste collected [b] (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące:				Outlays on fixed assets (current prices) in:
ochronie środowiska:				environmental protection:
w mln zł	6825,4	378,1	5,5	in mln zl
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	3,5	x	in % of total investment outlays
gospodarce wodnej:				water management:
w mln zł	2065,7	98,8	4,8	in mln zl
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,9	x	in % of total investment outlays
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE [c] / PUBLIC SAFETY [c]				
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	29721	3,9	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	140	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	79,9	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.
a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	2129,1	5,5	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	876,2	3,8	urban areas
wieś	15324,3	1252,9	8,2	rural areas
w tym kobiety	19840,4	1086,3	5,5	of which females
Ludność na 1 km^2 powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	119	x	Population per 1 km^2 of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63,4	60,2	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,0	1,2	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	-0,8	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący [ab] (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	852,4	5,5	Employed persons [ab] (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	3684,71	86,0	Average monthly gross wages and salaries in zl
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	91,0	8,4	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego [b] (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	9,6	x	Registered unemployment rate [b] (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	15088,2	5,0	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej [c]	156780,5	16672,0	10,6	sewage distribution [c]
gazowej	152217,2	19975,0	13,1	gas supply
Zasoby mieszkaniowe [d] (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks [d] (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	663,1	4,6	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	375,7	311,5	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	2717,9	4,9	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1436,4	1276,5	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				useful floor area of dwellings:
w tysiącach m^2	1068557,9	54178,6	5,1	in thousands m^2
na 1000 ludności w m^2	27802,7	25446,2	x	per 1000 population in m^2
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178,3	8,1	4,6	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	3,8	x	dwellings
izby	18,1	17,7	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2	430,5	407,1	x	useful floor area of dwellings in m^2

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
EDUKACJA [a] I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego EDUCATION [a] — as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach [b] w tys.:				Pupils and students of schools [b] in thous.:
podstawowych	2657,0	144,1	5,4	primary
gimnazjalnych	703,9	41,0	5,8	lower secondary
branżowych I stopnia [c]	166,4	9,5	5,7	stage I sectoral vocational [c]
liceach ogólnokształcących	474,5	28,6	6,0	general secondary
technikach	503,2	34,6	6,9	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących[d]	13,0	0,8	6,5	general art [d]
policealnych	235,6	11,8	5,0	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego [e]:				Children attending pre-primary education establishments [e]:
w tysiącach	1361,2	72,3	5,3	in thousand
na 1000 dzieci w wieku 3−6 lat	888	845	x	per 1000 children aged 3−6
OCHRONA ZDROWIA [f] I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII HEALTH CARE [f] AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII				
Pracownicy medyczni [g]:				Medical personnel [g]:
lekarze	90284	4654	5,2	doctors
dentyści	13331	996	7,2	dentists
pielęgniarki [h]	193700	12354	6,4	nurses [h]
Przychodnie	21665	1242	5,7	Out-patients departaments
Szpitale ogólne	951	41	4,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	185263	10219	5,5	Beds in general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne [i]	13338	714	5,4	Generally available pharmacies [i]
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	674	8,5	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	8517,7	6,6	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1 i 2. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych i uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna", ust. 13.

a See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including basic vocational school sections, including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children attending the units performing health care acivities for all school year. f Data include health care of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. g Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and Nationale Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter "Health care and social welfare", item 13.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA (dok.) CULTURE. TOURISM (cont.)				
Muzea i odziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	57	6,0	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	1297,1	3,5	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	31	6,3	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	2010,2	3,5	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki [a] w tys.:				Tourist accommodation establishments [a] in thous.:
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	33,0	4,3	number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	1226,0	3,8	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) [b] w tys. ha	14490,1	555,4	3,8	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) [b] in thous. ha
pod zasiewami [c]	10757,0	314,8	2,9	sown area [c]
grunty ugorowane	150,4	18,5	12,3	fallow land
uprawy trwałe	384,3	12,9	3,3	permanent crops
w tym sady	362,0	11,1	3,1	oh which orchards
ogrody przydomowe	27,7	4,1	14,8	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	205,2	6,5	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) [c] w tys. ha:				Sown area (as of June) [c] in thous. ha:
zboża	7602,0	229,5	3,0	cereals
ziemniaki	321,3	26,2	8,2	potatoes
warzywa gruntowe [d]	177,6	4,8	2,7	field vegetables [d]
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	897,2	2,8	cereals
ziemniaki	8956,0	693,9	7,7	potatoes
warzywa gruntowe [d]	4583,3	92,4	2,0	field vegetables [d]
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	39,1	93,1	cereals
ziemniaki	279	265	95,0	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	682,6	7,4	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w mln zł	1417247,1	47783,8	3,4	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	36886	22458	60,9	per capita in zl
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej [e] (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production [e] (current prices):
w mln zł	186798,0	7842,3	4,2	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	4862	3686	75,8	per capita in zl

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, kitchen gardens and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens. e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII / TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS — as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	299644,6	16807,9	5,6	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	94,4	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane [a] w tys. szt:				Registered cars [a] in thous. units:
osobowe	22503,6	1133,4	5,0	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe [b]	3639,0	168,6	4,6	lorries and road tractors [b]
Placówki dla usług pocztowych [c]	7564	399	5,3	Postal service offices [c]
Telefoniczne łącza główne [d]:				Fixed main line [d]:
w tysiącach	4081,8	153,3	3,8	in thousands
w tym standardowe łącza główne	3338,1	134,8	4,0	of which standard main line
na 1000 ludności	106,2	72,0	x	per 1000 population
HANDEL — stan w dniu 31 XII / TRADE — as of 31 XII				
Sklepy	355043	16809	4,7	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	127	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	131	6,0	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE / PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin [e]				**Budgets of gminas [e]**
Dochody:				Revenue:
w mln zł	111189,3	7395,7	6,7	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	4307	4149	96,3	per capita in zl
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	111984,4	7507,3	6,7	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	4338	4211	97,1	per capita in zl
Budżety miast na prawach powiatu				**Budgets of cities with powiat status**
Dochody:				Revenue:
w mln zł	78529,5	2062,2	2,6	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	6229	5976	95,9	per capita in zl
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	78504,1	2117,0	2,7	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	6227	6135	98,5	per capita in zl
Budżety powiatów				**Budgets of powiats**
Dochody:				Revenue:
w mln zł	25388,5	1764,7	7,0	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	983	990	100,7	per capita in zl
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	25360,4	1765,2	7,0	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	982	990	100,8	per capita in zl
Budżety województw				**Budgets of voivodships**
Dochody:				Revenue:
w mln zł	14771,4	942,6	6,4	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	384	443	115,4	per capita in zl
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	14317,4	916,6	6,4	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	373	431	115,5	per capita in zl

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatora wyznaczonego (obecnie jest to Poczta Polska S.A.). d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern operators (currently Poczta Polska S.A.). d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)
VOIVODSHIP COMPARED TO THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):	257880,7	10928,1	4,2	Investment outlays (current prices):
w mln zł	6712	5136	76,5	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł				per capita in zl
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):	3831949,8	169194,2	4,4	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w mln zł	99703	76466	76,7	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	257880,7	10928,1	4,2	per capita in zl
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON [a] (stan w dniu 31 XII)	4309800	171070	4,0	Entities of the national economy recorded in the REGON register [a] (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	5360	4,7	public sector
sektor prywatny	4140861	164199	4,0	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2016				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w mln zł	1861112	72567	3,9	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	48432	34120	70,4	per capita in zl
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w mln zł	1643981	64098	3,9	in mln zl
na 1 pracującego w zł	113872	85093	74,7	per 1 employed person in zl
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w mln zł	1121369	49320	4,4	in mln zl
na 1 mieszkańca w zł	29182	23189	79,5	per capita in zl

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture; by ownership sectors – excluding entities for which the information on the form of ownership does not occur in the REGON register.

Uwaga. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 i 2005 dokonano przy przyjęciu 2010 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
Note. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 and 2005 are based on the revised number of Population and Housing Census 2011.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					POWIERZCHNIA
1	Powierzchnia w km^2 (stan w dniu 31 XII)	17926	17844	17846	17846
					STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:				
2	produkcyjne [a] (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	57,6	58,4	53,2	55,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej [b]	29,8	23,8	27,4	29,9
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km^2 w dam^3	14,6	17,3	15,2	14,2
5	w tym do produkcji przemysłowej	8,9	10,5	8,5	8,5
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	90,9	92,8	98,7	98,1
7	nieoczyszczane na 1 km^2 w dam^3	0,5	0,3	0,1	0,1
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem [c]	40,9	52,1	63,4	69,9
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	4,3	3,9	2,0	1,7
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	28,1	26,7	21,1	19,9
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,0	98,6	99,4	99,3
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	23,2	13,8	32,4	26,3
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	47,9	47,7	44,7	44,9
14	na 1 mieszkańca w m^2	4084	4058	3748	3760
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) [d] na 1 km^2 w t	75,3	69,3	58,8	92,4
16	Odpady komunalne zebrane przez zakłady oczyszczania [e] na 1 mieszkańca w kg	240	165	169	168
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową:				
17	służące ochronie środowiska	8,2	5,4	6,0	4,8
18	służące gospodarce wodnej	1,8	1,2	1,5	1,5
					BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
	Przestępstwa stwierdzone przez Policję [f] w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych	34695	43909	36885	35681
20	na 10 tys. ludności	165,2	209,3	173,4	167,6
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [f] w %	60,1	69,7	73,3	71,0

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca — dane szacunkowe, ludność ogółem — na stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Do 2012 r. —

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Population connected to — estimated data, the total solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. f Until 2012

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od

population, which includes the results of the Population and Housing Census 2002, and since 2010 on the basis of the

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA					
17846	17846	17846	17846	Area in km^2 (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal - for purposes of:	
53,9	58,8	52,5	51,7	production [a] (excluding agriculture forestry and fishing)	2
30,5	29,0	32,6	33,2	exploitation water supply network [b]	3
13,8	14,9	13,2	13,0	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km^2 in dam^3	4
8,0	9,4	7,5	7,3	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,3	98,4	98,4	98,6	treated in % of requiring treatment	6
0,1	0,1	0,1	0,1	untreated per 1 km^2 in dam^3	7
71,5	72,4	73,4	73,9	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population [c]	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
1,4	1,4	1,3	1,3	particulates	9
14,6	19,1	16,3	16,4	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
98,9	99,3	99,3	99,3	particulates	11
31,6	19,8	23,2	30,2	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
44,9	44,9	44,9	44,9	in % of total area	13
3761	3766	3766	3763	per capita in m^2	14
61,6	130,5	78,1	45,1	Generated waste (excluding municipal waste) [d] (during the year) per 1 km^2 in t	15
179	196	210	218	Municipal waste collected [e](during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) – in % of total outlays:	
3,1	4,5	2,2	3,5	in environmental protection	17
1,7	1,2	0,8	0,9	in water management	18
PUBLIC SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police [f] in completed preparatory proceedings:	
27908	27487	23437	29721	in absolute numbers	19
131,1	129,2	110,2	139,7	per 10 thous. population	20
69,7	71,6	69,3	79,9	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police [f] in %	21

podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska". ust. 7. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

population — based on balances. d See general notes to the chapter "Environmental protection", item 7. e Estimated data; in 2000 defined as — including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					LUDNOŚĆ [a]
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2101375	2098263	2127948	2129294
2	miasta	854767	846826	882262	878297
3	wieś	1246608	1251437	1245686	1250997
4	w tym kobiety	1072759	1071981	1086326	1086692
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	104	104	104	104
6	Ludność na 1 km^2 powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	117	118	119	119
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
7	przedprodukcyjnym	578421	484527	431007	407577
8	produkcyjnym	1222021	1301539	1358887	1355579
9	poprodukcyjnym	300933	312197	338054	366138
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,6	5,6	6,2	5,0
11	Rozwody na 1000 ludności	0,7	1,3	1,0	1,1
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,2	9,7	10,3	9,6
13	Zgony [b] na 1000 ludności	8,6	8,7	8,6	8,7
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,6	1,1	1,7	0,8
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,2	7,3	5,2	4,5
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
16	mężczyźni	71,2	72,0	73,7	74,8
17	kobiety	79,0	80,3	81,8	82,4
18	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,9	-1,1	-0,9	-1,5
					RYNEK PRACY
	Pracujący [de] (stan w dniu 31 XII):				
19	w tysiącach	945,6	639,1	781,8	792,8
20	w tym kobiety	465,2	295,8	371,0	382,0
21	na 1000 ludności	450,1	304,6	367,4	372,3
22	w sektorze prywatnym w %	77,3	72,5	78,8	80,7
	według rodzajów działalności w %:				
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	24,9	33,2	32,8
24	przemysł i budownictwo	.	27,9	24,5	24,2
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia[Δ]; informacja i komunikacja	.	20,0	18,0	17,5
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości[Δ]	.	2,5	2,0	2,0
27	pozostałe usługi [f]	.	24,8	22,3	23,5

a Patrz uwagi ogólne działu „Powierzchnia i ludność". b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano dane 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnianiem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne"; „Edukacja", „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna",

a See general notes to the chapter "Area and population". b Including infant deaths. c For calculating net migration, data on internal migration considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005 — "Other services" refers to the NACE Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service entertainment and recreation" and "Other service activities".

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION [a]					
2129187	2127657	2127656	2129138	Population (as of 31 XII)	1
880328	877671	876148	876243	urban areas	2
1248859	1249986	1251508	1252895	rural areas	3
1086504	1085878	1085739	1086326	of which females	4
104	104	104	104	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
119	119	119	119	Population per 1 km^2 of total area (as of 31 XII)	6
				Population of age (as of 31 XII):	
400847	394644	390816	389238	pre-working	7
1351342	1345402	1337727	1329033	working	8
376998	387611	399113	410867	post-working	9
5,3	5,1	5,2	5,2	Marriages per 1000 population	10
1,1	1,2	1,2	1,2	Divorces per 1000 population	11
9,4	9,2	9,5	10,3	Live births per 1000 population	12
8,6	9,1	9,0	9,1	Deaths [b] per 1000 population	13
0,7	0,1	0,5	1,2	Natural increase per 1000 population	14
5,0	4,1	4,5	3,3	Infant deaths per 1000 live births	15
				Life expectancy at the moment of birth:	
75,1	74,9	75,4	75,6	males	16
82,8	82,5	83,0	83,1	females	17
-1,1	-1,3 [c]	-0,8	-0,8	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	18
LABOUR MARKET					
				Employed persons [de] (as of 31 XII):	
804,3	809,7	831,4	852,4	in thousands	19
388,0	390,6	400,6	408,7	of which women	20
377,8	380,6	390,8	400,3	per 1000 population	21
80,9	81,2	81,5	81,9	in private sector in %	22
				by kind of activities in %:	
32,3	32,1	31,3	30,5	agriculture, forestry and fishing	23
24,3	24,4	24,8	25,3	industry and construction	24
17,6	17,9	18,1	18,2	trade; repair of motor vehicles[Δ]; transportation and storage; accommodation and catering[Δ]; information and communication	25
2,0	1,9	1,9	1,9	financial and insurance activities; real estate activities	26
23,8	23,7	23,9	24,1	other services [f]	27

o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od uwzględnieniu wyników: w 2000 r. Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna", „Administrowanie i działalność wspierająca[Δ]",

for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). e Data are compiled of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census 2010. f The term activities", "Public administration and defense; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
	RYNEK PRACY (dok.)				
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	129,3	128,1	124,6
2	na 1000 ludności	.	61,6	60,2	58,5
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	21,3	28,7	27,3
4	na 1000 ludności	.	10,2	13,5	12,8
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	182,2	164,0	142,3	154,2
6	2000 = 100	100,0	90,0	78,1	84,7
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	53,4	53,4	51,6	50,2
8	w wieku 24 lata i mniej	32,8	25,0	24,5	21,2
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	50,4	52,4	37,4	42,8
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	1059	436	148	115
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego [a] (stan w dniu 31 XII) w %	16,2	18,5	15,4	16,3
	WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH				
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1639,26	2001,53	2753,12	3147,19
13	2000 = 100	100,0	122,1	167,9	192,1
14	w tym: w przemyśle	.	2017,80	2742,92	3151,37
15	w budownictwie	.	1703,23	2295,34	2562,98
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	510,9	487,0	472,2	458,4
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	377,6	374,3	380,8	378,1
18	rolników indywidualnych	133,3	112,7	91,4	80,3
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	719,64	955,13	1351,01	1600,77
20	rolników indywidualnych [b]	562,19	722,98	925,13	1091,30
	INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA				
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	11252,2	12492,7	13181,2	14192,3
22	kanalizacyjnej [c]	4096,4	8786,4	12414,9	15073,9
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	49,5	47,3	46,9	47,5
24	na 1 mieszkańca w m^3	23,6	22,5	22,0	22,3
	energii elektrycznej w miastach [d]:				
25	w gigawatogodzinach	428,0	478,8	532,1	531,6
26	na 1 mieszkańca w kWh	499,7	564,6	602,8	604,6

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego Emerytalno-Rentowego. c Łącznie z kolektorami. d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census 2010. b Including payments from non-agricultural social security system households whose main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
127,1	127,7	131,8	136,6	in thousands	1
59,7	60,0	60,2	64,2	per 1000 population	2
				in construction:	
26,6	25,4	25,9	26,5	in thousands	3
12,5	11,9	12,2	12,5	per 1000 population	4
137,9	123,5	107,6	91,0	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	5
75,7	67,8	59,0	49,9	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
51,0	51,5	52,4	53,4	women	7
19,3	17,7	15,1	14,0	aged 24 years and less	8
44,9	44,3	45,2	46,1	out of work for longer than 1 year	9
102	84	51	50	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
14,6	13,2	11,5	9,6	Registered unemployment rate [a] (as of 31 XII) in %	11
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3266,17	3371,47	3501,68	3684,71	Average monthly gross wages and salaries in zl	12
199,4	205,8	213,8	224,9	2000 = 100	13
3292,46	3402,24	3569,29	3810,30	of which: in industry	14
2624,60	2665,26	2774,75	2922,27	in construction	15
452,8	451,7	452,0	451,3	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
				receiving retirement pay and pensions paid by the Social	17
375,6	376,4	378,6	380,4	Insurance Institution	
77,2	75,3	73,4	70,9	farmers	18
				Average monthly gross retirement pay and pension in zl:	
1660,43	1720,93	1755,86	1811,81	paid by the Social Insurance Institution	19
1115,31	1150,49	1156,19	1177,41	farmers [b]	20
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
14409,2	14765,1	15000,2	15088,2	water supply	21
15679,2	16238,4	16472,3	16672,0	sewage [c]	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
47,6	49,3	49,7	48,7	in cubic hectometre	23
22,3	23,2	23,4	22,9	per capita in m^3	24
				electricity in urban areas [d]:	
523,7	523,0	521,8	527,2	in gigawatt·hour	25
594,9	595,0	594,8	601,4	per capita in kWh	26

uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005 — of the Population and Housing Census 2002 as well as the in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000 excluding

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
	INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)				
	Zasoby mieszkaniowe [a] (w 2000 r. - zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	563,2	601,6	619,5	635,7
2	na 1000 ludności	268,0	286,7	291,1	298,5
3	izby na 1000 ludności	946,5	1130,1	1178,8	1215,5
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2:				
4	na 1000 ludności	17900,0	22102,7	23178,4	24041,2
5	przeciętna 1 mieszkania	66,8	77,1	79,6	80,5
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	2,9	4,1	5,0	6,2
7	na 1000 ludności	1,4	1,9	2,3	2,9
8	izby na 1000 ludności	6,8	10,5	11,9	14,8
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2:				
9	na 1000 ludności	151,2	243,6	276,7	346,4
10	przeciętna 1 mieszkania	109,7	125,3	118,5	119,0
	EDUKACJA [b] I WYCHOWANIE				
	Uczniowie w szkołach [c] (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych [d]	201,8	158,4	130,9	122,1
12	gimnazjach	72,7	99,4	76,2	68,3
13	branżowe I stopnia [ef]	26,1	14,5	14,7	11,3
14	liceach ogólnokształcących [g]	50,1	44,5	40,1	34,3
15	liceach profilowanych	x	12,0	1,9	0,3
16	technikach [h]	72,0	38,9	38,0	35,0
17	artystycznych ogólnokształcących [i]	1,1	1,1	1,0	0,9
18	policealnych	9,2	12,0	12,5	13,4
	Absolwenci szkół [ck] w tys.:				
19	podstawowych	74,1 [l]	31,7	24,3	22,6
20	gimnazjów	x	33,9	27,4	24,0
21	zasadniczych zawodowych	10,5	4,3	5,3	4,2
22	liceów ogólnokształcących [g]	9,5	14,3	13,6	13,3
23	liceów profilowanych	x	4,6	1,1	0,4
24	techników [h]	13,9	12,2	9,2	8,3
25	artystycznych ogólnokształcących [i]	0,2	0,2	0,2	0,2
26	policealnych	3,5	4,4	4,6	4,6
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe [gkm] (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	16,3	15,2	14,0	12,4

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1 i 2. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem zasadnicze szkoły zawodowe. fgh Łącznie: f - od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, g - z uzu- technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 - uczniowie, 2006/07-2013/14 - absolwenci). i Dających uprawnienia zawodowe. k Z poprzed- w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

a Based on balances. b See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2. c Excluding schools for adults, except post- schools. fgh Including: f - since the 2004/05 school year, special job-training schools, g - supplementary general secondary schools (in the school years - students, 2006/07-2013/14 - graduates). i Leading to professional certification. k From the previous school year. l Data include

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)					
				Dwelling stocks [a] (in 2000 - inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
641,4	648,5	655,7	663,1	in thousands	1
301,3	304,8	308,2	311,5	per 1000 population	2
1229,2	1245,4	1261,3	1276,5	rooms per 1000 population	3
				usful floor area of dwellings in m^2:	
24357,3	24729,3	25093,2	25446,2	per 1000 population	4
80,9	81,1	81,4	81,7	average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
6,4	7,6	7,9	8,1	in thousands	6
3,0	3,6	3,7	3,8	per 1000 population	7
15,2	16,8	17,4	17,7	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m^2:	
352,7	389,3	396,7	407,1	per 1000 population	9
116,6	108,4	107,1	106,5	average per dwelling	10
EDUCATION [b]					
				Pupils and students in schools [c] (as of beginning of the school year)	
				in thous.:	
128,0	133,9	124,1	144,1	primary [d]	11
65,8	64,0	61,8	40,9	lower secondary	12
11,6	11,0	10,3	9,5	stage I sectoral vocational [ef]	13
32,8	31,0	29,8	28,6	general secondary [g]	14
x	x	x	x	specialised secondary	15
34,6	34,6	34,9	34,6	technical secondary [h]	16
0,9	0,9	0,9	0,8	general art [i]	17
12,3	12,3	12,4	11,8	post-secondary	18
				Graduates in schools [ck] in thous.:	
20,9	20,7	20,2	-	primary	19
22,8	22,0	21,8	20,8	lower secondary	20
2,8	3,7	3,8	2,9	basic vocational	21
12,3	11,2	10,5	10,0	general secondary [g]	22
0,3	x	x	x	specialised secondary	23
8,1	7,8	8,0	8,1	technical secondary [h]	24
0,1	0,2	0,2	0,2	general art [i]	25
4,3	4,1	4,3	4,1	post-secondary	26
				Graduates of basic vocational , general and technical secondary	27
				as well as general art leading to professional certification	
11,1	10,8	10,6	10,1	schools [gkm] (excluding schools for adults) per 1000 population	

szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Do roku szkolnego 2016/17 pełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 - uczniowie, 2005/06-2012/13 - absolwenci), h – z uzupełniającymi niego roku szkolnego. I Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz

secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. e Until the 2016/17 school year, basic vocational 2004/05-2012/13 school years - students, 2005/06-2012/13 - graduates), h - supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 graduates of grades 6 and 7. m Including special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school years, specialised secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
		EDUKACJA [a] I WYCHOWANIE (dok.)			
1	Studenci szkół wyższych [b] (stan w dniu 30 XI) w tys.	61,0	74,0	67,8	57,4
2	Absolwenci szkół wyższych [bc] w tys.	11,3	17,1	19,3	19,2
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	11,5	5,2	12,1	10,3
4	Absolwenci szkół dla dorosłych [d] w tys.	3,8	2,7	3,0	3,6
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
5	miejsca w przedszkolach w tys.	34,6	32,2	37,8	46,2
	dzieci [e] w tys.:				
6	w przedszkolach	33,9	31,1	38,8	47,7
7	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	15,8	14,2	15,8	19,8
8	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat [f]	305	338	419	476
		OCHRONA ZDROWIA [g] I POMOC SPOŁECZNA			
	Pracownicy medyczni [h] (stan w dniu 31 XII):				
9	lekarze	3762	3872	3982	4294
10	lekarze dentyści	751	691	1000	1030
11	pielęgniarki [i]	10425	10198	11074	12166
12	Łóżka w szpitalach ogólnych [k] (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	41,3	42,3	44,9	47,8
13	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (bez międzyodziałowego ruchu chorych)	1360,6	1766,7	1879,4	1983,5
14	Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	487	738	898	1087
15	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	441	543	570	629
16	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4765	3864	3733	3385
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
17	lekarskie	5,3	5,5	6,0	6,6
18	stomatologiczne	0,7	0,6	0,8	0,8
19	Dzieci w żłobkach [l] i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 [m]	16,1	18,2	22,7	39,7
		KULTURA. TURYSTYKA			
20	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	715	700	690	677
21	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	4194	4214	4141	4075
22	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	199	197	168	169
23	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol. [n] na 1 czytelnika	19,1	18,9	19,3	19,4
24	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	0,8	0,8	0,6	0,7
25	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych [o] na 1000 ludności	120	91	105	106
26	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	29	34	44	47
27	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	245	371	420	494

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie", ust. 1 i 2. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami podkarpackim; bez szkół resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. - z roku wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. - w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi o Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami

a See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2. b Including branches, basic branch organisational units and branch Ministry of National Defence; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 - from the calendar year. d From the establishments; since 2007, excluding pre-primary education in the units performing health care activities (until 2011 defined as health care population, and in 2015 - aged 3-5. g Since 2012 data include health care of: the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and nurse practice. i Including master nurses. k Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. performed i voivodship area, including outdoor events.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
EDUCATION [a] (cont.)					
54,2	51,2	48,2	45,6	Students of higher education institutions [b] (as of 30 XI) in thous.	1
17,8	17,5	16,6	15,4	Graduates of higher education institutions [bc] in thous.	2
8,8	7,7	7,1	6,5	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
2,6	3,0	2,5	2,4	Graduates of schools for adults [d] in thous.	4
47,6	48,6	53,2	56,8	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
47,3	46,5	52,7	55,4	children [e] in thous.: in nursery schools	6
17,3	15,0	16,8	16,9	in pre-primary sections in primary schools	7
545	585	569	613	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 [f]	8
HEALTH CARE [g] AND SOCIAL WELFARE					
				Medical personnel [h] (as of 31 XII):	
4345	4467	4539	4654	doctors	9
1038	1006	996	966	dentists	10
12321	12400	12428	12354	nurses [i]	11
48,3	48,2	48,6	48,0	Beds in general hospitals [k] (as of 31 XII) per 10 thous. population	12
1986,3	2027,2	2002,2	2013,7	In-patients in general hospitals per 10 thous. population (excluding inter-ward patient transfers)	13
1125	1137	1182	1242	Out-patient departments (as of 31 XII)	14
639	655	700	714	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	15
3332	3248	3040	2982	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	16
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,7	6,7	6,8	6,9	medical	17
0,8	0,8	0,8	0,9	dental	18
47,7	57,1	65,6	76,4	Children in nurseries [l] and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 [m]	19
CULTURE. TOURISM					
678	679	675	674	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	20
4072	4050	4025	4001	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	21
162	159	156	151	Public library borrowers per 1000 population	22
19,7	19,7	19,6	19,4	Public library loans in vol. [n] per borrower	23
0,7	0,7	0,7	0,7	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	24
106	88	100	96	Audience in theatres and music institutions [o] per 1000 population	25
49	54	60	57	Museums with branches (as of 31 XII)	26
669	686	662	610	Museum and exhibition visitors per 1000 population	27

organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem kalendarzowego. d Z poprzedniego roku szkolnego. e Od 2008 r. łącznie z - nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek - zespołami leczniczą (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat i spraw wewnętrznych i administracji. h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. l Łącznie z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Od organizowanymi w plenerze.

teaching centres of higher education institutions seated outside the territory of Podkarpackie Voivodship; excluding higher schools of the previous school year. e Since 2008, including pre-primary education groups and pre-primary points not listed in division by type of institution). f In 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old Administration. h Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs. n Since 2015 including interlibrary lending. o Data concern activity

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
			KULTURA. TURYSTYKA (dok.)		
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	44	39	30	31
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,7	5,5	4,9	5,9
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	268	316	424	519
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
4	radiowi	159	150	99	101
5	telewizyjni	154	144	95	96
6	Baza noclegowa turystyki [a] (stan w dniu 31 VII)	354	312	379	498
7	w tym hotele	51	49	84	117
8	Miejsca noclegowe [a] (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	102,7	87,9	106,1	119,8
9	Korzystający [a] z noclegów na 1000 ludności	268,7	260,6	327,7	367,4
			ROLNICTWO [b] I LEŚNICTWO		
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) [cd] w tys. ha	904,7	752,8	609,6	584,1
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	92,6	95,6
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) [de] w tys. ha	505,0	412,0	296,3	307,3
	w tym w %:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	57,0	66,0	68,3	64,2
14	w tym: pszenica	27,0	31,1	30,0	30,3
15	żyto	9,9	6,0	5,2	4,6
16	ziemniaki	17,7	13,0	10,0	8,4
17	buraki cukrowe	1,6	1,8	1,5	1,2
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	730,3	783,5	646,5	589,9
19	w tym: pszenica	380,9	394,2	352,9	311,7
20	żyto	101,8	60,5	38,8	35,3
21	ziemniaki [f]	1681,4	875,9	646,0	490,1
22	buraki cukrowe	251,8	259,4	174,3	212,7
	Plony z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	25,4	28,8	31,9	29,9
24	w tym: pszenica	27,9	30,7	39,7	33,4
25	żyto	20,5	24,3	25,3	24,8
26	ziemniaki [f]	188	164	217	190
27	buraki cukrowe	307	348	385	563
	Zwierzęta gospodarskie [d] (stan w czerwcu):				
	bydło:				
28	w tysiącach sztuk	289,0	177,6	113,8	96,7
29	na 100 ha użytków rolnych [c] w szt.	31,9	23,6	18,7	16,6
	trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):				
30	w tysiącach sztuk	384,6	368,4	296,3	175,1
31	na 100 ha użytków rolnych [c] w szt.	42,5	48,9	48,6	30,0
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych [c]:				
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) [g] w kg	106,2	135,9	146,9	140,5
33	mleka krowiego w l	762,6	612,0	446,0	419,9

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego

a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. Data sice 2016 were compiled with consideration imputation for units, which of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat,

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
27	27	30	31	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
5,5	5,6	6,1	7,0	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
631	711	836	945	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
100	100	100	101	radio	4
96	96	96	96	television	5
513	527	582	582	Tourist accommodation establishments [a] (as of 31 VII)	6
130	135	147	148	of which hotels	7
129,7	135,0	144,6	154,9	Number of beds [a] (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
410,4	450,2	522,2	576,2	Tourists [a] accommodated per 1000 population	9
AGRICULTURE [b] AND FORESTRY					
574,8	574,2	588,3	568,4	Agricultural land (as of June) [cd] in thous. ha	10
97,7	96,8	97,5	97,7	of which in good agricultural condition in %	11
319,2	320,2	308,4	314,8	Sown area (as of June) [de] in thous. ha	12
				of which in %:	
65,9	63,8	62,4	63,4	basic cereals (including cereal mixed)	13
30,8	31,2	30,8	30,9	of which: wheat	14
4,3	2,7	2,7	3,1	rye	15
7,9	6,4	7,2	8,3	potatoes	16
1,1	1,1	1,2	1,4	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
716,4	658,8	629,1	697,3	basic cereals (including cereal mixed)	18
369,9	354,8	336,4	374,1	of which: wheat	19
37,9	22,7	20,9	27,7	rye	20
729,1	463,8	563,0	693,9	potatoes [f]	21
269,4	194,8	288,4	305,9	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
34,1	32,3	32,7	34,9	basis cereals (including cereal mixed)	23
37,6	35,5	35,4	38,5	of which: wheat	24
27,4	26,0	25,4	28,0	rye	25
290	225	252	265	potatoes [f]	26
739	529	788	677	sugar beets	27
				Livestock [d] (as of June):	
				cattle:	
94,9	95,5	89,5	89,2	in thousand heads	28
16,5	16,6	15,2	15,7	per 100 ha of agricultural land [c] in heads	29
				pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
192,4	166,9	171,5	170,9	in thousand heads	30
33,5	29,1	29,1	30,1	per 100 ha of agricultural land [c] in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land [c]:	
127,8	131,9	146,9	125,6	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) [g] in kg	32
400,1	401,2	368,0	362,1	of cows' milk in l	33

jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy rolniczą o małej skali. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners on a small scale; d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
	ROLNICTWO [a] I LEŚNICTWO (dok.)				
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych [b]:				
	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi)				
1	w kg	54	102	155	182
2	ziemniaki w kg	12	18	23	49
3	buraki cukrowe w kg	278	345	283	404
	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) [c]				
4	w kg	62	90	107	90
5	mleko krowie w l	137	172	166	189
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych [bde] w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	49,5	66,1	65,1	74,9
7	wapniowych	63,2	74,5	17,0	21,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych [be] w szt.	10,3	14,6	15,8	16,4
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	660,7	664,8	677,8	685,9
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	650,0	653,6	666,8	675,6
11	na 1 mieszkańca w ha	0,31	0,31	0,31	0,32
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	36,3	36,6	37,4	37,9
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m^3	293,7	279,3	328,3	374,1
	PRZEMYSŁ				
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	24236,0	30753,7	38187,7
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe) [f]	.	.	116,6	107,3
16	2005 = 100 (ceny stałe) [f]	.	100,0	131,8	164,3
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	187376	240186	306485
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	11553	14457	17939
	BUDOWNICTWO				
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej [g] (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	2472,3	5649,8	6056,6
20	na 1 mieszkańca w zł	.	1179	2656	2845
	TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII				
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe [h]:				
21	w kilometrach	992	929	981	924
22	na 100 km^2 powierzchni ogólnej w km	5,5	5,2	5,5	5,2
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
23	w kilometrach	14511	14030,3	15008,2	15897,8
24	na 100 km^2 powierzchni ogólnej w km	80,9	78,6	84,1	89,1
	Samochody osobowe zarejestrowane [i]:				
25	w tysiącach sztuk	474,1	627,4	841,2	949,9
26	na 1000 ludności	225,7	299,0	395,3	446,1

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane (średnie ceny bieżące 2010), od 2016 r. ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.). g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – będących zarządcami infrastruktury kolejowej. i Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of the Agricultural since 2016 2015 constant prices (2015 average current prices) g Realized by construction units – by place of performing works. h Data concern rail including cars having temporary permission given at the end of the year.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE [a] AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land [b]:	
250	308	249	280	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
48	55	64	69	potatoes in kg	2
409	399	490	500	sugar beets in kg	3
97	104	113	100	animals for slaughter in terms of meat (including fats)[c] in kg	4
211	201	192	206	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land [bde] in kg:	
80,1	70,6	70,2	82,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
18,9	19,7	21,5	30,8	lime	7
.	.	16,8	.	Agricultural tractors (as of June, in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land [be] in units	8
688,2	689,7	691,2	692,5	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
				Forest areas (as of 31 XII):	
678,0	679,6	681,2	682,6	in thousand hectares	10
0,32	0,32	0,32	0,32	per capita in ha	11
38,0	38,1	38,2	38,3	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
379,1	365,0	369,0	381,2	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m^3	13
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
38209,6	39435,6	43665,9	47783,8	in million zlotys (current prices)	14
101,4	103,6	111,3	109,6	previous year = 100 (constant prices) [f]	15
166,6	172,6	192,1	210,8	2005 = 100 (constant prices) [f]	16
300669	308768	331269	349770	per employee in zl (current prices)	17
17952	18538	20531	22458	per capita in zl (current prices)	18
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production [g] (current prices):	
7039,1	6515,4	5701,0	7842,3	in million zlotys	19
3307	3063	2681	3686	per capita in zl	20
TRANSPORT. POST AND TELECOMMUNICATIONS — as of 31 XII					
				Railway lines operated - standard gauge [h]:	
978	978	978	895	in kilometres	21
5,5	5,5	5,5	5,0	per 100 km^2 of total area in km	22
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
16255,5	16455,6	16716,1	16807,9	in kilometres	23
91,1	92,2	93,3	94,2	per 100 km^2 of total area in km	24
				Registered passenger cars [i]:	
983,4	1024,7	1079,7	1133,4	in thousand units	25
461,9	481,6	507,5	532,3	per 1000 population	26

rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Dotyczy mięsa: wołowego, Powszechnego Spisu Rolnego. f Dla lat 2006-2010 ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.), dla lat 2011-2015 ceny stałe 2010 r. miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów,

conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Concerns Census. f For 2006-2010 constant prices 2005 (average current prices 2005), for 2011-2015 constant prices 2010 (average current prices 2010). network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. i Since 2011

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
	TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII (dok.)				
	Placówki pocztowe operatora wyznaczonego [a]:				
1	w liczbach bezwzględnych	520	468	473	427
2	na 100 tys. ludności	24,7	22,3	22,2	20,1
	Telefoniczne łącza główne [b]:				
3	w tysiącach	475,0	532,0	360,6	267,4
4	na 1000 ludności	226,0	253,5	169,4	125,6
	HANDEL				
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	14440,6	15344,7	17610,4	19697,6
6	na 1 mieszkańca w zł	6874	7315	8375	9253
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	22,4 [c]	19,9	17,0	17,0
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	94 [c]	105	124	126
	FINANSE PUBLICZNE				
	Budżety gmin [d]				
	Dochody:				
9	w milionach złotych	1988,0	3062,2	5157,1	5253,7
10	na 1 mieszkańca w zł	1122	1727	2887	2941
	Wydatki:				
11	w milionach złotych	2057,9	3042,5	5659,7	5240,2
12	na 1 mieszkańca w zł	1161	1716	3168	2933
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	713,6	864,1	1471,7	1793,2
14	na 1 mieszkańca w zł	2172	2662	4320	5242
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	737,2	920,8	1571,8	1813,1
16	na 1 mieszkańca w zł	2243	2837	4614	5 300
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	771,9	895,3	1602,4	1659,1
18	na 1 mieszkańca w zł	436	505	897	929
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	789,2	904,7	1654,7	1639,5
20	na 1 mieszkańca w zł	445	510	926	918
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	198,7	307,9	887,0	1142,2
22	na 1 mieszkańca w zł	95	147	417	537
	Wydatki:				
23	w milionach złotych	201,0	314,2	979,7	1112,2
24	na 1 mieszkańca w zł	96	150	461	522

a Do 2012 r. operator publiczny; w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą operatorów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Until 2012 public operator; in 2000 post offices and telecommunication service offices. b Data concern operators of the public of gminas which are also cities witch powiat status

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. POST AND TELECOMMUNICATIONS — as of 31 XII (cont.)					
				Post offices of appointed operator [a]:	
408	389	392	399	in absolute numbers	1
19,2	18,3	18,4	18,8	per 100 thous. population	2
				Fixed main line [b]:	
258,4	237,2	223,0	153,3	in thousands	3
121,3	111,5	104,8	72,0	per 1000 population	4
TRADE					
				Retail sales (current prices):	
19467,1	22774,5	23403,2	23793,0	in million zlotys	5
9146	10706	11004	11183	per capita in zl	6
17,7	17,7	18,2	16,8	Shops (as of 31 XII) in thous.	7
120	120	117	127	Population (as of 31 XII) per 1 shop	8
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas [d]	
				Revenue:	
5564,1	5601,8	6608,6	7395,7	in million zlotys	9
3115	3140	3707	4149	per capita in zl	10
				Expenditure:	
5541,2	5421,1	6429,6	7507,3	in million zlotys	11
3102	3039	3606	4211	per capita in zl	12
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
1857,6	1855,9	1924,8	2062,2	in million zlotys	13
5426	5403	5598	5976	per capita in zl	14
				Expenditure:	
1959,9	2031,8	1832,7	2117,0	in million zlotys	15
5725	5914	5330	6135	per capita in zl	16
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
1635,0	1587,8	1594,2	1764,7	in million zlotys	17
915	890	894	990	per capita in zl	18
				Expenditure:	
1627,0	1572,4	1517,9	1765,2	in million zlotys	19
911	881	851	990	per capita in zl	20
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
1304,0	1243,6	738,7	942,6	in million zlotys	21
613	585	347	443	per capita in zl	22
				Expenditure:	
1258,7	1326,5	614,1	916,6	in million zlotys	23
591	624	289	431	per capita in zl	24

telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d Bez dochodów

telecommunication network. c Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
	INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE [a]				
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	3927,4	5118,9	10288,7	12013,0
2	na 1 mieszkańca w zł	1869	2440	4837	5643
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	58332,9	77038,3	109173,1	134304,9
4	na 1 mieszkańca w zł	27759	36715	51304	63075
	PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON [b] — stan w dniu 31 XII				
5	Ogółem: w tysiącach	128,4	139,1	152,6	159,6
6	na 10 tys. ludności	611,0	662,7	717,2	750,0
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach	25,6	30,6	34,0	38,7
8	1999 = 100	108,9	130,4	144,7	164,6
	w tym:				
9	spółdzielnie	0,8	0,8	0,7	0,8
10	spółki handlowe	3,6	5,8	7,5	9,5
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	0,6	0,7	1,0	1,3
12	spółki cywilne	11,6	10,3	9,5	10,2
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tysiącach	102,8	108,4	118,6	121,0
14	1999 = 100	102,4	108,0	118,2	120,5
15	na 10 tys. ludności	489,2	516,8	557,4	568,0
	RACHUNKI REGIONALNE [c]				
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	.	.	55567	65107
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	26122	30585
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) rok poprzedni = 100	.	.	.	102,4
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	.	48875	57797
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	22976	27151
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	.	.	38943	43997
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	18307	20668
	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw				
23	domowych rok poprzedni = 100	.	.	.	101,3

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących gospodarstwa uprzednio opublikowanych.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending private farms in previously.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS [a]					
				Investment outlays (current prices):	
11364,4	11001,6	9909,5	10928,1	in million zlotys	1
5339	5172	4659	5136	per capita in zl	2
				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
143532,4	152880,4	162580,1	169194,2	in million zlotys	3
67412	71854	76413	76466	per capita in zl	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER [b] — as of 31 XII					
162,6	165,2	167,7	171,1	Total: in thousands	5
763,5	776,2	788,4	803,5	per 10 thous. population	6
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
40,9	42,6	44,6	45,5	in thousands	7
174,1	181,3	189,7	193,8	1999 = 100	8
				of which:	
0,8	0,8	0,8	0,8	co-operatives	9
10,5	11,8	13,4	14,7	commercial companies	10
1,5	1,7	2,0	2,2	of which with foreign capital participation	11
10,8	10,8	10,8	10,7	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
121,6	122,5	123,2	125,5	in thousands	13
121,2	122,1	122,7	125,1	1999 = 100	14
571,3	576,0	578,9	589,6	per 10 thous. population	15
REGIONAL ACCOUNTS [c]					
				Gross domestic product (current prices):	
67354	70579	72567	.	in million zlotys	16
31644	33177	34120	.	per capita in zl	17
102,3	103,6	102,7	.	Gross domestic product (constant prices) previous year = 100	18
				Gross value added (current prices):	
59723	62616	64098	.	in million zlotys	19
28059	29434	30138	.	per capita in zl	20
				Gross nominal disposable income in the households sector:	
45035	46429	49320	.	in million zlotys	21
21158	21825	23189	.	per capita in zl	22
				Gross real disposable income in the households sector	
102,2	104,2	107,2	.	previous year = 100	23

indywidualne w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne". Dane za lata 2014 - 2015 zostały zmienione w stosunku do

agricultural. c See general notes to the chapter "Regional accounts". Data for 2014 - 2015 have been adjusted compared to those published

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA**
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Furthest extended points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Zaklików	50°49′14''	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Lutowiska	49°00′09''	x	in the south (northern geographic latitude)
za zachód (długość geograficzna wschodnia)	Radomyśl Wielki	21°08′32''	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Horyniec Zdrój	23°33′52''	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°49′	202	from south to north
z zachodu na wschód	x	2°25′	171	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Rzeszowie.
S o u r c e: data of The Inspector of Geodesic and Cartographic Supervision of Podkarpackie Voivodship in Rzeszów.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km^2	17846	x	Area in km^2
Długość granicy w km	963	100,0	Length of borders in km
ze Słowacją	134	13,9	with Slovakia
z Ukrainą	239	24,9	with Ukraine
z województwami:			with voivodships:
lubelskim	321	33,3	Lubelskie
małopolskim	187	19,4	Małopolskie
świętokrzyskim	82	8,5	Świętokrzyskie

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie. oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.
S o u r c e: data of the Centre of Geodesic and Cartographical Documentation of Podkarpackie Voivodship in Rzeszów and Cartography as well as the Headquarters of the Border Guard.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt — Tarnica (Bieszczady)	Lutowiska	1346	Highest point — Tarnica (the Bieszczady Mountains)
Najniżej położony punkt — poziom wody Wisły w Chwałowicach	Radomyśl nad Sanem	ok. 138	Lowest point — the water level of Wisła in Chwałowice
Najwyżej położona miejscowość — Woło-sate	Lutowiska	ok. 750	Highest located town — Wołosate
Najniżej położona miejscowość — Chwałowice	Radomyśl nad Sanem	ok. 140	Lowest located town — Chwałowice

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie.
S o u r c e: data of the Centre of Geodesic and Cartographical Documentation of Podkarpackie Voivodship in Rzeszów.

TABL. 4. **WYŻSZE SZCZYTY GÓRSKIE**
HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

PASMO RANGE SZCZYTY GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	PASMO RANGE SZCZYTY GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m
KARPATY – Bieszczady		KARPATY – Bieszczady (dok.) (cont.)	
Tarnica	1346	Szeroki Wierch	1315
Krzemień	1335	Bukowe Berdo	1312
Halicz	1333	Wielka Rawka	1307
Kopa Bukowska	1320	Połonina Caryńska	1297

Ź r ó d ł o : „Bieszczady” Mapa turystyczna, skala 1:50 000, Wyd. Kartograficzne „Compass”, Kraków 2017.
S o u r c e : „Bieszczady” Tourist map, scale 1:50 000, Cartographic Publisher „Compass”, Kraków 2017.

TABL. 5. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE RESERVOIRS	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Pojemność całkowita (przy maksymalnym piętrzeniu) w hm^3 Total capacity (at maximum accumulation) in hm^3	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km^2 Area at maximum accumulation in km^2	Wysokość piętrzenia w m Maximum height of accumulation in m
Solina	San	1968	472,0	21,1	60,0
Besko	Wisłok	1978	15,5	1,5	28,0
Myczkowce	San	1960	10,9	2,0	15,0

Ź r ó d ł o : Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie.

S o u r c e : Regional Board of Water Management in Kraków, Drainage and Water Equipment Board of Podkarpacie in Rzeszów.

TABL. 6. **WIĘKSZE RZEKI**
PRINCIPAL RIVERS

RZEKI RIVERS	Recypient [a] Recipient [a]	Długość w km Lenght in km	
		ogółem total	w tym na terenie województwa podkarpackiego of which within Podkarpackie voivodship
Wisła	Morze Bałtyckie Baltic Sea	1022	78
San	Wisła	457	443
Wisłok	San	220	205
Wisłoka	Wisła	173	153
Tanew	San	114	44
Lubaczówka	San	88	67
Łęg	Wisła	82	82
Ropa	Wisłoka	78	18
Jasiołka	Wisłoka	76	76
Wiar	San	68	60
Osława	San	62	62
Trześniówka-Jamnica	Wisła	57	57
Solinka	San	47	47
Stobnica	Wisłok	47	47

a Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

Ź r ó d ł o : Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie.

a River or reservoir into which the water flows.

S o u r c e : Regional Board of Water Management in Kraków, Drainage and Water Equipment Board of Podkarpacie in Rzeszów.

TABL. 7. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie [a] average [a]				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971--2000	1991--2000	2001--2010	2017	maksimum maximum	minimum minimum	
						1971-2017		
Stacja Meteorologiczna Rzeszów-Jasionka ..... Rzeszów-Jasionka Meteorogical Station	212	7,9	8,2	8,7	9,3	36,1	-30,9	67,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 8. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie [a] w h Insolation[a] in h	Średnie zachmurzenie w oktanach [b] Average cloudiness in octants [b]
		1971--2000	1991--2000	2001--2010	2017			
		Średnie[c] Average[c]						
Stacja Meteorologiczna Rzeszów-Jasionka ..... Rzeszów-Jasionka Meteorogical Station	212	629	666	725	478	4,2	.	5,3

a Brak pełnego ciągu pomiarowego usłonecznienia. b Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). c Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
a Lack of full measurement sequence of insolation. b Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). c Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące), rowów (które stanowiły odrębną pozycję) oraz łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione".

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity, Dz. U. 2015, poz. 909, z późniejszymi zmianami). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I—III, a także klas bonitacyjnych IV—VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków

CHAPTER II
ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, and environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodetic status and use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

A land register introduced since 2002 changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previously was included in the item "built-up and urbanised land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land and including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody".

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2015, item 909, with later amendments). The designation of agricultural land included in quality classes I—III as well as quality classes IV—VI, comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes, requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council could have also resolved to protect IV quality class land of mineral origin located within the gmina. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)" — jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam^3 i więcej wody podziemnej albo 20 dam^3 i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam^3 i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych" — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej" — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3).

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach cieplnych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" — organisational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam^3 or more of underground water, or 20 dam^3 or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam^3 or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and building constructions which is discharged to reservoir without further use;
2) in the item "irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds" — agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
3) in the item "exploitation of water supply network" — all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3).

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage systems of entities engaged in production (including contaminated mine drainage water and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes socalled thermal pollution of water.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:
— są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
— ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
— temperatura wód chłodniczych odprowadzanych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz o podwyższonym usuwaniu biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzaniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych (przyzagrodowych) lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:
— is discharged into waters by a separate sewage system,
— the amount of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
— the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except for territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only nonsoluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. mechanical and biological or mechanical-chemical-biological of discharged wastewater was classified as a higher rank sewage treatment (biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the from of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household (farmstead) sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data concerning urban and rural population using waste treatment plants is given on the basis of estimates of the number of population using wastewater treatment plants which operate on a sewage system.

5. Informacje o źródłach i wielkości **emisji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz **o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2015.O.1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalności wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględnymi wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia wielkości emisji dwutlenku węgla.**

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

5. Information regarding the sources and amounts of **air pollutant emissions** from plants of significant nuisance to air quality as well as **the possession of system to reduce such pollutants and the effects of their utilization** concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015 regarding payments for economic use of the environment (Journal of Laws 2015.O.1875).

The established group of surveyed entities maintained annually, which i.a. assures, comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emissions include organized emission (i.e. technological and heating devices, through emitters – chimneys, exhausts etc.) as well as non-organized emission (heaps, storage yards, in the course of reloading of loose and volatile materials, production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sities,

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity, Dz. U. 2016 poz. 2134, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych; jak również miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt

ecological arable lands, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016, item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected. National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals and fungi as well as formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings; as well as sites of fossil plants or animals.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Ecological arable lands are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees

i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 z późniejszymi zmianami) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Informacje o **odpadach** opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Dane od 2014 roku dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje **o ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected plant, animal and fungi species, their refuges as well as places of reproduction or places of seasonal stay.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as venerable trees and trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21 with later amendments), amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Information regarding **waste** was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

From 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy**.**

Waste storage means a temporary waste, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit colleting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (including on own and other heaps, settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzki a także do 2009 r. powiatowe i gminne) — są to fundusze tworzone z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi); kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska; spłat pożyczek udzielonych inwestorom

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w ujęciu memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

Reclaimed waste disposal sites are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics and regulating waterways were carried out.

8. Data regarding **outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil land partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds — environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) — are funds created from income originating from: the payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground); the fines for violating environmental protection requirements; the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina has been to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, which are powiat and gmina budgets incomes, and reduced by surplus of this income that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (9). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (–) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (–) in ha in relation to 2017	na 1000 mieszkańców [a] w ha per 1000 population [a] in ha		
Powierzchnia ogólna [b]	**1784573**	**1784576**	**1784576**	**-**	**849,1**	**838,2**	**Total area** [b]
Użytki rolne	962445	937196	965058[c]	+3096[c]	457,9	453,3	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	626476	603720	587926	-3265	298,1	276,1	arable land
sady	11733	9838	9016	-53	5,6	4,2	orchards
łąki trwałe	118541	116577	112965	-448	56,4	53,1	permanent meadows
pastwiska trwałe	154878	157356	147790	-1123	73,7	69,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	41625	39690	41147	-69	19,8	19,3	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3339	4341	4697	+91	1,6	2,2	lands under ponds
grunty pod rowami	5853	5674	5352	-93	2,8	2,5	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	710287	728701	696662	-4144	338,0	327,2	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	674450	685002	689055	+1063	320,9	323,6	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	35837	43699	7607	-5207	17,1	3,6	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	20287	20524	21292	+229	9,7	10,0	Lands under surface waters
płynącymi	18965	19507	20104	+121	9,0	9,4	flowing
stojącymi	1322	1017	1188	+108	0,6	0,6	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	76265	83200	86665[d]	+874	36,3	40,7	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	10826	14188	15922	+383	5,2	7,5	residential areas
tereny przemysłowe	4725	5017	5328	+112	2,2	2,5	industrial areas
tereny inne zabudowane	6001	7063	7722	+153	2,9	3,6	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	1481	1330	1496	+49	0,7	0,7	urbanized non- built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3158	3133	3213	+37	1,5	1,5	recreational areas
tereny komunikacyjne	48662	51441	52398	+503	23,2	24,6	transport areas
drogi	43041	45880	46620	+259	20,5	21,9	roads
kolejowe	4202	4195	4198	-1	2,0	2,0	railway
inne [e]	1419	1366	1319	-16	0,7	0,6	others [e]
użytki kopalne	1412	1028	586	-198	0,7	0,3	minerals
Użytki ekologiczne	1688	1638	1855	-4	0,8	0,9	Ecological arable lands
Nieużytki	9475	10864	10759	-47	4,5	5,1	Wasteland
Tereny różne [f]	4126	2453	2285	-4	2,0	1,1	Miscellaneous land [f]

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione". d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2009 and 2017. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (10). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE** [a]
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	**140**	**168**	**174**	**217**	**G R A N D T O T A L**
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	112	149	158	192	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	18	35	39	50	mineral: I-II
III	90	113	118	139	III
IV	3	1	1	3	IV
organiczne: V-VI	1	-	-	-	organic: V-VI
Inne grunty rolne	4	1	1	2	Other agricultural land
Grunty leśne	24	18	15	23	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	69	91	107	134	Residential areas
Na tereny przemysłowe	11	22	20	34	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	1	2	1	2	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	34	30	29	22	Minerals
Na inne cele	25	23	17	25	Other purposes

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych — dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych — dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land — data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land — data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (11). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	1809	1444	1833	1742	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	1732	1256	1609	1535	devastated
zdegradowane	77	188	224	207	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	61	297	105	79	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	56	288	90	64	agricultural
leśne	5	4	3	3	forest
zagospodarowane	44	258	61	42	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (12). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm³ in hm³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	**305,3**	**292,7**	**262,4**	**258,8**	**100,0**	**T O T A L**
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem), z ujęć własnych	162,4	172,1	137,9	133,9	51,7	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing), from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	150,9	167,4	132,8	128,7	49,7	surface
podziemne	7,4	4,7	5,1	5,3	2,0	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	59,4	35,8	39,0	39,0	15,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej [a]	83,6	84,8	85,5	85,9	33,2	Exploitation of water supply network [a]
wody: powierzchniowe	42,7	41,9	42,5	42,3	16,4	waters: surface
podziemne	40,9	42,9	43,0	43,5	16,8	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.
a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (13). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm³ in hm³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	**271,7**	**266,6**	**236,2**	**231,6**	**100,0**	**T O T A L**
Przemysł	152,4	168,3	134,2	130,0	56,1	Industry
w tym na cele produkcyjne ...	149,5	162,8	129,0	125,5	54,2	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo [a]	59,4	35,8	39,0	39,0	16,8	Agriculture and forestry [a]
Eksploatacja sieci wodociągowej [b]	59,9	62,5	63,0	62,6	27,0	Exploitation water supply network [b]

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (14). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA I UZUPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP AND COMPLETING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych [a] w ha	1193	1230	1230	1230	Area of irrigated agricultural land and forest land [a] in ha
Powierzchnia napełnianych i uzupełnianych stawów rybnych [b] w ha	2664	2654	2625	2675	Area of filled and completed fish ponds [b] in ha
Pobór wody [c] w dam³	59351	35797	39022	39007	Water withdrawal [c] in dam³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	3602	1772	1772	1772	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	3,0	1,4	1,4	1,4	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	55749	34025	37250	37235	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	20,9	12,8	14,2	13,9	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (15). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTE WATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm^3 in hm^3				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	**216,3**	**217,3**	**181,5**	**178,9**	**100,0**	**T O T A L**
odprowadzone bezpośrednio z zakładów [a]	162,7	159,0	121,8	118,0	66,0	discharged directly by plants [a]
w tym wody chłodnicze	141,4	148,1	110,4	106,4	59,5	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	53,6	58,3	59,8	60,8	34,0	discharged through sewage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	74,9	69,2	71,1	72,5	40,5	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	73,9	68,1	70,0	71,4	39,9	treated
mechanicznie	10,7	5,7	5,8	6,2	3,5	mechanically
chemicznie [b]	6,6	1,4	1,7	1,5	0,8	chemically [b]
biologicznie	18,0	18,1	18,5	20,0	11,2	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	38,6	43,0	44,0	43,7	24,4	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	1,0	1,1	1,1	1,0	0,6	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,9	1,1	1,1	1,0	0,6	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	discharged through sewage system

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (16). **ZAKŁADY [a] ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS [a] DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2010	2015	2016	2017	ENTITIES
O G Ó Ł E M	**104**	**92**	**95**	**94**	**T O T A L**
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	71	57	59	61	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	61	45	46	49	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	55	39	40	44	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	6	6	6	5	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	10	12	13	12	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	33	35	36	33	Discharging wastewater into sewage system (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (17). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal (disposal)	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							**Industrial wastewater treatment plants**
Liczba	2010	74	28	10	34	2	Number
	2015	51	16	7	26	2	
	2016	52	15	7	28	2	
	2017	**50**	**12**	**7**	**29**	**2**	
Przepustowość w dam^3/d	2010	714,2	385,0	303,6	24,8	0,8	Capacity in dam^3/24h
	2015	391,8	188,7	178,3	23,9	1,0	
	2016	390,8	187,9	178,3	23,6	1,0	
	2017	**340,1**	**137,5**	**178,3**	**23,3**	**1,0**	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych [a]							**Municipal** [a] **wastewater treatment plants**
Liczba	2010	222	2	x	181	39	Number
	2015	228	-	x	188	40	
	2016	223	-	x	182	41	
	2017	**228**	**-**	**x**	**191**	**37**	
Przepustowość w dam^3/d	2010	415,2	0,2	x	84,2[b]	330,8	Capacity in dam^3/24h
	2015	430,3	-	x	83,9	346,4	
	2016	411,7	-	x	82,7	328,9	
	2017	**413,0**	**-**	**x**	**88,6**	**324,4**	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [cd] w % ludności ogółem	2010	63,4	0,1	x	21,7	41,6	Population connected to wastewater treatment plants [cd] in % of total population
	2015	72,4	-	x	24,0	48,4	
	2016	73,4	-	x	24,0	49,3	
	2017	**73,9**	**-**	**x**	**25,6**	**48,3**	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 4.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes to the chapter „Environmental protection", item 4.

TABL. 10 (18). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIĄŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza [a] (stan w dniu 31 XII)	88	87	89	92	Plants of significant nuisance to air quality [a] (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	66	66	66	69	particulates
gazowych	23	21	18	22	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	23	27	29	31	particulates
gazów	18	25	23	24	gases
imisji	78	84	87	89	imission
Emisja zanieczyszczeń:					Emission of pollutants:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowych	2,0	1,4	1,3	1,3	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	1,6	1,0	1,0	0,9	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	21,1	19,1	16,3	16,4	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	10,3	6,9	5,7	5,5	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	3,9	5,0	4,6	4,9	carbon monoxide
tlenki azotu	6,3	5,4	4,8	4,8	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	358,2	195,0	178,6	179,9	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	10,1	4,7	4,9	7,1	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,4	99,3	99,3	99,3	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	32,4	19,8	23,2	30,2	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.
a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (19). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIĄŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofil-ters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII							
OGÓŁEM ..... **TOTAL**	2010	177	95	334	17	75	120
	2015	190	76	400	15	53	117
	2016	187	76	429	27	31	129
	2017	**184**	**74**	**421**	**18**	**48**	**123**
Skuteczność: Efficiency:							
niska ..... low	2010	30	7	63	-	10	x
	2015	38	4	59	-	22	x
	2016	36	1	58	12	5	x
	2017	**31**	**1**	**66**	**-**	**19**	**x**
średnia ..... moderate	2010	19	12	71	5	5	x
	2015	24	8	134	4	11	x
	2016	21	11	167	6	8	x
	2017	**22**	**6**	**153**	**4**	**7**	**x**
wysoka ..... high	2010	128	76	200	12	60	x
	2015	128	64	207	11	20	x
	2016	130	64	204	9	18	x
	2017	**131**	**67**	**202**	**14**	**22**	**x**
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam^3/h WASTE GAS FLOW in dam^3/h							
OGÓŁEM ..... **TOTAL**	2010	4356	2435	3976	1916	1352	572
	2015	4232	2088	6280	1847	898	470
	2016	4046	2118	6205	1800	591	493
	2017	**4179**	**2398**	**7612**	**1945**	**982**	**485**
Skuteczność: Efficiency:							
niska ..... low	2010	300	174	504	-	195	x
	2015	249	75	521	-	163	x
	2016	253	1	564	239	47	x
	2017	**335**	**6**	**740**	**-**	**328**	**x**
średnia ..... moderate	2010	399	180	897	42	10	x
	2015	426	190	2395	76	215	x
	2016	332	304	2386	90	243	x
	2017	**335**	**154**	**2556**	**76**	**39**	**x**
wysoka ..... high	2010	3657	2081	2575	1874	1147	x
	2015	3557	1823	3364	1771	520	x
	2016	3461	1813	3255	1471	301	x
	2017	**3509**	**2238**	**4316**	**1869**	**615**	**x**

TABL. 12 (20). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA** [a]
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
	w ha in ha				w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m^2 per capita in m^2	
O G Ó Ł E M	**797643,7**	**801228,2**	**801270,9**	**801235,1**	**44,9**	**3763**	**T O T A L**
w tym:							of which:
Parki narodowe [b]	46734,1	46741,2	46741,2	46742,6	2,6	220	National parks [b]
Rezerwaty przyrody [b]	10989,5	11120,1	11120,1	11103,8	0,6	52	Nature reserves [b]
Parki krajobrazowe [bc] ..	272818,9	275517,9	275517,9	275551,6	15,4	1294	Scenic parks [bc]
Obszary chronionego krajobrazu [c]	463019,4	465262,0	465257,7	465232,8	26,1	2185	Areas of protected landscape [c]
Stanowiska dokumentacyjne	24,6	26,6	26,6	22,8	0,0	0	Documentation sites

a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 6. b Bez otuliny. c Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes to the chapter "Environmental protection", item 6. b Excluding buffer zones. c Excluding nature reserves documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (21). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS		Powierzchnia w ha Area in ha				
		parków narodowych national parks				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą [a] of grand total number — strictly protected [a]		
				razem total	w tym lasów of which forests	
O G Ó Ł E M	2010	46734,1	41201,3	20836,3	19153,9	73592,1
T O T A L	2015	46741,2	41200,8	22619,0	20896,9	73592,1
	2016	46741,2	41200,8	22619,0	20896,9	73592,1
	2017	**46742,6**	**41202,2**	**22619,0**	**20896,9**	**73592,1**
Bieszczadzki Park Narodowy		29202,2	24433,6	20336,3	18614,2	55783,0
Magurski Park Narodowy [b]		17540,4	16768,6	2282,7	2282,7	17809,1

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. b Powierzchnia parku w granicach województwa.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. b The park area within the voivodship borders.

TABL. 14 (22). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty Number	Powierzchnia w ha [a] Area in ha [a]		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą [b] of which strictly protected [b]	
O G Ó Ł E M 2010	94	10989,5	15,6	**T O T A L**
2015	96	11120,1	287,7	
2016	96	11120,1	1231,2	
2017	**96**	**11103,8**	**9911,8**	
Faunistyczne	4	828,9	828,9	Fauna
Krajobrazowe	11	3951,0	3222,6	Scenic
Leśne	41	5258,7	4891,4	Forest
Torfowiskowe	7	345,3	345,3	Peat-bog
Florystyczne	24	388,3	306,6	Flora
Wodne	1	4,6	4,6	Water
Przyrody nieożywionej	8	327,1	312,5	Inanimate nature

a Bez otuliny. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Excluding buffer zones. b Area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (23). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE [a] SETS AND LANDSCAPE PARKS [a]	Powierzchnia [b] w ha Area [b] in ha			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
O G Ó Ł E M 2010	279652,7	193279,8	60334,5	3671,3
T O T A L 2015	283747,0	199680,7	69157,2	2601,8
2016	283747,0	199680,7	69157,2	2601,8
2017	**283747,0**	**199680,7**	**69157,2**	**2601,8**
Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	141136,0	90761,5	42101,2	1632,0
Pogórza Przemyskiego	60561,0	38361,0	20424,5	1058,8
Gór Słonnych	56188,0	34975,4	15182,3	538,8
Południoworoztoczański [c]	16797,0	10968,0	5484,8	26,7
Puszczy Solskiej [c]	7590,0	6457,1	1009,6	7,7
Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie	130721,0	98796,8	25496,1	927,3
Ciśniańsko-Wetliński	51461,0	43112,6	5399,6	312,3
Dolina Sanu	27728,0	23851,6	2308,2	337,4
Jaśliski	25878,0	19651,8	5458,9	165,7
Czarnorzecko-Strzyżowski	25654,0	12180,8	12329,4	111,9
Parki krajobrazowe niewchodzące w skład zespołów	9437,0	9156,2	219,9	38,1
Lasy Janowskie [c]	9437,0	9156,2	219,9	38,1
Zespół Parków Krajobrazowych województwa małopolskiego	2453,0	966,2	1340,0	4,4
Pasma Brzanki [c]	2453,0	966,2	1340,0	4,4

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków; bez otuliny. c Powierzchnia parku krajobrazowego w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks; excluding buffer zones. c The landscape park area within the voivodship borders.

TABL. 16 (24). **POMNIKI PRZYRODY** [a]
Stan w dniu 31 XII
NATURE MONUMENTS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**1375**	**1560**	**1612**	**1692**	**TOTAL**
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1153	1316	1365	1445	Individual trees
Grupy drzew	167	178	180	180	Tree clusters
Aleje	21	25	26	25	Alleys
Głazy narzutowe	10	10	10	9	Erratic boulders

a Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 6.
a See general notes to the chapter „Environmental protection", item 6.

TABL. 17 (25). **ODPADY** [a] **WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE [a] GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	98	114	114	114	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1049,5	2329,5	1393,5	805,3	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone [b]; stan w końcu roku) w tys. t	312,6	68,0	62,4	62,7	Waste landfilled up to now (accumulated [b]; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z dotychczas składowanych (nagromadzonych[b]) do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	52,9	17,4	24,1	-	Waste recovered from landfilled up to now (accumulated [b]) by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	39,4	26,0	26,0	26,0	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	4,1	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 7. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.
a Excluding municipal waste; see general notes to the chapter „Environmental protection", item 7. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (26). **ODPADY[a] WEDŁUG RODZAJÓW**
WASTE[a] BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year			Odpady dotychczas składowane (nagromadzone[b]; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated[b]; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem total	w tym of which			
		poddane odzyskowi[c] recovered[c]	przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients		
	w tys. t in thous. t				
O G Ó Ł E M 2016	1393,5	99,9	1250,6	62,4	**T O T A L**
2017	**805,3**	**110,5**	**669,3**	**62,7**	
w tym:					of which:
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	76,6	0,5	74,6	-	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Popioły lotne z węgla	0,6	-	0,6	-	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	50,9	-	50,4	-	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska", ust. 7. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

a Excluding municipal waste; see general notes to the chapter „Environmental protection", item 7. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own.

TABL. 19 (27). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE[a] SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS[a] IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zl				
Ochrona środowiska	**621020,0**	**495716,9**	**218839,8**	**378128,3**	**Environmental protection**
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	64341,7	78310,8	43080,8	42043,0	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	13245,7	39661,9	19642,7	10423,7	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	507123,5	269898,0	120876,0	153926,0	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	115966,8	75786,8	27868,0	40695,7	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	387432,9	181935,6	75903,0	104736,2	sewage network discharging wastewater and precipitation water

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By localization of investment; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (27). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE [a] SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące) (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS [a] IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zl				
Ochrona środowiska (dok.)					**Environmental protection (cont.)**
w tym:					of which:
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	27264,8	117424,9	35036,8	112869,2	Waste management, protection and recovery of soils, protection of surface and underground waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów [b] i ich transport	6956,4	11454,1	4842,2	4965,9	waste collection [b] and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	3114,8	4072,1	2859,2	2864,0	of which selective waste collection
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów [b]	6206,9	68932,7	784,0	104741,3	treatment and removal of waste [b]
rekultywacja hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	124,3	832,3	223,4	1726,4	reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as other devastated and degraded areas
Zmniejszanie hałasu i wibracji	7472,0	15445,0	6165,7	19746,3	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	**157927,1**	**133219,0**	**74769,5**	**98769,3**	**Water management**
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	65481,4	70701,5	46259,6	51648,5	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	22502,9	17329,9	15807,2	9299,1	Water treatment plants
Zbiorniki wodne	3043,5	4460,1	823,6	399,7	Reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	18852,7	6960,5	3415,9	683,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	48046,6	33767,0	8463,2	36738,2	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By localization of investment; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 20 (28). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA					ENVIRONMENTAL PROTECTION
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					**Protection of air and climate**
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	-	24	63	351	particulates
gazowych	56	130	4	2	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					**Wastewater management and protection of waters**
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage system in km for the transport of:
ścieki	1449,0	604,1	217,8	211,4	wastewater
wody opadowe	21,2	41,2	35,5	28,4	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	8	2	2	3	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	7	1	2	2	of which municipal
mechaniczne	5	-	-	-	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	1	1	2	2	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów [a]	2	1	-	1	with increased biogene removal (disposal) [a]
przepustowość oczyszczalni w m^3/d	10313	7308	2102	3590	capacity of treatment plants in m^3/24h
w tym oczyszczalni komunalnych	9763	6588	502	1790	of which municipal
mechanicznych	5800	-	-	-	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	3163	996	2102	1270	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów [a]	1350	6312	-	2320	with increased biogene removal (disposal) [a]
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead)
obiekty	2	120	-	7	facilities
przepustowość w m^3/d	12	482	-	7	capacity in m^3/24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	-	1	1	1	facilities
przepustowość w m^3/d	9	216	216	96	capacity in m^3/24h

a W tym chemiczne.
a Of which chemical.

TABL. 20 (28). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)					ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)
Gospodarka odpadami					**Waste management**
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Treatment systems of waste:
obiekty	-	1	1	-	facilities
wydajność w t/r	-	25000	25	-	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	-	-	-	-	facilities
powierzchnia w ha	1,7	-	-	-	area in ha
wydajność w t/r	140000	-	-	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów w t/r	200	66144	1800	-	Capacity of waste utilization systems in t/y
GOSPODARKA WODNA					WATER MANAGEMENT
Wydajność ujęć wodnych [a] w m^3/d	2965	4039	838	3374	Capacity of water intake [a] in m^3/24h
Uzdatnianie wody w m^3/d	4878	4412	250	2160	Water treatment in m^3/24h
Sieć wodociągowa w km	349,2	454,4	204,9	209,9	Water-line system in km
Pojemność zbiorników wodnych w m^3	32900	284146	6700	-	Capacity of water reservoirs in m^3
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	9,9	6,5	2,0	0,2	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	6,5	37,6	0,3	-	Flood embankments in km

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.
a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (29). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zl				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	**48242,3**	**76652,0**	**47294,6**	**56332,4**	**100,0**	**T O T A L**
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	6873,9	12103,3	14386,2	19580,1	34,8	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	35133,2	53531,4	22043,8	30957,6	55,0	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	1974,5	5096,0	6386,4	2187,1	3,9	Waste management
Pozostałe dziedziny	4260,7	5921,2	4478,3	3607,5	6,4	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (30). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zl				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	**51408,9**	**40938,7**	**41517,1**	**35198,0**	**Payments for use of natural environment**
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	11774,0	12904,8	6218,5	6172,5	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	16395,1	14061,4	15485,7	13487,9	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	23239,8	11414,5	11419,2	6978,0	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	**228,5**	**427,5**	**491,0**	**691,9**	**Fines for not meeting environmental protection norms**
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	99,3	113,6	19,9	70,8	Norms of discharging wastewater into water and into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	24,8	1,0	-	-	Permissible emissions of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat — dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar — dane Inspekcji Ochrony Środowiska.
S o u r c e: with regard to fees — data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines — data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzonej z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna" w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne".

1). Do **administracji państwowej** zalicza się:

a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
   - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III
ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territo¬rial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was intro¬duced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territo¬rial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2017 updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by a decree of the Ministry of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1). **State administration** comprises:

a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
   - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

2). Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);

b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);

c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

3). **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

Uwaga.

Z dniem 1 I 2002 r. w województwie podkarpackim powstał nowy powiat – leski, który został wyodrębniony z powiatu bieszczadzkiego (Dz. U. z 2001 r., Nr 62, poz. 631). Równocześnie z gminy Olszanica do gminy Ustrzyki Dolne przeszło 8 wsi (Dz. U. z 2001 r., Nr 116, poz. 1241).

- territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);

b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

2). **Local self-government administration** com-prises:

a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
- offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);

b) powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);

c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

3). **Self-government appeal councils** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

Note.

On 1 I 2002 a new powiat – Leski powiat – was created in Podkarpackie Voivodship (2001, Journal of Laws No. 62, item 631). It was separated from Bieszczadzki powiat. At the same time 8 villages from Olszanica gmina became a part of Ustrzyki Dolne gmina (2001, Journal of Laws No. 116, item 1241).

Od dnia 1 I 2003 r. gmina wiejska Szerzyny, należąca do 31 XII 2002 r. administracyjnie do powiatu jasielskiego w woj. podkarpackim, przynależy do woj. małopolskiego.

Z dniem 1 I 2008 r. nadano status miasta miejscowości wiejskiej Boguchwała (powiat rzeszowski).

Z dniem 1 I 2009 r. nadano status miasta miejscowości wiejskiej Brzostek (powiat dębicki).

Od dnia 1 I 2010 r. została utworzona gmina wiejska Jaśliska w powiecie krośnieńskim.

Z dniem 1 I 2010 r. nadano status miasta miejscowości wiejskiej Kołaczyce (powiat jasielski) oraz miejscowości wiejskiej Przecław (powiat mielecki).

Z dniem 1 I 2011 r. nadano status miasta miejscowości wiejskiej Pruchnik (powiat jarosławski).

Z dniem 1 I 2014 r. nadano status miasta miejscowości wiejskiej Zaklików (powiat stalowowolski).

Since 1 I 2003 the rural gmina Szerzyny, which until 31 XII 2002 was within the administrative borders of Jasielski powiat in Podkarpackie Voivodship, has been included in Małopolskie Voivodship.

On 1 I 2008, Boguchwała village (Rzeszowski powiat) was granted city status.

On 1 I 2009, Brzostek village (Dębicki powiat) was granted city status.

On 1 I 2010, Jaśliska rural gmina was established in Krośnieński powiat.

On 1 I 2010, Kołaczyce village (Jasielski powiat) and Przecław village (Mielecki powiat) were granted city status.

On 1 I 2011, Pruchnik village (Jaroslawski powiat) was granted city status.

On 1 I 2014, Zaklików village (Stalowowolski powiat) was granted city status.

Do Rzeszowa zostały przyłączone:

- z dniem 1 I 2006 r. – miejscowości Słocina i Załęże z gminy Krasne (powierzchnia – 1435 ha, ludność – 4529),
- z dniem 1 I 2007 r. – część Przybyszówki z gminy Świlcza (powierzchnia – 925 ha, ludność – 2068),
- z dniem 1 I 2008 r. – pozostała część Przybyszówki z gminy Świlcza i Zwięczyca z gminy Boguchwała (powierzchnia – 1423 ha, ludność – 4785),
- z dniem 1 I 2010 r. – części z gmin Tyczyn i Głogów Małopolski (powierzchnia – 1874 ha).

The following were incorporated into Rzeszów:

- on 1 I 2006 – Słocina and Załęże from Krasne gmina (area – 1435 ha, population – 4529),
- on 1 I 2007 – part of Przybyszówka from Świlcza gmina (area – 925 ha, population – 2068),
- on 1 I 2008 – the rest of the part of Przybyszówka from Świlcza gmina and Zwięczyca from Boguchwała gmina (area – 1423 ha, population – 4785),
- on 1 I 2010 – parts of Tyczyn and Głogów Małopolski gminas (area – 1874 ha).

TABL. 1 (31). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF THE VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	21	21	21	21	Powiats
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	160	160	160	160	Gminas
miejskie	16	16	16	16	urban
miejsko-wiejskie	33	35	35	35	urban-rural
wiejskie	111	109	109	109	rural
Miasta	49	51	51	51	Towns
Miejscowości wiejskie	1703	1664	1666	1666	Rural localities
Sołectwa	1548	1552	1552	1551	Village administrator's offices

TABL. 2 (32). **GMINY W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		5,0— — 19,9 km^2	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	300,0 km^2 i więcej and more
O G Ó Ł E M TOTAL	**160**	**3**	**20**	**61**	**42**	**20**	**9**	**2**	**3**
Poniżej 2500 Below	6	-	-	1	-	2	1	1	1
2500— 4999	15	-	3	6	2	2	1	-	1
5000— 7499	39	2	4	19	8	4	1	1	-
7500— 9999	30	-	1	16	6	4	3	-	-
10000— 14999	36	-	4	13	14	3	2	-	-
15000— 19999	12	1	1	2	4	2	1	-	1
20000— 39999	15	-	3	2	7	3	-	-	-
40000— 99999	6	-	4	2	-	-	-	-	-
100000—199999	1	-	-	-	1	-	-	-	-

TABL. 3 (33). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area					
		poniżej below 50,0 km²	50,0—99,9	100,0—299,9	300,0—499,9	500,0—999,9	1000,0—1499,9 km²
OGÓŁEM TOTAL	**25**	**2**	**1**	**1**	**1**	**14**	**6**
Poniżej 50000 Below	4	1	1	-	-	1	1
50000— 74999	10	1	-	-	-	7	2
75000— 99999	3	-	-	-	1	1	1
100000—149999	6	-	-	-	-	5	1
150000—199999	2	-	-	1	-	-	1

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin [a] gmina councils [a]	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	
			OGÓŁEM TOTAL		
OGÓŁEM	**2437**	**91**	**431**	**33**	**TOTAL**
W tym kobiety	477	18	63	9	Of which women
			WEDŁUG WIEKU BY AGE		
18—29 lat	33	2	3	-	18—29 years
30—39	306	11	25	1	30—39
40—49	570	23	79	7	40—49
50—59	849	24	182	12	50—59
60 lat i więcej	679	31	142	13	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.
a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2017 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin [a] gmina councils [a]	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku województwa voivodship regional council	
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	942	76	333	29	Tertiary
Policealne i średnie	979	12	79	4	Post-secondary and secondary
Zasadnicze (zawodowe)	543	3	19	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	64	-	-	-	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW [b] BY OCCUPATIONAL GROUPS [b]					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	224	23	177	24	Public government representatives, senior officials and managers
Specjaliści	539	45	123	7	Professionals
Technicy i inny średni personel	378	5	23	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	203	4	35	1	Clerks
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	318	7	26	-	Service workers and shop and market sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	399	2	17	1	Skilled agricultural and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	185	4	12	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	155	1	3	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	59	-	3	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	13	-	3	-	Armed forces

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 85; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding city council councillors in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 85; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (35). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE EMPLOYMENT					
O G Ó Ł E M	**22003**	**21381**	**21591**	**21960**	**T O T A L**
w tym:					of which:
Administracja państwowa	7281	6911	6871	6975	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	14670	14418	14670	14936	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	9712	9097	9276	9394	gminas and cities with powiat status
powiaty	3625	3618	3642	3695	powiats
województwo	1333	1703	1752	1847	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO [a] w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES [a] in zl					
O G Ó Ł E M	**3539,34**	**4211,18**	**4358,12**	**4492,22**	**T O T A L**
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4015,65	4419,16	4742,42	4833,37	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3291,15	4102,26	4167,33	4321,92	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	3208,29	3990,96	4060,58	4253,50	gminas and cities with powiat status
powiaty	3179,82	3945,11	4021,13	4191,77	powiats
województwo	4197,61	5030,67	5036,43	4930,34	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych", ust. 3 na str. 164.
a See general notes to the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 164.

DZIAŁ IV
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz.U. 2016 poz. 1137), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. 2018 r. poz. 1958, z późn. zm.) lub innych ustaw szczególnych.

2. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r. tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występek ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte.**

Dane o przestępstwach stwierdzonych przez prokuraturę dotyczą śledztw i dochodzeń własnych prokuratora oraz powierzonych przez prokuratora innym niż Policja uprawnionym organom.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

CHAPTER IV
PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text: Journal of Laws 2016 item 1137), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text: Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. An ascertained crime is an event which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In accordance with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018, item 1600, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation; in accordance with the Penal Fiscal Code, it is a fiscal offence.

Since 2014 data about ascertained crimes have not included punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

An ascertained crime in the completed preparatory proceeding in which at least one suspect was found is a **detected crime.**

Data regarding ascertained crimes by the prosecutor's office concern investigations and proceedings of the prosecutor, and entrusted by the prosecutor to other organs than the Police authorized organs.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes comes from police information system.

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. Organizacja **sądów powszechnych** określona jest w ustawie z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. 2015 poz. 133). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

5. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

6. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. Sprawą załatwioną jest:

1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia jest sumą spraw niezałatwionych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezałatwione w latach poprzednich.

8. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
3) wobec nieletnich w zakresie:
   a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
   b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
   c) wykonania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
4) w związku z leczeniem narkomanów;
5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

4. The organization of common courts is defined in the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (unified text: Journal of Laws 2015 item 133). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31 XII 2014.

5. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

6. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. A resolved case is:

1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases is the sum of all unresolved cases from the previous years and the cases which were brought in the given year.

The resolved case and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

8. Family cases include the following proceedings:

1) family and custody law;
2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
3) with respect to juveniles concerning:
   a) prevention and counteracting the demoralization of persons under the age of 18,
   b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons between the ages of 13-17,
   c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
4) compulsory treatment of drug addicts;
5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

9. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

10. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowania danych – w dniu 31 XII 2016 r.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law, which entered into force as of 2 I 2014, abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudicates in cases in which suspicion of demoralization or commitment of a punishable act by a juvenile occur.

9. Adult convicts are persons who were over 17 years of age at the time of committing the crime.

10. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31 XII 2016.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in The National Judicial Register (registration courts).

Uwaga do tablic 1, 2

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; patrz uwagi ogólne, ust. 2 i 3 na str. 92.

Note to tables 1, 2

Since 2014 data about ascertained crimes have not included punishable acts committed by juveniles; see general notes, item 2 and 3 on page 92.

TABL. 1 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH** [a]
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	**36885**	**27487**	**23437**	**29721**	**TOTAL**
w tym w miastach	22861	15192	14479	20409	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art.148-162 kk	**1206**	**957**	**826**	**820**	**Against life and health – Art. 148-162 Criminal Code**
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	14	6	15	14	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	551	434	506	498	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	549	230	224	198	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163-180 kk	**7940**	**4231**	**4055**	**3796**	**Against public safety and safety in transport – Art. 163-180 Criminal Code**
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	7103	3348	3020	2733	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189-196 kk	**1226**	**833**	**945**	**959**	**Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189-196 Criminal Code**
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197-205 kk	**160**	**106**	**125**	**134**	**Against sexual freedom and morals – Art. 197-205 Criminal Code**
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	48	54	44	48	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206-211 kk	**1384**	**1022**	**947**	**1250**	**Against the family and guardianship – Art. 206-211 Criminal Code**
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	917	723	732	833	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212-217 kk	**158**	**122**	**161**	**147**	**Against good name and personal integrity – Art. 212-217 Criminal Code**

a W roku 2010 łącznie z prokuraturą.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office.
S o u r c e data of the National Police Headquarters.

TABL. 1 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH [a] (cd.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222-231 kk [b]	**1379**	**1016**	**1077**	**1127**	**Against the activities of state institutions and local government – Art. 222-231 Criminal Code [b]**
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	149	184	186	168	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	330	232	218	215	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	594	425	440	425	Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 231§ 1 i 3	-	85	186	294	Corruption – Art. 231 § 1 i 3
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232-247 kk	**1161**	**945**	**678**	**664**	**Against the judiciary – Art. 232-247 Criminal Code**
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252-264 kk	**603**	**260**	**201**	**213**	**Against public order – Art. 252-264 Criminal Code**
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270-277 kk [c]	**1685**	**1176**	**1001**	**1981**	**Against the reliability of documents – Art. 270-277 Criminal Code [c]**

a W roku 2010 łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum" oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu". c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk).
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity". c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code).
S o u r c e data of the National Police Headquarters.

TABL. 1 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH [a] (dok.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko mieniu – art. 278-295 kk [b]	**16827**	**14141**	**11141**	**16093**	**Against property – Art. 278-295 Criminal Code [b]**
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 [c] kk	5805	3584	3307	2598	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 [c] Criminal Code
w tym kradzież samochodu	113	89	93	71	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	93	79	69	71	Wilful short-term theft automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk [d]	3880	2197	1880	1643	Burglary – Art. 279 Criminal Code [d]
Rozbój – art. 280 kk	350	135	154	113	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	26	36	25	23	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	121	15	19	34	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2726	5708	3364	9443	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296-309 kk [e]	**452**	**343**	**212**	**289**	**Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code [e]**
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310-315 kk	**327**	**279**	**298**	**273**	**Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code**
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					**Crimes by specific laws:**
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst: Dz. U. 2012 poz. 1356 z późn. zm.)	82	15	6	19	On Sobriety and Alcohol Education (unified text: Journal of Laws 2012, item 1356 with later amendments)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst: Dz. U. 2006 Nr 90, poz. 631, z poźn. zm.)	78	75	30	17	On Copyright and Related Laws (unified text: Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst: Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst: Dz. U. 2012 poz. 124)	1392	1321	1069	922	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	**100**	**73**	**86**	**102**	**Treasury crimes** – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	77	54	72	85	Of which excise

a W roku 2010 łącznie z prokuraturą. b Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów"). c Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. d Z wyłączeniem kradzieży samochodu. e Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). c Exclusively in regard to automobile theft by burglary. d Excluding automobile theft. e Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (37). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ** [a]
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	**73,3**	**71,6**	**69,3**	**79,9**	**TOTAL**
w tym przestępstw [b]:					of which of crimes [b]:
Przeciwko życiu i zdrowiu	83,7	84,0	84,5	84,6	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,3	98,6	98,5	99,1	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,2	89,0	87,5	90,9	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	94,4	79,2	74,4	84,3	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	98,1	99,6	100,0	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	91,8	62,3	79,5	76,9	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	47,9	54,7	47,1	70,0	Against property

a W roku 2010 łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 95 i 96.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 95 and 96.
S o u r c e data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (38). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	**514123**	**507894**	**504161**	**498018**	**TOTAL**
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	21594	16106	15841	15076	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	22943	48370	39105	34434	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia [a]	59770	54374	58320	55212	Other criminal and concerning petty offences [a]
Cywilne	312684	298796	303381	303891	Civil
w tym wieczysto-księgowe [b]	189909	205396	214187	205506	of which involving real estate registry [b]
Rodzinne	59476	67872	64667	66237	Family
Z zakresu prawa pracy	3114	4610	4183	2541	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1563	2035	2028	1968	Related to social security law
Gospodarcze [c]	12696	15731	16636	18659	Commercial law [c]

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 3 (38). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	**33665**	**35866**	**35198**	**34746**	**TOTAL**
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	308	289	280	417	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia [a]	14437	14734	13808	14359	Other criminal and concerning petty offences [a]
Cywilne [b]	9948	12050	12991	12876	Civil [b]
Z zakresu prawa pracy	444	566	553	469	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	7151	6401	5710	4624	Related to social security law
Gospodarcze [c]	1288	1826	1856	2001	Commercial law [c]

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód), bez spraw rejestrowych. c W tym Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – 938 i Sąd Unijnych Znaków Towarowych i Wzorów Wspólnotowych – 189.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including family cases (among others divorces), excluding registry cases. c Of which the Competition and Consumer Protection Court – 938 and the Community Trademark and Design Court – 189.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (39). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	**19458**	**11686**	**12131**	**10233**	**TOTAL**
w tym mężczyźni	17846	10558	10860	9077	of which men
w tym za przestępstwa [a]:					of which for crimes [a]:
Przeciwko życiu i zdrowiu	**1516**	**1105**	**1189**	**1070**	**Against life and health**
w tym:					of which:
Zabójstwo	18	11	7	5	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1001	562	604	572	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	**6805**	**3321**	**3570**	**2694**	**Against safety in transport**
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	6300	2951	2904	2175	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	**536**	**334**	**351**	**328**	**Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals**
W tym zgwałcenie	28	20	18	22	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	**1185**	**836**	**792**	**784**	**Against the family and guardianship**
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	748	606	557	568	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	**4413**	**2806**	**2756**	**2487**	**Against property**
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1225	767	755	596	Property theft
Kradzież z włamaniem	664	414	303	286	Burglary
Rozbój	193	115	109	118	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 95.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page 95.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (40). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**15510**	**11223**	**9582**	**9172**	**T O T A L**
O rozwód	3127	3438	3500	3401	By divorce
O separację	342	260	226	259	By separation
O alimenty	4842	3770	3079	2687	By alimony
Nieletnich [a]:					Concerning juveniles [a]:
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1588	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	3081	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	916	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1614	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	1700	1495	1581	of demoralization
popełnienia czynu karalnego	x	2055	1282	1244	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str.93.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 8 on page 93.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (41). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM** [a]
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					**Register of Entrepreneurs**
Przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	2	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	2	2	1	Foreign enterprises
Społeczno-zawodowe organizacje rolników [b]	47	42	38	38	Professional organizations of farmers [b]
Spółdzielnie	512	588	584	568	Cooperatives
Spółki jawne	1346	1452	1454	1441	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	4188	7936	9373	10383	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej [c]					**Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities** [c]
Stowarzyszenia [d]	3453	4410	4584	4711	Associations [d]
Związki zawodowe	373	372	363	369	Trade unions
Izby gospodarcze	9	10	10	10	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					**Register of Insolvent Debtors**
Dłużnicy ogółem	10175	16563	19155	15682	Total debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest sąd rejestrowy w Rzeszowie. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The National Court Register in Podkarpackie voivodship is maintained by registration court in Rzeszow. b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V
LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury ludności **faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:
   a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
   b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2000-2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000-2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- od 2010 r. - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań

CHAPTER V
POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

1) the balances of the size and structure of the **population** (actually living in a gmina). Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the results of the last census, taking into account:
   a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
   b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
2) the registers of the Ministry Digital Affairs on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2000-2009 – the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000-2002 the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002 was applied; for remaining years – on the administrative division in force at a given moment),
- since 2010 - the basis of the results of the Population and Housing Census 2011

2011 (dla lat 2010 i 2011 zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

3. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet — 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym,** tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym,** tj. mężczyźni — 45-64 lata, kobiety — 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym,** tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym,** tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

4. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:
- małżeństwa − według miejsca zameldowania męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony w Polsce przed ślubem);
- separacje − według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody − według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia − według miejsca zameldowania matki noworodka;
- zgony − według miejsca zameldowania osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

(for 2010-2011 the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011 was applied).

3. The working age population refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population,** i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population,** i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Median age of population is a parameter determining age limit which has already been exceeded by half of population and not yet reached by the second half.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:
- marriages − according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence in Poland before the marriage is used);
- separations − according to the plaintiff's place of residence (in case when the person filling petition resides aboard, the place of residence of a spouse has been taken; in cases of unanimous petition of both of persons − residence of husband is used);
- divorces − according to the plaintiff's place of residence (in case when the person filling petition resides aboard, the place of residence of a spouse has been taken);
- births − according to the mother's place of permanent residence;
- deaths − according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonical laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmienne,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

The religious marriages may by contracted in only ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siómego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45-49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

8. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promałżeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

9. Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

– do 2009 r. − zameldowanej na pobyt stały,
– od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

12. Do **ludności rezydującej** (rezydentów) zalicza się:

a) stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);

b) osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

6. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

7. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration.

8. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

9. Data regarding **internal migration of the population** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

10. Data regarding **international migration** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

– to 2009 − registered for permanent residence,
– since 2010 – de facto population (population actually residing).

12. For **the resident population** (residents) include

a) permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);

b) a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

TABL. 1 (42). **LUDNOŚĆ**
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	**2127185**	**2127322**	**2126824**	**2127687**	**T O T A L**
mężczyźni	1041160	1041827	1041429	1042112	males
kobiety	1086025	1085495	1085395	1085575	females
Miasta	882758	878909	877319	876594	Urban areas
Wieś	1244427	1248413	1249505	1251093	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	**2127948**	**2127657**	**2127656**	**2129138**	**T O T A L**
na 1 km^2	119	119	119	119	per 1 km^2
mężczyźni	1041622	1041779	1041917	1042812	males
kobiety	1086326	1085878	1085739	1086326	females
na 100 mężczyzn	104,3	104,2	104,2	104,2	per 100 males
Miasta	882262	877671	876148	876243	Urban areas
w % ogółu ludności	41,5	41,3	41,2	41,2	in % of total population
Wieś	1245686	1249986	1251508	1252895	Rural areas
w % ogółu ludności	58,5	58,7	58,8	58,8	in % of total population

TABL. 2 (43). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**2127948**	**2127657**	**2127656**	**2129138**	**T O T A L**
W wieku przedprodukcyjnym	**431007**	**394644**	**390816**	**389238**	**Pre-working age**
mężczyźni	220906	202320	200406	199585	males
kobiety	210101	192324	190410	189653	females
Miasta	158362	149307	148676	149041	Urban areas
mężczyźni	81022	76453	76223	76386	males
kobiety	77340	72854	72453	72655	females
Wieś	272645	245337	242140	240197	Rural areas
mężczyźni	139884	125867	124183	123199	males
kobiety	132761	119470	117957	116998	females
W wieku produkcyjnym	**1358887**	**1345402**	**1337727**	**1329033**	**Working age**
w tym w wieku mobilnym	873297	863830	857656	850028	of which of mobility age
mężczyźni	713831	714385	711351	707676	males
w tym w wieku mobilnym	445681	441663	438553	434643	of which of mobility age
kobiety	645056	631017	626376	621357	females
w tym w wieku mobilnym	427616	422167	419103	415385	of which of mobility age
Miasta	583327	554721	546717	539455	Urban areas
mężczyźni	298071	289101	285799	282631	males
kobiety	285256	265620	260918	256824	females
Wieś	775560	790681	791010	789578	Rural areas
mężczyźni	415760	425284	425552	425045	males
kobiety	359800	365397	365458	364533	females

TABL. 2 (43). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	**338054**	**387611**	**399113**	**410867**	**Post-working age**
mężczyźni	106885	125074	130160	135551	males
kobiety	231169	262537	268953	275316	females
Miasta	140573	173643	180755	187747	Urban areas
mężczyźni	43160	54508	57463	60447	males
kobiety	97413	119135	123292	127300	females
Wieś	197481	213968	218358	223120	Rural areas
mężczyźni	63725	70566	72697	75104	males
kobiety	133756	143402	145661	148016	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	**56,6**	**58,1**	**59,1**	**60,2**	**NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE**
Mężczyźni	45,9	45,8	46,5	47,4	Males
Kobiety	68,4	72,1	73,3	74,8	Females

TABL. 3 (44). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM TOTAL	**2127948**	**2127657**	**2127656**	**2129138**	**1042812**	**876243**	**419464**	**1252895**	**623348**
0- 2 lata	69681	59416	59671	61908	31760	24686	12753	37222	19007
3- 6	86209	88812	85436	83207	42686	32869	16932	50338	25754
7-12	137126	130729	133545	134791	69106	51135	26165	83656	42941
13-15	79197	67430	64761	63613	32668	22989	11804	40624	20864
16-18	91063	73777	71819	69549	35615	26242	13272	43307	22343
19-24	202526	176234	168387	160462	82027	56375	28642	104087	53385
25-29	182338	168014	166374	164837	84565	63281	31894	101556	52671
30-34	169297	177250	176771	173723	89344	74893	38156	98830	51188
35-39	151871	166800	167570	169651	86646	73918	37375	95733	49271
40-44	134996	150012	154138	157525	79811	64457	32303	93068	47508
45-49	139837	133114	134566	137056	69255	52489	25848	84567	43407
50-54	151864	137057	134766	133073	66873	52508	24948	80565	41925
55-59	141365	147232	145448	142493	70522	62526	28797	79967	41725
60-64	112458	134989	137133	138988	66383	67107	30128	71881	36255
65-69	70543	104772	111237	116115	52956	55798	24756	60317	28200
70-74	73707	63674	66669	73586	31243	33756	14281	39830	16962
75-79	62908	62790	61515	58381	22529	24615	9408	33766	13121
80 lat i więcej and more	70962	85555	87850	90180	28823	36599	12002	53581	16821

TABL. 4 (45). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	49	882262	41,5
	2015	51	877671	41,3
	2016	51	876148	41,2
	2017	**51**	**876243**	**41,2**
Poniżej 2000 Below		6	9802	0,5
2000- 4999		14	44009	2,1
5000- 9999		14	95326	4,5
10000-19999		7	101738	4,8
20000-49999		6	251367	11,8
50000-99999		3	184339	8,7
100000 i więcej and more		1	189662	8,9

TABL. 5 (46). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS INHABITED BY RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy [a] Gminas [a]	Ludność na wsi Rural population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	144	1245686	58,5
	2015	144	1249986	58,7
	2016	144	1251508	58,8
	2017	**144**	**1252895**	**58,8**
Poniżej 2000 Below		3	5600	0,3
2000-4999		21	82014	3,9
5000-6999		34	206827	9,7
7000-9999		41	341216	16,0
10000 i więcej and more		45	617238	29,0

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (47). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
Stan w dniu 31 XII
MEDIAN AGE BY SEX
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**36,5**	**38,6**	**39,1**	**39,5**	**T O T A L**
mężczyźni	35,0	37,2	37,6	38,1	males
kobiety	38,0	40,1	40,6	41,0	females
Miasta	37,7	39,9	40,4	40,8	Urban areas
mężczyźni	35,7	38,1	38,6	39,0	males
kobiety	39,9	42,0	42,4	42,8	females
Wieś	35,6	37,7	38,1	38,5	Rural areas
mężczyźni	34,5	36,6	37,0	37,3	males
kobiety	36,8	38,9	39,3	39,7	females

TABL. 7 (48). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wyznaniowe [a] of which religious [a]				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	13213	10214	149	2087	21990	18288	115	3702
	2015	10852	7944	109	2646	19566	19419	80	147
	2016	11114	8236	99	2506	20262	19103	91	1159
	2017	**10988**	**8142**	**122**	**2467**	**21927**	**19327**	**72**	**2600**
Miasta Urban areas	2010	5585	4020	88	1343	8576	6825	42	1751
	2015	4412	3010	62	1557	7771	7662	32	109
	2016	4431	3079	52	1461	8056	7458	32	598
	2017	**4323**	**2976**	**55**	**1390**	**8539**	**7621**	**28**	**918**
Wieś Rural areas	2010	7628	6194	61	744	13414	11463	73	1951
	2015	6440	4934	47	1089	11795	11757	48	38
	2016	6683	5157	47	1045	12206	11645	59	561
	2017	**6665**	**5166**	**67**	**1077**	**13388**	**11706**	**44**	**1682**

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 7 (48). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI (dok.)**
VITAL STATISTICS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages: ogółem total	Małżeństwa Marriages: w tym wyznaniowe [a] of which religious [a]	Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths: ogółem total	Zgony Deaths: w tym niemowląt of which infants	Przyrost naturalny Natural increase
		NA 1000 LUDNOŚCI [b] PER 1000 POPULATION [b]							
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	6,2	4,8	7,0	1,0	10,3	8,6	5,2	1,7
	2015	5,1	3,7	5,1	1,2	9,2	9,1	4,1	0,1
	2016	5,2	3,9	4,7	1,2	9,5	9,0	4,5	0,5
	2017	**5,2**	**3,8**	**5,7**	**1,2**	**10,3**	**9,1**	**3,3**	**1,2**
Miasta ..... Urban areas	2010	6,3	4,6	10,0	1,5	9,7	7,7	4,9	2,0
	2015	5,0	3,4	7,1	1,8	8,8	8,7	4,1	0,1
	2016	5,1	3,5	5,9	1,7	9,2	8,5	4,0	0,7
	2017	**4,9**	**3,4**	**6,3**	**1,6**	**9,7**	**8,7**	**3,3**	**1,0**
Wieś ..... Rural areas	2010	6,1	5,0	4,9	0,6	10,8	9,2	5,4	1,6
	2015	5,2	4,0	3,8	0,9	9,5	9,4	4,1	0,0
	2016	5,3	4,1	3,8	0,8	9,8	9,3	4,8	0,4
	2017	**5,3**	**4,1**	**5,4**	**0,9**	**10,7**	**9,4**	**3,3**	**1,3**

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved: ogółem total	przez śmierć by death of: męża husband	przez śmierć by death of: żony wife	przez rozwód by divorce	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages: ogółem total	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages: w tym przez rozwód of which by divorce	Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi [a] Difference between contracted and dissolved marriages [a]
OGÓŁEM..... TOTAL	2010	13213	9917	5808	2022	2087	19,7	4,2	2626
	2015	10852	9585	5120	1819	2646	18,9	5,2	442
	2016	11114	10232	5669	2057	2506	20,1	4,9	250
	2017	**10988**	**10239**	**5730**	**2042**	**2467**	**20,1**	**4,9**	**120**
Miasta ..... Urban areas	2010	5585	4439	2295	801	1343	22,3	6,7	240
	2015	4412	4298	1971	770	1557	20,7	7,5	-709
	2016	4431	4585	2247	877	1461	22,1	7,1	-702
	2017	**4323**	**4560**	**2278**	**892**	**1390**	**22,1**	**6,7**	**-740**
Wieś ..... Rural areas	2010	7628	5478	3513	1221	744	18,1	2,5	2386
	2015	6440	5287	3149	1049	1089	17,6	3,6	1151
	2016	6683	5647	3422	1180	1045	18,8	3,5	952
	2017	**6665**	**5679**	**3452**	**1150**	**1077**	**18,8**	**3,6**	**860**

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2017 BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej 19 and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 lat i więcej 60 and more
				O G Ó Ł E M T O T A L					
O G Ó Ł E M **G R A N D T O T A L**	**10988**	**205**	**3413**	**4784**	**1517**	**474**	**382**	**139**	**74**
19 lat i mniej and less	33	21	11	1	-	-	-	-	-
20-24	1586	126	1199	242	17	2	-	-	-
25-29	5158	48	1840	2973	255	30	12	-	-
30-34	2516	7	314	1284	777	103	31	-	-
35-39	849	3	39	228	354	177	47	1	-
40-49	512	-	9	52	103	132	193	21	2
50-59	203	-	1	3	11	26	81	66	15
60 lat i więcej and more	131	-	-	1	-	4	18	51	57
W tym wyznaniowe [a] **Of which church or religious marriages** [a]	**8142**	**82**	**2653**	**3999**	**1018**	**216**	**111**	**38**	**25**
19 lat i mniej and less	12	6	6	-	-	-	-	-	-
20-24	1163	57	907	190	8	1	-	-	-
25-29	4326	17	1505	2597	193	11	3	-	-
30-34	1863	1	213	1040	536	59	14	-	-
35-39	511	1	19	149	232	94	16	-	-
40-49	172	-	2	20	47	45	55	3	-
50-59	52	-	1	3	2	5	20	20	1
60 lat i więcej and more	43	-	-	-	-	1	3	15	24
				MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM **TOTAL**	**4323**	**51**	**926**	**2017**	**766**	**222**	**197**	**87**	**57**
19 lat i mniej and less	5	4	1	-	-	-	-	-	-
20-24	408	25	300	75	8	-	-	-	-
25-29	1876	17	506	1224	110	15	4	-	-
30-34	1154	5	100	577	413	46	13	-	-
35-39	428	-	12	116	173	97	29	1	-
40-49	253	-	7	24	56	50	103	13	-
50-59	105	-	-	-	6	12	39	37	11
60 lat i więcej and more	94	-	-	1	-	2	9	36	46
W tym wyznaniowe [a] **Of which church or religious marriages** [a]	**2976**	**16**	**677**	**1637**	**475**	**88**	**40**	**24**	**19**
19 lat i mniej and less	1	1	-	-	-	-	-	-	-
20-24	277	10	205	57	5	-	-	-	-
25-29	1533	4	403	1047	74	4	1	-	-
30-34	817	1	59	459	270	25	3	-	-
35-39	236	-	8	69	105	45	9	-	-
40-49	63	-	2	5	21	12	21	2	-
50-59	18	-	-	-	-	2	5	11	-
60 lat i więcej and more	31	-	-	-	-	-	1	11	19

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2017 BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej 19 and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 lat i więcej 60 and more
		WIEŚ RURAL AREAS							
RAZEM **TOTAL**	**6665**	**154**	**2487**	**2767**	**751**	**252**	**185**	**52**	**17**
19 lat i mniej and less	28	17	10	1	-	-	-	-	-
20-24	1178	101	899	167	9	2	-	-	-
25-29	3282	31	1334	1749	145	15	8	-	-
30-34	1362	2	214	707	364	57	18	-	-
35-39	421	3	27	112	181	80	18	-	-
40-49	259	-	2	28	47	82	90	8	2
50-59	98	-	1	3	5	14	42	29	4
60 lat i więcej and more	37	-	-	-	-	2	9	15	11
W tym wyznaniowe [a] **Of which church or religious marriages** [a]	**5166**	**66**	**1976**	**2362**	**543**	**128**	**71**	**14**	**6**
19 lat i mniej and less	11	5	6	-	-	-	-	-	-
20-24	886	47	702	133	3	1	-	-	-
25-29	2793	13	1102	1550	119	7	2	-	-
30-34	1046	-	154	581	266	34	11	-	-
35-39	275	1	11	80	127	49	7	-	-
40-49	109	-	-	15	26	33	34	1	-
50-59	34	-	1	3	2	3	15	9	1
60 lat i więcej and more	12	-	-	-	-	1	2	4	5

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2017 BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
		OGÓŁEM TOTAL		
OGÓŁEM **GRAND TOTAL**	**10988**	**10099**	**122**	**767**
Kawalerowie Single	10149	9684	40	425
Wdowcy Widowers	88	32	34	22
Rozwiedzeni Divorced	751	383	48	320

TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2017 BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM **TOTAL**	**4323**	**3839**	**57**	**427**
Kawalerowie Single	3834	3596	9	229
Wdowcy Widowers	60	20	24	16
Rozwiedzeni Divorced	429	223	24	182
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM **TOTAL**	**6665**	**6260**	**65**	**340**
Kawalerowie Single	6315	6088	31	196
Wdowcy Widowers	28	12	10	6
Rozwiedzeni Divorced	322	160	24	138

TABL. 11 (52). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE** [a]
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES [a]

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	10214	4020	6194
	2015	7944	3010	4934
	2016	8236	3079	5157
	2017	**8142**	**2976**	**5166**
Kościół Katolicki		8124	2971	5153
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		3	1	2
Kościół Chrześcijan Baptystów		1	-	1
Kościół Polskokatolicki		2	-	2
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich		10	3	7
Kościół Zielonoświątkowy		2	1	1

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 12 (53). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2017 R.**
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej 19 and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 lat i więcej 60 and more
				OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM GRAND TOTAL	**2467**	**2**	**138**	**353**	**494**	**477**	**664**	**259**	**80**
20-24	33	1	28	4	-	-	-	-	-
25-29	253	1	80	144	24	4	-	-	-
30-34	439	-	20	153	222	38	6	-	-
35-39	516	-	10	44	188	226	47	1	-
40-49	753	-	-	7	59	196	472	19	-
50-59	360	-	-	1	1	11	128	205	14
60 lat i więcej and more	113	-	-	-	-	2	11	34	66
				MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM TOTAL	**1390**	**2**	**53**	**169**	**288**	**272**	**392**	**157**	**57**
20-24	8	1	5	2	-	-	-	-	-
25-29	123	1	38	66	16	2	-	-	-
30-34	242	-	7	75	129	27	4	-	-
35-39	295	-	3	21	103	137	30	1	-
40-49	434	-	-	4	39	99	280	12	-
50-59	210	-	-	1	1	6	72	120	10
60 lat i więcej and more	78	-	-	-	-	1	6	24	47
				WIEŚ RURAL AREAS					
RAZEM TOTAL	**1077**	**-**	**85**	**184**	**206**	**205**	**272**	**102**	**23**
20-24	25	-	23	2	-	-	-	-	-
25-29	130	-	42	78	8	2	-	-	-
30-34	197	-	13	78	93	11	2	-	-
35-39	221	-	7	23	85	89	17	-	-
40-49	319	-	-	3	20	97	192	7	-
50-59	150	-	-	-	-	5	56	85	4
60 lat i więcej and more	35	-	-	-	-	1	5	10	19

TABL. 13 (54). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI[a] W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN[a] IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**2087**	**2646**	**2506**	**2467**	**T O T A L**
rozwody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	781	1051	997	1007	Marriages without children
Z dziećmi	1306	1595	1509	1460	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	819	954	907	845	1
2	387	507	485	504	2
3	75	107	98	96	3
4 i więcej	25	27	19	15	4 and more
Miasta	**1343**	**1557**	**1461**	**1390**	**Urban areas**
rozwody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	530	672	614	574	Marriages without children
Z dziećmi	813	885	847	816	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	518	542	526	496	1
2	242	278	264	271	2
3	46	55	46	39	3
4 i więcej	7	10	11	10	4 and more
Wieś	**744**	**1089**	**1045**	**1077**	**Rural areas**
rozwody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	251	379	383	433	Marriages without children
Z dziećmi	493	710	662	644	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	301	412	381	349	1
2	145	229	221	233	2
3	29	52	52	57	3
4 i więcej	18	17	8	5	4 and more

a Poniżej 18 lat.
a Below the age of 18.

TABL. 14 (55). **URODZENIA[a]**
BIRTHS[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	21990	19566	20262	21927	8539	13388	**Live births**
chłopcy	11310	9968	10407	11302	4421	6881	males
dziewczęta	10680	9598	9855	10625	4118	6507	females
Małżeńskie	19578	17026	17496	19187	7226	11961	Legitimate
chłopcy	10043	8641	9013	9931	3759	6172	males
dziewczęta	9535	8385	8483	9256	3467	5789	females
Pozamałżeńskie	2412	2540	2766	2740	1313	1427	Illegitimate
chłopcy	1267	1327	1394	1371	662	709	males
dziewczęta	1145	1213	1372	1369	651	718	females
Urodzenia martwe	**94**	**55**	**63**	**61**	**28**	**33**	**Stillbirths**
chłopcy	61	.	.	.	.	.	males
dziewczęta	33	.	.	.	.	.	females

a Od 2015 r. dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane.

a Since 2015 data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated.

TABL. 15 (56). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA[a] ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER[a] AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER		Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
			1	2	3	4	5	6 i dalsze 6 and over
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM **TOTAL**	2010	21990	10543	7611	2602	765	260	208
	2015	19566	9205	7172	2284	586	183	130
	2016	20262	8803	7781	2705	645	213	115
	2017	**21927**	**8791**	**8811**	**3268**	**755**	**180**	**122**
19 lat i mniej and less		422	391	30	1	-	-	-
20-24		2920	1998	808	100	12	2	-
25-29		7766	3925	3030	677	114	17	3
30-34		7150	1944	3491	1375	254	58	28
35-39		3046	446	1273	937	281	63	46
40-44		596	87	174	170	88	38	39
45 lat i więcej and more		27	-	5	8	6	2	6
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM **TOTAL**	2010	100,0	47,9	34,6	11,8	3,5	1,2	0,9
	2015	100,0	47,0	36,7	11,7	3,0	0,9	0,7
	2016	100,0	43,4	38,4	13,4	3,2	1,1	0,6
	2017	**100,0**	**40,1**	**40,2**	**14,9**	**3,4**	**0,8**	**0,6**
19 lat i mniej and less		100,0	92,7	7,1	0,2	-	-	-
20-24		100,0	68,4	27,7	3,4	0,4	0,1	-
25-29		100,0	50,5	39,0	8,7	1,5	0,2	0,0
30-34		100,0	27,2	48,8	19,2	3,6	0,8	0,4
35-39		100,0	14,6	41,8	30,8	9,2	2,1	1,5
40-44		100,0	14,6	29,2	28,5	14,8	6,4	6,5
45 lat i więcej and more		100,0	-	18,5	29,6	22,2	7,4	22,2

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (57). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 miasta urban areas	2017 wieś rural areas
Płodność - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: **Fertility - live births per 1000 women aged:**						
15-49 [ab]	40,7	37,3	38,9	42,4	40,9	43,4
15-19 [a]	12,3	8,2	7,7	7,4	7,0	7,6
20-24	53,1	39,8	40,6	42,7	35,1	46,9
25-29	90,5	86,3	88,1	96,5	88,0	102,2
30-34	71,5	69,7	75,1	83,9	83,7	84,0
35-39	29,8	30,3	33,2	36,9	36,5	37,3
40-44	6,9	6,7	7,1	7,8	8,3	7,4
45-49 [b]	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3
Współczynniki: **Rates:**						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,315	1,199	1,254	1,372	1,288	1,423
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,638	0,588	0,610	0,665	0,621	0,692
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	1,202	1,008	1,061	1,135	1,121	1,144

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (58). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS / WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas: razem total	Miasta: mężczyźni males	Miasta: kobiety females	Wieś Rural areas: razem total	Wieś: mężczyźni males	Wieś: kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM TOTAL 2010	18288	9686	8602	6825	3678	3147	11463	6008	5455
2015	19419	10042	9377	7662	3877	3785	11757	6165	5592
2016	19103	9905	9198	7458	3847	3611	11645	6058	5587
2017	**19327**	**10026**	**9301**	**7621**	**3942**	**3679**	**11706**	**6084**	**5622**
0 lat	72	43	29	28	16	12	44	27	17
1- 4 lata	14	8	6	2	1	1	12	7	5
5- 9	11	8	3	3	3	-	8	5	3
10-14	12	8	4	2	1	1	10	7	3
15-19	33	24	9	11	10	1	22	14	8
20-24	68	51	17	22	15	7	46	36	10
25-29	88	72	16	38	30	8	50	42	8
30-34	101	83	18	50	40	10	51	43	8
35-39	175	141	34	76	56	20	99	85	14
40-44	268	196	72	114	79	35	154	117	37
45-49	362	278	84	126	93	33	236	185	51
50-54	620	442	178	236	154	82	384	288	96
55-59	1065	795	270	432	296	136	633	499	134
60-64	1468	1106	362	660	463	197	808	643	165
65-69	1807	1198	609	807	514	293	1000	684	316
70-74	1721	1037	684	758	436	322	963	601	362
75-79	2255	1192	1063	907	459	448	1348	733	615
80-84	3113	1400	1713	1160	516	644	1953	884	1069
85 lat i więcej and more	6074	1944	4130	2189	760	1429	3885	1184	2701

TABL. 17 (58). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
	NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP								
OGÓŁEM TOTAL 2010	860	930	792	773	871	684	921	971	872
2015	913	964	864	872	922	826	942	992	892
2016	898	951	847	850	916	789	932	975	890
2017	**908**	**962**	**857**	**869**	**939**	**805**	**936**	**977**	**894**
0 lat [a]	328	380	273	328	362	291	329	392	261
1- 4 lata	17	19	15	6	6	6	25	28	21
5- 9	10	14	5	7	13	-	12	14	9
10-14	11	15	8	5	5	5	15	20	9
15-19	28	40	16	25	45	5	30	37	22
20-24	49	72	25	45	60	29	51	78	23
25-29	53	85	20	59	92	25	50	80	17
30-34	58	92	21	66	104	27	51	84	17
35-39	104	164	41	103	151	55	104	174	30
40-44	172	248	94	180	249	111	166	247	82
45-49	267	406	125	243	365	125	281	429	125
50-54	463	656	268	442	609	291	477	684	250
55-59	740	1117	371	677	1007	395	790	1194	350
60-64	1064	1681	501	985	1536	534	1138	1802	467
65-69	1590	2315	983	1483	2128	968	1688	2479	998
70-74	2454	3501	1689	2371	3227	1744	2524	3731	1642
75-79	3771	5178	2891	3607	4786	2881	3890	5459	2898
80-84	6433	8397	5401	5819	7514	4929	6863	9016	5732
85 lat i więcej and more	15106	16795	14423	13839	15755	12998	15928	17538	15312

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (59). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN** [a]
DEATHS BY SELECTED CAUSES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
OGÓŁEM 2010	860	930	792	773	921	TOTAL
2014	863	919	809	805	903	
2015	913	964	864	872	942	
2016	**898**	**951**	**847**	**850**	**932**	
Choroby zakaźne i pasożytnicze	4	4	4	4	4	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica układu oddechowego	1	1	0	0	1	of which tuberculosis of the respiratory system
Nowotwory	232	267	197	244	223	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	215	249	182	227	206	of which malignant neoplasms
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej	16	16	16	19	14	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca	14	14	15	16	13	of which diabetes mellitus

a Z orzeczoną przyczyną zgonu. Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a With stated cause of death. In accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10th Revision)”.

TABL. 18 (59). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN [a] (dok.)**
DEATHS BY CAUSES [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
Choroby układu nerwowego	15	16	15	18	14	Diseases of the nervous
Choroby układu krążenia	419	390	448	368	456	Diseases of the circulatory system
w tym:						of which:
choroba nadciśnieniowa	24	22	26	18	28	hypertensive disease
choroba niedokrwienna serca	57	66	48	54	59	ischaemic heart disease
w tym ostry zawał serca	21	27	16	21	21	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych	53	51	55	48	57	cerebrovascular disease
miażdżyca	127	98	154	109	139	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	42	48	36	39	45	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	32	38	26	34	31	Diseases of the digestive system
w tym choroby wątroby	13	20	7	15	13	of which liver diseases
Choroby układu moczowo-płciowego	8	8	8	6	10	Diseases of the genitourinary system
Objawy i stany niedokładnie określone [Δ]	74	80	68	68	77	Symptoms and ill-defined conditions [Δ]
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	37	62	14	33	41	External causes of disease and death
w tym wypadki komunikacyjne	8	13	3	7	8	of which transport accidents

a Z orzeczoną przyczyną zgonu. Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a With stated cause of death. In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10th Revision)".

TABL. 19 (60). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziewczęta females	razem total	chłopcy males	dziewczęta females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM TOTAL 2010	115	63	52	42	24	18	73	39	34
2015	80	46	34	32	18	14	48	28	20
2016	91	52	39	32	16	16	59	36	23
2017	**72**	**43**	**29**	**28**	**16**	**12**	**44**	**27**	**17**
0-27 dni 0-27 days	53	30	23	20	13	7	33	17	16
0- 6	38	19	19	15	8	7	23	11	12
w tym 0 of which 0	23	13	10	10	6	4	13	7	6
7-13	7	3	4	1	1	-	6	2	4
14-20	5	5	-	3	3	-	2	2	-
21-27	3	3	-	1	1	-	2	2	-
28-29 dni 28-29 days	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 miesiąc 1 month	4	1	3	2	-	2	2	1	1
2	3	3	-	-	-	-	3	3	-
3	1	1	-	-	-	-	1	1	-
4	1	-	1	1	-	1	-	-	-
5	3	3	-	1	1	-	2	2	-
6	3	2	1	1	-	1	2	2	-
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	1	1	-	-	-	-	1	1	-
11 miesięcy 11 month	3	2	1	3	2	1	-	-	-

TABL. 19 (60). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta Urban areas: razem total	Miasta Urban areas: chłopcy males	Miasta Urban areas: dziewczęta females	Wieś Rural areas: razem total	Wieś Rural areas: chłopcy males	Wieś Rural areas: dziewczęta females
	NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. LIVE BIRTHS								
OGÓŁEM TOTAL 2010	523	557	487	490	540	436	544	568	519
2015	409	461	354	412	452	369	407	468	344
2016	449	500	396	397	381	415	483	580	383
2017	**328**	**380**	**273**	**328**	**362**	**291**	**329**	**392**	**261**
0-27 dni 0-27 days	242	265	216	234	294	170	246	247	246
0- 6	173	168	179	176	181	170	172	160	184
w tym 0 of which 0	105	115	94	117	136	97	97	102	92
7-13	32	27	38	12	23	-	45	29	61
14-20	23	44	-	35	68	-	15	29	-
21-27	14	27	-	12	23	-	15	29	-
28-29 dni 28-29 days	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 miesiąc 1 month	18	9	28	23	-	49	15	15	15
2	14	27	-	-	-	-	22	44	-
3	5	9	-	-	-	-	7	15	-
4	5	-	9	12	-	24	-	-	-
5	14	27	-	12	23	-	15	29	-
6	14	18	9	12	-	24	15	29	-
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	5	9	-	-	-	-	7	15	-
11 miesięcy 11 month	14	18	9	35	45	24	-	-	-

TABL. 20 (61). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PRZYCZYN** [a]
INFANT DEATHS BY CAUSES [a]

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total: w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	Ogółem Total: na 100 tys. urodzeń żywych per 100 tys. live births	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS
OGÓŁEM 2010	115	523	557	487	490	544	**TOTAL**
2014	99	496	558	431	474	510	
2015	80	409	461	354	412	407	
2016	**91**	**449**	**500**	**396**	**397**	**483**	
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	53	262	279	244	223	287	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone [Δ]	34	168	211	122	149	180	Congenital anomalies [Δ]
w tym wrodzone wady serca	13	64	67	61	62	66	of which congenital anomalies of heart
Pozostałe przyczyny zgonu	4	20	10	30	25	16	Other causes of deaths

a Z orzeczoną przyczyną zgonu. Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a With stated cause of death. In accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10th Revision)”.

TABL. 21 (62). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE[a] ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES[a] REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**466**	**441**	**580**	**T O T A L**
w tym dokonane	266	239	285	of which committed
Miasta	219	205	275	Urban areas
Wieś	247	236	305	Rural areas
Wiek samobójców:				**Age of suicidal persons:**
12 lat i mniej	-	-	-	12 and less
13-18	29	20	34	13-18
19-24	58	35	60	19-24
25-29	37	36	52	25-29
30-49	165	159	224	30-49
50-69	139	130	175	50-69
70 lat i więcej	38	41	35	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Ź r ó d ł o: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 24.05.2018 r.

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

S o u r c e: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 24.05.2018.

TABL. 22 (63). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
		MĘŻCZYŹNI MALES				
O G Ó Ł E M T O T A L	2010	73,73	59,27	44,89	31,02	19,01
	2015	74,92	60,39	45,93	31,90	19,70
	2016	75,40	60,88	46,31	32,25	20,02
	2017	**75,57**	**61,02**	**46,52**	**32,50**	**20,15**
Miasta Urban areas		76,48	61,83	47,35	33,35	20,84
Wieś Rural areas		74,92	60,42	45,91	31,88	19,62
		KOBIETY FEMALES				
O G Ó Ł E M T O T A L	2010	81,75	67,26	52,45	37,80	24,04
	2015	82,49	67,90	53,11	38,46	24,68
	2016	82,97	68,42	53,55	38,85	25,01
	2017	**83,09**	**68,40**	**53,58**	**38,93**	**25,07**
Miasta Urban areas		83,04	68,33	53,49	38,91	25,14
Wieś Rural areas		83,08	68,42	53,61	38,90	24,97

TABL. 23 (64). **PROGNOZA LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
	w tys. in thous.							
O G Ó Ł E M	**2114,6**	**2095,6**	**2067,7**	**2029,6**	**1982,5**	**1928,6**	**1870,3**	**T O T A L**
mężczyźni	1036,8	1028,1	1014,4	995,6	972,7	947,4	920,5	males
kobiety	1077,8	1067,5	1053,2	1034,0	1009,7	981,3	949,8	females
Miasta	862,0	842,8	818,9	790,8	759,2	725,6	691,3	Urban areas
mężczyźni	412,6	403,4	391,8	378,3	363,8	348,8	333,8	males
kobiety	449,4	439,4	427,2	412,4	395,5	376,8	357,5	females
Wieś	1252,6	1252,8	1248,8	1238,8	1223,2	1203,1	1179,1	Rural areas
mężczyźni	624,2	624,8	622,7	617,3	609,0	598,6	586,7	males
kobiety	628,4	628,0	626,1	621,5	614,2	604,4	592,4	females
W wieku przedprodukcyjnym	**373,6**	**356,0**	**324,6**	**302,3**	**281,9**	**266,1**	**254,4**	**Pre-working age**
mężczyźni	191,7	182,7	166,7	155,4	144,8	136,8	130,7	males
kobiety	181,9	173,3	157,9	147,0	137,0	129,4	123,7	females
Miasta	141,1	132,9	117,7	107,4	99,0	93,4	89,3	Urban areas
mężczyźni	72,3	68,1	60,4	55,1	50,8	47,9	45,8	males
kobiety	68,8	64,8	57,3	52,3	48,2	45,5	43,5	females
Wieś	232,4	223,2	206,9	195,0	182,9	172,7	165,1	Rural areas
mężczyźni	119,4	114,6	106,3	100,3	94,0	88,8	84,9	males
kobiety	113,1	108,5	100,5	94,7	88,8	83,9	80,2	females
W wieku produkcyjnym	**1296,2**	**1246,2**	**1212,9**	**1161,6**	**1091,2**	**1004,5**	**915,5**	**Working age**
mężczyźni	693,2	666,1	649,4	628,6	597,8	557,0	509,3	males
kobiety	603,0	580,2	563,5	533,0	493,3	447,5	406,3	females
Miasta	514,0	482,0	464,2	439,8	404,5	360,7	319,1	Urban areas
mężczyźni	270,7	253,8	244,7	235,0	220,0	199,2	176,2	males
kobiety	243,3	228,2	219,4	204,8	184,5	161,5	142,9	females
Wieś	782,2	764,2	748,8	721,8	686,7	643,8	596,4	Rural areas
mężczyźni	422,5	412,3	404,7	393,6	377,8	357,8	333,1	males
kobiety	359,7	351,9	344,1	328,2	308,9	286,0	263,4	females
W wieku poprodukcyjnym	**444,9**	**493,4**	**530,1**	**565,7**	**609,4**	**658,0**	**700,4**	**Post-working age**
mężczyźni	151,9	179,3	198,3	211,7	230,1	253,6	280,6	males
kobiety	292,9	314,0	331,8	354,0	379,3	404,4	419,8	females
Miasta	206,8	228,0	237,0	243,6	255,7	271,4	282,8	Urban areas
mężczyźni	69,6	81,5	86,6	88,3	92,9	101,6	111,8	males
kobiety	137,2	146,4	150,4	155,4	162,8	169,8	171,0	females
Wieś	238,0	265,4	293,1	322,0	353,7	386,6	417,6	Rural areas
mężczyźni	82,3	97,8	111,7	123,4	137,1	152,0	168,7	males
kobiety	155,7	167,6	181,4	198,6	216,6	234,6	248,8	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	**63,1**	**68,2**	**70,5**	**74,7**	**81,7**	**92,0**	**104,3**	**NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE**
Mężczyźni	49,6	54,4	56,2	58,4	62,7	70,1	80,8	Males
Kobiety	78,7	84,0	86,9	94,0	104,7	119,3	133,8	Females

TABL. 24. (65). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
O G Ó Ł E M	**713,0**	**748,0**	**770,9**	**747,9**	**712,9**	**690,7**	**674,6**	**T O T A L**
Miasta	348,3	365,3	370,7	353,8	326,0	308,3	298,4	Urban areas
Wieś	364,7	382,7	400,2	394,1	386,9	382,4	376,1	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M	**2,9**	**2,8**	**2,7**	**2,7**	**2,8**	**2,8**	**2,8**	**T O T A L**
Miasta	2,4	2,3	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	Urban areas
Wieś	3,4	3,3	3,1	3,1	3,2	3,1	3,1	Rural areas

TABL. 25 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ [a] Inflow [a]				Odpływ [b] Outflow [b]				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	19486	9202	9377	907	21415	9723	10829	863	-1929
	2015	18689	8638	9324	.	21397	9915	10447	.	-2708[c]
	2016	19022	8384	9626	1012	20661	9795	10262	604	-1639
	2017	**20653**	**9240**	**10444**	**969**	**22430**	**10844**	**10980**	**606**	**-1777**
Miasta Urban areas	2010	7886	2977	4448	461	10698	4332	5790	576	-2812
	2015	7671	2733	4573	.	10441	4220	5561	.	-2770[c]
	2016	7987	2796	4743	448	9639	4046	5227	366	-1652
	2017	**8990**	**3132**	**5421**	**437**	**10599**	**4423**	**5807**	**369**	**-1609**
Wieś Rural areas	2010	11600	6225	4929	446	10717	5391	5039	287	883
	2015	11018	5905	4751	.	10956	5695	4886	.	62[c]
	2016	11035	5588	4883	564	11022	5749	5035	238	13
	2017	**11663**	**6108**	**5023**	**532**	**11831**	**6421**	**5173**	**237**	**-168**
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	9,2	4,3	4,4	0,4	10,1	4,6	5,1	0,4	-0,9
	2015	8,8	4,1	4,4	.	10,1	4,7	4,9	.	-1,3[c]
	2016	8,9	3,9	4,5	0,5	9,7	4,6	4,8	0,3	-0,8
	2017	**9,7**	**4,3**	**4,9**	**0,5**	**10,5**	**5,1**	**5,2**	**0,3**	**-0,8**
Miasta Urban areas	2010	8,9	3,4	5,0	0,5	12,1	4,9	6,6	0,7	-3,2
	2015	8,7	3,1	5,2	.	11,9	4,8	6,3	.	-3,2[c]
	2016	9,1	3,2	5,4	0,5	11,0	4,6	6,0	0,4	-1,9
	2017	**10,3**	**3,6**	**6,2**	**0,5**	**12,1**	**5,0**	**6,6**	**0,4**	**-1,8**
Wieś Rural areas	2010	9,3	5,0	4,0	0,4	8,6	4,3	4,0	0,2	0,7
	2015	8,8	4,7	3,8	.	8,8	4,6	3,9	.	0,0[c]
	2016	8,8	4,5	3,9	0,5	8,8	4,6	4,0	0,2	0,0
	2017	**9,3**	**4,9**	**4,0**	**0,4**	**9,5**	**5,1**	**4,1**	**0,2**	**-0,1**

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ [a] Inflow [a]			Odpływ [b] Outflow [b]		
		ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodship
		W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS					
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	18579	15044	3535	20552	15044	5508
	2015	17962	14836	3126	20362	14836	5526
	2016	18010	14918	3092	20057	14918	5139
	2017	**19684**	**16241**	**3443**	**21824**	**16241**	**5583**
Miasta ..... Urban areas	2010	7425	5588	1837	10122	6861	3261
	2015	7306	5723	1583	9781	6652	3129
	2016	7539	5954	1585	9273	6394	2879
	2017	**8553**	**6673**	**1880**	**10230**	**7069**	**3161**
Wieś ..... Rural areas	2010	11154	9456	1698	10430	8183	2247
	2015	10656	9113	1543	10581	8184	2397
	2016	10471	8964	1507	10784	8524	2260
	2017	**11131**	**9568**	**1563**	**11594**	**9172**	**2422**
		NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION					
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	8,7	7,1	1,7	9,7	7,1	2,6
	2015	8,4	7,0	1,5	9,6	7,0	2,6
	2016	8,5	7,0	1,5	9,4	7,0	2,4
	2017	**9,3**	**7,6**	**1,6**	**10,3**	**7,6**	**2,6**
Miasta ..... Urban areas	2010	8,4	6,3	2,1	11,5	7,8	3,7
	2015	8,3	6,5	1,8	11,1	7,6	3,6
	2016	8,6	6,8	1,8	10,6	7,3	3,3
	2017	**9,8**	**7,6**	**2,1**	**11,7**	**8,1**	**3,6**
Wieś ..... Rural areas	2010	9,0	7,6	1,4	8,4	6,6	1,8
	2015	8,5	7,3	1,2	8,5	6,6	1,9
	2016	8,4	7,2	1,2	8,6	6,8	1,8
	2017	**8,9**	**7,6**	**1,2**	**9,3**	**7,3**	**1,9**

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 27 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**

INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Napływ [a] Inflow [a]			Odpływ [b] Outflow [b]			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM TOTAL	2010	18579	8679	9900	20552	9450	11102	-1973	-771	-1202
	2015	17962	8431	9531	20362	9482	10880	-2400	-1051	-1349
	2016	18010	8502	9508	20057	9284	10773	-2047	-782	-1265
	2017	**19684**	**9400**	**10284**	**21824**	**10273**	**11551**	**-2140**	**-873**	**-1267**
0- 4 lata		2191	1113	1078	2283	1173	1110	-92	-60	-32
5- 9		1501	777	724	1541	796	745	-40	-19	-21
10-14		844	425	419	860	436	424	-16	-11	-5
15-19		985	434	551	1030	454	576	-45	-20	-25
20-24		1372	424	948	1532	456	1076	-160	-32	-128
25-29		3218	1286	1932	4129	1618	2511	-911	-332	-579
30-34		3008	1476	1532	3639	1755	1884	-631	-279	-352
35-39		2204	1214	990	2433	1347	1086	-229	-133	-96
40-44		1264	733	531	1348	770	578	-84	-37	-47
45-49		630	364	266	647	389	258	-17	-25	8
50-54		515	269	246	486	244	242	29	25	4
55-59		461	226	235	458	221	237	3	5	-2
60-64		562	271	291	533	239	294	29	32	-3
65 lat i więcej and more		929	388	541	905	375	530	24	13	11

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 28 (69). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**

INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM TOTAL	2010	907	550	357	863	404	459	44	146	-102
	2016	1012	555	457	604	325	279	408	230	178
	2017	**969**	**502**	**467**	**606**	**324**	**282**	**363**	**178**	**185**
0- 4 lata		530	271	259	20	10	10	510	261	249
5- 9		117	67	50	30	16	14	87	51	36
10-14		24	11	13	30	18	12	-6	-7	1
15-19		14	7	7	59	46	13	-45	-39	-6
20-24		22	12	10	43	27	16	-21	-15	-6
25-29		42	12	30	58	32	26	-16	-20	4
30-34		41	21	20	82	35	47	-41	-14	-27
35-39		39	24	15	101	56	45	-62	-32	-30
40-44		24	16	8	68	30	38	-44	-14	-30
45-49		13	7	6	28	15	13	-15	-8	-7
50-54		15	8	7	22	9	13	-7	-1	-6
55-59		29	16	13	24	11	13	5	5	-
60-64		29	13	16	25	13	12	4	-	4
65 lat i więcej and more		30	17	13	16	6	10	14	11	3

TABL. 29 (70). **REZYDENCI** [a]
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION [a]
AS OF 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	**2083,5**	**2083,5**	**2084,7**	**2085,9**	**T O T A L in thous.**
mężczyźni w tys.	1020,0	1020,8	1021,5	1022,4	males in thous.
kobiety: w tys.	1063,5	1062,7	1063,2	1063,5	females: in thous.
na 100 mężczyzn	104,3	104,1	104,1	104,0	per 100 males
Miasta: w tys.	861,0	856,7	857,0	857,1	Urban areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	41,3	41,1	41,1	41,1	in % of total usual residence population
Wieś: w tys.	1222,5	1226,8	1227,8	1228,7	Rural areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	58,7	58,9	58,9	58,9	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność", ust. 12.
a See general notes to the chapter "Population", item 12.

TABL. 30 (71). **REZYDENCI** [a] **W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION [a]
AS OF 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G Ó Ł E M	**2083,5**	**2083,5**	**2084,7**	**2085,9**	**T O T A L**
W wieku przedprodukcyjnym	**424,6**	**389,3**	**386,0**	**384,6**	**Pre-working age**
Miasta	155,3	146,2	145,9	146,2	Urban areas
mężczyźni	79,6	74,9	74,9	75,1	males
kobiety	75,8	71,2	71,0	71,2	females
Wieś	269,3	243,1	240,1	238,4	Rural areas
mężczyźni	138,1	124,7	123,1	122,2	males
kobiety	131,1	118,4	117,0	116,2	females
W wieku produkcyjnym	**1322,1**	**1309,1**	**1302,5**	**1293,6**	**Working age**
w tym w wieku mobilnym	843,6	836,3	831,5	824,2	of which of mobility age
Miasta	565,6	538,2	531,7	524,8	Urban areas
mężczyźni	289,6	281,2	278,6	275,7	males
w tym w wieku mobilnym	175,0	171,3	170,0	168,3	of which of mobility age
kobiety	276,1	256,9	253,1	249,1	females
w tym w wieku mobilnym	172,3	166,3	164,8	163,0	of which of mobility age
Wieś	756,5	771,0	770,8	768,8	Rural areas
mężczyźni	406,1	415,5	415,6	414,8	males
w tym w wieku mobilnym	256,4	257,6	256,4	254,6	of which of mobility age
kobiety	350,4	355,4	355,2	354,0	females
w tym w wieku mobilnym	240,0	241,2	240,2	238,3	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	**336,8**	**385,1**	**396,3**	**407,7**	**Post-working age**
Miasta	140,0	172,4	179,4	186,2	Urban areas
mężczyźni	43,1	54,2	57,1	60,0	males
kobiety	96,9	118,2	122,3	126,2	females
Wieś	196,8	212,7	216,9	221,5	Rural areas
mężczyźni	63,6	70,2	72,2	74,6	males
kobiety	133,3	142,5	144,7	146,9	females

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność", ust. 12.
a See general notes to the chapter "Population", item 12.

TABL. 31 (72). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2017	2015	2017	2015	2017
	jednostki [a] kościelne church units [a]		duchowni clergy		wierni, wyznawcy adherents, faithful	
Kościół Katolicki **Catholic Church**						
Kościół Rzymskokatolicki [b]	633	634	1985	1965	1340817	1292707
Kościół Greckokatolicki [c]	72	68	51	52	30000	30000
Starokatolickie **Old Catholic**						
Kościół Polskokatolicki	6	6	4	6	689	710
Prawosławne **Orthodox**						
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny [d]	19	23	25	25	20200	20200
Protestanckie i tradycji protestanckiej **Protestant and Protestant-tradition**						
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny	1	1	1	1	194	201
Kościół Chrześcijan Baptystów	3	3	3	-	59	67
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	11	11	4	6	295	296
Kościół Zielonoświątkowy	11	11	17	17	778	837
Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	6	5	57	63	468	497
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	5	5	14	15	107	111
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	.	11	.	46	.	225
Inne **Other**						
Świadkowie Jehowy w Polsce	42	43	.	227	3531	3398
Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie	1		3	3	22	17

a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. b Dane dotyczą diecezji: przemyskiej i rzeszowskiej. c Dane dotyczą diecezji przemysko-warszawskiej. d Dane za: 2015 r. dotyczą diecezji przemysko-nowosądeckiej, 2017 r . dotyczą diecezji przemysko-gorlickiej.

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. b Data concern dioceses of Przemyśl and Rzeszów. c Data concern diocese of Przemyśl-Warsaw. d Data for: 2015 concern diocese of Przemyśl-Nowy Sącz, 2017 diocese of Przemyśl-Gorlice

DZIAŁ VI
RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1 i 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Dane BAEL od 2010 roku uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy w badanym tygodniu.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

1) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,

CHAPTER VI
LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1 and 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey – LFS**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis, except persons absent for 12 months and over. A household is a group of people who are close relatives or are related by affinity, and also not close relatives, who live together in a dwelling and maintain themselves jointly. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The LFS data from 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011. The data are not fully comparable to the results of surveys for the previous periods, published in the previous editions of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is job, i.e. performing, holding or looking for a job in the surveyed week.

Economically active persons include employed and unemployed persons.

Employed persons are all persons aged 15 and more who within the surveyed week:

1) performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as a paid employee, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm or conducting a family-owned busines outside agriculture,

2) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
   a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
   b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
      - do 3 miesięcy,
      - powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczono również uczniów, z którymi zakład pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Bezrobotni według BAEL są to osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
1) w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
2) aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany), aby znaleźć pracę,
3) były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zalicza się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem lub danej grupy.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem lub danej grupy.

Stopę bezrobocia w badanym okresie obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo ogółem lub danej grupy.

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), w tabl. 1 i 2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

2) had work but did not perform it:
   a) due to illness, maternity leave or vacation,
   b) due to other reasons, but the break in employment did not exceed:
      - 3 months,
      - exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

In accordance with international standards, pupils who entered into a vocational or particular job training contract with a company or natural persons were also included among employed persons if they received wages and salaries.

Unemployed persons, according to LFS, are persons aged 15—74, who simultaneously fulfilled three conditions:
1) within the reference week were not employed,
2) actively sought work, i.e., within a 4-week period undertaken real activity (the last week being the reference week) to find work,
3) were available for work within a fortnight period after the reference week.

Unemployed persons also include persons who did not seek work because they were provided with it and were waiting to start it for no longer than three months as well as were available for that work.

Economically inactive persons are persons aged 15 and more who are not classified either as employed or unemployed.

3. The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons in the total population (aged 15 and more) or in a given group.

The **employment rate** is calculated as the share of employed persons in the total population (aged 15 and more) or in a given group.

The **unemployment rate** for a survey period is calculated as the relation of the number of unemployed persons to the total economically active population or to a given group.

4. Due to rounding-off results of the Labor Force Survey (LFS), sum of components in tables 1 and 2 can differ from the amount given in the item “total”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
   a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str.128,
   b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
   c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorcy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
2) employers and own-account workers, i.e.:
   a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009, see item 5 on page 128,
   b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
   c) other self-employed persons, e.g., persons practicing learned professions;
3) outworkers;
4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis agricultural farmers' co-operatives);
6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
   a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
   b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadającymi użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane o pracujących w tabl. 4 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

8. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy,** a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

1) in 2005-2009 the following employed persons are not included:
   a) on farms with the area of more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
   b) on farms with the area of up to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
2) since 2010 the whole number of employed persons on those farms are included independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including those producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

1) **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data regarding employment in table 4 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

8. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as — for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

9. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

10. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

9. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

1) they were actually free to take on the reporting day;
2) the employer made attempts to find persons willing to take a job;
3) in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.

10. Newly created jobs are jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna — zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zareje-

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1065 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of regis-

strowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm.).

tered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2017 item 1065 with later amendments).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za **jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.**

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

1) w czasie podróży służbowej;
2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;

Work conditions

1. Information regarding **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

1) during a business trip;
2) during training within the scope of national self-defence;

3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
5) odbywania — na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

3) when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
10) serving supplementary forms of military service;
11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo" (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie"; „Przetwórstwo przemysłowe"; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych"; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją"; „Budownictwo" (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle"; „Transport i gospodarka magazynowa"; „Informacja i komunikacja" (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna" (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w za-kresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzątania);

5. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

6. Incidence ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social

„Edukacja" (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna" (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa" (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

2) data concern exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

8. Occupational risk assessment risk is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made ~~done~~ in order to choose appropriate safety measures.

9. A disease is deemed **an occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21(95) have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności
Economic activity of the population

TABL. 1 (73). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017					SPECIFICATION
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters				
				I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys.	**1662**	**1643**	**1638**	**1638**	**1638**	**1638**	**1638**	**POPULATION in thous.**
Mężczyźni	806	797	795	795	795	795	795	Men
Kobiety	856	846	843	843	843	843	843	Women
Aktywni zawodowo	**901**	**919**	**926**	**920**	**919**	**934**	**930**	**Economically active persons**
mężczyźni	503	517	516	511	517	522	515	men
kobiety	398	401	409	409	402	412	415	women
Pracujący	797	831	848	829	842	859	862	Employed persons
mężczyźni	448	467	476	462	479	487	475	men
kobiety	349	364	372	366	362	372	387	women
Bezrobotni [a]	105	88	78	91	77	75	68	Unemployed persons [a]
mężczyźni	55	50	40	49	37	35	40	men
kobiety	49	38	37	42	40	40	28	women
Bierni zawodowo	**760**	**724**	**712**	**718**	**719**	**704**	**708**	**Economically inactive persons**
Mężczyźni	303	280	279	283	278	273	280	Men
Kobiety	458	444	434	435	441	431	428	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	**54,2**	**55,9**	**56,5**	**56,2**	**56,1**	**57,0**	**56,8**	**ACTIVITY RATE in %**
mężczyźni	62,4	64,9	64,9	64,3	65,0	65,7	64,8	men
kobiety	46,5	47,4	48,5	48,5	47,7	48,9	49,2	women
Miasta	53,5	55,9	56,3	56,1	55,5	57,4	56,5	Urban areas
Wieś	54,8	55,9	56,7	56,2	56,5	56,8	57,1	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	**48,0**	**50,6**	**51,8**	**50,6**	**51,4**	**52,4**	**52,6**	**EMPLOYMENT RATE in %**
mężczyźni	55,6	58,6	59,9	58,1	60,3	61,3	59,7	men
kobiety	40,8	43,0	44,1	43,4	42,9	44,1	45,9	women
Miasta	47,7	51,4	52,0	51,4	51,0	52,7	52,6	Urban areas
Wieś	48,1	50,0	51,6	50,0	51,5	52,2	52,7	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	**11,7**	**9,6**	**8,4**	**9,9**	**8,4**	**8,0**	**7,3**	**UNEMPLOYMENT RATE in %**
mężczyźni	10,9	9,7	7,8	9,6	7,2	6,7	7,8	men
kobiety	12,3	9,5	9,0	10,3	10,0	9,7	6,7	women
Miasta	10,9	8,3	7,7	8,3	7,8	7,9	6,6	Urban areas
Wieś	12,2	10,5	8,9	11,2	8,7	8,0	7,7	Rural areas

a Osoby w wieku 15-74 lata.
a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (74). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. - na podstawie BAEL**

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN 4th QUARTER 2017 on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopa bezrobocia Unemployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni [a] unemployed [a]				
	w tys. in thous.					w % in %		
OGÓŁEM TOTAL	**1638**	**930**	**862**	**68**	**708**	**56,8**	**52,6**	**7,3**
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym [b] of which of working age [b]	1180	892	824	68	288	75,6	69,8	7,6
15—24 lata years	230	79	59	20	151	34,3	25,7	25,3
25—34	288	244	223	21	44	84,7	77,4	8,6
35—44	281	242	230	12	40	86,1	81,9	5,0
45—54	247	208	199	9	39	84,2	80,6	4,3
55 lat i więcej and more	592	158	151	6	434	26,7	25,5	3,8
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	369	293	282	11	76	79,4	76,4	3,8
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	405	271	251	20	134	66,9	62,0	7,4
Średnie ogólnokształcące General secondary	154	81	73	7	73	52,6	47,4	8,6
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	397	240	216	23	158	60,5	54,4	9,6
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary incomplete primary and without school education	313	46	39	7	267	14,7	12,5	15,2

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.
a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59.

Pracujący
Employment

TABL. 3 (75). **PRACUJĄCY** [a]
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number– women
OGÓŁEM **TOTAL**	**781765**	**809734**	**831425**	**852388**	**408742**
sektor publiczny public sector	165634	152453	153957	154404	100387
sektor prywatny private sector	616132	657281	677468	697984	308355
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo [b] Agriculture, forestry and fishing [b]	259524	259739	259864	259952	137139
Przemysł Industry	152750	159901	167205	174741	49060
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	135501	143760	150952	158575	46069
Budownictwo Construction	38985	37935	39081	41002	3951
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	96589	98484	101199	103941	55677
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage	28414	27899	29799	31629	6130
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	8091	9483	10147	10617	6980
Informacja i komunikacja Information and communication	7589	8694	9373	9131	2523
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	9611	9529	9379	9233	6465
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	5938	6019	6228	6664	3428
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	13028	16811	18359	18797	9516
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	15045	17750	20006	23306	9706
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	31446	32631	32788	32738	19384
Edukacja Education	57511	57800	58351	59769	46459
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	42391	48238	49593	50179	40114
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6509	6624	6797	6969	4244
Pozostała działalność usługowa Other service activities	8344	12197	13256	13720	7966

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 129.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 129.

TABL. 4 (76). **PRACUJĄCY[a] WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS[a] BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
OGÓŁEM **TOTAL**	2010	376854	372486	3501
	2015	375683	371557	3344
	2016	387457	383285	3452
	2017	**395244**	**391289**	**3277**
sektor publiczny public sector		140430	140430	-
sektor prywatny private sector		254814	250859	3277
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		3804	3489	31
Przemysł Industry		134710	133474	1125
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		123705	122520	1074
Budownictwo Construction		19871	19387	462
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] Trade; repair of motor vehicles[Δ]		51047	50133	911
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		11760	11551	209
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] Accommodation and catering[Δ]		4718	4579	139
Informacja i komunikacja Information and communication		5135	5106	29
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		5028	4761	9
Obsługa rynku nieruchomości[Δ] Real estate activities		4280	4265	15
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		5694	5616	78
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] Administrative and support service activities		13171	13135	36
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		31504	31504	-
Edukacja Education		57542	57422	120
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		40423	40321	102
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		5874	#	#
Pozostała działalność usługowa Other service activities		667	#	#

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (77). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób [a] of which entities employing more than 9 persons [a]	
O G Ó Ł E M	**416669**	**409145**	**419574**	**431484**	**370314**	**T O T A L**
sektor publiczny	147700	133750	133807	135064	135064	public sector
sektor prywatny	268969	275395	285767	296420	235250	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5042	5092	5216	5267	3036	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	128041	127719	131814	136615	127636	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	115584	116894	120770	125498	116938	of which manufacturing
Budownictwo	28701	25366	25936	26515	17440	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	69997	61760	62513	64825	46814	Trade; repair of motor vehicles [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	12509	13753	14743	15806	10924	Transporation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	5660	5489	6058	6432	4106	Accommodation and catering [Δ]
Informacja i komunikacja	5403	6878	6775	5878	4807	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5389	4934	4888	4928	4228	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	4890	4906	4887	5079	4056	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7621	8188	8468	8771	5112	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	10600	11298	12806	13849	12501	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	31460	30328	30534	30867	30867	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	55056	53535	53758	55301	54837	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	37859	39224	39798	40060	38054	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5574	5555	5671	5519	5333	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2867	5122	5711	5772	564	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.
a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (78). **PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI** [a]
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni [b] Full-time employees [b]		Niepełnozatrudnieni Part-time employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	349857	160518	22629	13901
	2015	348724	164125	22833	14962
	2016	360458	170138	22827	14869
	2017	**369205**	**174811**	**22084**	**14161**
sektor publiczny public sector		128968	87751	11462	8038
sektor prywatny private sector		240237	87060	10622	6123
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		2973	675	516	371
Przemysł Industry		130637	35224	2837	1319
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		119923	32365	2597	1202
Budownictwo Construction		18823	1951	564	196
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		48280	26337	1853	1163
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		11250	1491	301	86
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		3876	2797	703	469
Informacja i komunikacja Information and communication		4291	1357	815	207
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		4629	3588	132	97
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		3858	1921	407	271
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		5289	3075	327	214
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		12235	4644	900	614
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		30458	18173	1046	629
Edukacja Education		49027	39011	8395	6009
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		38225	31399	2096	1581
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		4792	2846	1081	843
Pozostała działalność usługowa Other service activities		562	322	95	83

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (79). **PRZYJĘCIA DO PRACY** [a]
HIRES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number: kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	zmieniający pracę changing work	powracający z urlopów wychowawczych persons re-turning from child-care leaves	Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
OGÓŁEM TOTAL	2010	62628	22066	9553	32945	1334	17,9
	2015	65855	25737	9881	40358	459	19,1
	2016	68805	27442	10058	42185	406	19,6
	2017	**80990**	**33531**	**11038**	**49948**	**552**	**22,8**
sektor publiczny public sector		18176	11796	2002	13159	143	14,6
sektor prywatny private sector		62814	21735	9036	36789	409	27,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		517	137	86	291	2	18,0
Przemysł Industry		28282	6999	4562	16937	154	22,4
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		27074	6700	4406	16125	150	23,4
Budownictwo Construction		6581	456	697	4112	19	36,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		12833	7232	2185	6879	147	27,5
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		3065	348	289	1611	10	28,3
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		1094	763	280	475	13	28,3
Informacja i komunikacja Information and communication		550	213	155	330	10	11,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		1005	791	93	709	7	23,4
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		523	252	52	337	-	13,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		1592	914	229	957	10	34,0
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		7054	2726	378	4735	8	58,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		5486	2713	632	4410	50	18,8
Edukacja Education		7028	5727	542	5047	45	15,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		4582	3801	745	2619	66	12,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		649	385	105	418	6	13,9
Pozostała działalność usługowa Other service activities		149	74	8	81	5	26,9

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (80). **ZWOLNIENIA Z PRACY** [a]
TERMINATIONS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number: kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract: przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee	przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation	korzystający z urlopów wychowawczych taking child-care leaves	Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %
OGÓŁEM TOTAL	2010	57473	20266	8786	4340	2288	1330	16,4
	2015	60259	22259	7784	5667	3872	717	17,4
	2016	57945	21774	4957	6407	4128	862	16,4
	2017	**66638**	**25439**	**6245**	**8285**	**5832**	**886**	**18,6**
sektor publiczny public sector		13964	7487	2221	569	3184	215	11,1
sektor prywatny private sector		52674	17952	4024	7716	2648	671	22,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		471	127	13	24	70	#	16,4
Przemysł Industry		22992	5398	1797	3337	1705	210	18,1
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		21890	5147	1731	3282	1431	192	18,9
Budownictwo Construction		5810	393	358	510	212	15	31,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		10602	5998	1036	1978	409	237	22,5
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		2579	222	128	452	136	52	23,4
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		1004	722	37	246	38	18	25,9

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (80). **ZWOLNIENIA Z PRACY** [a] **(dok.)**
TERMINATIONS [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation	korzystający z urlopów wychowawczych taking child-care leaves	
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	818	260	82	268	27	#	17,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	722	586	73	119	95	11	16,6
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] ..... Real estate activities	506	266	22	57	170	#	13,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	1065	512	68	133	63	17	22,5
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ].... Administrative and support service activities	6655	2845	326	520	139	71	55,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ... Public administration and defence; compulsory social security	3914	2015	221	110	827	76	13,3
Edukacja ..... Education	4461	2875	1057	177	947	68	9,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	4375	2822	1013	290	853	93	11,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	542	327	13	45	125	8	11,5
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	122	71	#	19	16	-	22,8

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (81). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY** [a]
GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers			
				wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych (zawodowych) basic vocational
OGÓŁEM TOTAL	2010	7608	3023	2652	2321	955	1680
	2015	6833	2872	2757	1884	873	1319
	2016	6572	2942	2687	1842	768	1275
	2017	**7041**	**3204**	**2901**	**1876**	**811**	**1453**
sektor publiczny public sector		1585	1093	1194	224	84	83
sektor prywatny private sector		5456	2111	1707	1652	727	1370
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		65	21	33	27	#	#
Przemysł Industry		2894	739	767	873	377	877
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		2786	701	716	859	366	845
Budownictwo Construction		343	47	87	96	32	128
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		1328	783	357	490	221	260
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		135	41	40	42	27	26
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		118	89	36	46	13	23
Informacja i komunikacja Information and communication		88	24	71	11	6	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		49	39	37	6	#	#
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		36	21	20	5	4	7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		153	101	123	23	#	#
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		236	82	63	61	38	74
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		512	348	400	62	33	17
Edukacja Education		406	336	333	43	21	9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		601	487	481	81	20	19
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		76	46	52	10	9	5

a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (82). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone [a] vacancies – newly created jobs [a]		zlikwidowane [a] liquidated [a]	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	**3384**	**1214**	**1962**	**30227**	**14416**	**12226**	**6565**
sektor publiczny public sector	413	152	.	3758	.	1156	.
sektor prywatny private sector	2971	1062	.	26469	.	11070	.
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	20	10	2	332	145	186	137
Przemysł Industry	979	438	867	10157	5316	2865	1913
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	971	435	859	9905	5112	2699	1792
Budownictwo Construction	449	44	243	2364	1060	1592	949
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	179	81	179	5371	1618	2194	941
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage	360	66	164	2308	615	622	249
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	55	33	29	1274	331	1351	141
Informacja i komunikacja Information and communication	115	42	46	492	142	104	39
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	11	7	4	216	82	141	63
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	8	4	8	259	81	99	26
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	14	2	14	1045	540	679	236
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	683	280	25	1192	443	716	585
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	171	114	165	729	712	328	316
Edukacja Education	57	29	47	2677	2415	852	693
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	212	34	149	1255	747	316	221
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	41	-	20	322	157	86	50
Pozostała działalność usługowa Other service activities	30	30	-	234	12	95	6

a W ciągu roku.
a During the year.

Bezrobocie
Unemployment

TABL. 11 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani	**142263**	**123514**	**107567**	**90972**	**Registered unemployed persons**
w tym kobiety	73359	63579	56384	48619	of which women
Z liczby ogółem − bezrobotni:					Of total number − unemployed persons:
dotychczas niepracujący	38115	24411	18603	15097	previously not employed
absolwenci [a]	10522	7329	5417	4172	school-leavers [a]
bez kwalifikacji zawodowych	28708	32662	27779	23981	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	3645	5327	4277	3534	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni [b]	77259	74688	64838	54543	long-term unemployed [b]
posiadający prawo do zasiłku	20569	14417	13581	12270	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	.	19273	18550	17383	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	5217	5652	4822	4018	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego [c] w %	**15,4**	**13,2**	**11,5**	**9,6**	**Registered unemployment rate [c] in %**
Oferty pracy	**961**	**1479**	**2117**	**1823**	**Job offers**

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 131.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During an unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page131.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (84). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI [a]**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	**174505**	**158025**	**149405**	**133227**	**Newly registered unemployed persons**
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	80784	73575	70554	63745	women
dotychczas niepracujący	54878	33718	28516	23697	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2786	7011	4906	4499	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	**174186**	**172443**	**165352**	**149822**	**Persons removed from unemployment rolls**
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	78583	80301	77749	71510	women
z tytułu podjęcia pracy	71738	85469	85617	80012	received jobs

a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	**142263**	**73359**	**123514**	**63579**	**107567**	**56384**	**90972**	**48619**
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	34837	17613	21884	10785	16279	8249	12756	6683
25—34	43916	24800	37275	21805	32938	19854	27676	17510
35—44	27860	15510	26159	14669	23781	13550	20642	11911
45—54	25959	12689	22287	11117	19278	9589	16689	8372
55 lat i więcej and more	9691	2747	15909	5203	15291	5142	13209	4143
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	16608	11271	17588	12239	16099	11313	13756	9718
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary as well as vocational secondary	35979	20815	31542	18448	27328	16313	23223	14165
Średnie ogólnokształcące General secondary	14737	9774	12875	8332	11196	7348	9713	6510
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	43892	18961	36625	15170	31356	13131	26062	11126
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	31047	12538	24884	9390	21588	8279	18218	7100

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY [ab] BY DURATION OF UNEMPLOYMENT [ab]								
3 miesiące i mniej ..... months and less	41715	18389	32765	14029	28405	12014	24396	10736
3— 6	23438	12338	18058	9321	15118	7784	12474	6343
6—12	23916	12146	17935	8948	15422	8074	12125	6289
12—24	26250	13798	19090	10279	16579	9336	14143	8120
Powyżej 24 miesięcy ..... More than 24 months	26944	16688	35666	21002	32043	19176	27834	17131
WEDŁUG STAŻU PRACY [b] BY WORK SENIORITY [b]								
Bez stażu pracy ..... No work seniority	38115	21906	24411	14312	18603	11226	15097	9432
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej ..... and less	20908	11866	23095	12960	21276	12200	18514	10798
1— 5	31173	15299	27463	14181	24768	13272	21437	11853
5—10	17757	8969	17023	8688	15536	8103	13293	7073
10—20	19591	10049	17334	8609	15368	7566	12984	6352
20—30	11736	4471	10465	3869	9035	3251	7207	2552
powyżej 30 lat ..... more than 30 years	2983	799	3723	960	2981	766	2440	559

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 21733 osoby (w tym 8275 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 21733 persons (of which 8275 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY** [a]
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					**Unemployed persons who:**
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	4064	4378	3879	4198	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	2270	2459	2238	2266	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4745	2389	2670	2657	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	1691	1110	1243	1392	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	29946	20106	17306	14405	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	17597	12123	10665	9078	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	2255	1240	1193	1042	Started a social useful works
w tym kobiety	1089	734	648	549	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	**57481**	**61276**	**72410**	**75836**	**Number of submitted job offers**

a W ciągu roku.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
a During the year.
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (87). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY** [a]
LABOUR FUND EXPENDITURES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	**615,7**	**490,4**	**511,4**	**524,7**	**100,0**	**T O T A L**
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	197,6	168,3	152,9	142,1	27,1	Unemployment benefits
Szkolenia	17,7	11,7	8,9	6,2	1,2	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	154,2	119,1	108,4	106,0	20,2	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne	35,1	20,2	25,2	27,3	5,2	Public works
Prace interwencyjne	22,6	23,4	22,0	22,9	4,4	Intervention works
Stypendia za okres stażu	143,3	102,0	99,0	85,6	16,3	Scholarships for intership period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 132.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
a See general notes, item 3 on page 132.
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy
Work conditions

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY [a] (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK [a] (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy [b] Of total number – persons incapable for work [b]			SPECIFICATION
		śmiertelnych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
				OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM 2010	3539	9	29	3501	47	1016	2197	**TOTAL**
2015	3409	18	31	3360	49	1103	2055	
2016	3438	6	23	3409	58	1315	1989	
2017	**3559**	**9**	**33**	**3517**	**47**	**1130**	**2265**	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	-	2	37	-	11	28	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1269	3	22	1244	16	356	873	Industry
górnictwo i wydobywanie	19	-	-	19	1	4	14	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1111	2	20	1089	13	322	756	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ]	46	1	-	45	-	8	36	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	93	-	2	91	2	22	67	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	265	-	5	260	2	57	203	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]	436	1	2	433	7	172	245	Trade; repair of motor vehicles [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	185	3	1	181	2	54	124	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	46	-	-	46	2	21	22	Accommodation and catering [Δ]
Informacja i komunikacja	19	-	-	19	1	8	10	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	38	-	1	37	-	13	22	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	40	-	-	40	-	9	30	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	40	-	-	40	1	20	19	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	107	1	-	106	1	29	73	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	210	1	-	209	2	77	125	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	233	-	-	233	8	73	134	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	574	-	-	574	5	207	324	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	25	-	-	25	-	12	12	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	33	-	-	33	-	11	21	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.
a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (88). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY [a] (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK [a] (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy [b] Of total number – persons incapable for work [b]			SPECIFICATION
		śmiertelnych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
N A 1000 P R A C U J Ą C Y C H [c] (wskaźnik wypadkowości) P E R 1000 E M P L O Y E D P E R S O N S [c] (incidence rate)								
O G Ó Ł E M 2010	7,07	0,02	0,06	6,99	0,09	2,03	4,39	**T O T A L**
2015	6,17	0,03	0,06	6,08	0,09	1,99	3,72	
2016	6,07	0,01	0,04	6,02	0,10	2,32	3,51	
2017	**6,05**	**0,02**	**0,06**	**5,97**	**0,08**	**1,92**	**3,85**	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6,74	-	0,35	6,39	-	1,90	4,84	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	7,42	0,02	0,13	7,27	0,09	2,08	5,11	Industry
górnictwo i wydobywanie	5,79	-	-	5,79	0,30	1,22	4,27	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.	7,18	0,01	0,13	7,04	0,08	2,08	4,88	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ]	7,91	0,17	-	7,74	-	1,38	6,19	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	13,08	-	0,28	12,80	0,28	3,09	9,42	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	6,62	-	0,12	6,50	0,05	1,42	5,07	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ].....	4,25	0,01	0,02	4,22	0,07	1,68	2,39	Trade; repair of motor vehicles [Δ]
Transport i gospodarka magazynowa	6,02	0,10	0,03	5,89	0,07	1,76	4,04	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]	4,43	-	-	4,43	0,19	2,02	2,12	Accommodation and catering [Δ]
Informacja i komunikacja	2,05	-	-	2,05	0,11	0,86	1,08	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4,08	-	0,11	3,97	-	1,40	2,36	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]	6,21	-	-	6,21	-	1,40	4,65	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2,15	-	-	2,15	0,05	1,08	1,02	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]	4,94	0,05	-	4,89	0,05	1,34	3,37	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6,41	0,03	-	6,38	0,06	2,35	3,82	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3,95	-	-	3,95	0,14	1,24	2,27	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11,51	-	-	11,51	0,10	4,15	6,49	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3,63	-	-	3,63	-	1,74	1,74	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2,45	-	-	2,45	-	0,82	1,56	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY** [a] **(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK [a]
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry: razem total	przemysł industry: w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ trade; repair of motor vehicles Δ	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY EVENTS CAUSING INJURY									
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	3539	59	1333	1176	385	436	113	460
	2015	3409	44	1209	1055	261	451	163	567
	2016	3438	36	1207	1080	207	427	182	618
	2017	**3559**	**39**	**1269**	**1111**	**265**	**436**	**185**	**574**
w tym: of which:									
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi ..... Persons contacting with electrical current, temperature, hazardous substances and chemical preparations		163	3	89	80	6	16	4	13
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt ..... Persons colliding with/struck by a stationary object		1116	15	301	248	94	129	72	185
Uderzenie przez obiekt w ruchu ..... Persons struck by a moving object		674	13	299	269	76	85	42	45
w tym przez spadający obiekt ..... of which by a falling object		301	4	142	131	41	36	10	18
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym ..... Persons contacting with a sharp, rough, coarse object		711	2	306	284	44	120	7	157
Uwięzienie, zmiażdżenie ..... Persons trapped, crushed		219	1	128	118	14	30	6	12
Obciążenie fizyczne lub psychiczne Persons under physical or mental stress		494	3	129	105	26	43	28	110
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia ..... Persons suffering aggression from person or animal		122	2	6	-	1	6	22	39

a Zgłoszone w danym roku.
a Registered in a given year.

TABL. 17 (89). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY** [a] **(dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry: razem total	przemysł industry: w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ trade; repair of motor vehicles Δ	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM TOTAL 2010	6945	127	2932	2636	844	822	221	759
2015	6873	84	2796	2467	541	933	299	971
2016	6922	69	2810	2506	473	876	337	1005
2017	**7371**	**67**	**3084**	**2720**	**582**	**936**	**379**	**931**
w tym: of which:								
Niewłaściwy stan czynnika materialnego Inappropriate condition of material objects/agents	634	7	361	313	55	49	29	39
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy work	349	1	203	184	37	30	8	30
stanowiska pracy work station	354	3	152	131	42	55	12	49
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym Absence or inappropriate use of material objects/agents	571	1	269	226	56	90	17	55
Nieużywanie sprzętu ochronnego Not using protective equipment	120	-	65	62	16	13	6	9
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika Inappropriate wilful employee's action	459	3	247	232	34	71	12	37
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika [b] Wrong mental and physical tate of an employee [b]	139	1	49	44	6	14	3	28
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika Incorrect employee's action	4368	44	1661	1473	322	578	209	606

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, e.g.: sudden action, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE** [a]
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**1235**	**996**	**833**	**919**	**T O T A L**
w tym wypadki śmiertelne	1	1	4	4	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	685	534	467	509	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	81	67	52	65	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	15	8	11	7	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	165	146	108	131	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	67	50	33	40	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	15	6	4	10	extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	1	1	2	-	hazardous materials
inne wydarzenia	206	184	156	157	other events

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.
Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a For which one-off compensations were granted.
S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (91). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA** [a]
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard związane connected with: ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
		na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population							
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	99	77	60	46	25	21	14	10
	2015	91	68	56	40	23	19	13	9
	2016	82	63	50	36	18	16	15	11
	2017	**78**	**57**	**48**	**33**	**17**	**15**	**13**	**9**
sektor publiczny public sector		50	42	22	16	24	23	5	4
sektor prywatny private sector		84	60	53	37	16	13	15	10
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		99	46	41	8	31	20	28	18

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności, ust. 7 na str. 134.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity, item 7 on page 134.

TABL. 19 (91). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA [a] (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS [a] (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed							
Przemysł Industry	119	87	76	54	23	19	21	14
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	88	88	43	43	45	45	-	-
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	125	91	81	58	22	18	22	15
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	40	25	23	11	8	5	9	9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	62	50	17	14	29	28	15	8
Budownictwo Construction	52	41	18	10	18	18	15	13
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	13	8	9	5	1	1	3	3
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage	81	67	15	4	63	62	3	1
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	2	2	2	2	-	-	-	-
Edukacja Education	5	5	5	5	-	-	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	21	15	20	14	1	1	-	-

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 134.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities, item 7 on page 134.

TABL. 20 (92). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO[a] W 2017 R.**
PERSONS WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK[a] IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population				
OGÓŁEM **TOTAL**	**344**	**171**	**57**	**70**	**114**
sektor publiczny public sector	173	104	15	31	76
sektor prywatny private sector	380	185	66	79	123
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	251	238	30	18	218
Przemysł Industry	394	225	85	94	146
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	93	18	8	4	7
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	415	237	89	99	153
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę[Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply	148	80	29	42	59
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities	241	140	63	57	95
Budownictwo Construction	388	158	63	82	112
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] Trade; repair of motor vehicles[Δ]	288	102	22	40	72
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage	315	112	19	67	51
Informacja i komunikacja Information and communication	698	23	3	22	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	613	434	82	78	359
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] Administrative and support service activities	624	4	4	4	-
Edukacja Education	138	31	-	19	18
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	140	93	10	19	84

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności, ust. 7 na str. 134.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity, item 7 on page 134.

TABL. 21 (93). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY		Liczba przypadków Number of cases		DISEASES
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees	
O G Ó Ł E M	2010	51	12,1	**T O T A L**
	2015	60	13,9	
	2016	72	16,5	
	2017	**43**	**9,5**	
Pylice płuc		2	0,4	Pneumoconioses
Astma oskrzelowa		1	0,2	Bronchial asthma
Alergiczny nieżyt nosa		2	0,4	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		6	1,3	Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort
Choroby skóry		3	0,7	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		2	0,4	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		3	0,7	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem		2	0,4	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear type
Zespół wibracyjny		1	0,2	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		21	4,7	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (94). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIĄŻLIWYCH** [a]
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS [a]
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach [b] Entitlements arising from work in special conditions [b]
OGÓŁEM TOTAL	2010	23429	56977	1881	18436	1606	3304	284
	2015	18333	27450	1350	11857	1503	1488	288
	2016	17893	28090	1463	7863	1034	1548	294
	2017	**18603**	**27198**	**1114**	**10410**	**1053**	**1476**	**367**
sektor publiczny public sector		4506	5357	379	2463	169	1245	207
sektor prywatny private sector		14097	21841	735	7947	884	231	160
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1138	909	61	119	1	-	1
Przemysł Industry		14047	19821	948	8519	870	190	160
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		1051	2119	-	-	-	-	-
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		10486	15952	756	6816	848	113	123
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply		1070	213	13	1052	1	66	31
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities		1440	1537	179	651	21	11	6
Budownictwo Construction		1731	2528	69	76	2	3	3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		360	2585	6	334	96	40	-
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		1242	472	30	1280	3	933	88
Informacja i komunikacja Information and communication		34	6	-	-	-	26	-
Edukacja Education		-	100	-	-	-	-	1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		51	698	-	82	81	284	111

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności, ust. 7 na str. 134. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity, item 7 on page 134. b Or particular character.

TABL. 23 (95). **ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH** [a]
OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zl per 1 benefit	
		razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work
OGÓŁEM TOTAL	2010	1282	1237	2466	2408
	2015	1173	1146	3523	3318
	2016	996	985	3417	3313
	2017	**1083**	**1072**	**3869**	**3793**
sektor publiczny public sector		282	279	3576	3484
sektor prywatny private sector		801	793	3972	3902
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		19	17	5679	5159
Przemysł Industry		570	561	3988	3866
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		10	10	2800	2800
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		506	497	3871	3732
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply		12	12	10900	10900
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities		42	42	3705	3705
Budownictwo Construction		95	95	4353	4353
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		133	133	2662	2662
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		38	38	7866	7866
Informacja i komunikacja Information and communication		4	4	2775	2775
Edukacja Education		9	9	3689	3689
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		210	210	3258	3258

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności, ust. 7 na str. 134.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity, item 7 on page 134.

DZIAŁ VII
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenie osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

— wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
— wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
— dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
— honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

CHAPTER VII
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

— personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
— payments from profit and balance surplus in co-operatives,
— annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
— fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part--

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych − ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych − OFE;

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to nonagricultural social security system by the Social Insurance Institution − from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds − OFE;

Information regarding retirement and other pension benefits for farmers concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in the case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

1) pracownicy;
2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
6) duchowni;
7) rolnicy indywidualni;
8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

1) emerytury;
2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągania przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono, dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

2. Among others, the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

1) employed persons;
2) outworkers;
3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
6) clergy;
7) farmers;
8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. Retirement and other pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

1) retirement pensions;
2) disability pensions;
3) survivors pensions.

4. Retirement and other pension benefits do not include payments of retirement and other pensions carried out under international agreements.

5. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia
Wages and salaries

TABL. 1 (96). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	SPECIFICATION
	w zł		in zl			
O G Ó Ł E M	**2753,12**	**3371,47**	**3501,68**	**3684,71**	**3837,17**	**T O T A L**
sektor publiczny	3293,21	4010,70	4146,58	4292,98	4292,98	public sector
sektor prywatny	2454,01	3057,85	3196,36	3404,54	3575,48	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3440,84	4703,24	4824,67	4827,68	5558,88	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2742,92	3402,24	3569,29	3810,30	3888,57	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2646,62	3342,75	3516,83	3765,27	3847,30	of which manufacturing
Budownictwo	2295,34	2665,26	2774,75	2922,27	3146,22	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	2042,42	2579,44	2732,29	2930,09	3039,21	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2092,06	2566,71	2655,78	2872,79	3034,83	Transporation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	1667,23	2171,27	2297,24	2481,45	2542,11	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	6297,80	6076,43	6057,19	6774,07	7303,34	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3799,10	4553,59	4654,13	4767,51	5032,96	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	2795,75	3578,05	3728,06	3915,78	3963,20	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2971,88	3563,34	3639,79	3886,39	4457,75	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	1523,79	2104,11	2283,40	2488,37	2452,34	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3775,35	4427,72	4630,13	4803,73	4803,73	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3310,81	4096,01	4119,68	4182,70	4193,01	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2797,91	3336,02	3523,91	3729,34	3763,73	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2548,36	2994,37	3115,92	3355,02	3377,93	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2274,14	2635,55	2779,42	2873,26	2956,28	Other service activities

TABL. 2 (97). **ZATRUDNIENI [1] WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK [2] 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT [1] BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER [2] 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w tys. osób in thous. persons b – w odsetkach in percent			ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL		a									
		b	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
przedziały wynagrodzeń [3]: ranges of wages and salaries [3]:											
Do 1850,00 zł zl and less	Do 1850,00 zł zl and less	a	62,1	35,2	26,9	1,3	0,2	1,1	60,8	35,0	25,8
		b	14,0	14,7	13,2	1,0	0,4	1,2	19,7	18,0	22,5
1850,01–2173,38	1850,01 zł–50% PW	a	51,8	22,5	29,3	7,2	1,6	5,6	44,6	20,9	23,7
		b	11,7	9,4	14,4	5,4	3,6	6,3	14,4	10,7	20,7
2173,39–2912,33	50– 67% PW	a	96,0	47,8	48,2	27,3	9,3	18,0	68,7	38,5	30,2
		b	21,8	20,1	23,5	20,5	20,9	20,3	22,2	19,9	26,1
2912,34–3260,07	67–75% PW	a	38,0	22,1	15,9	12,2	4,6	7,6	25,8	17,5	8,3
		b	8,6	9,3	7,8	9,2	10,3	8,6	8,3	9,0	7,2
3260,08–4346,76	75–100% PW	a	92,7	51,6	41,1	38,3	12,3	26,0	54,4	39,3	15,1
		b	20,9	21,6	20,0	28,7	28,0	29,2	17,6	20,3	13,0
4346,77–5433,45	100–125% PW	a	52,9	27,1	25,8	28,5	8,3	20,2	24,4	18,8	5,6
		b	11,9	11,3	12,6	21,2	18,9	22,6	7,9	9,6	4,9
5433,46–6520,14	125–150% PW	a	21,1	12,2	8,9	9,6	3,3	6,3	11,5	8,9	2,6
		b	4,8	5,1	4,4	7,2	7,4	7,1	3,7	4,6	2,3
6520,15–7606,83	150–175% PW	a	9,0	6,0	3,0	3,1	1,4	1,7	5,9	4,6	1,3
		b	2,0	2,5	1,5	2,4	3,1	2,0	1,9	2,4	1,0
7606,84–8693,52	175–200% PW	a	5,7	4,0	1,7	1,7	1,0	0,7	4,0	3,0	1,0
		b	1,3	1,7	0,9	1,3	2,3	0,8	1,3	1,5	0,9
8693,53–9780,21	200–225% PW	a	3,6	2,7	0,9	1,1	0,6	0,5	2,5	2,1	0,4
		b	0,8	1,1	0,5	0,8	1,3	0,6	0,8	1,1	0,4
9780,22–10866,90	225–250% PW	a	2,8	2,2	0,6	0,8	0,4	0,4	2,0	1,8	0,2
		b	0,6	0,9	0,3	0,6	1,0	0,3	0,7	0,9	0,3
10866,91–11953,59	250–275% PW	a	2,1	1,6	0,5	0,6	0,3	0,3	1,5	1,3	0,2
		b	0,5	0,7	0,3	0,5	0,7	0,3	0,5	0,6	0,2
11953,60–13040,28	275–300% PW	a	1,5	1,1	0,4	0,5	0,3	0,2	1,0	0,8	0,2
		b	0,3	0,5	0,2	0,4	0,7	0,3	0,3	0,4	0,2
13040,29–20000,00	300% PW–20000,00	a	2,5	1,9	0,6	1,0	0,6	0,4	1,5	1,3	0,2
		b	0,6	0,8	0,3	0,7	1,3	0,4	0,5	0,7	0,2
Od 20000,01 zł zl and more	Od 20000,01 zł zl and more	a	0,8	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,7	0,6	0,1
		b	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,3	0,1

[1] Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. [2] Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia", ust. 4. [3] Ustalone na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW = 4346,76 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2016 roku.

[1] Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. [2] See general notes to the chapter "Wages", item 4. [3] Established on the basis of product of gross wages and salaries (PW = 4346,76 zl) for national economy in October 2016.

TABL. 3 (98). **ZATRUDNIENI [a] ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT [a] AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW [b]	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zl			OCCUPATIONAL GROUPS [b]
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	3577,38	3771,50	3350,18	**T O T A L**
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6,7	7,2	6,1	6599,80	7492,76	5363,58	Managers
Specjaliści	23,1	14,8	32,9	4636,44	5279,25	4296,73	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,9	3,9	1,7	4760,39	5053,43	3982,63	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	3,7	0,9	7,0	4313,28	5580,90	4124,20	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	9,9	4,7	15,9	4309,53	4397,24	4278,83	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4,2	2,5	6,3	4177,74	4633,16	3971,63	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	1,4	2,2	0,5	7282,50	7402,64	6655,84	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,0	0,6	1,5	6816,43	7899,18	6270,38	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,5	10,0	13,2	3648,84	3979,09	3354,81	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,5	5,2	1,6	4040,26	4163,57	3560,72	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,9	1,0	2,9	2930,46	3395,45	2743,92	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,8	3,1	6,5	3695,77	3966,38	3544,68	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	1,1	0,3	2,1	3427,27	3317,51	3445,40	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,2	0,4	0,1	3582,43	3577,94	3620,09	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	6,6	6,1	7,2	3091,52	3082,40	3100,57	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	1,8	0,7	3,1	3097,02	3253,75	3051,48	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,5	0,2	0,9	3328,46	3875,77	3194,61	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,6	4,9	2,1	3004,70	3007,41	2997,49	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,7	0,3	1,1	3334,49	3301,97	3346,14	other clerical support workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 29.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 29.

TABL. 3 (98). **ZATRUDNIENI [a] ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT [a] AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW [b]	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zl			OCCUPATIONAL GROUPS [b]
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
Pracownicy usług i sprzedawcy	13,0	7,3	19,6	2217,72	2382,00	2145,86	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	1,8	1,3	2,3	2315,90	2347,03	2294,90	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	9,0	3,0	15,9	2192,79	2585,18	2106,46	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,2	1,1	2380,20	2457,03	2365,30	personal care workers
pracownicy usług ochrony	1,6	2,8	0,3	2183,41	2178,72	2237,17	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,0	3019,77	2941,73	3206,52	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	17,4	28,1	5,0	3105,39	3203,70	2464,88	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,2	5,7	0,1	2797,62	2792,03	3084,31	building and related trades workers, excluding electricians
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	7,4	13,6	0,5	3612,41	3628,34	3064,74	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,7	1,0	0,3	2756,46	2883,23	2347,09	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	1,5	2,6	0,2	3444,47	3504,47	2594,18	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,6	5,2	3,9	2425,98	2457,85	2376,06	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,3	21,4	6,0	3045,26	3084,33	2883,32	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	6,9	9,6	3,8	3195,98	3299,13	2896,43	stationary plant and machine operators
monterzy	1,8	1,6	2,0	3115,20	3425,72	2818,07	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,6	10,2	0,2	2834,55	2827,08	3354,86	drivers and mobile plant operators
Pracownicy wykonujący prace proste	7,3	5,0	10,0	2362,14	2523,23	2268,57	Elementary occupations
w tym:							of which:
pomoce domowe i sprzątaczki	3,1	0,3	6,2	2206,55	2209,71	2206,35	house keepers and cleaning persons
robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,3	3,0	1,7	2542,53	2551,80	2523,64	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 29.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 29.

TABL. 4 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA[1] BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
AVERAGE GROSS WAGES[1] AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w zł in zl b – ogółem = 100 total = 100		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL										
O G Ó Ł E M ..... **T O T A L**	a	**3577,38**	**3771,50**	**3350,18**	**4100,26**	**4362,21**	**3970,05**	**3352,02**	**3637,01**	**2869,67**
	b	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a	4832,81	5660,69	4332,16	4705,98	5222,51	4497,06	5025,94	6035,88	3965,68
	b	135,1	150,1	129,3	114,8	119,7	113,3	149,9	166,0	138,2
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate(bechelor), economist with diploma or equivalent	a	4154,31	4812,46	3465,95	3908,42	4482,15	3649,09	4251,24	4881,15	3344,68
	b	116,1	127,6	103,5	95,3	102,7	91,9	126,8	134,2	116,6
Policealne ..... Post-secondary	a	3105,80	3301,70	3011,82	3468,72	3385,36	3492,37	2868,17	3270,80	2608,81
	b	86,8	87,5	89,9	84,6	77,6	88,0	85,6	89,9	90,9
Średnie zawodowe ..... Vocational secondary	a	3150,35	3355,49	2822,55	3553,60	3747,44	3439,21	3066,55	3310,09	2581,44
	b	88,1	89,0	84,3	86,7	85,9	86,6	91,5	91,0	90,0
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	a	2972,90	3383,87	2657,28	3007,13	3323,43	2893,02	2964,96	3391,72	2580,94
	b	83,1	89,7	79,3	73,3	76,2	72,9	88,5	93,3	89,9
Zasadnicze zawodowe ..... Basic vocational	a	2804,48	3001,99	2349,57	2866,53	3200,97	2439,70	2795,22	2978,79	2328,65
	b	78,4	79,6	70,1	69,9	73,4	61,5	83,4	81,9	81,1
Gimnazjalne ..... Lower secondary	a	2668,34	2754,61	1975,20	2397,05	2397,05	-	2680,46	2772,68	1975,20
	b	74,6	73,0	59,0	58,5	55,0	-	80,0	76,2	68,8
Podstawowe i niepełne podstawowe .... Primary and incomplete primary	a	2777,54	2944,45	2411,35	2828,36	3253,72	2352,10	2764,93	2888,61	2436,71
	b	77,6	78,1	72,0	69,0	74,6	59,2	82,5	79,4	84,9

[1] Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

[1] Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include enti-ties employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA[1] BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
AVERAGE GROSS WAGES[1] AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w zł in zl b – ogółem = 100 total = 100		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej and less	a	2564,99	2725,29	2236,50	2585,75	2665,96	2543,68	2563,46	2727,45	2187,41
	b	71,7	72,3	66,8	63,1	61,1	64,1	76,5	75,0	76,2
25-34	a	3177,23	3382,09	2880,22	3236,31	3404,56	3151,85	3162,82	3379,30	2752,56
	b	88,8	89,7	86,0	78,9	78,0	79,4	94,4	92,9	95,9
35-44	a	3706,31	4023,99	3378,80	4176,23	4501,21	4034,98	3522,02	3927,54	2943,51
	b	103,6	106,7	100,9	101,9	103,2	101,6	105,1	108,0	102,6
45-54	a	3735,75	3923,36	3563,65	4313,23	4524,88	4220,69	3380,12	3730,96	2884,05
	b	104,4	104,0	106,4	105,2	103,7	106,3	100,8	102,6	100,5
55-59	a	3739,69	3792,53	3680,60	4192,41	4431,92	4067,86	3396,96	3544,83	3098,73
	b	104,5	100,6	109,9	102,2	101,6	102,5	101,3	97,5	108,0
60-64	a	4254,81	4327,75	4081,77	4620,76	4924,19	4267,58	3994,08	4049,48	3739,19
	b	118,9	114,7	121,8	112,7	112,9	107,5	119,2	111,3	130,3
65 lat i więcej and more	a	6298,06	6259,08	6900,95	5221,75	5075,74	6376,81	7126,47	7085,09	9045,14
	b	176,1	166,0	206,0	127,4	116,4	160,6	212,6	194,8	315,2
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku and less	a	2621,54	2789,39	2380,59	2789,06	3107,87	2661,09	2592,54	2764,79	2283,83
	b	73,3	74,0	71,1	68,0	71,2	67,0	77,3	76,0	79,6
2,0-4,9	a	2928,53	3127,57	2656,42	2972,14	3090,04	2917,60	2920,55	3131,04	2569,20
	b	81,9	82,9	79,3	72,5	70,8	73,5	87,1	86,1	89,5
5,0-9,9	a	3300,33	3569,17	2939,74	3490,28	3672,71	3388,52	3255,26	3555,07	2758,02
	b	92,3	94,6	87,7	85,1	84,2	85,4	97,1	97,7	96,1
10,0-14,9	a	3625,60	3946,68	3244,14	4005,77	4296,83	3853,91	3502,23	3882,59	2912,53
	b	101,3	104,6	96,8	97,7	98,5	97,1	104,5	106,8	101,5
15,0-19,9	a	3870,75	4122,72	3596,98	4398,83	4732,67	4246,88	3652,09	3992,54	3126,59
	b	108,2	109,3	107,4	107,3	108,5	107,0	109,0	109,8	109,0
20 lat i więcej and more	a	3931,91	4091,48	3765,10	4350,40	4606,91	4221,69	3610,60	3887,11	3103,85
	b	109,9	108,5	112,4	106,1	105,6	106,3	107,7	106,9	108,2

[1] Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

[1] Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include enti-ties employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH[1] WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH[2] ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT[1] BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS[2] FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
a – ogółem total b – mężczyźni men c – kobiety women		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
		w zł in zl								
OGÓŁEM ..... **TOTAL**	**a**	1850,00	2000,00	2316,20	2647,24	3000,77	3437,77	3938,49	4546,65	5600,00
	b	1850,00	2015,93	2400,00	2763,79	3118,16	3519,83	4028,00	4715,00	6052,31
	c	1850,00	2000,00	2238,50	2520,00	2868,95	3313,52	3816,67	4398,92	5193,57
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	2500,00	3238,83	3999,66	4542,72	5244,99	5992,07	6973,60	8600,00	11730,00
Public government representatives senior officials and managers	b	2508,00	3500,00	4245,00	5000,00	5775,00	6754,60	8094,29	10015,00	13054,25
	c	2350,00	3000,00	3596,00	4225,61	4737,50	5400,00	5987,65	6780,91	8693,41
Specjaliści ..... Professionals	a	2629,53	3113,00	3500,00	3872,37	4230,28	4547,61	4919,90	5501,87	7130,00
	b	2669,75	3282,50	3700,00	4140,58	4535,62	5029,86	5717,38	7040,00	9119,68
	c	2608,33	3058,09	3417,32	3766,50	4108,82	4404,40	4680,75	5090,82	5810,00
Technicy i inny średni personel ..... Technicians and associate professionals	a	2000,00	2393,92	2700,00	3000,00	3347,36	3700,00	4120,50	4631,62	5552,43
	b	1974,00	2501,25	2870,20	3257,46	3597,96	4082,98	4530,17	5120,00	6238,78
	c	2000,00	2327,87	2580,00	2806,02	3102,00	3480,42	3800,00	4181,00	4921,00
Pracownicy biurowi ..... Clerks	a	1850,00	2100,00	2354,98	2603,82	2861,85	3109,31	3430,00	3839,51	4533,33
	b	1850,00	2084,00	2325,00	2573,86	2843,99	3085,20	3385,91	3835,79	4578,85
	c	1850,96	2125,04	2400,00	2636,67	2878,84	3135,58	3459,95	3845,00	4464,16
Pracownicy usług i sprzedawcy ..... Service and sales workers	a	1850,00	1850,00	1850,00	1860,00	1990,00	2098,98	2245,20	2477,60	2887,45
	b	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1993,28	2223,96	2500,00	2825,00	3484,38
	c	1850,00	1850,00	1850,00	1883,33	1990,00	2075,46	2184,80	2358,42	2664,13
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy .... Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	1864,19	2017,84	2356,12	2667,56	3116,19	3317,30	3626,88	3990,00	4286,48
	b	1864,19	1907,86	2017,84	2040,00	2930,76	3116,19	3990,00	4218,06	4355,76
	c	2589,88	2667,56	2694,98	3317,30	3416,50	3416,50	3626,88	3657,38	3666,16
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	1850,00	1932,00	2195,01	2500,00	2776,79	3079,27	3439,31	3903,87	4665,92
	b	1850,00	1952,87	2257,56	2602,89	2900,00	3203,52	3563,78	4043,14	4827,98
	c	1850,00	1855,51	2013,44	2175,60	2340,15	2501,20	2661,12	2850,00	3310,99
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a	1850,00	1976,79	2300,00	2538,32	2831,92	3125,51	3460,94	3843,19	4507,89
	b	1850,00	1950,00	2295,71	2524,91	2869,24	3187,91	3520,68	3948,62	4650,08
	c	1882,00	2095,67	2367,62	2569,62	2768,74	2952,13	3203,20	3534,97	4010,96
Pracownicy wykonujący prace proste ..... Elementary occupations	a	1850,00	1850,00	1919,34	2028,50	2184,85	2322,46	2471,50	2697,29	3096,00
	b	1850,00	1850,00	1900,00	2026,19	2258,58	2466,36	2720,74	3055,42	3586,83
	c	1850,00	1850,00	1925,00	2032,25	2150,36	2268,00	2401,53	2536,96	2812,73

[1] Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1 na str. 29.

[1] Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 7, point 1 on page 29.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
Social security benefits

TABL. 6 (101). **EMERYCI I RENCIŚCI** [a]
RETIREES AND PENSIONERS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**472174**	**451736**	**452043**	**451304**	**T O T A L**
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	380787	376401	378620	380359	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	242893	255098	260064	265898	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	73229	56375	53854	50002	disability pensions
renty rodzinne	64665	64928	64702	64458	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	91387	75335	73423	70945	Farmers

a Przeciętne w roku.
Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a Annual averages.
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (102). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M / GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	7187,9	8813,2	8996,3	9272,0	Benefits in mln zl
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH / PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m / T o t a l					
Świadczenia w mln zł	6173,4	7773,1	7977,6	8 269,7	Benefits in mln zl
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1351,01	1720,93	1755,86	1811,81	Average monthly retirement and other pension in zl
Emerytury / Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	4291,1	5642,9	5855,70	6 149,5	Benefits in mln zl
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1472,22	1843,37	1876,36	1927,28	Average monthly retirement pension in zl
Renty z tytułu niezdolności do pracy / Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	914,8	908,7	879,38	854,7	Benefits in mln zl
Przeciętna miesięczna renta w zł	1041,04	1343,22	1360,75	1424,40	Average monthly pension in zl
Renty rodzinne / Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	967,5	1221,6	1242,55	1265,4	Benefits in mln zl
Przeciętna miesięczna renta w zł	1246,74	1567,82	1600,36	1635,99	Average monthly pension in zl
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH [a] / FARMERS [a]					
Świadczenia w mln zł	1014,5	1040,1	1018,7	1002,4	Benefits in mln zl
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	925,13	1150,49	1156,19	1177,41	Average monthly retirement and other pension in zl

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 164.
Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
a Including payments from non-agricultural social security system, in the case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 164.
S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII
BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych.** Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane za rok 2005 uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszka-

CHAPTER VIII
HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, durable goods at households as well as risk of poverty, is a sample survey of **household budgets.** The survey includes all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household.** A **one-person** household is understood as an individual independently maintained, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data for 2005 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2002, and since 2010 – National Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-

niach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) do osób pracujących zalicza się:
   a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa agencyjna, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
   b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
   c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
2) osoby pobierające emeryturę lub rentę, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;
3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospo-

-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

1) employed persons include:
   a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, agency contracts, commission contracts, verbal contracts, etc.),
   b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
   c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), of which rental of buildings connected with conducting economic activity as well as persons practising a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives;
2) persons receiving retirement pension or other pension for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
3) persons maintained from non-earned sources other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i. a. family allowances, supplements to family allowances, nursing allowances and benefits, social pension, permanent and temporary benefits, and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
4) dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-

darstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów: z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, oraz podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek, jak również bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzą:

1) dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakupem produktów i usług, wynagrodzeniami i składkami na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
4) dochód z tytułu własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury, renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;

-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid: with income from hired labour, social security benefits, other social benefits as well as taxes paid by self-employed persons, excluding obligatory social security contributions paid by the insured employee.

Available income comprises:

1) income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes: all income obtained from hired labour, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practicing a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
4) income from property (interest, shares in company profits including dividends) and income from rental of buildings (net income i.e. revenues minus expenditures and possible taxes, coming from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity as well as land);
5) income from social benefits which includes i.a.: retirement pay; pensions, social security benefits and other social benefits;
6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance

6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne w latach 2014 i 2015 zagregowano zgodnie z obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP/HBS).

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domo-

indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services in 2014 and 2015 were aggregated in accordance with the nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Household Budget Survey (COICOP/HBS) binding since 2013.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, also with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty — a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative

wych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD.** Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 — każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 — każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z dwójką dzieci w wieku poniżej 14 lat) - 1802 zł, a w IV kwarta-le 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. progi te wyniosły odpowiednio:770 zł oraz 2080 zł, a w IV kwartale 2017 – 799 zł oraz 2157 zł.

„Ustawowa'' granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r., do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe - 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie: 634 zł oraz 514 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Podstawę do obliczania granic ubóstwa skrajnego stanowi poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) — 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2016 r. progi te wyniosły odpowiednio: 550 zł oraz 1486 zł, natomiast w IV kwartale 2017 r. – 582 zł oraz 1571 zł.

and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 — to any other person at that age and weight 0,5 — to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at the age under 14 is 2.7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called origi-nal OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zl for 1-person households and 1802 zl for 4-person households (2 adults with 2 chil-dren at the age under 14)) - 1802 zl, in the fourth quarter of 2015 the threshold was 734 zl for 1-person households and 1982 zl for 4-person households, in the fourth quarter of 2016: 770 zl and 2080 zl respectively, and in the fourth quarter of 2017: 799 zl and 2157 zl.

"Legal" poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2016 item 930), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of 477 zl for 1-person households and 351 zl per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 these sums amounted to 542 zl for 1-person households and 456 zl per 1 person for multi-person households. Since the fourth quarter of 2015, the line of 634 zl and 514 zl has applied.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zl for 1-person households and 1257 zl for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was 545 zl for 1-person households and 1472 zl for 4-person households, in the fourth quarter of 2016 the threshold was: 550 zl and 1486 zl repectively, and in the fourth quarter of 2017: 582 zl and 1571 zl.

TABL. 1 (103). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	1956	1865	1878	1907	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,31	3,05	3,04	2,92	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,19	1,12	1,12	1,10	employed
pobierających świadczenia społeczne	1,04	0,93	1,25	1,36	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,88	0,79	0,83	0,78	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	1,03	0,95	0,64	0,43	dependents

TABL. 2 (104). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Dochód rozporządzalny	907,31	1081,64	1134,10	1254,30	Available income
w tym dochód do dyspozycji	865,69	1033,66	1096,16	1217,38	of which disposable income
w tym dochody:					of which income:
z pracy najemnej	470,34	604,09	594,06	666,72	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	15,42	2,70	3,16	14,21	From a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	56,44	68,72 [a]	74,12	79,92	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	282,23	316,63	336,26	335,26	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	45,72	47,09	95,35	126,99	from other social benefits

a Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi – 10,74%.
a The relative error of estimates exceeds 10% and is – 10.74%.

TABL. 3 (105). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zl		
Wydatki ogółem [a]	818,61	922,32	902,18	941,91	Total expenditures [a]
w tym towary i usługi konsumpcyjne [b]	776,99	874,34	864,24	904,99	of which consumer goods and services [b]
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	228,48	244,02	251,31	266,72	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	18,21	19,11	18,57	19,20	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	43,93	56,89	60,33	56,66	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	143,48	170,27	160,58	164,20	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	45,87	48,34	45,40	53,48	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	41,87	48,18	52,55	52,45	health
w tym artykuły farmaceutyczne	28,69	30,28	32,62	32,21	of which pharmaceutical products
transport	84,41	86,34	76,73	81,68	transport
łączność [c]	32,19	43,70	44,47	42,42	communication [c]
rekreacja i kultura	54,70	48,55	47,66	56,27	recreation and culture
edukacja	8,42	6,09 [d]	6,41 [e]	6,28 [f]	education
restauracje i hotele	11,74	26,84	26,36	30,27	restaurants and hotels
Pozostałe towary i usługi	43,67	53,09	51,66	55,48	Miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	22,61	26,58	27,29	28,60	of which personal care

a Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami za usługi internetowe. d, e, f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: d – 14,25%, e – 16,23%, f – 21,78%.

a Since 2013 including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d, e, f The relative error of estimates exceeds 10% and is: d – 14.25%, e – 16.23%, f – 21.78%.

TABL. 4 (106). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	7,71	6,94	6,63	6,34	Bread and cereals in kg
w tym pieczywo [a]	4,90	4,25	3,92	3,67	of which bread [a]
Mięso w kg [b]	4,83	4,80	4,91	4,89	Meat in kg [b]
w tym:					of which:
mięso surowe	2,60	2,69	2,79	2,70	raw meat
w tym drób	1,45	1,48	1,56	1,50	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne [c]	2,16	1,92	1,92	1,98	processed meat and other meat preparations [c]
Ryby i owoce morza [d] w kg	0,35	0,23	0,24	0,21	Fish and seafood [d] in kg
Mleko [e] w l	4,46	3,91	3,69	3,58	Milk [e] in l
Jogurty w kg	0,43	0,39	0,44	0,46	Yoghurt in kg

a Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego. b Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym. c Od 2013 r. łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. d Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, od 2013 r. bez konserw rybnych. e Bez zagęszczonego i w proszku.

a Since 2013 excluding crisp bread, toast bread and confectionery bread. b Since 2013 including raw bacon. c Since 2013 including ready-to-serve foods, excluding offal preparations. d Excluding pickles, processed sea and freshwater food and fish, ready-to-serve foods including coated food, since 2013 excluding canned fish. e Excluding condensed and powdered milk.

TABL. 4 (106). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sery i twarogi [a] w kg	0,97	0,91	0,92	0,90	Cheese and curd [a] in kg
Jaja w szt.	14,07	12,99	13,12	12,18	Eggs in units
Oleje i tłuszcze [b] w kg	1,41	1,19	1,17	1,15	Oils and fats [b] in kg
w tym masło	0,31	0,30	0,30	0,27	of which butter
Owoce w kg	3,29	3,24	3,18	3,27	Fruit in kg
Warzywa w kg	10,81	9,25	9,36	8,57	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	5,38	4,25	4,03	3,51	of which potatoes
Cukier w kg	1,60	1,38	1,29	1,21	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,24	0,21	0,21	0,22	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	3,67	4,54	4,84	5,24	Mineral and spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,06	0,81	0,92	0,92	Fruit and vegetable juices in l

a, b Od 2013 r. bez: a słodkich serków, b boczku surowego.
a,b Since 2013 excluding: a sweet cottage cheese, b excluding raw bacon.

TABL. 5 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA [a]**
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,1	99,6	99,8	99,5	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	40,0	31,0	31,9	26,1	Freezer
Automat pralniczy	84,3	92,5	95,6	96,7	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	8,6	19,4	19,7	23,3	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	47,7	58,9	58,1	59,8	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	4,5	5,1	5,9	Electric cooker with ceramic, induction hob
Samochód osobowy	66,9	72,2	72,7	72,8	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku [b]	39,9	87,2	82,2	81,0	Equipment for reception, recording and reproduction of sound [b]
Odbiornik telewizyjny	98,3	98,4	99,0	98,4	Television set
Odtwarzacz DVD	48,0	32,6	27,8	20,5	DVD player

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje : radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.
a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, cassette player, radio with compact disc player or cassette player with compact disc player, stereo.

TABL. 5 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA [a] (dok.)**
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Telefon komórkowy	85,2	93,4	94,4	94,5	Mobile phone
w tym smartfon	x	54,0	61,4	68,6	of which smartphone
Zestaw kina domowego	11,2	7,5	5,3	6,0	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	62,2	67,7	62,9	63,9	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	48,0	49,2	43,3	40,6	Digital camera
Komputer osobisty	65,4	75,0	75,5	76,1	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	59,5	73,8	74,8	74,9	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szeroko-pasmowym …….	x	73,8	74,7	74,9	of which broadband access
Drukarka	42,3	35,6	31,8	31,3	Printer
w tym wielofunkcyjna	x	29,6	26,3	24,8	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6 (108). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH [a]**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	19,8	21,0	22,3	21,7	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	6,9	17,1	21,3	17,4	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	5,7	9,3	8,8	6,2	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 175.
a See general notes, item 7 on page 175.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF PODKARPACKIE VOIVODSHIP IN 2017
As of 31 XII

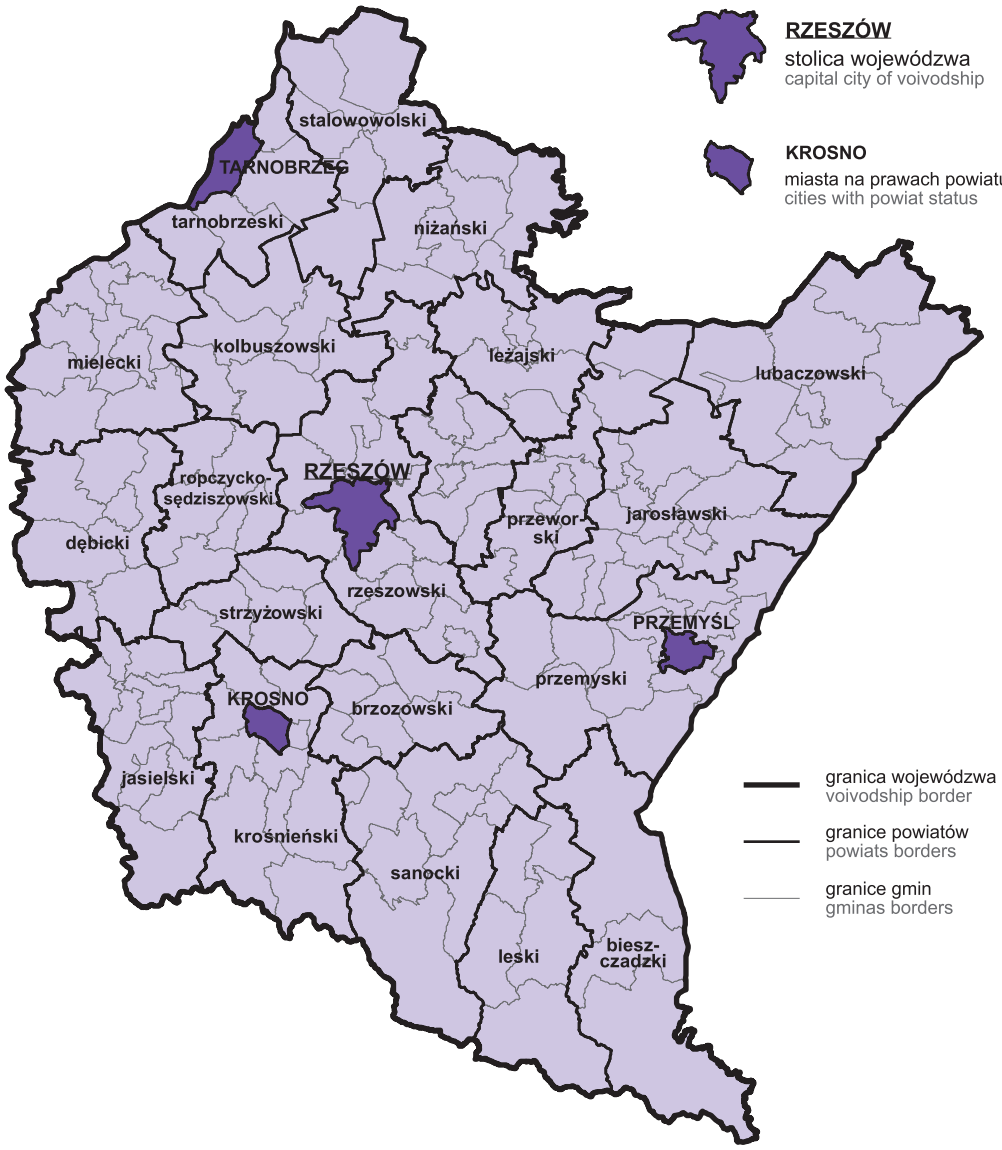

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2018 R.
Stan w dniu 1 I

DIVISION OF PODKARPACKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2018
As of 1 I

Liczba powiatów, liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności[a] w %

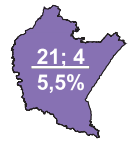

Number of powiats, number of cities with powiat status
Share in total number of population[a] in %

Podregiony (NTS 3):
Subregions (NTS 3):

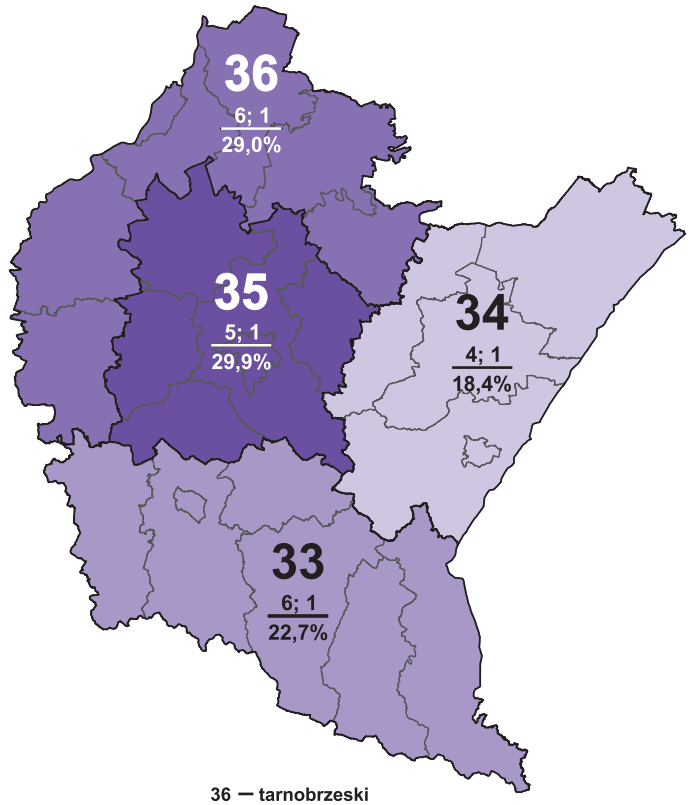

33 — krośnieński
Powiaty Powiats (NTS 4)

bieszczadzki	(3)
brzozowski	(6)
jasielski	(10)
krośnieński	(10)
leski	(5)
sanocki	(8)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Krosno	(1)

34 — przemyski
Powiaty Powiats (NTS 4)

jarosławski	(11)
lubaczowski	(8)
przemyski	(10)
przeworski	(9)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Przemyśl	(1)

35 — rzeszowski
Powiaty Powiats (NTS 4)

kolbuszowski	(6)
łańcucki	(7)
ropczycko-sędziszowski	(5)
rzeszowski	(14)
strzyżowski	(5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Rzeszów	(1)

36 — tarnobrzeski
Powiaty Powiats (NTS 4)

dębicki	(7)
leżajski	(5)
mielecki	(10)
niżański	(7)
stalowowolski	(6)
tarnobrzeski	(4)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
City with powiat status (NTS 4)

Tarnobrzeg	(1)

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
Number gminas (NTS) is given in brackets.

a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
a As of 31 XII 2017 r.; respectively: for voivodship - share in country, for subregions - share in voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.
Stan w wdniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017
As of 31 XII

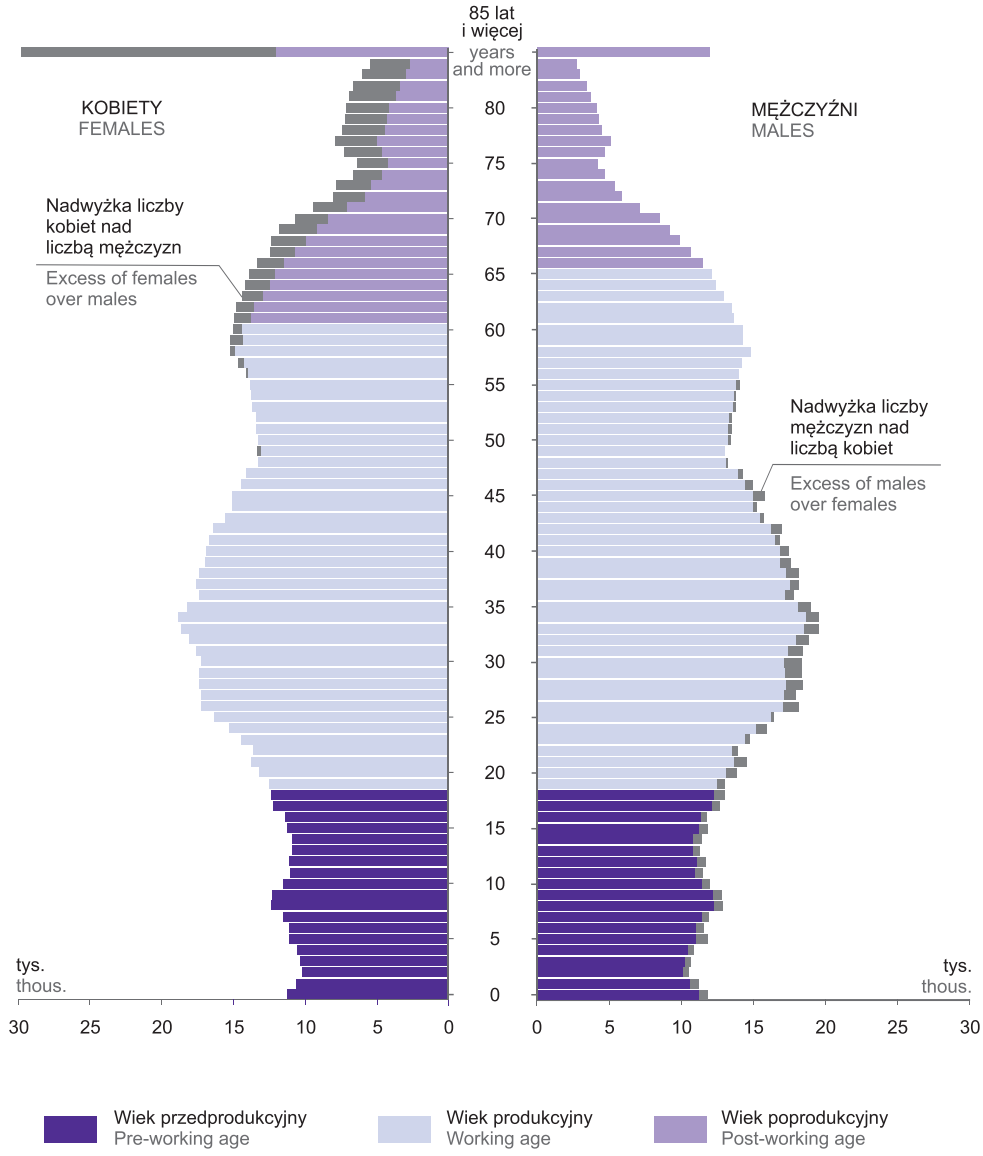

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

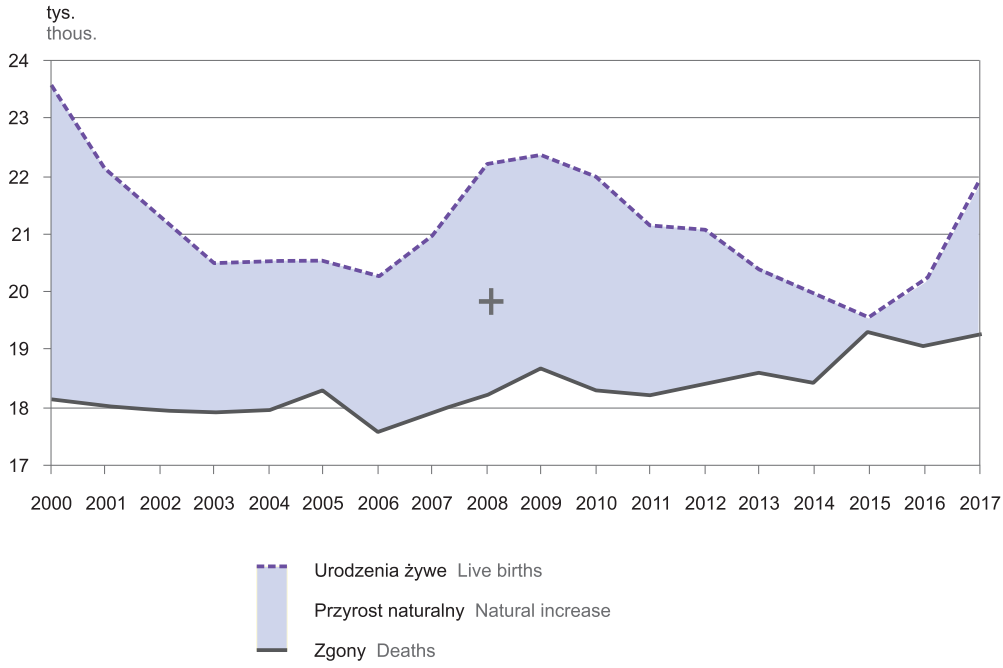

PRZECĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT THE AGE OF 0

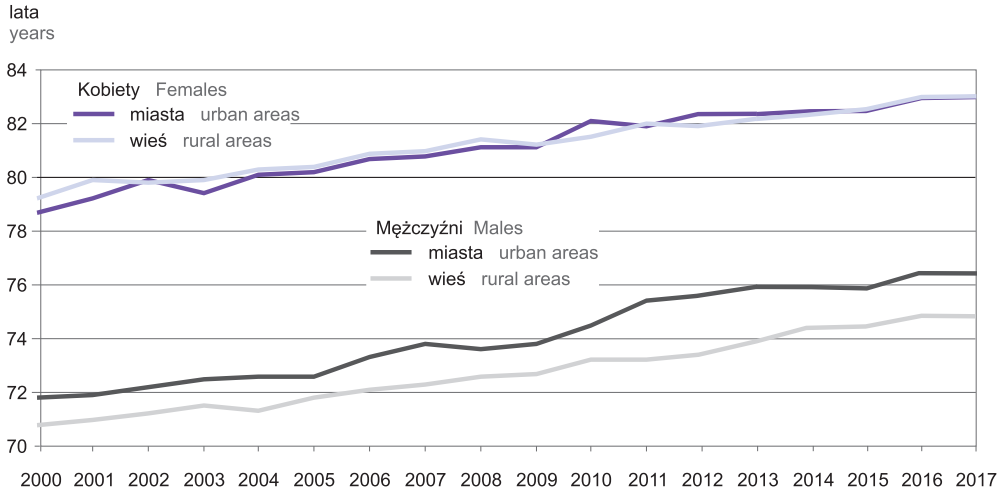

STRUKTURA PRACUJĄCYCH[a] W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS[a] IN 2017
As of 31 XII

WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTORS

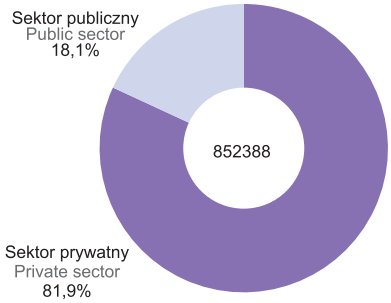

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie - dane szacunkowe.
a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture - estimated data.

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

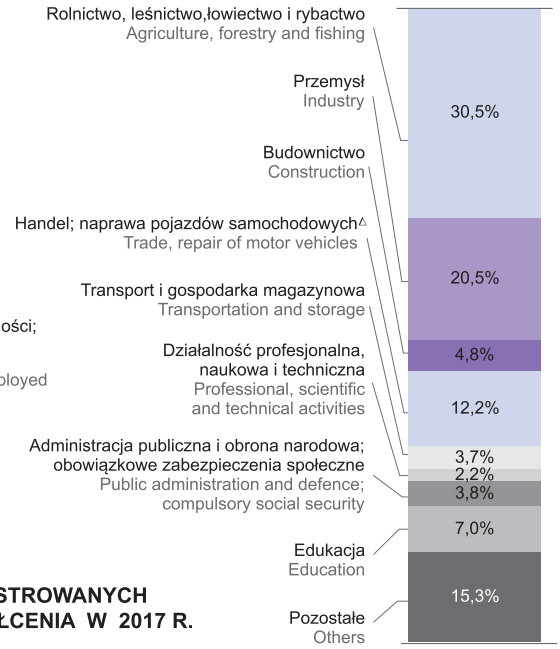

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2017 R.
Stan w dniu w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN 2017
As of 31 XII

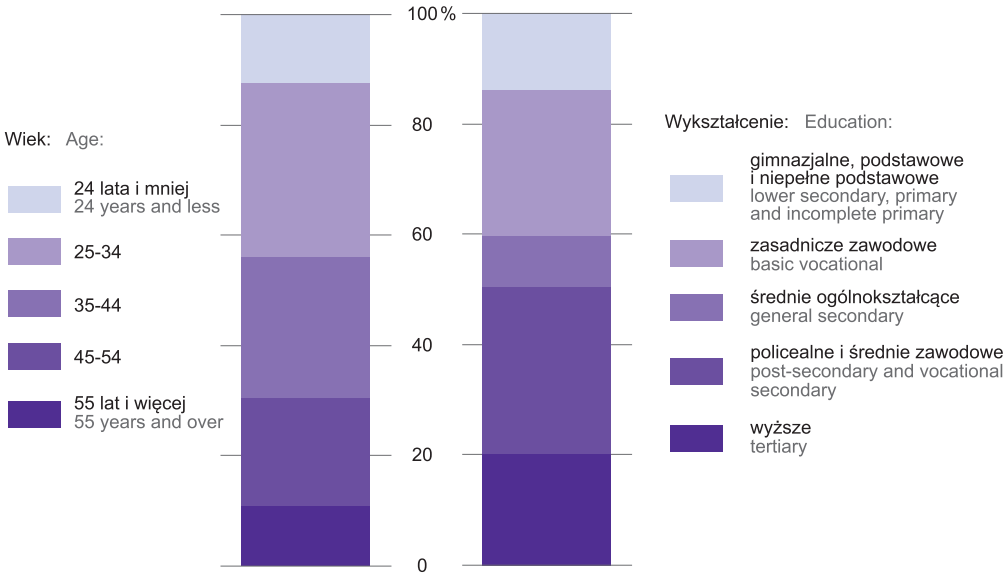

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ[a]

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY[a]

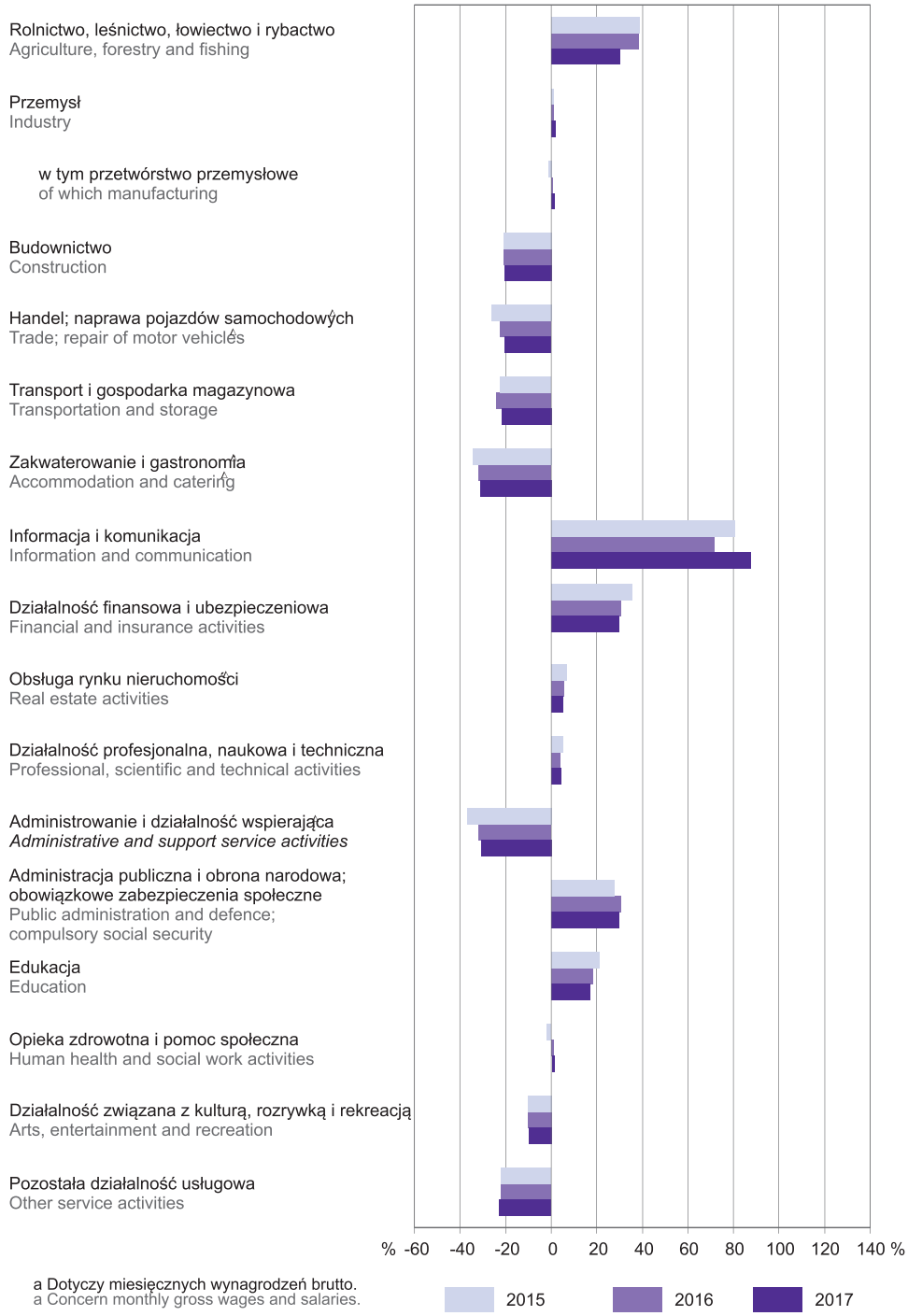

a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
a Concern monthly gross wages and salaries.

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2017
As of 31 XII

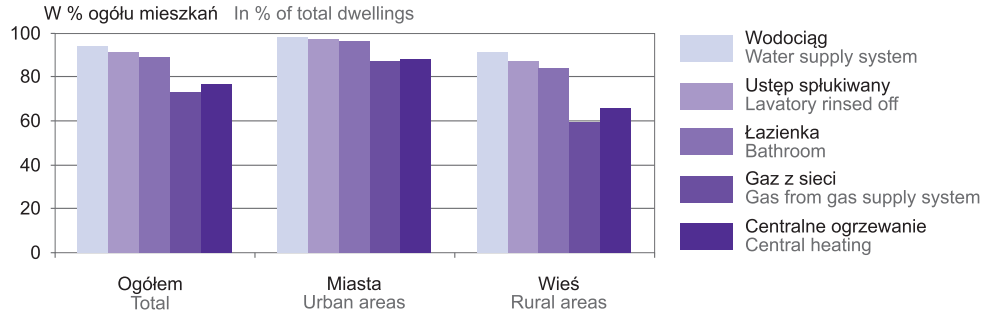

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

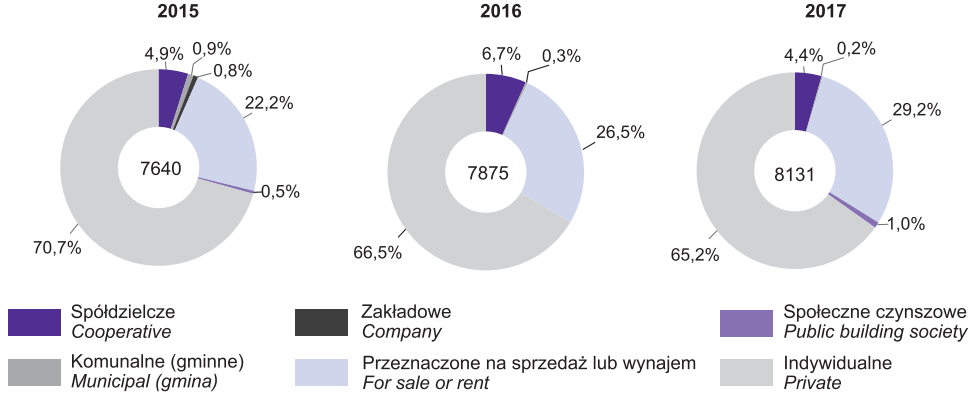

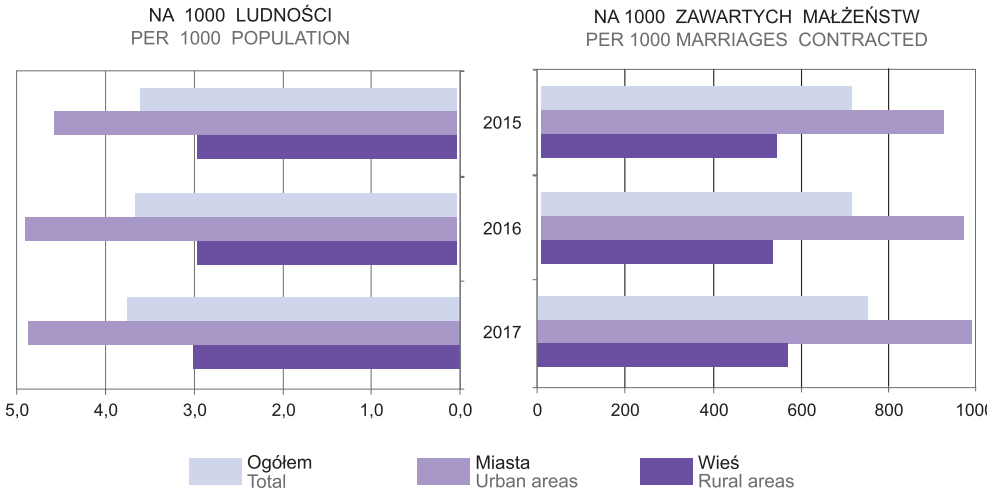

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/2018
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/2018 SCHOOL YEAR

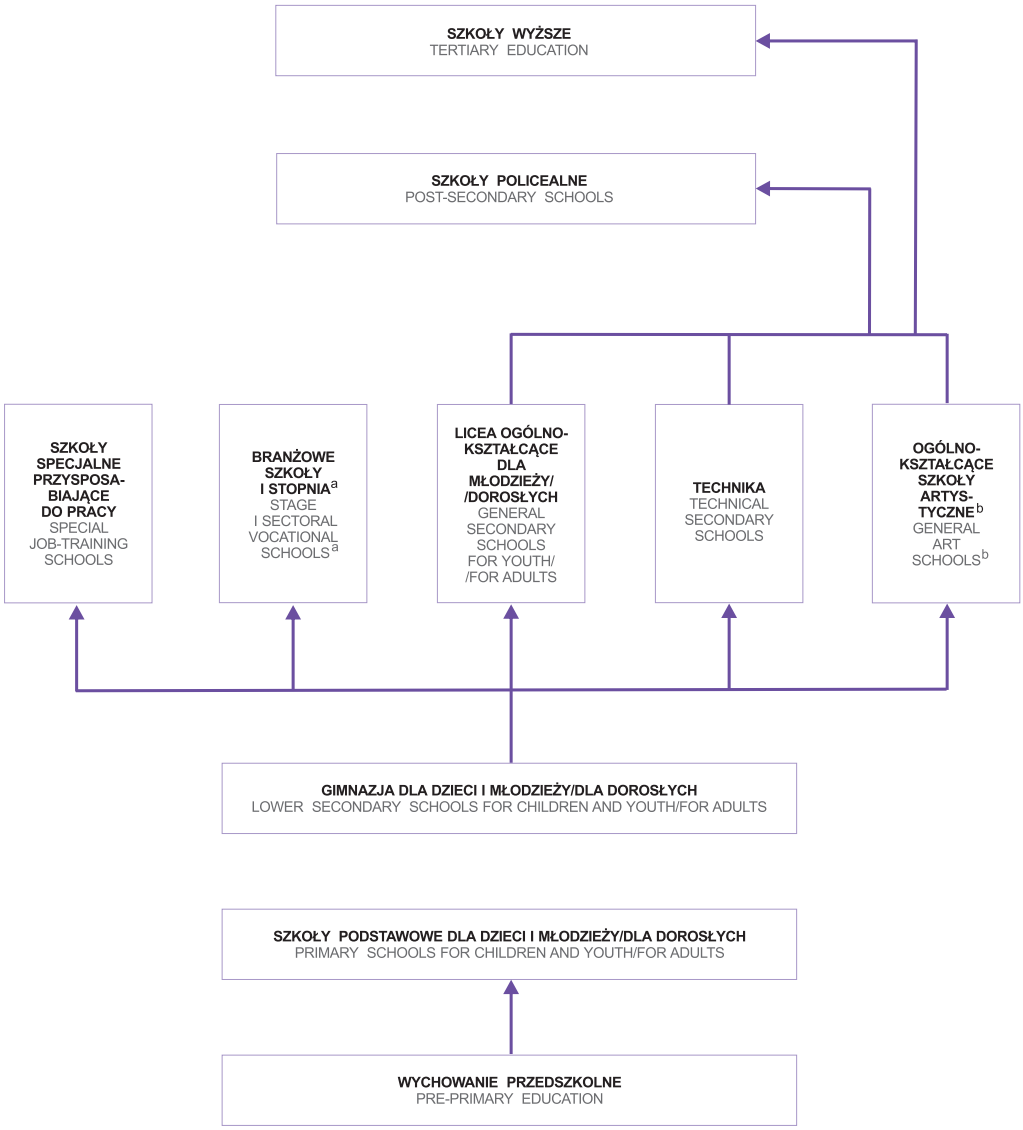

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
a Including basic vocational schools sections.

b Dające uprawnienia zawodowe.
b Leading to profesional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.
Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017
As of June

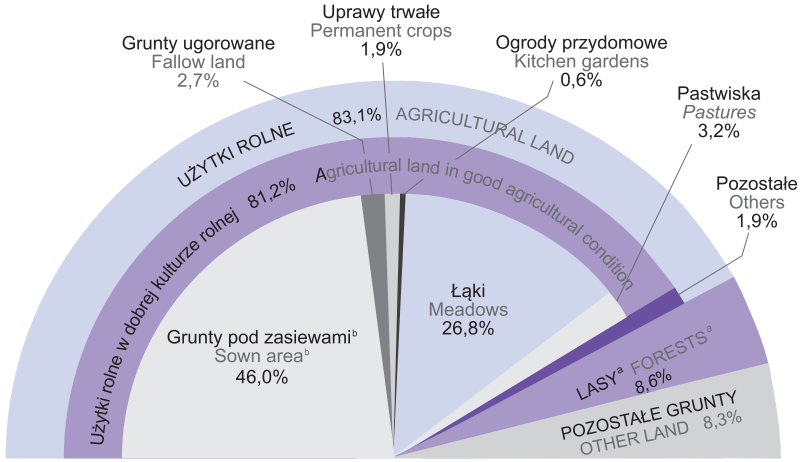

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).
a Including land connected with silviculture. a Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (ceny stałe)
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (constant prices)

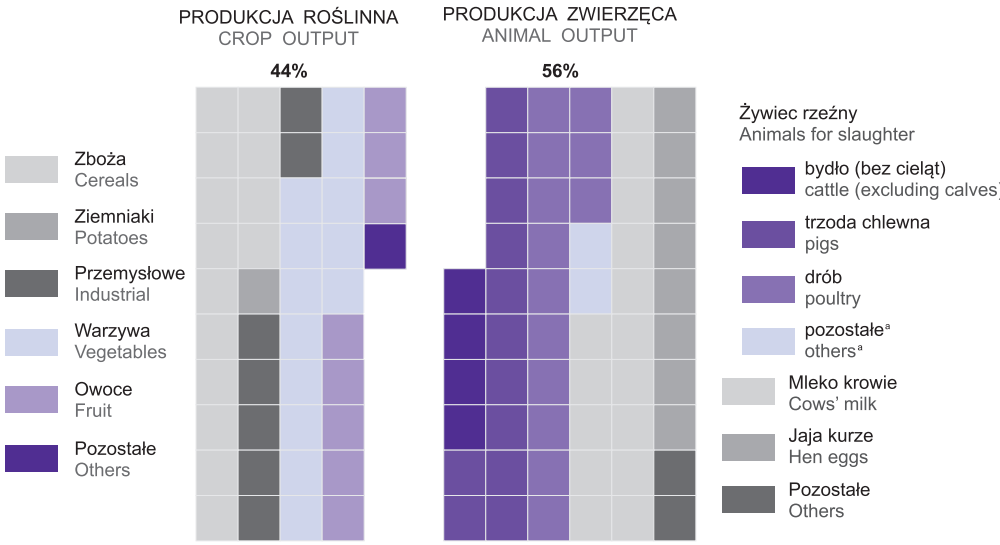

a Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.
a Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ[a] (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION[a] (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW
BY DIVISIONS

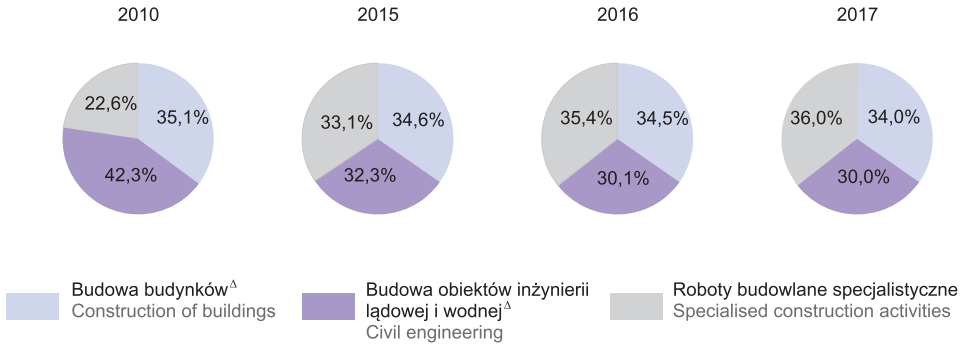

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

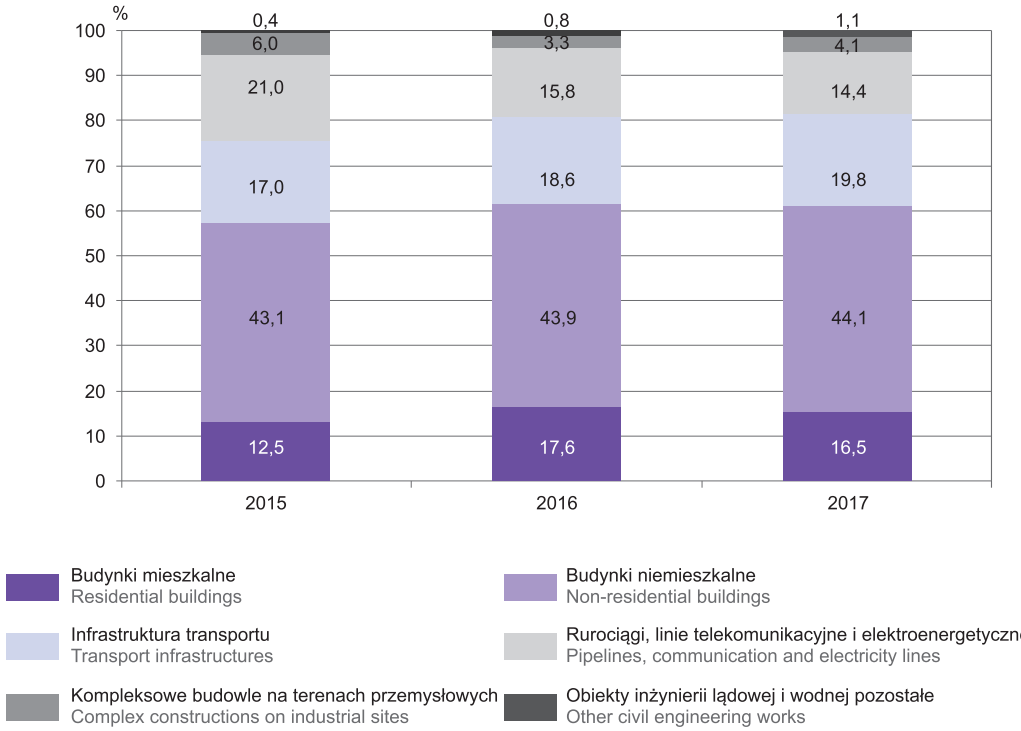

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podkarpackiego, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób .
a Realized by enterprises which have a seat of board in Podkarpackie Voivodship without subcontractors participation; dataconcem economic entities employing more that 9 persons.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA

REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS PER CAPITA

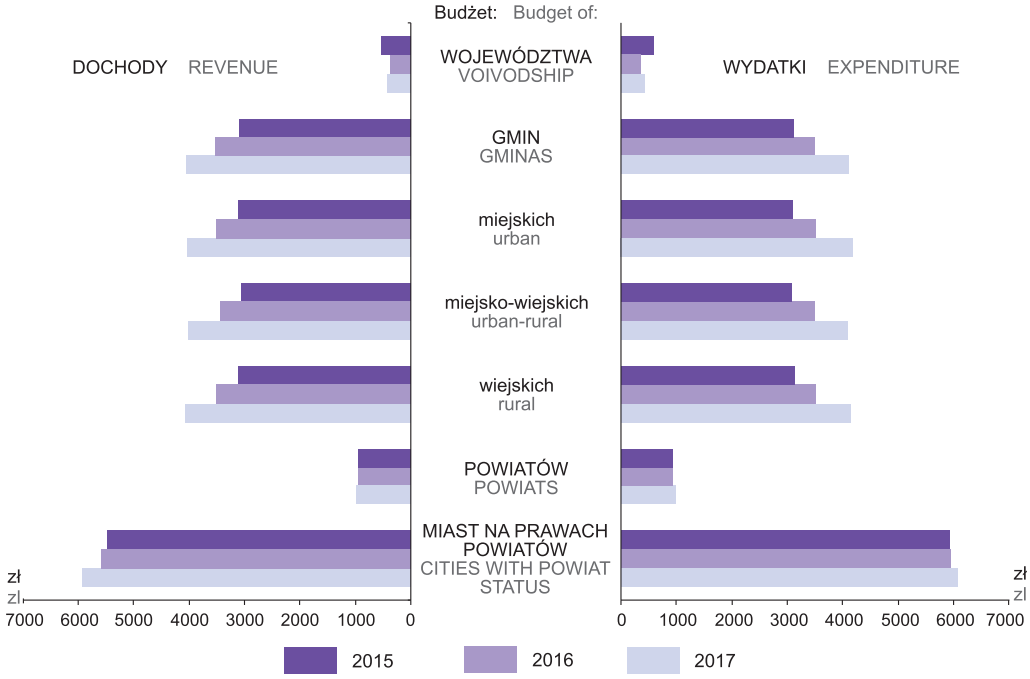

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

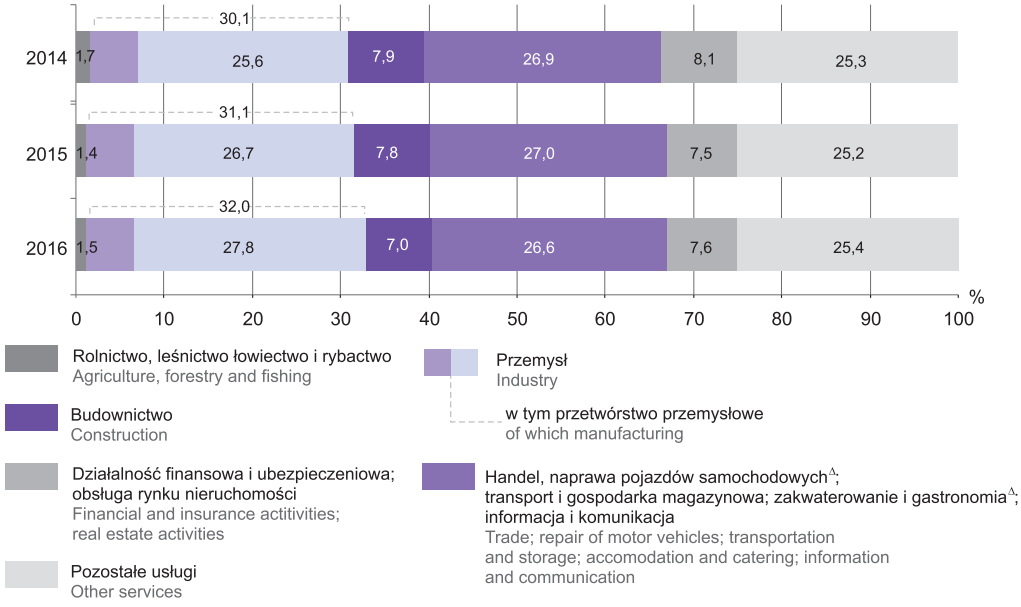

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ[a] W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY[a] IN 2017
As of 31 XII

WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTORS

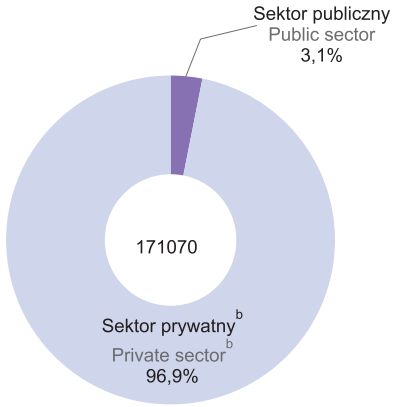

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
BY LEGAL STATUS

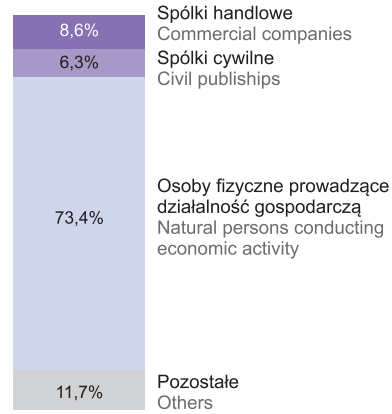

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

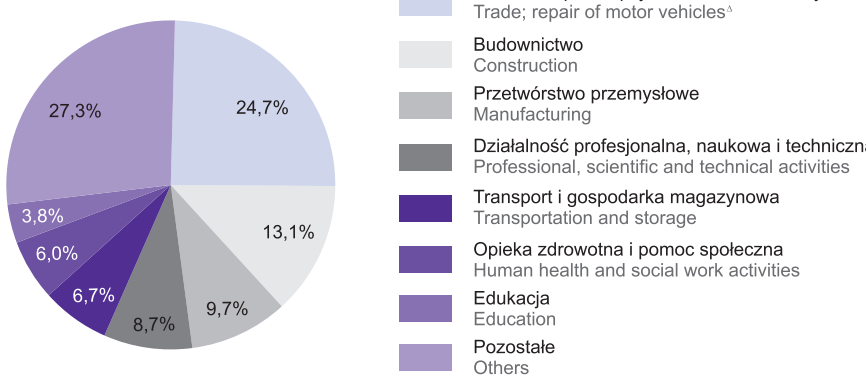

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W tym podmioty, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b Of which entities for which the information on the from of ownership does not occur in the REGON register.

DZIAŁ IX
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności,** tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. — gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej,** oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

3. Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o **zużyciu wody z wodociągów** w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej

CHAPTER IX
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method,** i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominate kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply systems** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e., conduits providing water to the distribution network and since 2003 providing gas.

Data regarding the **length of the sewage system,** apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system, with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding **consumption of water from water supply system** in households include quantity of water collected from water supply systems by facilities installed in a building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using

sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez zdroje podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji — wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

Dane z zakresu sprzedaży energii cieplnej, liczby kotłowni i kubatury budynków ogrzewanych centralnie od 2014 r. uwzględniają zmianę zakresu podmiotowego badania.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od

a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in case of sewage — sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Since 2005 data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** include households in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

The consumption of electricity and gas from gas supply system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — with is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348 with later amendments).

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Data on the sale of heating energy, the number of boiler rooms and the cubature of buildings with central heating from 2014 take into account the changes in the subjective scope of the survey.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated in households, excluding end-of-life vehicles, and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste,

innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą — w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m^2, z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię — jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, od-

which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on **liquid waste** concern waste which comes from households, public buildings and buildings of units running a business — in case they are not discharged by sewage system.

9. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans. ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m^2, with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from

dzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane **o zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002—2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. — wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

— **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
— **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości ze środków gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
— **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
— **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu

street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks as of 31 XII.

3. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002—2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 — the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.

5. Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a results of enlarging buildings (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding **dwellings, usable floor space of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

— **co-operative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
— **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina funds (primarily with a public assistance or intervention character);
— **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
— **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to

osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);

— **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. — z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);

— **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);

— **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 — from the National Housing Fund);

— **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna
Municipal infrastructure

TABL. 1 (109). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					**Distribution network in km**
Wodociągowa	13181,2	14765,1	15000,2	15088,2	Water supply
miasta	2715,3	3137,6	3236,3	3293,1	urban areas
wieś	10465,9	11627,5	11763,9	11795,1	rural areas
Kanalizacyjna [a]	12414,9	16238,4	16472,3	16672,0	Sewage [a]
miasta	3027,1	3730,0	3813,5	3866,0	urban areas
wieś	9387,8	12508,4	12658,8	12806,0	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					**Connections leading to residential buildings in pcs**
Wodociągowe	294351	328760	333755	329469	Water supply system
miasta	88897	101487	103018	103009	urban areas
wieś	205454	227273	230737	226460	rural areas
Kanalizacyjne	209470	272644	279898	280993	Sewage system
miasta	75714	94358	96711	96931	urban areas
wieś	133756	178286	183187	184062	rural areas
Zdroje uliczne	**152**	**148**	**146**	**142**	**Street outlets**
miasta	111	105	103	102	urban areas
wieś	41	43	43	40	rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm^3	**46,9**	**49,3**	**49,7**	**48,7**	**Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm^3**
Miasta:					Urban areas
w hm^3	26,8	27,0	26,8	26,5	in hm^3
na 1 mieszkańca w m^3	30,5	30,7	30,5	30,2	per capita in m^3
Wieś w hm^3	20,1	22,3	22,9	22,2	Rural areas in hm^3
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm^3	**53,6**	**57,3**	**54,2**	**55,6**	**Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm^3**
w tym oczyszczane	53,6	57,3	54,2	55,6	of which treated

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

TABL. 2 (110). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	**678,7**	**689,5**	**696,0**	**705,2**	**Consumers (as of 31 XII) in thous.**
miasta	325,3	332,2	336,6	341,4	urban areas
wieś	353,4	357,3	359,4	363,8	rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					**Consumption (during the year)**
W GW·h	1196,4	1210,3	1215,2	1232,6	In GWh
miasta	532,1	523,0	521,8	527,2	urban areas
wieś	664,3	687,4	693,4	705,4	rural areas
W kW·h:					In kWh:
miasta:					urban areas:
na 1 mieszkańca	605,3	595,0	594,8	601,4	per capita
na 1 odbiorcę [a]	1635,9	1574,1	1550,1	1544,4	per consumer [a]
wieś – na 1 odbiorcę [a]	1879,7	1924,0	1929,5	1938,9	rural areas per consumer [a]

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Gospodarki.
a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.
S o u r c e: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (111). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	**18524,7**	**19153,5**	**19303,5**	**19975,0**	**Distribution and transmission network in km**
w tym przesyłowa	1894,2	1915,6	1900,6	1877,3	of which transmission
miasta	342,5	363,6	369,8	366,1	urban areas
wieś	1551,7	1552,0	1530,8	1511,2	rural areas
Miasta	3682,1	3964,0	4048,3	4578,2	Urban areas
Wieś	14842,6	15189,6	15255,2	15396,8	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	**340406**	**356239**	**356811**	**358651**	**Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs**
Miasta	106511	114774	113073	114020	Urban areas
Wieś	233895	241465	243738	244631	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci [a] w tys.	**455,1**	**469,8**	**475,0**	**479,3**	**Consumers of gas from gas supply system [a] in thous.**
Miasta	260,1	269,3	272,4	274,6	Urban areas
Wieś	195,0	200,6	202,7	204,7	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					**Consumption of gas from gas supply system (during the year):**
W GWh [b]	249,8	2465,4	2600,1	2742,4	In GWh [b]
miasta	150,4	1452,5	1507,2	1583,8	urban areas
wieś	99,4	1012,9	1092,9	1158,6	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh [c]	117,4	1158,9	1222,5	1288,9	Per capita in kWh [c]
miasta	171,1	1652,6	1718,0	1806,7	urban areas
wieś	79,6	811,3	874,7	926,1	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W roku 2010 w jednostkach naturalnych: b – hm^3, c – m^3.
a Including consumers using collective gas-meters. b, c In 2010 in natural units: b – hm^3, c – m^3.

TABL. 4 (112). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 miasta urban areas	2017 wieś rural areas	SPECIFICATION
Sieć cieplna w km	1132,0	973,3	1001,2	1075,4	995,9	79,5	Heating network in km
w tym przesyłowa	783,9	580,4*	621,6	643,2	593,6	49,6	of which transmission
Kotłownie	931	1606*	1671	1575	1033	542	Boiler rooms (houses)
Sprzedaż energii cieplnej (w ciągu roku) w TJ	8250,6	5374,7	4431,0	6144,6	6012,5	132,1	Sale of heating energy (during a year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam^3	72269	78043	84190	86269	80688	5581	Cubature of buildings with central heating in dam^3
w tym budynków mieszkalnych	45057	39180	41556	42489	42015	474	of which residential buildings

TABL. 5 (113). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. − korzystająca [a] z:					Population − in thous. − using [a]:
wodociągu	1610,8	1716,5	1720,7	1724,1	water supply system
miasta	806,5	826,9	826,1	826,3	urban areas
wieś	804,2	889,7	894,6	897,8	rural areas
kanalizacji	1210,1	1474,3	1482,9	1485,8	sewage system
miasta	745,6	783,2	783,6	783,4	urban areas
wieś	464,4	691,1	699,3	702,4	rural areas
gazu	1530,3	1537,9	1537,0	1538,2	gas supply system
miasta	782,0	778,6	776,4	775,7	urban areas
wieś	748,3	759,3	760,6	762,5	rural areas
Ludność − w % ogółu ludności [b] – – korzystająca [a] z:					Population − in % of total population [b] – – using [a]:
wodociągu	75,7	80,7	80,9	81,0	water supply system
miasta	91,8	94,2	94,3	94,3	urban areas
wieś	64,4	71,2	71,5	71,7	rural areas
kanalizacji	56,9	69,3	69,7	69,8	sewage system
miasta	84,9	89,2	89,4	89,4	urban areas
wieś	37,2	55,3	55,9	56,1	rural areas
gazu	71,9	72,3	72,2	72,2	gas supply system
miasta	89,0	88,7	88,6	88,5	urban areas
wieś	59,9	60,7	60,8	60,9	rural areas

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.
a Estimated data. b Based on balances.

TABL. 6 (114). **ODPADY KOMUNALNE** [a]
MUNICIPAL WASTE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym z gospodarstw domowych of which from households	SPECIFICATION
Odpady komunalne zebrane [b] w tys. t	359,8	417,5	446,1	463,6	367,1	Municipal waste collected [b] in thous. t
zmieszane	321,5	319,4	337,1	350,3	266,3	mixed
miasta	227,8	200,2	216,4	221,7	160,6	urban areas
wsie	93,6	119,2	120,7	128,6	105,8	rural areas
zebrane selektywnie	38,3	98,1	109,0	113,3	100,8	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	7,3	9,7	10,1	8,1	5,2	paper and cardboard
szkło	15,1	23,4	24,2	24,6	21,5	glass
tworzywa sztuczne	9,6	18,5	16,6	16,8	14,5	plastic
metale	1,7	1,3	1,4	1,2	1,1	metals
wielkogabarytowe	0,9	8,6	12,7	16,2	15,4	largesize
biodegradowalne	1,3	11,5	14,9	15,0	14,0	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 182. b Dane szacunkowe.
a See general notes, item 7 on page 182. b Estimated data.

TABL. 7 (115). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE** [a]
LIQUID WASTE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe [b] wywiezione (w ciągu roku) w dam^3	298,5	324,9	346,3	362,9	Liquid waste [b] removed (during the year) in dam^3
miasta	83,0	70,3	72,8	73,9	urban areas
wieś	215,4	254,6	273,5	289,0	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	146,5	205,1	234,5	250,1	of which from households
miasta	38,9	38,4	43,5	42,4	urban areas
wieś	107,6	166,7	191,1	207,7	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	144,0	115,3	114,6	111,6	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	0,6	2,5	2,7	3,2	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 185. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.
a See general notes, item 8 on page 183. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (116). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	26	16	13	13	5	8	number
powierzchnia w ha	71,1	55,5	53,1	53,1	17,8	35,3	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (ciągu roku) w ha							Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	9,3	3,2	1,2	1,2	-	1,2	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	-	-	-	-	-	-	exploitation completed

TABL. 9 (117). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015		2016		2017		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	**1770,6**	**1912,6**	**1542,7**	**1946,5**	**1569,3**	**1966,4**	**1574,5**	**T O T A L** in ha
w % powierzchni ogólnej województwa [a]	0,1	0,1	1,3	0,1	1,3	0,1	1,3	in % of total area space of the voivodship [a]
na 1 mieszkańca [b] w m^2	8,4	9,0	17,6	9,1	17,9	9,2	18,0	per capita [b] in m^2
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:								Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	670,7	729,9	492,5	733,3	495,9	749,1	500,6	strolling-recreational parks
zieleńce	299,7	310,6	242,4	319,9	251,8	324,0	252,3	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	800,2	872,1	807,7	893,3	821,6	893,3	821,6	Estate green belts

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.
a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania
Dwellings

TABL. 10 (118). **ZASOBY MIESZKANIOWE** [a]
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCK [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 miasta urban areas	2017 wieś rural areas	SPECIFICATION
Mieszkania w tys.	619,5	648,5	655,7	663,1	319,1	344,1	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys. ...	2508,5	2649,7	2683,7	2717,9	1225,8	1492,1	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m^2	49322,5	52615,6	53389,8	54178,6	22343,3	31835,3	Useful floor area of dwellings in thous. m^2
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks average:
liczba izb w mieszkaniu	4,05	4,09	4,09	4,10	3,84	4,34	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m^2:							useful floor area in m^2:
1 mieszkania	79,6	81,1	81,4	81,7	70,0	92,5	per dwelling
na 1 osobę	23,2	24,7	25,1	25,4	25,5	25,4	per person
liczba osób [b] na:							number of persons [b]:
1 mieszkanie	3,43	3,28	3,24	3,21	2,75	3,64	per dwelling
1 izbę	0,85	0,80	0,79	0,78	0,71	0,84	per room

a Na podstawie bilansów. b Do przeliczeń przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.
a Based on balances. b Calculations are based on the total number of population as of 31 XII.

TABL. 11 (119). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH** [a] **WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCK [a] FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w / Dwellings – in % – fitted with: wodociąg water supply	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	centralne ogrzewanie central heating	gaz z sieci gas from gas supply system
OGÓŁEM ..... **TOTAL**	2010	94,2	91,0	88,7	76,2	74,5
	2015	94,5	91,5	89,3	77,3	73,7
	2016	94,6	91,6	89,4	77,6	73,5
	2017	**94,6**	**91,7**	**89,6**	**77,9**	**73,5**
Miasta ..... Urban areas	2010	98,4	97,4	96,4	89,0	89,9
	2015	98,5	97,5	96,5	89,5	88,6
	2016	98,5	97,6	96,6	89,7	88,3
	2017	**98,5**	**97,6**	**96,6**	**89,8**	**88,3**
Wieś ..... Rural areas	2010	90,4	85,2	81,8	64,5	60,6
	2015	90,8	85,9	82,6	66,1	59,9
	2016	90,9	86,0	82,8	66,5	59,8
	2017	**91,0**	**86,2**	**83,0**	**66,8**	**59,8**

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.
a Based on balances of dwelling stock.

TABL. 12 (120). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zl c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zl			gminnych gminas	spółdzielczych cooperatives	wspólnot mieszkaniowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownictwa społecznego public building society	innych others
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM TOTAL	a	**124873**	**40633**	**53209**	**15302**	**7676**	**1776**	**6277**
	b	**23517,6**	**8122,5**	**9561,4**	**2625,0**	**1430,4**	**331,6**	**1446,8**
	c	**188,3**	**199,9**	**179,7**	**171,5**	**186,3**	**186,7**	**230,5**
Miasta Urban areas	a	116613	39330	51425	14283	4297	1761	5517
	b	22129,6	7887,4	9258,6	2444,1	927,3	329,4	1282,8
	c	189,8	200,5	180,0	171,1	215,8	187,0	232,5
Wieś Rural areas	a	8260	1303	1784	1019	3379	15	760
	b	1388,0	235,1	302,8	180,8	503,1	2,2	164,0
	c	168,0	180,4	169,7	177,5	148,9	146,8	215,7
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	a	**100,0**	**32,5**	**42,6**	**12,3**	**6,1**	**1,4**	**5,0**
	b	**100,0**	**34,5**	**40,7**	**11,2**	**6,1**	**1,4**	**6,2**
Miasta Urban areas	a	100,0	33,7	44,1	12,2	3,7	1,5	4,7
	b	100,0	35,6	41,8	11,0	4,2	1,5	5,8
Wieś Rural areas	a	100,0	15,8	21,6	12,3	40,9	0,2	9,2
	b	100,0	16,9	21,8	13,0	36,2	0,2	11,8

TABL. 13 (121). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
		w ha in ha						
O G Ó Ł EM ..... TOTAL	2010	84,8	0,3	79,4	284,8	136,2	1331,3	722,1
	2015	51,3	1,4	43,9	79,0	35,9	1279,2	733,9
	2016	48,4	-	42,5	82,2	35,6	1234,9	699,9
	2017	**52,0**	**-**	**43,9**	**79,0**	**30,8**	**1210,9**	**672,6**
Miasta ..... Urban areas	2010	23,9	0,2	21,2	211,3	62,8	361,9	133,4
	2015	16,5	1,4	13,0	77,9	34,8	313,1	122,1
	2016	14,5	-	9,9	81,1	34,5	304,6	111,2
	2017	**15,9**	**-**	**11,5**	**77,9**	**29,7**	**300,3**	**104,2**
Wieś ..... Rural areas	2010	60,9	0,1	58,2	73,5	73,4	969,4	588,7
	2015	34,8	-	30,9	1,1	1,1	966,1	611,8
	2016	33,9	-	32,6	1,1	1,1	930,3	588,7
	2017	**36,1**	**-**	**32,4**	**1,1**	**1,1**	**910,6**	**568,4**

TABL. 14 (122). **MIESZKANIA KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**7615**	**7159**	**8108**	**9457**	**T O T A L**
Spółdzielcze	495	249	591	378	Cooperatives
Komunalne (gminne)	114	26	30	40	Municipal (gminas)
Zakładowe	2	-	-	-	Company
Indywidualne	6116	5066	5494	6553	Private
Społeczne czynszowe	-	-	-	104	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	888	1818	1993	2382	For sale or rent

TABL. 15 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	**4965**	**7640**	**7875**	**8131**	**Dwellings**
miasta	2296	4062	4300	4295	urban areas
wieś	2669	3578	3575	3836	rural areas
Spółdzielcze	365	375	524	356	Co-operative
Komunalne (gminne)	102	70	24	15	Municipal (gmina)
Zakładowe	2	62	-	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	673	1698	2090	2377	For sale or rent
Społeczne czynszowe	63	36	-	84	Public building society
Indywidualne	3760	5399	5237	5299	Private
miasta	1265	1825	1731	1640	urban areas
wieś	2495	3574	3506	3659	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	**376**	**704**	**709**	**740**	**Dwellings per 1000 marriages contracted**
miasta	411	921	970	994	urban areas
wieś	350	556	535	576	rural areas
Izby	**25213**	**35682**	**36984**	**37623**	Rooms
miasta	10170	15122	16253	15973	urban areas
wieś	15043	20560	20731	21650	rural areas
Spółdzielcze	1190	1055	1471	934	Co-operative
Komunalne (gminne)	219	149	36	33	Municipal (gmina)
Zakładowe	17	212	-	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2015	4390	6227	6908	For sale or rent
Społeczne czynszowe	158	72	-	177	Public building society
Indywidualne	21615	29804	29250	29571	Private
miasta	7129	9266	8774	8511	urban areas
wieś	14486	20538	20476	21060	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	**588569**	**828271**	**843681**	**866184**	**Usable floor space of dwellings in m²**
miasta	231310	339971	351577	352839	urban areas
wieś	357259	488300	492104	513345	rural areas
Spółdzielcze	20995	20444	27512	19152	Co-operative
Komunalne (gminne)	4200	3504	846	544	Municipal (gmina)
Zakładowe	550	3493	-	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	40009	92111	116644	136450	For sale or rent

TABL. 15 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² (dok.)					**Usable floor space of dwellings in m²** (cont.)
Społeczne czynszowe	3183	1724	-	4150	Public building society
Indywidualne	519632	706995	698679	705888	Private
miasta	172437	219159	211913	203752	urban areas
wieś	347195	487836	486766	502136	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	**118,5**	**108,4**	**107,1**	**106,5**	**Average usable floor space per dwelling in m²**
miasta	100,7	83,7	81,8	82,2	urban areas
wieś	133,9	136,5	137,7	133,8	rural areas
Spółdzielcze	57,5	54,5	52,5	53,8	Co-operative
Komunalne (gminne)	41,2	50,1	35,3	36,3	Municipal (gmina)
Zakładowe	275,0	56,3	-	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	59,4	54,2	55,8	57,4	For sale or rent
Społeczne czynszowe	50,5	47,9	-	49,4	Public building society
Indywidualne	138,2	130,9	133,4	133,2	Private
miasta	136,3	120,1	122,4	124,2	urban areas
wieś	139,2	136,5	138,8	137,2	rural areas

TABL. 16 (124). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	4965	3760	0,3	1,8	3,9	94,0	1205	4,0	29,0	40,6	26,5
	2015	7640	5399	0,4	2,9	6,3	90,4	2241	7,6	42,1	34,3	16,1
	2016	7875	5237	1,3	3,2	3,5	92,0	2638	4,5	30,6	38,7	26,2
	2017	**8131**	**5299**	**0,5**	**2,2**	**4,7**	**92,5**	**2832**	**6,4**	**33,6**	**36,8**	**23,2**
Miasta Urban areas	2010	2296	1265	0,6	3,8	7,5	88,1	1031	3,9	30,6	41,5	24,1
	2015	4062	1825	1,1	7,0	13,5	78,4	2237	7,6	42,2	34,3	15,9
	2016	4300	1731	4,0	8,8	7,2	80,1	2569	4,6	30,9	38,5	26,0
	2017	**4295**	**1640**	**1,6**	**5,7**	**11,1**	**81,6**	**2655**	**6,7**	**33,6**	**37,7**	**22,0**
Wieś Rural areas	2010	2669	2495	0,1	0,8	2,0	97,0	174	4,6	19,5	35,1	40,8
	2015	3578	3574	0,1	0,8	2,7	96,4	4	-	-	-	100,0
	2016	3575	3506	-	0,4	1,7	97,9	69	-	20,3	46,4	33,3
	2017	**3836**	**3659**	**0,0**	**0,7**	**1,9**	**97,4**	**177**	**1,7**	**33,9**	**23,2**	**41,2**

DZIAŁ X
EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),

2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,

3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

1) placówki wychowania przedszkolnego;

2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:

a) podstawowe,

b) gimnazja,

c) ponadgimnazjalne,

3) szkoły policealne;

4) szkoły wyższe;

5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;

6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

CHAPTER X
EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),

2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,

3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

1) pre-primary education establishments;

2) schools for children, youth and adults:

a) primary schools,

b) lower secondary schools,

c) upper secondary schools,

3) post-secondary schools;

4) higher education institutions;

5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;

6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Placówki wychowania przedszkolnego, tj. przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2014/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem lat szkolnych 2011/12–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;

2) **gimnazja** (bez szkół specjalnych);

3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;

4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);

5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);

6) 4-letnie **technika**;

7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;

8) funkcjonujące w latach szkolnych:

– 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,

– 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,

– 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Pre-primary education establishments, i.e. nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools, pre-primary education group and pre-primary points; since the 2004/05 schools year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education in pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 schools years when it concerned aged 5.

6. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;

2) **lower secondary schools** (excluding special schools);

3) 3-year **special job-training schools**;

4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools)**;

5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);

6) 4-year **technical secondary schools**;

7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;

8) schools operating in the school years:

– 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,

– 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,

– 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:

1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;

2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);

3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;

2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);

3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);

4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

9. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

1) szkoły podstawowe dla dorosłych;

2) gimnazja dla dorosłych;

3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;

4) funkcjonujące w latach szkolnych:

– 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,

– 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,

– 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,

– 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,

– 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

10. Prezentowane dane o nauczaniu **języka mniejszości narodowych i etnicznych** oraz **języka regionalnego** obejmują samodzielne szkoły dla dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym, jak również szkoły i zespoły międzyszkolne, w których organizowane są dodatkowe zajęcia z nauczania tych języków.

11. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólno-

2) colleges of social work (3-year);

3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

8. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;

2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);

3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);

4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

9. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

1) primary schools for adults;

2) lower secondary schools for adults;

3) 3-year general secondary schools for adults;

4) schools operating in the school years:

– 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,

– 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,

– 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,

– 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,

– 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

10. Data on teaching a **language of national and ethnic minorities** as well as a **regional language** include independently operating schools for children and youth of national and ethnic minorities as well as students using regional language, as well as schools and interschool groups in which additional language classes are organised.

11. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and main-

dostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

12. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełno-sprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

13. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samo-dzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

14. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

15. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

17. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

18. Dane o **nauczycielach**, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

stream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

12. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

13. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

14. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

15. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

16. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

17. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

18. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

19. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy

19. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

20. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

21. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

22. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;

2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

23. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

24. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

20. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

21. Data regarding:

1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;

2) tertiary education - are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree postgraduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

22. Enrolment rate:

1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;

2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

23. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

24. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
		SZKOŁY SCHOOLS			
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1144	1087	1081	1109	primary
gimnazja	568	577	577	107	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	24	25	26	26	special job-training
zasadnicze zawodowe	98	91	85	x	basic vocational
branżowe I stopnia [a]	x	x	x	338	stage I sectoral vocational [a]
licea ogólnokształcące	126	121	123	122	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	13	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	24	x	x	x	specialised secondary
technika	114	107	107	106	technical secondary
technika uzupełniające	10	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące [b]	9	9	9	9	general art [b]
policealne	116	108	105	98	post-secondary
wyższe	15[c]	14	14	14	tertiary
dla dorosłych	155	80	79	78	for adults
podstawowe	-	-	-	6	primary
gimnazja	6	5	6	2	lower secondary
zasadnicze zawodowe	3	-	-	-	basic vocational
licea ogólnokształcące	48	75	73	70	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	61	x	x	x	supplementary general secondary
technika	7	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	30	x	x	x	supplementary technical secondary

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 15 szkół, 2015/16 – 16, 2016/17 – 16, 2017/18 – 17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 15 schools, 2015/16 – 16, 2016/17 – 16, 2017/18 – 17. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE [a] / TEACHERS [a]					
Szkoły:					Schools:
podstawowe [b]	11545	11354	10974	13200	primary [b]
gimnazja [b]	6772	6086	5940	4007	lower secondary [b]
zasadnicze zawodowe [bc]	1163	1040	973	x	basic vocational [bc]
branżowe I stopnia [d]	x	x	x	715	stage I sectoral vocational [d]
licea ogólnokształcące [be]	2950	2429	2326	2142	general secondary [be]
licea profilowane [b]	157	x	x	x	specialised secondary [b]
technika [bf]	3211	3055	3065	3101	technical secondary [bf]
policealne	449	443	446	403	post-secondary
wyższe [g]	3087	3028	3019	3072	tertiary [g]
UCZNIOWIE I STUDENCI / PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne [h]	17851	21226	19037	20079	Pre-primary education [h]
Szkoły:					Schools:
podstawowe	130939	133895	124092	144054	primary
gimnazja	76180	63960	61847	40913	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	646	701	674	647	special upper secondary job-training
zasadnicze zawodowe	14018	10295	9623	x	basic vocational
branżowe I stopnia [d]	x	x	x	8862	stage I sectoral vocational [d]
licea ogólnokształcące	39813	31030	29848	28620	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	334	x	x	x	specialised secondary
technika	37685	34609	34893	34589	technical secondary
technika uzupełniające	330	x	x	x	supplementary technical secondary
licea profilowane	1878	x	x	x	specialised secondary
artystyczne ogólnokształcące [i]	998	873	875	849	general art [i]
policealne	12452	12291	12408	11801	post-secondary
wyższe	68963[k]	54086	51051	48361	tertiary

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 199. b–c Łącznie ze szkołami: b – dla dorosłych, c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ef Łącznie ze szkołami: e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (dla młodzieży – do roku szkolnego 2012/13, dla dorosłych – do roku szkolnego 2013/14), f – uzupełniającymi technikami (dla młodzieży – do roku szkolnego 2013/14, dla dorosłych – do roku szkolnego 2014/15) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Nauczyciele akademiccy. h Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 (156) na str. 224. i Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 - 870 uczniów, 2015/16 – 863, 2016/17 – 853, 2017/18 – 935. k Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a See general notes, item 18 on page 199. b–c Including: b – schools for adults, c – special job-training schools. d Including basic vocational school sections. ef Including: e – supplementary general secondary schools (for youth – until the 2012/13 school year, for adults – until the 2013/14 school year), f – supplementary technical secondary schools (for youth - until the 2013/14 school year, for adults – until the 2014/15 school year) and general secondary art schools leading to professional certification. g Academic teachers. h Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments, shown also in table 32 (156) on page 224. i Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 870 students, 2015/16 – 863, 2016/17 – 853, 2017/18 – 935. k Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły (dok.):					Schools (cont.):
dla dorosłych	12227	7669	7110	6497	for adults
podstawowe	-	-	-	48	primary
gimnazja	650	348	366	304	lower secondary
zasadnicze zawodowe	174	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	4150	7321	6744	6145	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	5081	x	x	x	supplementary general
technika	307	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	1691	x	x	x	supplementary technical
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	23127	20179	x	.	primary
gimnazja	25169	21843	20805	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	101	166	194	.	special upper secondary job-training
zasadnicze zawodowe	4971	3602	2901	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	13835	10526	10031	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	132	x	x	x	specialised secondary
licea profilowane	737	x	x	x	specialized secondary
technika	9344	8042	8133	.	technical secondary
technika uzupełniające	98	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące [a]	217	170	152	.	general art [a]
policealne	4030	4265	4110	.	post-secondary
wyższe	20313[b]	17257	16142	.	tertiary
dla dorosłych	3656	2537	2378	.	for adults
podstawowe	x	x	x	.	primary
gimnazja	219	130	145	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	35	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	1002	2471	2407	2233	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1855	x	x	x	supplementary general
technika	36	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	474	390	x	x	supplementary technical secondary

a Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 119 absolwentów, 2015/16 – 119, 2016/17 – 107. b Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 119 graduates, 2015/16 – 119, 2016/17 – 107. b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2014/15	2015/16	2016/17
Szkoły podstawowe ..... **Primary schools**	**1144**	**1087**	**1081**	**1109**	**130939**	**133895**	**124092**	**144054**	**20684**	**20179**	**x**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	2	2	2	2	254	312	300	290	49	43	x
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	1113	986	978	995	129162	129360	119387	138176	20013	19527	x
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	23	80	81	83	899	2994	2985	3492	430	457	x
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organisations	3	5	5	10	515	630	635	1027	116	93	x
Pozostałe ..... Other	3	14	15	19	109	599	785	1069	76	59	x
Gimnazja ..... **Lower secondary schools**	**568**	**577**	**577**	**107**	**76180**	**63960**	**61847**	**40913**	**22046**	**21843**	**20805**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	542	526	525	84	73994	60537	58330	38583	21016	20709	19601
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	16	38	38	15	968	1675	1749	1171	506	556	625
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organisations	7	10	10	5	1038	1511	1500	972	456	487	501
Pozostałe ..... Others	3	3	4	3	180	237	268	187	68	91	78
Branżowe szkoły I stopnia [ab] **Stage I sectoral vocational schools** [ab]	**122**	**116**	**111**	**101**	**14664**	**10996**	**10297**	**9509**	**3690**	**3768**	**3095**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	1	1	1	1	41	62	54	52	20	23	22
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	116	104	98	89	14075	10185	9500	8692	3467	3529	2818
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	2	5	5	6	340	429	421	458	80	109	143
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organisations	1	1	1	x	42	21	28	17	11	x	10
Pozostałe ..... Others	2	5	6	5	166	299	294	290	112	107	102

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie z specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2014/15	2015/16	2016/17
Licea ogólnokształcące [a] ..... **General secondary schools** [a]	**163**	**121**	**123**	**122**	**42025**	**31030**	**29848**	**28620**	**11240**	**10526**	**10031**
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	147	102	99	97	40610	29161	27787	26421	10669	9872	9436
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	7	9	12	13	347	516	635	730	186	196	159
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organisations	6	7	7	7	923	960	944	981	274	331	303
Pozostałe ..... Others	3	3	5	5	145	393	482	488	111	127	133
Licea profilowane ..... **Specialised secondary schools**	**24**	**x**	**x**	**x**	**1878**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	24	x	x	x	1878	x	x-	x	x	x	x
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Technika [b] ..... **Technical secondary schools** [b]	**133**	**116**	**116**	**115**	**39013**	**35482**	**35768**	**35438**	**8002**	**8212**	**8285**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	8	8	8	8	1068	1074	1094	1106	192	207	210
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	118	102	102	99	37262	33792	34047	33621	7621	7849	7884
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Social organizations and associations	1	2	2	3	368	399	381	411	117	118	126
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organisations	3	4	4	4	232	217	246	285	63	38	65
Pozostałe ..... Others	3	-	-	1	83	-	-	15	9	-	-
Szkoły policealne ..... **Post-secondary schools**	**116**	**108**	**105**	**98**	**12452**	**12291**	**12408**	**11801**	**4091**	**4265**	**4110**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	3	3	1	1	131	62	22	12	14	42	5
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	36	29	28	24	4554	2970	2884	2410	1253	1082	1124
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... Social organizations and associations	5	10	9	9	233	1023	1120	1219	369	543	513

a–b Łącznie z szkołami: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a–b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), b – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school leading to professional certification.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2014/15	2015/16	2016/17
Szkoły wyższe ..... **Tertiary education**	**15**[a]	**14**	**14**	**14**	**68963**[a]	**54086**	**51051**	**48361**	**17973**	**17257**	**16142**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	7	7	7	7	49192	42730	40792	38517	13313	13206	12532
Pozostałe ..... Others	8	7	7	7	19771	11356	10259	9844	4660	4051	3610
Szkoły dla dorosłych ..... **Schools for adults**	**155**	**80**	**79**	**78**	**12053**	**7669**	**7110**	**6497**	**3002**	**2537**	**145**
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration entities	3	-	-	-	103	-	-	-	-	-	-
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local self-government entities	61	30	30	28	4977	2750	2549	2029	1220	890	831
Organizacje społeczne i stowarzyszenia ..... Social organizations and associations	16	10	8	9	765	600	555	694	332	211	167
Pozostałe ..... Others	75	40	41	41	6208	4319	4006	3774	1450	1436	1380

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (127). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–13 [a] lat	96,2	86,6	91,8	92,4
14–15 [b]	96,1	93,4	92,9	93,0
16–18	94,7	93,1	93,2	91,3
19–21 lat	24,9	23,7	23,2	21,9

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 - grupa wieku 13-15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years - age group 13-15.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (128). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2015/16			2016/17			2017/18			SPECIFICATION
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
		w % in %									
					BRUTTO GROSS						
Szkoły:											Schools:
podstawowe [a]	7-13	86,7	86,2	87,1	92,9	93,1	92,7	92,5	92,9	92,0	primary [a]
gimnazja [b]	14-15	95,4	96,1	94,6	96,1	96,4	95,8	96,9	96,8	96,9	lower secondary [b]
branżowe szkoły I stopnia [cd]	16-18	14,9	21,1	8,4	14,3	20,2	8,2	13,7	19,4	7,6	stage I sectoral vocational [cd]
licea ogólnokształcące [e]	16-18	52,0	40,3	64,3	51,0	39,0	63,5	50,0	37,9	62,6	general secondary [e]
technika [f]	16-18	48,1	56,9	38,8	49,8	59,2	39,9	51,0	60,8	40,6	technical secondary [f]
policealne	19-21	15,1	8,0	22,5	15,9	8,5	23,6	15,5	8,6	22,9	post-secondary
					NETTO NET						
Wychowanie przedszkolne [g]	6	95,3	95,8	94,8	85,4	87,6	83,0	93,1	93,5	92,7	Pre-primary education [g]
Szkoły:											Schools:
podstawowe [a]	7-13	86,2	85,7	86,8	90,7	91,1	90,3	91,5	91,8	91,2	primary [a]
gimnazja [b]	14-15	91,8	91,8	91,8	91,3	91,2	91,4	90,2	89,7	90,7	lower secondary [b]
branżowe szkoły I stopnia [cd]	16-18	12,5	17,9	6,8	12,0	17,2	6,6	11,5	16,5	6,2	stage I sectoral vocational [cd]
licea ogólnokształcące [e]	16-18	42,3	28,9	56,4	41,7	28,4	55,8	47,1	27,9	62,0	general secondary [e]
technika [f]	16-18	36,0	42,9	28,7	37,1	44,4	29,5	38,5	45,9	30,6	technical secondary [f]
policealne	19-21	5,2	2,3	8,3	5,4	2,6	8,3	4,9	2,3	7,7	post-secondary

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 - grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13-15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d–f Łącznie z ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13-15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d–f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e - supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once

TABL. 5 (129). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach Total pupils and students at schools								
			podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia [ab] stage I sectoral vocational [ab]	liceach ogólnokształcących [c] general secondary [c]	liceach profilowanych specialized secondary	technikach [d] technical secondary [d]	policealnych [e] post-secondary [e]
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
			NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION								
Angielski English	2010/11	282178	95,0	95,1	94,9	93,8	54,3	98,8	100,0	94,9	5,3
	2015/16	269420	98,4	98,1	98,7	98,8	61,7	99,8	-	99,7	56,2
	2016/17	255479	98,6	98,9	98,4	98,6	63,9	99,9	-	98,8	37,2
	2017/18	**252366**	**98,7**	**98,7**	**98,7**	**98,4**	**63,4**	**99,9**	**x**	**98,9**	**57,0**
Francuski French	2010/11	8364	0,2	0,3	0,1	1,7	0,6	12,1	12,5	4,1	-
	2015/16	7968	0,1	0,2	-	3,0	-	14,4	-	4,1	-
	2016/17	7414	0,1	0,2	-	2,8	-	14,8	-	3,3	-
	2017/18	**6490**	**0,3**	**0,6**	**0,1**	**2,7**	**-**	**13,2**	**x**	**3,1**	**-**
Niemiecki German	2010/11	110889	4,8	4,6	4,9	57,1	29,3	66,6	59,7	74,9	-
	2015/16	103525	2,1	3,0	1,4	76,5	27,6	62,2	-	83,0	0,8
	2016/17	98536	1,2	1,2	1,2	76,2	24,8	61,1	-	81,3	7,2
	2017/18	**94488**	**11,0**	**10,6**	**11,3**	**77,4**	**24,5**	**57,1**	**x**	**79,7**	**8,6**
Rosyjski .... Russian	2010/11	9014	0,1	-	0,2	1,8	13,0	7,4	9,0	6,4	-
	2015/16	5755	0,0	-	0,0	1,9	3,5	7,1	-	5,4	-
	2016/17	5383	-	-	-	1,6	3,0	7,4	-	5,2	-
	2017/18	**4822**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**1,6**	**2,4**	**7,2**	**x**	**4,9**	**-**
Hiszpański Spanish	2010/11	2288	-	-	-	0,8	-	3,0	-	-	-
	2015/16	5414	0,1	0,3	-	3,6	-	9,0	-	0,4	-
	2016/17	6438	0,1	0,3	-	4,5	-	11,0	-	0,5	-
	2017/18	**6705**	**0,7**	**1,5**	**0,0**	**4,3**	**-**	**13,1**	**x**	**0,6**	**-**

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy od roku szkolnego 2005/06 i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABL. 5 (129). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach Total pupils and students at schools								
			podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia [ab] stage I sectoral vocational [ab]	liceach ogólnokształcących [c] general secondary [c]	liceach profilowanych specialized secondary	technikach [d] technical secondary [d]	policealnych [e] post-secondary [e]
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE (dok.) OBLIGATORY EDUCATION (cont.)											
Włoski	2010/11	393	-	-	-	0,1	-	0,6	-	0,2	-
Italian	2015/16	989	-	-	-	0,4	0,4	1,3	-	0,9	-
	2016/17	1077	-	-	-	0,5	0,2	1,2	-	1,0	-
	2017/18	**1073**	**0,0**	**0,1**	**-**	**0,5**	**-**	**1,5**	**x**	**1,0**	**-**
Inne	2010/11	2359	0,0	-	0,0	-	0,3	5,7	-	-	1,0
Others	2015/16	1315	0,1	-	0,1	-	0,3	3,8	-	-	2,8
	2016/17	1029	0,1	-	0,1	-	-	2,9	-	-	-
	2017/18	**1226**	**-**	**-**	**-**	**0,2**	**-**	**4,0**	**x**	**-**	**-**
NAUCZANIE DODATKOWE [f] ADDITIONAL EDUCATION [f]											
Angielski	2010/11	7226	2,8	2,7	2,8	3,6	-	0,7	-	1,0	8,4
English	2015/16	650	0,2	0,3	0,2	0,3	-	0,2	-	-	3,4
	2016/17	604	0,1	0,1	0,2	0,4	-	0,1	-	0,4	0,4
	2017/18	**484**	**0,1**	**0,1**	**0,2**	**0,3**	**-**	**0,0**	**x**	**0,4**	**-**
Francuski	2010/11	1502	0,1	0,2	0,1	1,1	-	0,7	1,4	0,5	-
French	2015/16	950	0,3	0,5	0,1	0,5	-	0,8	-	0,0	-
	2016/17	1048	0,3	0,6	0,1	0,3	-	0,8	-	0,7	-
	2017/18	**896**	**0,3**	**0,6**	**0,1**	**0,2**	**-**	**0,8**	**x**	**0,4**	**-**
Niemiecki	2010/11	30407	8,9	8,7	9,0	18,8	-	3,5	16,6	6,7	4,6
German	2015/16	16549	5,9	8,1	4,2	10,3	-	2,6	-	3,3	4,2
	2016/17	17254	6,7	9,9	4,2	10,5	-	2,6	-	4,6	4,7
	2017/18	**16631**	**7,0**	**9,7**	**4,7**	**8,2**	**-**	**3,6**	**x**	**6,2**	**-**
Inne	2010/11	4725	0,8	0,1	1,2	1,6	-	4,4	-	1,6	3,0
Others	2015/16	2626	0,6	0,9	0,4	1,1	-	3,5	-	0,1	-
	2016/17	2496	0,8	1,3	0,4	0,4	-	3,9	-	0,1	-
	2017/18	**3411**	**1,4**	**2,6**	**0,4**	**0,9**	**-**	**3,6**	**x**	**0,1**	**-**

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy od roku szkolnego 2005/06 i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (130). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH** [a]
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS [a]

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school				
			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia [b] stage I sectoral vocational [b]	liceach ogólnokształcących [c] general secondary [c]	technikach [d] technical secondary [d]	policealnych post-secondary
Angielski English	2010/11	15246	72,2	78,7	84,7	62,8	55,7
	2015/16	12352	100,0	-	95,0	-	50,8
	2016/17	10725	100,0	-	94,0	-	53,3
	2017/18	**11790**	**98,3**	**-**	**91,3**	**-**	**53,0**
Niemiecki German	2010/11	2101	27,8	21,3	9,0	29,7	4,6
	2015/16	457	-	-	3,4	-	2,1
	2016/17	388	-	-	5,0	-	0,6
	2017/18	**274**	**-**	**-**	**3,2**	**-**	**0,7**
Rosyjski Russian	2010/11	493	-	-	3,4	7,6	0,3
	2015/16	148	-	-	0,3	-	1,3
	2016/17	119	-	-	0,5	-	1,1
	2017/18	**68**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0,6**

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c–d Łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c–d Including: c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (131). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI** [a]
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	2764	3236	3516	4574	603	654	-	Primary schools
w tym specjalne	955	855	851	1065	163	154	-	of which special
Gimnazja	2357	2377	2411	1750	812	834	810	Lower secondary schools
w tym specjalne	1076	929	915	646	313	289	261	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	646	701	674	647	147	166	194	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia [b]	852	837	822	796	218	183 [c]	177 [c]	Stage I sectoral vocational schools [b]
w tym specjalne	693	566	523	466	181	154	140	of which special
Licea ogólnokształcące [c]	331	247	240	271	92	88	79	General schools [c]
w tym specjalne	226	37	37	35	12	12	8	of which special
Technika [e]	81	240	257	294	20	45 [c]	29 [c]	Technical schools [e]
w tym specjalne	-	53	45	51	-	23	6	of which special
Szkoły policealne	34	26	25	31	14	16	7	Post-secondary schools
w tym specjalne	33	26	25	31	14	16	7	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 198. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d–e Łącznie z: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), e – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 198. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). d–e Including: d – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), e – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (132). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE / SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES					
Ośrodki	23	22	20	20	Centres
Miejsca	1419	1294	1157	1083	Places
Wychowankowie	1055	718	621	576	Residents
w tym:					of which:
niesłyszący i słabo słyszący	67	61	49	47	deaf and hard of hearing
z niepełnosprawnością ruchową [a]	37	26	25	16	with impaired motor skills [a]
niepełnosprawni intelektualnie [b]	835	518	439	392	niepełnosprawni intelektualnie [b]
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	9	1	3	3	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE / YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	1	2	2	2	Centres
Miejsca	80	150	144	152	Places
Wychowankowie	80	105	120	130	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII / YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	-	2	2	2	Centres
Miejsca	-	74	77	77	Places
Wychowankowie	-	59	71	64	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE / REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	11	14	15	15	Centres
Miejsca	652	685	686	683	Places
Wychowankowie	597	641	637	613	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim [b]	342	410	406	401	with a profound intellectual disability [b]
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	255	231	231	212	with multiple disability

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL.9 (133). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
Stan w dniu 30 IX
EXTRACURRICULAR EDUCATION
As of 30 IX

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS		Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć [a] Participants in permanent and temporary forms of pursuits activities[a]							
			ogółem total	informatycznych IT	technicznych technical	przedmiotowych[b] subject[b]	artystycznych art	sportowych sports	turystyczno-krajoznawczych tourist	innych others
O G Ó Ł E M	2010	15	22868	151	209	934	14748	2594	187	4045
T O T A L	2015	12	59722	84	-	223	16038	31811	414	11152
	2016	12	93788	30	-	243	17049	67835	592	8039
	2017	**12**	**37524**	**19**	**-**	**200**	**23340**	**5056**	**516**	**8393**
Młodzieżowe domy kultury ..... Youth community centres		3	33085	-	-	103	23190	1401	516	7875
Ogniska pracy pozaszkolnej ..... Extracurricular interest groups		4	2129	12	-	39	143	1920	-	15
Pozostałe placówki[c] ..... Other institutions[c]		5	2310	7	-	58	7	1735	-	503

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. b Do 2007 r. nazywane naukowymi. c Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. b Until 2007, called scientific. c Specialised institutions and non-public facilities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (134). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

SZKOŁY	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		SCHOOLS
	placówki establishments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds	
O G Ó Ł E M	**42**	**4307**	**3339**	**3210**	**3300**	**3300**	**76,6**	**T O T A L**
Internaty	32	3128	2081	2358	2542	2542	81,3	Boarding-schools
szkoły podstawowe i gimnazja	1	39	-	5	20	20	51,3	primary and lower secondary
branżowe szkoły I stopnia[a] i technika[b]	18	2340	1749	1832	2152	1932	82,6	stage I sectoral vocational schools[a] and technical secondary schools[b]
licea ogólnokształcące [b]	10	500	332	521	370	370	74,0	general secondary [b]
Bursy	10	1179	1258	852	758	758	64,3	Dormitories

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (135). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11[a]	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
			DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES		
Domy	22	21	22	20	Dormitories
Miejsca	5547	5716	5695	4909	Beds
Korzystający:					Boarding
studenci	5291	4417	4021	3418	students
w % ogółu studentów	7,8	8,2	7,9	7,1	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich [a]	23	35	28	20	students of doctoral studies [a]
w % ogółu uczestników	6,2	6,2	4,8	3,8	in % of total students of doctoral studies
			STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS		
Stołówki	1	1	1	-	Canteens
Miejsca	50	60	60	-	Places

a Bez szkól wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 12 (136). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA** [a]
Stan w dniu 30 XI
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS [a]
As of 30 XI

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18				SCHOOLS
				ogółem [b] total [b]	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools	
					socjalne social grant	rektora dla najlepszych studentów scholarship for outstanding students awarded by the rectors		
O G Ó Ł E M	**23014**	**18247**	**17416**	**15922**	**12209**	**2848**	**32,9**	**T O T A L**
Uniwersytety	7534	5231	5273	5279	3915	1104	31,8	Universities
Wyższe szkoły techniczne	5377	6141	6219	5189	4203	842	36,5	Technical universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	282	47	33	12	10	1	19,4	Academies of economics
Pozostałe szkoły	9821	6828	5891	5442	4081	901	31,2	Other schools

a Od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Since the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In distribution by type of scholarships, one person may be indicated more than once.

TABL. 13 (137). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11		2015/16		2016/17		2017/18	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
Szkoły Schools	1115	176	1060	184	1054	185	1079	210
w tym: of which:								
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	3	3	2	2	7	7	7	7
filialne branch	71	1	37	-	36	-	39	-
artystyczne [a] arts [a]	4	4	4	4	4	4	4	4
Oddziały Sections	7980	2406	8095	2718	7733	2606	9040	3086
Uczniowie Pupils	129984	51795	133040	57550	123241	53797	142989	63221
w tym kobiety of which females	63421	25312	65230	28329	60045	26259	69544	30731
w tym I klasa of which grade 1	20337	8457	26888	12090	12741	5147	19651	8764
w tym szkoły: of which schools:								
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	1022	1022	652	652	1748	1748	2171	2171
filialne branch	1232	22	755	-	663	-	579	-
artystyczne [a] arts [a]	501	501	577	577	553	553	535	535
Absolwenci Graduates	22918	9003	20025	8538	.	.	x	x
w tym kobiety of which females	11214	4431	9823	4221	.	.	x	x
w tym szkoły: of which schools:								
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	120	120	233	233	.	.	x	x
filialne branch	54	-	-	-	.	.	x	x
artystyczne [a] arts [a]	63	63	86	86	.	.	x	x
Liczba uczniów na: Number of pupils per:								
1 szkołę school	116,6	294,3	125,5	312,8	116,9	290,8	132,5	301,1
1 oddział classroom section	16,3	21,5	16,4	21,2	15,9	20,6	15,8	20,5

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (138). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11		2015/16		2016/17		2017/18	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
Gimnazja ..... Lower secondary	536	122	545	132	545	132	89	35
w tym szkoły: of which schools:								
sportowe i mistrzostwa sportowego ..... sports and athletic	2	2	5	5	6	5	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy [a] ..... with job-training sections [a]	1	1	-	-	-	-	-	-
Oddziały ..... Sections	3465	1388	3009	1234	2954	1229	1963	825
Uczniowie ..... Pupils	75104	33343	63031	29658	60932	29260	40267	19513
w tym kobiety ..... of which females	36433	16217	30672	14454	29736	14401	19688	9597
w tym I klasa ..... of which grade 1	24538	10939	20636	9868	20136	9983	-	-
w tym szkoły: of which schools:								
sportowe i mistrzostwa sportowego ..... sports and athletic	240	240	1166	1166	1154	1147	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy [a] ..... with job-training sections [a]	46	46	-	-	-	-	-	-
Absolwenci ..... Graduates	24874	10933	21554	9948	20544	9620	.	.
w tym kobiety ..... of which females	12293	5487	10555	4843	10071	4808	.	.
w tym szkoły: of which schools:								
sportowe i mistrzostwa sportowego ..... sports and athletic	76	76	386	386	-	-	.	.
z oddziałami przysposabiającymi do pracy [a] ..... with job-training sections [a]	-	-	-	-	-	-	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:								
1 szkołę ..... school	140,1	273,3	115,7	224,7	111,8	221,7	452,4	557,5
1 oddział ..... classroom section	21,7	24,0	20,9	24,0	20,6	23,8	20,5	23,6

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (139). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA[a] DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS[a] FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
Szkoły Schools	81	76	72	64
Oddziały Sections	460	375	361	333
Uczniowie Students	13325	9729	9100	8396
w tym kobiety of which females	3266	2482	2349	2119
w tym I klasa of which grade 1	4867	3212	3032	2613
Absolwenci Graduates	4730	3448	2761	.
w tym kobiety of which females	1267	893	763	.

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA[a] DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS[a] FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA[b] NARROW FIELDS OF EDUCATION[b]	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17[c]
	uczniowie students			absolwenci graduates
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**9729**	**9100**	**8396**	**1715**
w tym of which				
Biznesu i administracji Business and administration	419	378	298	115
Inżynieryjno-techniczna Engineering and engineering trades	4353	4153	3995	684
Produkcji i przetwórstwa Manufacturing and processing	842	803	719	141
Architektury i budownictwa Architecture and construction	1863	1664	1476	369
Usług dla ludności Personal services	2200	2056	1871	397

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

TABL. 17 (141). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY [a] (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH [a] (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	129	118	120	119	Schools
Oddziały	1359	1098	1062	1032	Sections
Uczniowie	39921	30993	29811	28585	Students
w tym kobiety	25840	20172	19472	18731	of which females
w tym I klasa	13296	9883	9636	9279	of which grade 1
Absolwenci	13869	10514	10023	.	Graduates
w tym kobiety	8977	6877	6548	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11school year, including supplementary general secondary schools.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (142). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY [a] (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL [a] SCHOOLS FOR YOUTH [a] (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	124	106	105	104	Schools
Oddziały	1456	1284	1295	1283	Sections
Uczniowie	38015	34556	34848	34538	Students
w tym kobiety	14342	13283	13307	13127	of which females
w tym I klasa	9884	9382	9738	9207	of which grade 1
Absolwenci	9442	8019	8127	.	Graduates
w tym kobiety	3658	3138	3183	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODRRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA [a] NARROW FIELDS OF EDUCATION [a]	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17
	uczniowie students			absolwenci [b] graduates [b]	
O G Ó Ł E M T O T A L	**34556**	**34848**	**34538**	**5211**	**5351**
w tym of which					
Społeczna Social and behavioural sciences	2644	2680	2625	530	509
Biznesu i administracji Business and administration	3018	3251	3497	475	518
Technologii teleinformacyjnych Information and communication technologies	5004	5374	5758	716	860
Inżynieryjno-techniczna Engineering and engineering trades	9812	10207	10187	1362	1352

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

TABL. 19 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODRRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (dok.)**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA [a] NARROW FIELDS OF EDUCATION [a]	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17
	uczniowie students			absolwenci [b] graduates [b]	
Produkcji i przetwórstwa Manufacturing and processing	757	619	494	102	95
Architektury i budownictwa Architecture and construction	3733	3444	3130	708	516
Leśna Forestry	276	238	229	53	41
Usług dla ludności Personal services	7701	7365	6878	1062	1314
Usług transportowych Transport services	921	995	970	131	82

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (144). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych Art schools not leading to professional certification					
Szkoły	36	41	42	42	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	36	41	42	42	of which educating only in art subjects
Uczniowie	2932	3038	3166	5239	Pupils
w tym kobiety	1834	2006	2055	3380	of which females
Absolwenci	392	363	832	.	Graduates
w tym kobiety	245	236	542	.	of which females
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe Art schools leading to professional certification					
Szkoły	24	25	25	26	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	15	16	16	17	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1868	1736	1728	1784	Students
w tym kobiety	1177	1083	1110	1183	of which females
Absolwenci	336	289	259	.	Graduates
w tym kobiety	230	178	179	.	of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art. schools					
Szkoły	9	9	9	9	Schools
Uczniowie	998	873	875	849	Students
w tym kobiety	736	639	648	628	of which females
Absolwenci	195	170	152	.	Graduates
w tym kobiety	146	126	114	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (145). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	114	106	103	96	Schools
Oddziały	551	532	551	551	Sections
Uczniowie	12419	12265	12383	11770	Students
w tym kobiety	8543	8939	8988	8440	of which females
Absolwenci	4021	4249	4103	.	Graduates
w tym kobiety	2980	3197	3100	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA [a] NARROW FIELDS OF EDUCATION [a]	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 [b]
	uczniowie students			absolwenci graduates
O G Ó Ł E M TOTAL	**12265**	**10515**	**11770**	**2568**
w tym of which				
Artystyczna Arts	375	428	399	148
Społeczna Social and behavioural sciences	417	406	383	118
Biznesu i administracji Business and administration	1818	1908	1891	262
Technologii teleinformacyjnych Information and communication technologies	417	368	414	46
Architektury i budownictwa Architecture and construction	91	41	32	10
Medyczna Health	3105	3361	2954	1053
Opieki społecznej Welfare	475	418	337	84
Usług dla ludności Personal services	2114	2167	232	493
Higieny i bezpieczeństwa pracy Hygiene and occupational health services	1666	1715	1824	86
Usług transportowych Transport services	418	427	358	51

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (147). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Szkoły Schools	Nauczyciele akademiccy [a] Academic teachers [a]	Studenci Students	Absolwenci [b] Graduates [b]	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2010/11[c]	15	3087	68963	20313	**T O T A L**
	2015/16	14	3028	54086	17257	
	2016/17	14	3019	51051	16142	
	2017/18	**14**	**3072**	**48361**	**.**	
Uniwersytety		1	1299	16607	5323	Universities
Wyższe szkoły techniczne		1	856	14231	4841	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne		1	8	62	34	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły		11	909	17461	5944	Other higher education institutions

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 199. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 5 filii i zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych szkół wyższych (1171 studentów i 538 absolwentóww), mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem podkarpackim.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 199. b According to type of school - from the 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

N o t e. In Podkarpackie Voivodship, there were 5 branches and branch basic organisational units of higher education institutions (1171 students and 538 graduates) seated outside Podkarpackie Voivodship.

TABL. 24 (148). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ		Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				TYPES OF SCHOOLS
				stacjonarnych [a] full-time programmes [a]		niestacjonarnych [b] part-time programmes [b]		
				razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11[a]	68963	39414	38058	21750	30905	17664	**G R A N D T O T A L**
	2015/16	54086	29987	38443	21799	15643	8188	
	2016/17	51051	28127	36886	20834	14165	7293	
	2017/18	**48361**	**26864**	**35061**	**19923**	**13300**	**6941**	
Uniwersytety		16607	11446	13460	9191	3147	2255	Universities
Wyższe szkoły techniczne		14231	5703	11226	4775	3005	928	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne		62	43	-	-	62	43	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły		17461	9672	10375	5957	7086	3715	Other higher education institutions

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the ministry of national defence.

TABL. 25 (149). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in: stacjonarnych full-time programmes: razem total	w tym kobiety of which females	niestacjonarnych part-time programmes: razem total	w tym kobiety of which females	TYPES OF SCHOOLS
O G Ó Ł E M 2010/11[a]	20313	12923	10171	6213	10142	6710	**G R A N D T O T A L**
2014/15	17973	11064	11024	6844	6949	4220	
2015/16	17257	10715	11511	7315	5746	3400	
2016/17	**16142**	**9862**	**11150**	**6923**	**4992**	**2939**	
Uniwersytety	5323	3987	4339	3228	984	759	Universities
Wyższe szkoły techniczne	4841	2302	3793	1881	1048	421	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	34	26	-	-	34	26	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły	5944	3547	3018	1814	2926	1733	Other higher education institutions

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.
a Excluding higher schools of the ministry of national defence.

TABL. 26 (150). **NAUCZYCIELE AKADEMICCY[a] W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS[a] IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	**3087**	**3028**	**3019**	**3072**	**1291**	**1265**	**1281**	**1338**	**T O T A L**
Profesorowie	694	772	783	768	118	167	176	188	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	471	553	572	569	96	133	142	155	of which with academic title of professor
Docenci	24	22	18	16	11	11	11	11	Associate professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	1	-	-	-	1	-	-	-	of which with degree of habilitated doctor[b]
Adiunkci	1052	949	923	889	463	440	433	407	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	1	19	21	21	-	11	13	12	of which with degree of habilitated doctor[b]
Asystenci	474	443	459	484	252	216	229	244	Assistant lecturers
Pozostali	843	843	837	915	447	431	431	488	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 199.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 18 on page 199. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27 (151). **CUDZOZIEMCY[a] — STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS[a] — STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci[b] Graduates[b]		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M ..... 2010/11[c]	1128	627	227	151	**T O T A L**
2015/16	2884	1400	612	380	
2016/17	2835	1355	713	383	
2017/18	**2742**	**1299**	**.**	**.**	
studia: stacjonarne	2642	1243	688	369	full-time programmes
niestacjonarne	100	56	25	14	part-time programmes
Uniwersytety	253	148	30	18	Universities
Wyższe szkoły techniczne	150	36	10	5	Higher schools of technology
Pozostałe szkoły wyższe	2339	1115	673	360	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of school – from the 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 28 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓL-NIENIE	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2017/18	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICA-TION
	słuchacze studiów podyplomowych[a] students of postgraduate studies[a]			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of post-graduate studies		uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M	**3620**	**3353**	**3448**	**2504**	**2930**	**565**	**581**	**528**	**T O T A L**
w tym kobiety	2780	2551	2494	1815	2154	281	284	270	of which fe-males
Uniwersytety	1333	930	834	679	673	392	391	372	Universities
Wyższe szkoły techniczne	407	379	421	381	365	173	190	156	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	47	33	18	44	29	-	-	-	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły wyższe	1833	2011	2175	1400	1863	-	-	-	Other higher education institu-tions

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA [a]	Słuchacze Students	Wydane świadectwa [b] Certificates issued [b]	NARROW FIELDS OF EDUCATION [a]
O G Ó Ł E M	**3448**	**2930**	**T O T A L**
w tym:			of which
Pedagogiczna	1394	1024	Education
Artystyczna	92	88	Arts
Językowa	40	14	Languages
Dziennikarstwa i informacji	106	68	Journalism and information
Biznesu i administracji	779	856	Business and administration
Prawna	140	91	Law
Technologii teleinformacyjnych	143	50	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	181	129	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	19	22	Manufacturing and processing
Rolnicza	23	31	Agriculture
Medyczna	130	119	Health
Higieny i bezpieczeństwa pracy	285	282	Hygiene and occupational health services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 30 (154). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
				ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Podstawowe Primary schools	**2017/18**	**6**	**6**	**48**	**9**	**.**	**.**
Gimnazja Lower secondary schools	2010/11	6	27	650	126	219	47
	2015/16	5	20	348	73	130	31
	2016/17	6	25	366	82	**145**	**35**
	2017/18	**2**	**20**	**304**	**73**	**.**	**.**
Zasadnicze szkoły zawodowe Basic vocational schools	2010/11	3	11	174	21	35	8
Licea ogólnokształcące [a] General secondary schools [a]	2010/11	109	334	9231	4158	2857	1366
	2015/16	75	278	7321	2896	2407	950
	2016/17	73	271	6744	2745	2233	967
	2017/18	**70**	**238**	**6145**	**2503**	**.**	**.**
Technika [a] Technical secondary schools [a]	2010/11	37	90	1998	358	510	65

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
a In the 2010/11 school years including supplementary schools: general secondary schools and technical secondary schools, respectively.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Placówki	**1364**	**1505**	**1506**	**1529**	**Establishments**
miasta	336	412	431	457	urban areas
wieś	1028	1093	1075	1072	rural areas
Przedszkola	445	619	643	679	Nursery schools
w tym specjalne	3	13	16	19	of which special
miasta	239	328	343	362	urban areas
wieś	206	291	300	317	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	837	749	740	727	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	8	8	8	7	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	74	129	115	116	Pre-primary
Miejsca:					**Places:**
Przedszkola	37806	48583	53152	56848	Nursery schools
w tym specjalne	22	151	233	245	of which special
miasta	25863	31239	34007	36004	urban areas
wieś	11943	17344	19145	20844	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	178	174	157	149	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1555	3445	3191	3389	Pre-primary
Dzieci	**54630**	**61504**	**69469**	**72288**	**Children**
miasta	28398	30901	34838	36400	urban areas
wieś	26232	30603	34631	35888	rural areas
w tym w wieku 6 lat	17851	.	19037	20079	of which aged: 6 years
5 lat	15616	21226	19362	19659	5 years
Przedszkola	37289	44048	49966	52614	Nursery schools
w tym specjalne	15	113	157	188	of which special
miasta	25696	28838	32318	33757	urban areas
wieś	11593	15210	17648	18857	rural areas
w tym w wieku 6 lat	8453	.	10595	11733	of which aged: 6 years
5 lat	10371	13068	13662	14219	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	15847	15009	16782	16919	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	9398	.	8169		of which aged: 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	136	93	101	90	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1358	2354	2620	2665	Pre-primary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					**Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:**
3—6 lat	617	.	794	845	3—6
3—5	543	793	773	815	3—5
6 lat	845	.	854	931	6
5 lat	731	953	898	925	5
Dzieci w przedszkolach na:					**Children attending nursery schools per:**
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3—6 lat	419	.	569	613	3—6
3—5 lat	425	585	602	637	3—5
1 przedszkole	84	71	78	77	Nursery school
100 miejsc	99	91	94	93	100 places

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. — zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) - lekarzy, lekarzy dentystów oraz pielęgniarek lub położnych;

2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251);

3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 125);

4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1793), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdro-

CHAPTER XI
HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units (until 2011 — health care facilities) performing health care activities in the following areas:

a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychia-try, sanatoria and sinces 2014 palliative care wards).

Under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) — doctors, dentists and nurses or midwives;

2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);

4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2016, item 1793), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);

wiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);

6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2195, z późniejszymi zmianami), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207);

7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

3. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną — również położnego.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentystów (Dz. U. 2013, poz. 26).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane dotyczące **stacjonarnej opieki zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012 poz. 594 z późniejszymi zmianami).

Dane o łóżkach na oddziałach: **chirurgicznych** obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szczękową,

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2195, with later amendments), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 — law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);

7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

3. Data regarding **medical personnel** concern persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices, pharmacies, social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is a university, a unit of the state or local self-government administration, or the National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people are counted once regardless of their working hours.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife — also as a male midwife.

4. Data on **doctor specialists and dental specialists** concerns doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws 2013, item 26).

5. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data concerning **in-patient health care** do not include day-care.

Data on hospitals comprise health care units which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding beds in **in-patient health care** units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

In general hospitals (table 5) type of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012 itiem 594, with later amendments).

Data regarding beds in hospitals wards: **surgical wards** are given together with general surgery, paediatric surgery, maxilla-facial, orthopae-

urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; **zakaźnych** – łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych, **psychiatrycznych** – łóżka na oddziałach leczenia uzależnień, **gruźlicy i chorób płuc –** łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

7. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i **zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

8. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

9. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

10. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o **zachorowaniach na choroby zakaźne** podaje się według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od 1997 r.

12. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r**. o opiece nad dziećmi do lat 3** (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603) opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. - klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

13. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832 z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

1) poniżej 18 lat,

2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,

dic trauma surgery, neurosurgery, cardiosurgery, urology and other surgical wards; **infectious disease wards** – beds in observation and communicable diseases wards, **psychiatric wards** – beds in addiction recovery wards, **tubercular and pulmonary wards** – beds in pulmonology wards.

7. Chronic medical care homes and **nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

8. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

Data **regarding psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

9. Data concerning **emergency medical services and first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws 2016, item 2131); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

10. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

11. Data regarding **incidence of infectious diseases** are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.

12. According to the Law **on Childcare for Children younger than 3 years**, dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603), childcare can be organized in the form of nurseries, and since 2011 in the form of children's clubs, provided by day carer and nanny.

13. Large Family Card is based on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text *Journal of Laws 2017 item 1832,* with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

1) up to the age of 18,

2) up to the age of 25 in the case when the child learns at school or higher education institution,

3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

14. Dane dotyczące **wspierania rodziny** oraz **pieczy zastępczej**, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 697).

15. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+" prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 195).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

16. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,

2) **specjalistycznej** — organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny,
w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,

3) **pracy podwórkowej** — realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,

4) **w połączonych formach,** tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez pracę asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

17. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe — dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

3) without age limits in the case of the child with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card receive discounts, especially when purchasing consumer goods and services.

14. Data concerning **family support** and **foster care** are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

15. Data on benefits and supplements under "Family 500+" programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law 2016 item 195).

Benefit is financed from the state budget.

16. Day-support centre — supports the family in its care and education functions.

It may be operated in the form of:

1) **care centre**, including interest circles, day- -rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,

2) **specialist centre** — organises sociothera-peutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,

3) **street work** — carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,

4) **in a combination of the forms,** i.e., combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

17. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible — efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religion.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodziny zastępcze:**

a) spokrewnione,

b) niezawodowe, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),

c) zawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa), w tym:

— zawodowe specjalistyczne — umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,

— zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego — przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),

2) **rodzinny dom dziecka** — w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

a) **interwencyjnego** — zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

b) **rodzinnego** — wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

c) **socjalizacyjnego** — zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

The forms of family foster care are the following:

1) **foster families:**

a) related,

b) non-professional — not more than 3 children (except for numerous siblings) can be placed in it at the same time,

c) professional — not more than 3 children (except for numerous siblings) can be placed in it at the same time, including:

— professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969, with later amendments), underage mothers with children,

— professional that performs the function of a family emergency house shall receive children on the basis of a court ruling when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),

2) **foster home** — placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) **care and education centre** shall be run as:

a) **an intervention** — provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

b) **a family** — educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,

c) **a socialization** — provides a child with full- time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to his/her age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

d) **specjalistyczno-terapeutycznego** — sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** — umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** — umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

19. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930).

20. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

d) **a specialist therapy** — provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) **regional care and therapy centre** — a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **pre-adoptive intervention centre** — a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Data concerning **social welfare homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930).

20. Data on **social benefits** are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit.**

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (156). **PRACOWNICY MEDYCZNI** [a]
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			SPECIFICATION
	2015	2016	2017	
Lekarze	4467	4539	4654	Doctors
w tym kobiety	2390	2435	2495	of which women
Lekarze dentyści	1006	996	966	Dentists
w tym kobiety	693	687	641	of which women
Farmaceuci	1290	1390	1370	Pharmacists
w tym kobiety	1044	1134	1098	of which women
Pielęgniarki	12400	12428	12354 [b]	Nurses
Położne	1574	1604	1586 [c]	Midwives
Fizjoterapeuci	2358	2425	2401	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni [d]	708	755	762	Laboratory diagnosticians [d]

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 226; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b–c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 2016, c – położnictwa – 392, d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 226; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local self-government administration and National Health Fund. b–d Of which masters: b – of nursing – 1833, c – of midwifery –365, d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI** [a]
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			SPECIFICATION
	2015	2016	2017	
O G Ó Ł E M	**3132**	**3194**	**3135**	**T O T A L**
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	168	159	135	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii [b]	428	450	424	Surgery [b]
Chorób płuc	87	87	72	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	284	283	296	Internal diseases
Dermatologii [c] i wenerologii	58	56	56	Dermatology [c] and venereology
Kardiologii [c]	132	146	141	Cardiology [c]
Medycyny rodzinnej	452	445	461	General practitioners

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 226. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 3 and 4 on page 226. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. c Including children's specialists.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI [a] (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS [a] (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			SPECIFICATION
	2015	2016	2017	
Neurologii [bc]	170	172	178	Neurology [bc]
Okulistyki	89	90	81	Ophthalmology
Onkologii [d]	26	30	34	Oncology [d]
Otolaryngologii [be]	61	68	58	Otolaryngology [be]
Pediatrii	204	207	188	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	200	208	208	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii [b]	113	115	116	Psychiatry [b]
Radiodiagnostyki [f]	111	114	118	Radiodiagnostics [f]
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy	**70,1**	**70,4**	**67,4**	**Specialists in % of total doctors**
Lekarze dentyści ogółem	**139**	**139**	**134**	**Dentists of total**
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization
Chirurgii stomatologicznej	22	25	20	Oral surgery
Ortodoncji	29	25	24	Orthodontics
Protetyki stomatologicznej	35	35	31	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	14	14	15	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	22	28	33	Restorative dentistry
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentystów	**13,8**	**14,0**	**13,9**	**Dental specialists in % of total dentists**

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 226. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c–f Także: c – neuropatologii, d – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, e – otorynolaryngologii, f – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 3 and 4 on page 226. b Including children's specialists. c–f Also: c – neuropathology, d – oncological pathology, children's oncology and haematology, e – otorynolaryngology, f – oncological radiotherapy and children's radiology.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 3 (158). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA [a]**
OUT-PATIENT HEALTH CARE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			SPECIFICATION
	2015	2016	2017	
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1137	1182	1242	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	676	707	763	urban areas
wieś	461	475	479	rural areas
Praktyki lekarskie [b] (stan w dniu 31 XII)	539	522	497	Medical practices [b] (as of 31 XII)
miasta	365	350	338	urban areas
wieś	174	172	159	rural areas
Porady udzielone [c d] w tys.	16340,9	16299,3	16512,9	Consultations provided [c d] in thous.
miasta	12215,5	12192,9	12432,7	urban areas
wieś	4125,4	4106,5	4080,2	rural areas
lekarskie	14537,3	14493,5	14671,6	doctors
w tym specjalistyczne	5289,4	5390,6	5461,6	of which specialized
stomatologiczne	1803,6	1805,9	1841,3	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 225 i ust. 5 na str. 226. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). d Od 2017 r. porady nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej regulowane są ustawą z dnia 25 maja 2017 (Dz.U. 2017 poz. 1200). Do 30.09.2017 r. porady wykazywane są w Podstawowej Opiece Zdrowotnej (POZ), a od 01.10.2017 r. w Nocnej i Świątecznej Opiece Zdrowotnej łącznie z poradami w ramach podkontraktów ze szpitalem na wykonywanie tych porad.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 2 on page 225 and item 5 on page 226. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departaments. c Including consultations paid by patients (non-public funds). d From 2017, Holiday and Nighttime Medical Services are regulated by the Act of 25 May 2017 (Journal of Laws 2017, item 1200). Till 30/09/2017, consultations is shown in Primary Health Care (POZ), and from 01/10/2017 Holiday and Nighttime Medical Services including consultations under subcontracts with the hospital.

Source: data of the Ministry, of Health Ministry of Interior and the Central Statistical Office of Poland.

TABL. 4 (159). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA** [a]
IN-PATIENT HEALTH CARE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			SPECIFICATION
	2015	2016	2017	
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII / FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitale ogólne [b]	41	40	41	General hospitals [b]
Szpitale psychiatryczne	2	2	2	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	2	2	2	Detoxification cenres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1	1	-	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze [c]	24	23	25	Chronic medical care homes [c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	14	13	14	Nursing homes
Hospicja	9	9	11	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	2	3	4	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	22	22	22	sanatoria
szpitale	3	3	3	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII / BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitale ogólne	10249	10342	10219	General hospitals
Szpitale psychiatryczne	710	720	754	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	70	70	70	Detoxification cenres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	20	15	-	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze [c]	1393	1363	1400	Chronic medical care homes [c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	650	586	635	Nursing homes
Hospicja	161	193	202	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	29	50	80	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	3213	3179	3115	sanatoria
szpitale	814	814	796	hospitals
LECZENI / IN-PATIENTS				
Szpitale ogólne [d]	431250	425830	428459	General hospitals [d]
Szpitale psychiatryczne	5325	5237	5350	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	648	630	616	Detoxification cenres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	40	36	-	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze [c]	2525	2354	2492	Chronic medical care homes [c]
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	1179	1026	1111	Nursing homes
Hospicja	1395	1757	1282	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	725	1028	1711	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze [e]:				Health resort treatment patients [e] :
w sanatoriach	47584	46466	45710	in sanatoria
w szpitalach	10834	10799	10434	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 225. b Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 226. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. e Ponadto 2338 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Ź r ó d ł o : w zakresie szpitali ogólnych oraz zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 2 on page 225. b See general notes, item 6 on page 226. c Includning psychiatric types facilities. d Excluding inter-ward patient transfer. e Moreover 2338 health resort patients were treated as out-patient.

S o u r c e : in regard to general hospitals and to long-term facilities – data of the ministry of health and the ministry of interior, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (160). **SZPITALE OGÓLNE** [a]
GENERAL HOSPITALS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitale ogólne (stan w dniu 31 XII)	**41**	**40**	**41**	**Hospitals** (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	**10249**	**10342**	**10219**	**Beds** (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	48,2	48,6	48,0	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards :
Chorób wewnętrznych	1302	1300	1212	Internal diseases
w tym kardiologicznych [b]	497	507	558	of which cardiological [b]
Chirurgicznych	2217	2242	2145	Surgical
Pediatrycznych	685	677	682	Paediatrical
Ginekologiczno-położniczych	1064	1050	1114	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	298	300	263	Oncological
Intensywnej terapii	184	190	183	Intensive therapy
Zakaźnych	195	195	196	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	355	355	355	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	148	148	127	Dermatological
Neurologicznych	643	672	672	Neurological
Psychiatrycznych	439	439	439	Psychiatric
Leczeni w tys.	**473,0**	**471,5**	**484,2**	**In-patients in thous.**
w tym na oddziałach :				of which in specified wards :
chorób wewnętrznych	53,7	52,3	49,5	internal diseases
w tym kardiologicznych [b]	32,6	34,6	34,9	of which cardiological [b]
chirurgicznych	110,9	111,4	110,2	surgical
pediatrycznych	28,9	28,2	29,8	paediatrical
ginekologiczno-położniczych	64,7	62,5	65,7	gynaecological-obstetric
onkologicznych	17,1	15,2	16,3	oncological
intensywnej terapii	3,5	3,8	3,9	intensive therapy
zakaźnych	7,9	7,6	7,4	communicable
gruźlicy i chorób płuc	9,8	9,7	10,1	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	4,4	4,1	4,3	dermatological
neurologicznych	29,0	30,0	29,5	neurological
psychiatrycznych	5,6	5,1	5,6	psychiatric
Wypisani w tys.	417,1	412,1	414,4	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	9,4	8,5	9,2	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	2223,2	2216,9	2275,9	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko [c]	48,2	48,5	48,0	bed [c]
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,2	5,1	5,0	Average patient stay in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 226. b Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. c Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o : dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 6 on page 226. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding beds and incubators for newborns on neonathology wards.

S o u r c e : data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (161). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŹNA** [a]
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	84	85	85	86	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	51	52	52	56	basic
specjalistyczne	33	33	33	30	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	11	13	13	13	Hospital emergency wards
Izby przyjęć [b]	10	13	12	10	Admission rooms [b]
Lotnicze pogotowie ratunkowe [c]	1	1	1	1	Medical air rescue [c]
Wyjazdy na miejsce zdarzenia [d]					Calls to the occurrence places [d]
w tysiącach	115,4	141,3	142,7	143,2	in thousands
na 1000 ludności	54,3	66,4	67,1	67,3	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia [d]:					Persons who received health care benefits in the place of occurrence [d]:
w tysiącach	126,0	143,6	145,3	145,9	in thousands
w tym:					of which
dzieci i młodzież do 18 lat	8,7	10,9	9,7	10,2	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	49,5	63,0	62,3	62,6	aged 65 and more
na 1000 ludności	59,2	67,5	68,3	68,6	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 227. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 9 on page 227. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (162). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE** [a]
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	570	655	700	714	Pharmacies
w tym prywatne	565	654	699	713	of which private
w tym na wsi	131	156	162	165	of which in rural areas
Punkty apteczne	120	134	138	128	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	117	131	136	126	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3084	2697	2539	2529	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5038	4355	4200	4305	of which in rural areas
1 aptekę	3733	3248	3040	2982	pharmacy
w tym na wsi	9509	8013	7725	7593	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1040	1196	1292	1261	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 227.

a See general notes, item 10 on page 227.

TABL. 8 (163). **KRWIODAWSTWO** [a]
BLOOD DONATION [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	9	8	8	8	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	21,7	27,9	28,7	28,6	Blood donors in thous.
w tym honorowi	21,7	27,9	28,7	28,6	of which honorary blood donors
Liczba donacji [b] krwi pełnej w tys.	43,4	56,9	60,5	60,5	Number of collected donations [b] of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) [c] w tys.	44,4	62,8	64,0	64,7	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) [c] in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Ź r ó d ł o : Dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

S o u r c e : Data of the National Blood Center.

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	302	348	326	257	14,2	16,4	15,3	12,1	Tuberculosis
Tężec	2	-	-	2	0,1	-	-	0,1	Tetanus
Krztusiec	28	88	420	61	1,3	4,1	19,7	2,9	Whooping cough
Odra	-	1	-	-	-	0,0	-	-	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby	113	195	174	201	5,3	9,2	8,2	9,4	Viral hepatitis
typ A	6	4	6	61	0,3	0,2	0,3	2,9	type A
typ B	67	75	64	53	3,1	3,5	3,0	2,5	type B
typ C	40	116	104	87	1,9	5,5	4,9	4,1	type C

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA (dok.)**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Różyczka	201	80	60	60	9,4	3,8	2,8	2,8	Rubella
AIDS [a]	4	1	1	2	0,2	0,0	0,0	0,1	AIDS [a]
Salmonellozy	805	615	731	775	37,8	28,9	34,4	36,4	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	2	-	-	-	0,1	-	-	-	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	4	25	22	18	0,2	1,2	1,0	0,8	Other bacterial food borne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 [b]	1989	1907	1225	2148	423,1	321,0	206,6	352,5	Acute diarrhoea in children up to the age of 2 [b]
Szkarlatyna (płonica)	457	640	569	621	21,5	30,1	26,8	29,2	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/ lub mózgu	37	31	33	41	1,7	1,5	1,6	1,9	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	99	56	66	38	4,7	2,6	3,1	1,8	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	26	10	24	17	1,2	0,5	1,1	0,8	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszn-icy nagminne)	107	70	62	93	5,0	3,3	2,9	4,4	Mumps
Grypa [c]	15936	56889	70004	84077	749,2	2674,2	3291,5	3951,6	Influenza [c]
Choroby weneryczne	7	15	22	20	0,3	0,7	1,0	0,9	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wście-kliźnie	588	807	778	795	27,6	37,9	36,6	37,4	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o : dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e : data of the National Institute of Hygiene – PZH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (165). **ŻŁOBKI [a] I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES [a] AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki	15	77	93	112	Nurseries
w tym publiczne	15	33	39	40	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	9	1	2	2	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	-	11	15	19	Children's clubs
Miejsca	1571	3590	4213	5113	Places in thous.
w żłobkach	1571	3424	3876	4632	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	141	280	423	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	2715	5162	5972	7110	Children staying (during the year) in thous.
w żłobkach	2715	4912	5582	6598	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	199	313	432	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	57,8	152,2	177,4	201,7	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych :					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	22,6	57,1	65,6	76,4	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	100,9	94,5	92,9	92,5	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Places and children - including nursery wards.

TABL. 11 (166). **WSPIERANIE RODZINY**
FAMILY SUPPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	148814	146830	average monthly numer of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	238172	235377	average monthly numer of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1067585,5	1437300,8	benefit payments in thous. zl
Dodatek wychowawczy:			Child-rising supplement
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	1554	1451	average monthly numer of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	6912	8721	benefit payments in thous. zl
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	19	17	average monthly numer of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	86	99	benefit payments in thous. zl
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	27040	31108	Family Large Family Card holder

TABL. 12 (167). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	**54**	**106**	**118**	**121**	**2136**	**3371**	**3463**	**3369**	**T O T A L**
Opiekuńcze	51	77	86	83	2008	2566	2541	2256	General care
Specjalistyczne	3	15	21	24	128	396	579	696	Specialized
Praca podwórkowa	-	-	-	1	-	-	-	20	
W połączonych formach	-	14	11	13	-	409	343	397	In a combination of the forms

TABL. 13 (168). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA** [a]
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	**1287**	**1346**	**1312**	**1272**	**Foster families**
Spokrewnione	1036	783	762	732	Related
dzieci [b]	1364	1044	1016	973	children [b]
Niezawodowe	226	473	464	452	Non-professional
dzieci [b]	362	652	631	622	children [b]
Zawodowe [c]	25	63	60	64	Professional [c]
dzieci [b]	80	200	187	202	children [b]
Rodzinne domy dziecka	**-**	**4**	**6**	**5**	**Foster homes**
dzieci [d]	-	22	27	24	children [d]

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, in 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional foster families not related to the child. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (169). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA** [a]
INSTITUTIONAL FOSTER CARE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	36	39	40	40	937	749	736 [b]	676	89	66	45	44	Care and education centres
interwencyjne	1	2	2	1	12	17	19	4	-	-	-	2	intervention
rodzinne	7	6	6	6	54	40	38	32	3	-	-	-	family
socjalizacyjne	23	28	29	28	640	636	624	561	65	66	45	42	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne	-	1	1	1	-	13	11	13	-	-	-	-	specialist therapy
łączące zadania placówek [c]	5	2	2	4	231	43	44	66	21	-	-	-	combining tasks of the centres [c]
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeuty-czne	-	-	-	2	-	-	-	10	-	-	-	6	Regional care and therapy centres

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 229. b W tym 35 wychowanków w wieku 0–3 lata i 31 w wieku 4–6 lat oraz 29 sierot i 117 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 229. b Of which 35 residents aged 0–3 and 31 aged 4–6 as well as 29 orphans and 117 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 15 (170). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA** [a]
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	**67**	**77**	**78**	**80**	**Homes and facilities** (excluding branches)
Miejsca [b]					**Places** [b]
ogółem	5283	5644	5685	5625	total
na 10 tys. ludności	24,8	26,5	26,7	26,4	per 10 thous. population
Mieszkańcy [b]					**Residents** [b]
ogółem	5266	5218	5281	5247	total
w tym kobiety	2136	2250	2327	2184	of which women
w tym do lat 18	115	120	79	81	of which up to age18
w tym umieszczeni w ciągu roku	885	1249	1521	1374	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	24,7	24,5	24,8	24,6	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	**222**	**71**	**73**	**133**	**Persons awaiting a place**

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ** [a] **WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES [a] BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii) [b]	**67**	**77**	**78**	**80**	**Homes and facilities (excluding branches)** [b]
w których mogą przebywać:					in which may be
osoby w podeszłym wieku	20	22	23	24	aged persons
przewlekle somatycznie chorzy	15	15	16	15	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	7	9	9	8	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	6	6	6	5	children and young mentally retarded
przewlekle psychicznie chorzy	13	12	12	13	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	5	6	6	6	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	2	2	2	2	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	10	16	15	17	homeless
inne osoby	5	9	10	10	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.
a Including community self-help homes. b In further division facilities may be shown several times because one facility may be designed for several groups of residents.

TABL. 16 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ [a] WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES [a] BY GROUPS OF RESIDENTS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkańcy w domach i zakładach dla [b]	**5266**	**5218**	**5281**	**5247**	**Residents in homes and facilities for [b]**
osoby w podeszłym wieku	1026	1028	1146	1134	aged persons
przewlekle somatycznie chorzy	732	674	628	684	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	545	519	532	517	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	398	362	368	292	children and young mentally retarded
przewlekle psychicznie chorzy	1722	1681	1703	1735	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	75	111	118	118	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	16	27	7	35	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	644	709	726	669	homeless
inne osoby	108	107	53	63	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 17 (172). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ [a]**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE		Korzystający [b] Beneficiaries [b]	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zl	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2010	142288	195409,7	**T O T A L**
	2015	120942	218474,1	
	2016	108574	215702,4	
	2017	**96651**	**210705,5**	
Pomoc pieniężna		**70999**	**141064,5**	**Monetary assistance**
w tym:				of which:
Zasiłek stały		10004	49800,0	Permanent benefit
Zasiłek okresowy		21110	46810,3	Temporary benefit
Zasiłek celowe		39198	42115,2	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki		94	388,0	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna		**51466**	**69641,0**	**Non-monetary care**
w tym:				of which:
Schronienie		510	2822,3	Shelter
Posiłek		44604	22164,7	Meals
Ubranie		79	12,1	Clothing
Sprawienie pogrzebu		99	247,8	Burial
Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze		6102	44326,2	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie		69	66,9	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 230. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Ź r ó d ł o : dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
a See general notes, item 20 on page 230. b Under the item benefits, recipients may be shown several times
S o u r c e : data of the Ministry of Labour and Social Policy.

DZIAŁ XII
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. Książka jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych,**
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: minipleksy – posiadające od 3 do 7 sal i multipleksy – posiadające 8 sal i więcej.

CHAPTER XII
CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A book is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment** activities.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish miniplexes – equipped with 3 to 7 screens and multiplexes – equipped with 8 screens and more.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Turystyka

1. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. termin **„turystyka"** oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Powyższa definicja nie wpływa na dotychczas prezentowane dane.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

− obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe" zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce) oraz obiekty w trakcie kategoryzacji,

− pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty" zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hostele, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

The above definition does not affect the previously presented data.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (until 2010 excluding rooms for rent and agro tourism lodgings).

Within:

− hotels and similar facilities. the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns) as well as other hotel facilities during categorization,

− other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, hostels, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments.

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Catering establishments in collective tourist accommodation establishments include all cater-

zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start", Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe") i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start" – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 15) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 16) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. Boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich. Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

ing facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in the case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

2. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 15) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports clubs (table 16) one person may be indicated more than once, depending on the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. Sports fields located in stadium main fields are not counted again as sports fields for big games. The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. Sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are counted once as universal, multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not given separately, but treated as sports halls or gyms, depending on kind of facility in which they are located.

Information about facilities adapted for disabled people include facilities adapted for people with physical disability or with other than physical disability (e.g. deaf people or blind people).

Kultura
Culture

TABL. 1 (173). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE** [a]
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Grand total	Wydawnictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydawnictwa zawodowe Professional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydawnictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres: razem total	Literatura piękna Belles-lettres: w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth	SPECIFICATION
Tytuły	2010	706	254	56	67	5	201	108	15	Titles
	2015	824	346	50	34	1	217	152	24	
	2016	906	329	49	37	6	259	199	27	
	2017	**904**	**313**	**35**	**34**	**17**	**224**	**215**	**66**	
Nakład w tys. egz.	2005	370,7	42,2	18,8	47,6	-	66,4	190,9	4,8	Number of copies in thous.
	2010	622,2	88,5	20,6	94,4	11,5	313,3	62,9	31,0	

a Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.
a According to published place.
S o u r c e: National Library.

TABL. 2 (174). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE** [a]
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Grand total	Ukazujące się Published as specified: w tygodniu weekly: 6–2 razy times	w tygodniu weekly: 1 raz once	w miesiącu monthly: 3–2 razy times	w miesiącu monthly: 1 raz once	1 raz once: na 2 miesiące bimonthly	1 raz once: w kwartale quarterly	1 raz once: w półroczu half-yearly	1 raz once: w roku yearly	nieregularnie irregularly	SPECIFICATION
Tytuły	2010	231	3	13	6	45	23	60	10	34	37	Titles
	2015	197	2	12	2	36	13	67	4	34	27	
	2016	202	2	11	2	39	19	70	9	25	25	
	2017	**248**	**2**	**14**	**3**	**42**	**18**	**73**	**7**	**49**	**40**	
Nakład w tys. egz.	2005	38154,3	24386,9	12417,2	246,6	697,8	132,2	192,1	0,8	11,3	69,4	Number of copies in thous.
	2010	26048,6	15137,5	5229,4	3284,0	1297,1	357,6	572,0	10,2	21,9	138,9	

a Według miejsca wydania.
Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.
a According to published place.
S o u r c e: National Library.

TABL. 3 (175). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	690	679	675	674	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	565	557	553	551	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) ...	59	53	56	42	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	42	.	.	.	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	8812,3	8617,6	8563,2	8517,7	Collection (as of 31 XII) in thous. vol.
w tym na wsi	5118,7	4998,5	4953,5	4929,0	of which in rural areas
Czytelnicy [a] w tys.	357,6	339,2	331,0	321,1	Borrowers [a] in thous.
w tym na wsi	150,0	139,0	134,4	129,7	of which in rural areas
Wypożyczenia [ab]:					Loans [ab]:
w tysiącach wol.	6905,9	6689,7	6490,7	6236,6	in thousands vol.
w tym na wsi	2995,7	2757,8	2675,2	2472,3	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19	20	20	19	per borrower in vol.
w tym na wsi	20	20	20	19	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015-2017 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points, which in 2015-2017 are assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (176). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne [a]	44	54	60	57	Museums with branches [a]
Muzealia [ab] w tys. sztuk.....	850,6	1006,9	1010,3	708,7	Museum exhibits [ab] in thous.
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne [c]	190	167	184	198	own [c]
obce [d]	96	95	109	71	exterior [d]
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	894,2	1459,6	1407,7	1297,1	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna [e]	288,4	305,6	374,4	282,5	of which primary and secondary school students [e]

a Stan w dniu 31 XII. b Do 2017 r. dane podawano w jednostkach inwentarzowych c W kraju. d Krajowe i z zagranicy. e Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b Until 2017 data were given in inventory units. c In Poland. d Domestic and foreign. e Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (177). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 sektor publiczny public sector	2017 sektor prywatny private sector	SPECIFICATION
Galerie (stan w dniu 31 XII)	7	7	7	7	6	1	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy [a]	139	125	104	110	108	2	Exhibitions [a]
w tym z zagranicy	9	21	8	4	4	-	of which foreign
Ekspozycje [a]	161	139	110	115	113	2	Expositions [a]
Zwiedzający w tys.	132,5	101,6	90,8	77,4	76,4	1,0	Visitors in thous.

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 6 (178). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje [a] Institutions [a]	Miejsca na widowni w stałej sali [a] Seating in fixed halls [a]	Przedstawienia i koncerty [b] Performances and concerts [b]	Widzowie i słuchacze [b] w tys. Audience [b] in thous.	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2010	3	1354	1458	223,9	**Theatres and music institutions**
	2015	3	1520	1689	188,1	
	2016	3	1520	1790	211,7	
	2017	**3**	**1516**	**1743**	**204,1**	
Teatry		2	665	677	95,6	Theatres
dramatyczne		1	429	329	45,3	dramatic
lalkowe		1	236	348	50,3	puppet
Teatry muzyczne		-	-	12	6,5	Music theatres
Filharmonie		1	851	1037	80,4	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry		-	-	9	11,9	Symphonic and chamber orchestras choirs
Zespoły pieśni i tańca		-	-	8	9,7	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe	2010	3	-	172	282,3	**Entertainment enterprises**
	2015	2	-	123	100,9	
	2016	2	-	73	169,2	
	2017	**2**	**-**	**113**	**212,0**	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (179). **CENTRA KULTURY [a], DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE [a], CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	324	352	372	370	91	279	Institutions
centra kultury	-	25	24	30	14	16	centres of culture
domy kultury	83	81	84	88	43	45	cultural establishments
ośrodki kultury	127	133	134	127	24	103	cultural centres
kluby	16	23	24	27	8	19	clubs
świetlice	98	90	106	98	2	96	community centres
Pracownie specjalistyczne	300	597	659	657	287	370	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	17051	12710	11962	12793	6103	6690	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	2377,6	2423,2	2414,5	2541,8	1568,0	973,8	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	340	566	476	542	195	347	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	6176	7752	7240	7057	2390	4667	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	2532	5381	5045	4616	1356	3260	of which primary and secondary school students [b]
Grupy (zespoły) artystyczne	1363	1633	1713	1705	781	924	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	23477	29059	29577	30259	14646	15613	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	12471	20698	20771	21729	11199	10530	of which primary and secondary school students [b]
Koła (kluby/sekcje)	513	1615	1622	1802	869	933	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	14975	31150	31028	38134	15118	23016	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna [b]	4446	12946	12471	19658	7825	11833	of which primary and secondary school students [b]

a W latach 2005-2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

a In 2005-2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.

TABL. 8 (180). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	30	27	30	31[a]	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	30	27	30	31	of which in urban areas
w tym multipleksy	-	1	1	1	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	34	45	52	62	Audience (as of 31 XII)
w tym miasta	34	45	52	62	of which in urban areas
w tym multipleksy	-	9	9	9	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	10383	11969	13063	14866	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	10383	11969	13063	14866	of which in urban areas
w tym multipleksy	-	1578	1578	1540	of which multiplexes
Seanse	20042	59188	60872	73261	Screenings
w tym miasta	20042	59188	60872	73261	of which in urban areas
w tym multipleksy	-	13248	14922	15229	of which multiplexes
na 1 kino	668	2192	2029	2363	per cinema
Widzowie	901504	1511728	1777262	2010195	Audience
w tym miasta	901504	1511728	1777262	2010195	of which in urban areas
w tym multipleksy	-	271969	330264	323974	of which multiplexes
na 1 kino	30050	55990	59242	64845	per cinema
na 1 seans	45	26	29	27	per screening

a W tym 6 minipleksów.

a Of which 6 miniplexes.

TABL. 9 (181). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**139221**	**150637**	**127351**	**124571**	**T O T A L**
Na 1000 ludności	65	71	60	59	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (182). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓL-NIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	211,6	213,2	213,4	214,6	99	100	100	101	Radio subscribers
miasta	119,6	120,2	120,1	120,5	136	137	137	138	urban areas
wieś	91,9	93,0	93,3	94,1	74	74	75	75	rural areas
Abonenci telewizyjni	202,9	203,8	204,0	205,3	95	96	96	96	Television subs-cribers
miasta	114,5	114,2	114,1	114,5	130	130	130	131	urban areas
wieś	88,4	89,6	89,9	90,8	71	72	72	72	rural areas

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Zarządu Poczty Polskiej.
S o u r c e: data of the Polish Post Headquarters.

Turystyka
Tourism

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 [a]	2016 [a]	2017 [a]	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	**379** [b]	**527**	**582**	**582**	**Facilities** (as of 31 VII)
w tym całoroczne	296	400	440	440	of which open all year
Obiekty hotelowe	171	208	227	227	Hotels and similar facilities
hotele	84	135	147	148	hotels
motele	6	6	6	6	motels
pensjonaty	10	17	16	16	boarding houses
inne obiekty hotelowe	71	50	58	57	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	208 [b]	319	355	355	Other facilities
domy wycieczkowe	6	8	7	8	excursion hostels
schroniska	3	4	4	4	shelters
schroniska młodzieżowe	41	48	48	42	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	38	44	44	38	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	16	11	12	12	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	22	18	23	27	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	20	17	21	21	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych	29	39	55	60	public tourist cottages
pokoje gościnne	.	47	58	62	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	67	66	60	agrotourism lodgings
inne obiekty	71	60	61	59	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	**22577** [b]	**28711**	**30746**	**32968**	**Number of beds** (as of 31 VII)
w tym całoroczne	17309	23738	25057	25375	of which open all year
Obiekty hotelowe	8021	12015	13064	13345	Hotels and similar facilities
hotele	4863	9368	10026	10224	hotels
motele	177	221	221	208	motels
pensjonaty	541	652	546	546	boarding houses
inne obiekty hotelowe	2440	1774	2271	2367	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	14556 [b]	16696	17682	19623	Other facilities
domy wycieczkowe	465	533	503	538	excursion hostels
schroniska	70	133	133	132	shelters
schroniska młodzieżowe	2112	2821	2642	2430	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1977	2641	2462	2250	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	1072	854	938	1264	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	2454	2157	2120	2641	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2261	1800	2170	2242	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	1088	1760	2125	2216	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	.	901	1201	1381	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	1089	1120	998	agrotourism lodgings
inne obiekty	5034	4648	4730	5781	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a concern establishments possessing 10 and more bed places. Since 2016 data have been compiled including imputation for units which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if located in the complex.

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 [a]	2016 [a]	2017 [a]	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	**697000** [b]	**957687**	**1110605**	**1226038**	**Tourists accommodated**
w tym turyści zagraniczni	68030	120427	138552	162691	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	440151	671925	772486	850621	Hotels and similar facilities
hotele	294756	575470	669100	734466	hotels
motele	11434	10681	9139	9672	motels
pensjonaty	14910	21826	22518	22941	boarding houses
inne obiekty hotelowe	119051	63948	71729	83542	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	256849 [b]	285762	338119	375417	Other facilities
domy wycieczkowe	17880	14071	20619	22631	excursion hostels
schroniska	5537	6010	6004	4101	shelters
schroniska młodzieżowe	30171	28869	33107	34540	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	24774	24313	27100	27611	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	6176	4872	5825	13545	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	39900	44392	59853	59608	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	54727	40841	43474	65939	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	12660	22308	28958	25094	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	.	14804	19701	22962	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	10323	11995	14205	agrotourism lodgings
inne obiekty	89798	99272	108583	112792	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	**2059123** [b]	**2772613**	**3097584**	**3384948**	**Nights spent (overnight stay)**
w tym turystom zagranicznym	153762	213379	259276	303657	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	776926	1204761	1391691	1509244	Hotels and similar facilities
hotele	516413	1003387	1177909	1268584	hotels
motele	15580	13355	11769	12841	motels
pensjonaty	42219	59867	62398	59770	boarding houses
inne obiekty hotelowe	202714	128152	139615	168049	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	1282197 [b]	1567852	1705893	1875704	Other facilities
domy wycieczkowe	37513	29681	35304	41531	excursion hostels
schroniska	7850	7570	7057	5657	shelters
schroniska młodzieżowe	96255	98752	101175	105553	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	84885	91153	91378	95464	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	14246	15501	19291	38306	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	195970	177692	228156	259147	holidaycentres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	198225	133644	153102	195912	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	45854	84957	107932	104416	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	.	49316	62300	74448	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	37119	41199	44610	agrotourism lodgings
inne obiekty	686284	933620	950377	1006124	miscellaneousfacilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Since 2016 data have been compiled including imputation for units which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if located in the complex.

TABL. 12 (184). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 [a]	2016 [a]	2017 [a]	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	**68030** [b]	**120427**	**138552**	**162691**	**Tourists accommodated**
Obiekty hotelowe	60524	106670	117054	139406	Hotels and similar facilities
hotele	49712	96048	107620	126320	hotels
motele	1503	3885	3553	2918	motels
pensjonaty	341	587	506	680	boarding houses
inne obiekty hotelowe	8968	6150	5375	9488	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	7506 [b]	13757	21498	23285	Other facilities
domy wycieczkowe	687	494	1448	1327	excursion hostels
schroniska	153	203	201	92	shelters
schroniska młodzieżowe	2168	2301	2720	3857	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1686	1051	1272	1367	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	103	198	302	95	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	210	2674	4506	1206	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1066	1175	934	1934	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	157	161	241	108	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	.	634	489	753	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	597	1034	1269	agrotourism lodgings
inne obiekty	2962	5320	9623	12644	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	**153762** [b]	**213379**	**259276**	**303657**	**Nights spent (overnight stay)**
Obiekty hotelowe	127422	163413	179328	221107	Hotels and similar facilities
hotele	97965	147854	166065	201538	hotels
motele	1773	4124	3953	3327	motels
pensjonaty	826	1282	1307	1398	boarding houses
inne obiekty hotelowe	26858	10153	8003	14844	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	26340 [b]	49966	79948	82550	Other facilities
domy wycieczkowe	934	642	1903	1706	excursion hostels
schroniska	170	228	203	100	shelters
schroniska młodzieżowe	3648	5612	5811	8625	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	2738	3836	3602	5104	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	195	347	430	271	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	458	20150	26899	3828	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5066	3849	4061	5337	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	533	627	899	528	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	.	929	817	1769	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	856	1285	1732	agrotourism lodgings
inne obiekty	15336	16726	37640	58654	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Since 2016 data have been compiled including imputation for units which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if located in the complex.

TABL. 13 (185). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI** [a]
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016 [b]	2017 [b]	2010	2015	2016 [b]	2017 [b]	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancyrate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	**28,0**	**28,3**	**30,0**	**31,5**	**34,0**	**34,7**	**36,6**	**39,1**	Hotels and similar facilities
hotele	29,8	30,1	32,6	34,1	36,4	37,1	39,9	42,4	hotels
motele	27,8	16,6	14,7	16,5	30,1	20,5	19,3	18,8	motels
pensjonaty	23,9	26,0	30,0	31,5	24,7	27,4	32,5	33,3	boardinghouses
inne obiekty hotelowe	25,1	20,8	19,0	21,1	30,5	25,7	22,2	24,8	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	33,8	34,6	36,2	37,6	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 248. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 248. b Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 14 (186). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastronomiczne Food stands	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010 [a]	154	100	56	29	**T O T A L**
2015 [b]	208	103	56	22	
2016 [b]	211	119	60	16	
2017 [b]	**204**	**115**	**62**	**25**	
Obiekty hotelowe	182	81	7	3	Hotels and similar facilities
hotele	134	62	4	3	hotels
motele	5	-	-	-	motels
pensjonaty	9	5	1	-	boarding houses
inne obiekty hotelowe	34	14	2	-	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	22	34	55	22	Other facilities
domy wycieczkowe	1	1	4	-	excursion hostels
schroniska	-	1	-	-	shelters
schroniska młodzieżowe	1	2	7	1	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1	2	7	1	of which school youth hostels
kempingi, pola biwakowe	1	2	1	2	camping sites, tent camp sites
ośrodki wczasowe	4	8	7	3	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2	3	11	5	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych [c]	-	3	3	3	public tourist cottages [c]
pokoje gościnne	7	3	2	4	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	-	-	-	-	agrotourism lodgings
inne obiekty	6	11	20	4	miscellaneous facilities

a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgngs. b Concern establishments possessing 10 and more bed places. c Including camping sites if located in the complex.

Sport
Sport

TABL. 15 (187). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ / PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	40	64	42	Organizational entities
Członkowie	5057	6006	4663	Members
Ćwiczący [a]	4217	5780	3640	Persons practising sports [a]
KLUBY SPORTOWE / SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	1270	1301	1324	Organizational entities
Członkowie	83006	71685	71218	Members
Ćwiczący	74249	71858	77368	Persons practising sports
mężczyźni	57042	55510	60002	males
kobiety	17207	16348	17366	females
w tym do 18 lat	51642	49474	52832	aged up to 18
Sekcje sportowe	2510	2403	2350	Sports sections
Trenerzy	723	945	1610	Coaches
Instruktorzy sportowi	2014	1997	1720	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1139	813	787	Other persons conducting sports activities

a Dane szacunkowe.
U w a g a: Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.
a Estimated data.
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2016
As of 31 XII

RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sport			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	TYPES OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka [a]	10	538	445	400	9	12	Acrobatics [a]
Badminton	48	1012	448	897	9	52	Badminton
Biathlon [a]	8	162	64	143	3	4	Biathlon [a]
Boks	11	253	39	160	7	12	Boxing
Brydż sportowy	4	46	6	-	-	1	Bridge
Gimnastyka artystyczna	1	10	5	10	-	-	Rhythmic gymnastics
Gimnastyka sportowa	8	125	108	98	2	4	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	2	236	15	215	6	4	Ice hockey
Jeździectwo [a]	20	356	255	167	4	37	Equestrian sports [a]
Judo	10	924	289	907	8	17	Judo
Kajakarstwo klasyczne	1	35	18	35	2	2	Classic canoeing
Karate [a]	33	1936	595	1451	25	70	Karate [a]
Karate tradycyjne [a]	8	424	174	359	2	10	Traditional karate [a]
Kick-boxing	10	263	43	151	2	9	Kick-boxing
Kolarstwo górskie	10	153	37	65	3	6	Mountain biking
Kolarstwo szosowe	10	259	87	187	5	6	Road cycling
Koszykówka	139	3089	1409	2669	68	85	Basketball
Lekkoatletyka	94	2845	1403	2604	42	81	Athletics
Łucznictwo	11	217	97	190	17	5	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	1	70	58	70	-	4	Figure skating
Łyżwiarstwo szybkie [a]	2	93	57	82	3	2	Speed skating [a]
Narciarstwo alpejskie	14	353	142	284	11	30	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	18	528	233	480	14	14	Classic skiing
Piłka nożna	864	40695	1868	25902	1010	468	Football
Piłka nożna halowa (futsal)	46	1156	172	777	25	16	Indoor football
Piłka ręczna	124	3397	1572	3060	51	87	Handball
Piłka siatkowa	309	7664	3859	6621	127	248	Volleyball
Pływanie	49	3231	1607	3073	35	83	Swimming
Podnoszenie ciężarów	3	62	9	39	3	2	Weight lifting
Sport lotniczy [a]	22	783	122	142	11	49	Air sport [a]
Sport motorowy [a]	10	245	20	23	7	16	Motorsport [a]
Strzelectwo sportowe [a]	14	246	90	130	5	26	Sports shooting [a]
Szachy	57	1759	488	1170	14	60	Chess
Szermierka	3	63	21	63	4	-	Fencing
Tenis	27	1076	378	765	19	36	Tennis
Tenis stołowy	138	2646	865	1938	32	105	Table tennis
Wioślarstwo	1	15	5	-	-	1	Rowing
Zapasy styl klasyczny	2	61	10	53	3	1	Greco-Roman wrestling
Zapasy styl wolny	4	105	10	60	5	1	Free style wrestling
Żeglarstwo [a]	10	146	49	85	6	24	Yachting [a]

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).
a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

DZIAŁ XIII
NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

— **badania podstawowe,** tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;

— **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;

— **prace rozwojowe,** tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych.**

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) podmioty wyspecjalizowane badawczo, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań nauko-

CHAPTER XIII
SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

— **basic research,** i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;

— **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;

— **experimental development,** i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**

1. Information regarding **research and development** covers:

1) dedicated research entities, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific

wych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późn. zm.);
b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 736);
c) **szkoły wyższe**;
d) **pozostałe,** tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 ,,Badania naukowe i prace rozwojowe'' oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe".

2) podmioty gospodarcze, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych:**
   a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynieryjnych i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
   b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe,
2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** — pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
3) w kategorii **pozostały personel** — pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o **pracujących** (dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1 i 4)

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego

research and experimental development or their direct support; they include:

a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2016, item 572, as amended);
b) **research institutes** functioning on the basis Research Institutes Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2018, item 736);
c) **higher education institutions**;
d) **other,** i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development' or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development'.

2) economic entities which apart from their main activity conduct research and development.

2. Persons employed in R&D include:

1) **researchers (RSE):**
   a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
   b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,
2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **persons employed** cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1 and 4).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed - internal personnel** (in persons and full-time equivalents) covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

1) persons covered only employees under employment contracts,

czasu pracy) obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

Osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne,** ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydatkujące środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im

2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

Persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel.**

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures,** including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors,** on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as performance sectors covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and financing sectors which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

1) **government sector** – entities of government and local self- government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding public higher education institutions;
3) **higher education sector** – national higher education institutions and institutes, research

instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) — **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie — **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;

4) **private non-profit sector** – entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding ecclesiastical academies;
5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural sciences, social sciences as well as humanities.

7. Innovation activity comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the section include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications — **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises — **process innovation,** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks, etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych", „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją", „Budownictwo", „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle", „Transport i gospodarka magazynowa", „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi", „Informacja i komunikacja", „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości", „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna" (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca", „Pozostała działalność usługowa" (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", "Water supply; sewerage and waste management and remediation activities", "Construction", "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles", "Transportation and storage", "Accommodation and food service activities", "Information and communication", "Real estate activities", "Professional, scientific and technical activities" (excluding veterinary activities), "Administrative and support service activities", "Other service activities" (repair of computers and communication equipment).

3. Public authorities refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

4. E-Commerce conducted by enterprise type of trade where orders are received via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (Which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1 (189). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**67**	**314**	**346**	**305**	**T O T A L**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	18	20	20	of which R&D dedicated entities
szkoły wyższe	8	8	8	6	higher education institutions
pozostałe	#	10	12	14	others
w tym:					of which:
Przemysł	48	#	199	174	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	48	172	192	169	of which manufacturing
Usługi [a]	16	122	132	116	Services [a]

B. PRACUJĄCY [b]
INTERNAL PERSONNEL [b]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
	ogółem total				pracownicy naukowo-badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel other supporting staff	
	w EPC in FTE							
O G Ó Ł E M	**4079,3**	**5441,3**	**5708,4**	**5361,4**	**4153,4**	**895,0**	**313,0**	**T O T A L**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	1630,5	1582,1	1569,8	1374,5	147,0	48,3	of which R&D dedicated entities
w tym:								of which:
szkoły wyższe	655,1	1486,3	1501,2	1487,9	1321,8	133,2	32,9	higher education institutions
w tym:								of which:
Przemysł	1314,0	2099,9	2453,8	2467,3	1830,8	472,4	164,1	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1314,0	2094,5	2441,2	2457,9	1821,8	472,4	163,7	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	49,0	#	#	#	#	Construction
Usługi[a]	2734,7	3291,3	#	2824,0	2294,8	405,5	123,7	Services[a]

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.
a Concern other section ns of activity (G-U). b In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (190). **PRACUJĄCY [a] W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL [a] IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem Education				
			wyższym higher				pozostałym others
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		innym others	
				doktora habilitowanego habilitated doctor [b] (HD)	doktora doctor (PhD)		
OGÓŁEM TOTAL	2010	6045	198	272	1158	3440	977
	2015	7932	199	394	1261	4990	1088
	2016	8291	211	417	1286	5161	1216
	2017	**7617**	**209**	**426**	**1289**	**4575**	**1118**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities		2638	193	420	1170	802	53
w tym: of which:							
szkoły wyższe higher education institutions		2539	193	146	1157	748	25
w tym: of which:							
Przemysł Industry		3012	#	3	#	2235	692
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		2993	#	3	#	#	#
Budownictwo Construction		#	#	-	#	51	#
Usługi [c] Construction [c]		4477	198	423	1210	#	#

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3 (191). **NAKŁADY [a] WEWNĘTRZNE NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES [a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne [b] of which machinery, technical equipment [b]
	w mln zł in mln zl							
OGÓŁEM ..... **TOTAL**	**508,3**	**908,9**	**762,9**	**790,5**	**555,3**	**372,6**	**235,1**	**138,9**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo ..... of which R&D dedicated entities	#	230,1	196,1	123,0	107,2	75,9	15,8	8,6
w tym: of which:								
szkoły wyższe ..... higher education institutions	230,0	215,9	185,4	113,3	98,4	70,2	14,9	7,9
w tym: of which:								
Przemysł ..... Industry	144,0	436,9	399,8	516,3	343,6	204,6	172,7	117,0
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	144,0	436,7	399,0	515,9	343,2	204,3	172,7	117,0
Usługi [c] ..... Services [c]	363,1	469,1	359,5	269,4	207,3	165,6	62,1	21,5

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi" oraz „środków transportu". c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (192). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D

DZIEDZINY B+R FIELDS OF R&D	2010	2015	2016	2017
	nakłady [a] w mln zł expenditures [a] in mln zl			
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**508,3**	**908,9**	**762,9**	**790,5**
Nauki przyrodnicze Natural sciences	68,1	63,5	57,7	51,5
Nauki inżynieryjne i techniczne Engineering and technology	354,9	632,2	572,9	662,4
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu Medical and health sciences	#	116,5	42,5	34,1
Nauki rolnicze i weterynaryjne Agricultural and veterinary sciences	#	18,3	19,7	9,1
Nauki społeczne Social sciences	18,0	50,8	40,7	22,7
Nauki humanistyczne i sztuki Humanities and the arts	#	27,5	29,3	10,7

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (193). **NAKŁADY[a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES[a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				
O G Ó Ł E M	508,3	908,9	762,9	790,5	**T O T A L**
sektor:					sector:
Rządowy	128,3	207,2	230,2	183,3	Government
Przedsiębiorstw	244,1	579,5	514,9	561,6	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	4,3	12,6	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	0,8	0,2	#	Private non-profit
Zagranica	132,2	117,0	5,0	43,9	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (194). **NAKŁADY BIEŻĄCE [a] NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES [a] ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research: podstawowe basic	Badania Research: stosowane applied	Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				
O G Ó Ł E M 2010	298,5	34,4	24,3	239,8	**T O T A L**
2015	653,9	192,1	90,9	370,9	
2016	620,7	163,3	86,7	370,8	
2017	**555,3**	**87,6**	**101,3**	**366,5**	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	107,2	81,4	18,1	7,7	of which R&D dedicated entities
w tym:					of which:
szkoły wyższe	98,4	79,4	#	#	higher education institutions
w tym:					of which:
Przemysł	343,6	1,9	70,1	271,6	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	343,2	1,9	70,0	271,4	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	839,3	#	Construction
Usługi [b]	207,3	83,9	#	#	Services [b]

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Internal; excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (195). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
O G Ó Ł E M	**55,5**	**64,0**	**71,6**	**76,0**	**T O T A L**
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	44,1	71,8	87,7	93,8	of which R&D dedicated entities
w tym:					of which:
szkoły wyższe	#	79,0	88,1	94,3	higher education institutions
w tym:					of which:
Przemysł	58,8	40,4	34,2	36,7	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	58,8	40,4	34,2	36,7	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	100,0	-	Construction
Usługi [a]	54,8	71,5	85,9	90,9	Services [a]

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8 (196). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYŚLE [a] W 2017 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY [a] IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM **TOTAL**	**8,5**	**5,2**	**3,3**	**5,5**
sektor publiczny public sector	28,6	27,5	1,1	0,3
sektor prywatny private sector	7,7	4,3	3,4	5,7
W tym przetwórstwo przemysłowe **Of which manufacturing**	**11,8**	**7,2**	**4,6**	**7,7**
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	5,0	4,3	0,7	2,1
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny[Δ] Manufacture of products of woods, cork, straw and wicker[Δ]	2,1	0,3	1,9	0,1
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	13,3	10,6	2,8	3,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	9,5	7,3	2,1	7,4
Produkcja metali Manufacture of basic metals	16,2	5,2	11,0	10,4
Produkcja wyrobów z metali[Δ] Manufacture of metal products[Δ]	19,8	14,3	5,6	5,7
Produkcja maszyn i urządzeń[Δ] Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	14,5	8,7	5,8	12,4
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep[Δ] Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	12,6	5,8	6,9	10,9
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	10,9	2,4	8,5	10,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015—2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2015—2017.

TABL. 9 (197). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE [a] WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY [a] BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015–2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015–2017			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**42,0**	**29,9**	**18,0**	**37,8**
sektor publiczny public sector	34,1	12,2	7,3	29,3
sektor prywatny private sector	42,8	31,6	19,1	38,6
W tym przetwórstwo przemysłowe **Of which manufacturing**	**43,8**	**33,0**	**20,0**	**39,1**
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	34,1	31,8	18,2	27,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny[Δ] Manufacture of products of woods, cork, straw and wicker[Δ]	28,6	21,4	3,6	28,6
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	73,7	68,4	47,4	63,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	38,1	33,3	28,6	33,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	40,9	13,6	9,1	31,8
Produkcja metali Manufacture of basic metals	50,0	50,0	25,0	50,0
Produkcja wyrobów z metali[Δ] Manufacture of metal products[Δ]	48,1	31,2	14,3	44,2
Produkcja maszyn i urządzeń[Δ] Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	54,3	42,9	31,4	54,3
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep[Δ] Manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers	66,7	58,3	25,0	58,3
Produkcja mebli Manufacture of furniture	40,7	25,9	22,2	37,0

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (198). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE[a] (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
			na działalność badawczą i rozwojową[b] on research and development activity[b]	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu[c] capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment[c]	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
				wiedzy ze źródeł zewnętrznych of external knowledge	oprogramowania of the software			
		w tys. zł in thous. zl						
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	871402	203604	24470	28939	485931	6743	18402
	2015	1415467	379000	1783	11316	750327	3867	13866
	2016	1471647	708705	6317	11566	606207	6798	12603
	2017	**1297803**	**555745**	**17977**	**12808**	**592444**	**#**	**6793**
W tym przetwórstwo przemysłowe ..... **Of which manufacturing**		**1284926**	**555560**	**17977**	**8936**	**585343**	**#**	**6793**
w tym: of which:								
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny[Δ] ..... Manufacture of products of woods, cork, straw and wicker[Δ]		38031	#	-	#	#	#	-
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ..... Manufacture of chemicals and chemical products		26371	14957	-	#	#	75	#
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..... Manufacture of rubber and plastic product		202305	21559	#	1750	150794	#	#
Produkcja metali ..... Manufacture of basics metals		89907	41154	-	#	24959	#	#
Produkcja wyrobów z metali[Δ] Manufacture of metal products[Δ]		214578	101041	#	2321	95547	469	2002
Produkcja maszyn i urządzeń[Δ] Manufacture of machinery and equipment n.e.c.[Δ]		77450	23854	#	649	33632	#	#
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego .... Manufacture of other transport equipment		351577	158751	#	493	180204	#	#

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (199). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ[a] W PRZEMYŚLE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITES IN INDUSTRY[a] BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bez-zwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe[b] others[b]
		w tys. zł in thous. zl				
O G Ó Ł E M ..... T O T A L	2010	871403	732895	43054	40363	55091
	2015	1415467	925619	168838	192762	128247
	2016	1471647	1272192	17285	77478	104692
	2017	**1297803**	**1108274**	**79070**	**49318**	**61141**
W tym przetwórstwo przemysłowe ..... **Of which manufacturing**		**1284926**	**#**	**79070**	**#**	**59188**
w tym: of which:						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ..... Manufacture of chemicals and chemical products		26371	25557	#	-	#
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic product		202305	181240	14401	#	#
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych ..... Manufacture of other non-metallic mineral products		48900	42894	#	-	#
Produkcja metali..... Manufacture of basics metals		89907	67082	#	#	13538
Produkcja wyrobów z metali[Δ]..... Manufacture of metal products[Δ]		214578	164986	18082	22612	8898

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 11 (199). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ [a] W PRZEMYŚLE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITES IN INDUSTRY [a] BY SOURCE OF FUNDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bez-zwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe [b] others [b]
	w tys. zł in thous. zl				
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ] Manufacture of machinery and equipment n.e.c.[Δ]	77450	57564	13229	#	#
Produkcja mebli ..... Manufacture of furniture	53331	40122	7943	5265	-
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego ..... Manufacture of other transport equipment	351577	315037	8356	-	28184

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i po-zostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (200). **WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE [a]**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	82	193	232	198	patent applications
udzielone patenty	32	69	92	94	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	49	24	34	39	utility model applications
udzielone prawa ochronne	19	25	24	21	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne
Information society

TABL. 13 (201). **PRZEDSIĘBIORSTWA [a] WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO – TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES [a] USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery [b]	97,6	95,2	95,3	95,9	Computers [b]
Dostęp do Internetu	96,5	94,0	94,0	94,8	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe [c]	64,1	93,9	93,8	94,1	Internet access via broadband connection [c]
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	14,3	50,9	63,6	63,6	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	64,3	56,5	62,5	62,7	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2011 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. - urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2011 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 - handheld computers (palmtops, PDAs). c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (202). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH [a]**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	89,5	93,9	94,6	94,2	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	7,1	12,1	10,7	11,6	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	13,0	31,6	32,1	29,6	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed.

DZIAŁ XIV
CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenia na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (ECOICOP, do 2013 r. - COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

— towarów i usług konsumpcyjnych,
— towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankieterów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem rocznych cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług − VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach na terenie całego kraju w tym na 22 targowiskach w województwie podkarpackim. Do 2004 r. źródłem informacji o cenach uzyskiwanych przez rolników była miesięczna sprawozdawczość korespondentów rolnych, którzy notowali również ceny uzyskiwane w bezpośrednich obrotach między poszczególnymi gospodarstwami.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV
PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is observation of prices of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption according to Purpose (ECOICOP, until 2013 COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

– consumer goods and services,
– non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of some products, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3 Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax − VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces throughout the country, of which 22 marketplaces in Podkarpackie voivodship. Until 2004 information on prices received by farmers was collected monthly from agricultural correspondents whose reports also included prices of products traded between farms.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (203). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	**103,2**	**98,9**	**99,1**	**102,1**	**T O T A L**
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,8	98,6	100,3	104,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,2	101,5	100,8	101,0	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	100,7	96,7	96,5	95,5	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,6	100,0	98,7	101,0	Dwelling
Zdrowie	101,9	101,6	99,2	100,6	Health
Transport	107,5	90,5	95,4	105,0	Transport
Rekreacja i kultura	101,6	100,1	97,9	101,3	Recreation and culture
Edukacja	102,5	100,7	101,3	101,6	Education

TABL. 2 (204). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Ryż — za 1 kg	4,26	4,00	3,96	3,98	Rice — per kg
Chleb pszenno-żytni — za 0,5 kg	1,81	2,04	2,04	2,06	Wheat-rye bread — per 0,5 kg
Makaron jajeczny — za 400 g	3,22	3,57	3,52	3,61	Egg pasta — per 400 g
Mąka pszenna — za 1 kg	2,00	2,31	2,46	2,45	Wheat flour — per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) — za 1 kg	20,45	24,66	25,05	25,92	Beef meat, bone-in (roast beef) — per kg
Mięso wieprzowe bez kości — schab środkowy — za 1 kg (do 2016 r. z kością)	14,38	14,23	13,75	17,54	Pork meat, boneless — centre loin — per kg (until 2016 bone in)
Kurczęta patroszone — za 1 kg	6,49	7,04	6,88	6,91	Disembowelled chicken — per kg
Szynka wieprzowa gotowana — za 1 kg	18,71	22,57	22,91	22,97	Pork ham, boiled — per kg
Kiełbasa wędzona — za 1 kg	12,98	15,03	15,04	16,38	Smoked sausage — per kg
Filety z morszczuka mrożone — za 1 kg	17,12	21,13	23,72	24,74	Fillets of hake, frozen — per kg
Karp świeży — za 1 kg	13,92	14,27	14,38	15,25	Fresh carp — per kg
Śledź solony odgłowiony — za 1 kg	9,42	12,55	12,36	12,94	Salted herring, headless — per kg

TABL. 2 (204). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3—3,5%, sterylizowane — za 1 l	2,65	3,07	2,90	2,90	Cows' milk, fat content 3—3,5%, sterilized — per l
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% — za 200 g [a]	1,45	1,62	1,58	1,73	Sour cream, fat content 18% — per 200 g [a]
Ser twarogowy półtłusty — za 1 kg	11,95	13,18	13,73	13,79	Semi-fat cottage cheese — per kg
Ser dojrzewający — za 1 kg	15,89	17,56	16,58	19,99	Ripening cheese — per kg
Jaja kurze świeże — za 1 szt	0,42	0,45	0,44	0,52	Hen eggs, fresh — per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% — za 200 g	4,00	4,17	4,11	5,99	Fresh butter, fat content 82,5% — per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej — za 1 l	5,81	5,94	5,97	6,37	Rape-oil, domestic production — per l
Pomarańcze — za 1 kg	5,17	4,93	5,16	5,76	Oranges — per kg
Jabłka [b] — za 1 kg	2,25	2,30	2,32	2,84	Apples [b] — per kg
Buraki [b] — za 1 kg	1,48	1,40	1,52	1,60	Beetroots [b] — per kg
Marchew [b] — za 1 kg	1,71	2,20	1,91	1,63	Carrots [b]— per kg
Ziemniaki [b] — za 1 kg	1,32	1,07	1,17	1,17	Potatoes [b] — per kg
Cukier biały kryształ — za 1 kg	2,63	2,19	2,81	3,01	White sugar, crystallized — per kg
Kawa naturalna mielona — za 250 g	6,08	7,05	6,75	6,93	Natural coffee, ground — per 250 g
Herbata czarna, liściasta — za 100 g	3,44	4,62	4,83	4,96	Black tea, leaf — per 100 g
Wódka czysta 40% — za 0,5 l	19,01	25,17 [c]	24,72	24,18	Vodka pure 40% — per 0,5 l
Papierosy — za 20 szt	9,41	12,77	13,38	13,73	Cigarettes — per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny — za 1 kpl.	571,13	877,64 [c]	854,47	866,80	Men's suit, fabric of wool — per set
Półbuty męskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej — za 1 parę	147,19	181,61	183,38	182,27	Men's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Półbuty damskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej — za 1 parę	154,54	171,85	177,09	180,85	Women's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Podzelowanie obuwia męskiego — za 1 parę	32,65	43,25	43,90	44,41	Resoling men's shoes — per pair

a W 2010 r. za 200 ml. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane za lata poprzednie nie są porównywalne.

a In 2010 per 200 ml. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. c Due to the change of the representative item covered by the price survey, data for previous years are not comparable.

TABL. 2 (204). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej — za 1 m^3	3,24	4,03	4,03	4,06	Cold water by municipal water--system — per 1 m^3
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) [a] — za 1 kWh	0,59	0,65	0,64	0,66	Electricity for households (all-day tariff) [a] — per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych [ab] — za 1 kWh	2,48	0,24	0,22	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households — per kWh [ab]
Węgiel kamienny — za 1 t	703,31	785,25	781,17	837,04	Hard coal — per t
Ciepła woda — za 1 m^3	17,75	21,94	22,33	22,26	Hot water — per 1 m^3
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m^2 p u	2,89	3,48	3,42	3,34	Heating of dwellings – per m^2 of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l [c]	1215,54	1069,84	1117,08	1627,74	Fridge-freezer, capacity about 340 l [c]
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny [d]	1124,03	1286,57	1289,33	1334,13	Automatic washing machine, dry--linen capacity not exceeding 5-7kg [d]
Odkurzacz typu domowego	318,33	330,85	328,91	323,59	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	179,33	195,70	201,24	212,85	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g [e]	4,22	5,23	5,53	5,55	Washing powder – per 300 g [e]
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa — za 1 l	4,67	4,65	4,38	4,65	Unleaded 95 octane motor petrol — per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,02	2,41	2,44	2,36	Regular ticket for travelling by intra--urban bus
Przejazd taksówka osobową, taryfa dzienna — za 5 km	13,89	15,07	15,16	15,61	Taxi daily fare — for 5 km distance
Bilet do kina	13,15	14,62	15,23	15,34	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	57,38	67,00	68,31	70,09	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46% N — za 25 kg	33,36	41,81	39,72	38,12	Urea, nutritive content 46% N — per 25 kg
Przemiał pszenicy — za 1 dt	19,12	23,51	23,88	23,88	Grinding of wheat — per dt
Badanie kliniczne krowy	29,18	34,28	35,34	37,04	Cow's clinical examination

a Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. b W 2010 r. – za 1m^3. c W 2010 r. - pojemność ok. 300 l. d W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. e W 2010 r. – za 400 g, w 2015 – za 280 g.

a Including standing and variable charges. b In 2010 – per 1m^3. c In 2010 – capacity about 300 l. d In 2005 and 2010 – per dry-lined capacity not exceeding 5 kg. e In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (205). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych — za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds — per dt:
pszenicy	54,07	60,37	56,83	62,89	wheat
żyta	35,23	46,11	46,26	52,59	rye
jęczmienia	46,63	52,64	51,31	57,31	barley
owsa i mieszanek zbożowych	29,67	44,39	42,05	47,66	oats and mixed cereal
pszenżyta	47,48	48,57	48,30	55,18	triticale
Ziemniaki — za 1 dt	44,45	43,38	38,72	43,26	Potatoes — per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	43,48	43,13	35,85	42,15	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe — za 1 dt	10,12	10,68	11,38	7,28	Sugar beets — per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy — za 1 dt	123,94	146,43	158,03	152,01	Industrial rape and agrimony — per dt
Liście tytoniu — za 1 dt	843,92	892,00	1008,76	857,97	Raw tobacco — per dt
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					Animals for slaughter — per kg:
bydło (bez cieląt)	4,55	5,87	5,88	6,37	cattle (excluding calves)
cielęta	9,99	12,42	13,06	13,83	calves
trzoda chlewna	3,86	4,23	4,53	5,08	pigs
Mleko krowie — za 1 l	0,90	1,08	1,07	1,34	Cows' milk — per l
Jaja kurze konsumpcyjne — za 1 szt	0,26	0,33	0,33	0,37	Consumer hen eggs — per piece

TABL. 4 (206). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKET-PLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Ziarno zbóż — za 1 dt:					Cereal grain of — per dt:
pszenicy	71,27	76,95	76,40	82,22	wheat
żyta	52,12	59,63	59,87	69,04	rye
jęczmienia	66,42	73,26	71,17	77,17	barley
owsa	55,81	59,87	57,98	64,31	oats
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) — za 1 dt	108,76	81,49	93,30	91,13	Potatoes (excluding edible early kinds) — per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
prosię na chów	129,65	165,81	166,02	156,67	Piglet
Jaja kurze – za 1 szt.	0,56	0,70	0,72	0,78	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV
ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

Dział zawiera dane dotyczące: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, produkcji roślinnej, pogłowia zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupu produktów rolnych oraz wyposażenia rolnictwa w środki produkcji.

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą.**

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności

CHAPTER XV
AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

This chapter contains data on: land use, sown area, crop output, livestock population, animal output and procurement of agricultural products and means of production in faming

1. The presented information have been compiled using the **kind of activity method** and concern agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity.**

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land,
2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than

rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

1) **produkcję roślinną,** tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
2) **produkcję zwierzęcą,** tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślin-

1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law of 5 II 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries, nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees, bushes and tree nurseries not smaller than 0,1 ha.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

1) **crop output,** i.e., raw (not processed) plant-based products (harvests for a given year);
2) **animal output,** i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) animal-based products as well as the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal-based products and the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does

nych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Dane o **powierzchni zasiewów** dotyczą powierzchni wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszka, mieszanki zbożowo-strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty),

not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Data on **sown area** concern the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 has been included in permanent crops as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been estimated according to field location only.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oil-bearing plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals,** i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, do not include cereal mixed, unless otherwise stated.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, cereal-pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax,

włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

11. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

12. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

13. Do przeliczeń wyników i czynników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa — stan w czerwcu.

14. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

15. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal-based) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

11. Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, results of agricultural censuses and estimations.

12. Data for 2010 in terms of land use, sown area, live-stock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30 VI.

13. Agricultural land calculated by the official residence of the land user was assumed for calculating results and production factors per area unit – as of June.

14. Farming years cover to the period since 1 VII until 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers to the period since 1 VII 2016 until 30 VI 2017).

15. Data — unless otherwise stated — are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
   a) Skarbu Państwa — zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:
      — Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
      — jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
      — jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych (do 15 VII 2003 r. — Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa),
   b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);
   c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
   a) osób fizycznych,
   b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
   c) spółdzielni produkcji rolniczej,
   d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

— pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
— przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. – 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. – 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1—20 lat)

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:
   a) the State Treasury — managed and utilized temporarily or perpetually by:
      — State Forestry Organizational Entity "State Forests" (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
      — nature protection units (national parks),
      — organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency (until 15 VII 2003 — the Agricultural Property Agency of the State Treasury),
   b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);
   c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
2) **private forests** owned by:
   a) natural persons,
   b) land held in common by all or part of the residents of a village,
   c) agricultural production co-operatives,
   d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

— covered by forest vegetation (wooded area),
— temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land **connected with silviculture** includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 – 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 — 2 years) as well as crops and greenwoods in the age I category (1—20 years), with plantings at

o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie — 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21—40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age II category (21—40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands forming in place of removed stands:

1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The **forest cover** indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

4. Data on **removals** in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo
Agriculture

TABL. 1 (207). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE** [a]
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne [b] w tys.	140,5	.	132,9	.	Agricultural holdings [b] in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	140,3	.	132,6	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) [b] w tys. ha	609,6	574,2	588,3	568,4	Agricultural land area (as of June) [b] in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	575,9	545,7	561,3	541,5	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) [b] w %:					Share in total sown area (as of June) [b] in %:
zbóż podstawowych	57,2	58,2	57,2	56,2	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	57,4	58,6	57,4	56,5	of which private farms
ziemniaków [c]	10,0	6,4	7,2	8,3	potatoes [c]
w tym gospodarstwa indywidualne	10,5	6,7	7,5	8,6	of which private farms
roślin przemysłowych	7,8	9,6	8,7	9,8	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	7,6	9,3	8,4	9,4	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	32,9	32,5	32,9	35,4	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	33,2	32,0	32,4	35,0	of which private farms
ziemniaków [c]	217	225	252	265	of potatoes [c]
w tym gospodarstwa indywidualne	217	225	252	265	of which private farms
rzepaku i rzepiku	22,0	24,0	24,9	24,2	of rape and agrimony
w tym gospodarstwa indywidualne	21,9	23,6	24,6	23,8	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) [bd] na 100 ha użytków rolnych	25,2	19,9	18,3	18,9	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) [bd] per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	25,7	20,1	18,5	19,1	of which private farms
Udział krów w pogłowiu bydła (stan w czerwcu) [b] w %	63,4	57,5	55,9	53,3	Share of cows in cattle stocks (as of June) [b] in %
w tym gospodarstwa indywidualne	64,5	58,1	56,4	54,1	of which private farms
Udział loch w pogłowiu trzody chlewnej (stan w czerwcu) [b] w %	9,3	10,3	9,9	10,3	Share of sows in pig stocks (as of June) [b] in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,2	10,3	9,9	10,3	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) [e] na 1 ha użytków rolnych w kg	146,9	131,9	146,9	125,6	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) [e] per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	446,0	401,2	368,0	362,1	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	459,1	407,3	369,7	363,4	of which private farms
na 1 krowę	3581	4302	4395	4640	per cowl
w tym gospodarstwa indywidualne	3580	4278	4352	4577	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) [b] na 100 ha użytków rolnych w szt.	15,8	.	16,8	.	Agricultural tractors (as of 31 IV) [b] per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	16,6	.	17,5	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik [bf] na 1 ha użytków rolnych w kg	65,1	70,6	70,2	82,2	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient [bf] per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	65,3	71,1	69,2	82,8	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl.11 na str. 293. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 3. b In 2010 data of the Agricultural Census. c No kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 293. e Concerns meat: veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16 and 2016/17 farming years.

TABL. 2 (208). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Grand total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
	w ha	in ha	
O G Ó Ł E M ..... 2010 [a]	609565	575912	**T O T A L**
2015	574233	545731	
2016	588339	561321	
2017	**568421**	**541512**	
W dobrej kulturze rolnej	**555425**	**531839**	**In good agricultural condition**
Pod zasiewami	314786	305577	Sown area
Grunty ugorowane	18483	17486	Fallow land
Uprawy trwałe	12850	12491	Permanent crops
w tym sady	11079	10731	of which orchards
Ogrody przydomowe	4106	4105	Kitchen gardens
Łąki trwałe	183384	176087	Meadows
Pastwiska trwałe	21815	16094	Pastures
Pozostałe	**12997**	**9672**	**Others**

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (209). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH** [a]
Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS [a]
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent									
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00 – –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more	ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
O G Ó Ł E M TOTAL											
2010	140,5	1,8	35,2	44,9	13,6	2,3	0,8	1,0	0,5	5,15	4,34
2013	132,8	2,2	36,8	42,8	13,1	2,4	0,8	1,3	0,6	5,17	4,40
2016	**132,9**	**2,4**	**35,5**	**44,5**	**12,4**	**2,2**	**0,8**	**1,5**	**0,7**	**5,17**	**4,43**
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE of which PRIVATE FARMS											
2010	140,3	1,8	35,2	44,9	13,6	2,3	0,8	1,0	0,4	4,87	4,11
2013	132,7	2,2	36,8	42,8	13,1	2,4	0,8	1,3	0,6	4,96	4,21
2016	**132,6**	**2,4**	**35,5**	**44,5**	**12,4**	**2,2**	**0,8**	**1,5**	**0,6**	**4,95**	**4,23**

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 2; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.
U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 2; in 2010 data of the Agricultural Census.
N o t e. Since 2013 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 4 (210). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ [a] (ceny stałe)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT [a] (constant prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100 previous year = 100								
Produkcja globalna	**83,1**	**104,6**	**94,6**	**108,3**	**83,0**	**105,0**	**94,1**	**108,8**	Gross output
roślinna	78,9	119,5	87,4	112,0	78,9	120,9	86,4	113,2	crop
zwierzęca	87,8	87,1	105,7	103,4	87,8	86,8	105,9	103,1	animal
Produkcja końcowa	**83,0**	**100,8**	**94,1**	**111,6**	**82,9**	**101,6**	**93,3**	**112,7**	Final output
roślinna	74,2	120,4	81,7	121,0	73,7	123,4	79,7	124,4	crop
zwierzęca	88,1	86,8	106,0	104,2	88,1	86,5	106,2	103,8	animal
Produkcja towarowa	**81,1**	**95,8**	**102,3**	**107,4**	**81,0**	**97,0**	**101,2**	**108,8**	Market output
roślinna	76,2	106,9	96,7	107,7	75,9	111,0	94,0	111,2	crop
zwierzęca	83,7	88,0	106,9	107,2	83,5	87,6	107,1	107,0	animal

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 5.
a See general notes to the chapter „Agriculture", item 5.

TABL. 5 (211). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ [a] (ceny stałe)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT [a] (constant prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
	PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT				
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Produkcja roślinna	**50,6**	**61,5**	**55,9**	**59,2**	**Crop output**
Zboża	14,5	23,6	20,5	20,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	11,5	17,5	15,9	13,8	of which basic cereals
w tym: pszenica	8,1	11,2	10,1	8,7	of which: wheat
żyto	0,6	0,8	0,5	0,4	rye
jęczmień	1,1	2,0	1,8	1,7	barley
Ziemniaki	10,6	10,0	8,0	9,9	Potatoes
Przemysłowe	4,2	6,2	5,8	6,2	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,0	1,5	1,0	1,4	of which sugar beets
Warzywa	7,1	9,3	9,9	9,7	Vegetables
Owoce	3,8	4,9	4,0	5,8	Fruit
Siano łąkowe	5,2	2,9	2,9	3,4	Meadow hay
Pozostałe	5,3	4,5	4,8	4,1	Other
Produkcja zwierzęca	**49,4**	**38,5**	**44,1**	**40,8**	**Animal output**
Żywiec rzeźny [b]	26,1	18,8	20,1	20,7	Animals for slaughter [b]
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,3	2,1	2,0	2,5	cattle (excluding calves)
cielęta	1,9	0,3	0,3	0,3	calves
trzoda chlewna	11,4	9,6	9,1	8,2	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	8,4	5,9	7,7	8,8	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,9	-0,3	0,1	-0,9	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	15,7	13,3	15,3	12,1	Cows' milk
Jaja kurze	6,1	4,6	5,3	6,4	Hen eggs
Obornik	1,1	0,8	0,7	0,6	Manure
Pozostałe	1,2	1,2	2,6	1,8	Other

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 5. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes to the chapter „Agriculture", item 5. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (211). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ [a] (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
	PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Produkcja roślinna	**31,6**	**45,8**	**42,9**	**44,2**	**Crop output**
Zboża	7,4	15,1	15,0	14,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	5,7	10,1	10,3	8,0	of which basic cereals
w tym: pszenica	4,8	9,0	9,0	6,9	of which: wheat
żyto	0,4	0,4	0,4	0,3	rye
jęczmień	0,2	0,3	0,3	0,4	barley
Ziemniaki	1,2	1,2	1,2	1,4	Potatoes
Przemysłowe	6,7	8,0	6,8	6,7	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,7	2,3	1,9	2,2	of which sugar beets
Warzywa	8,7	13,4	13,0	13,1	Vegetables
Owoce	5,5	6,8	5,1	7,7	Fruit
Pozostałe	2,1	1,3	1,7	1,1	Other
Produkcja zwierzęca	**68,4**	**54,2**	**57,1**	**55,8**	**Animal output**
Żywiec rzeźny [b]	39,0	29,2	29,5	30,7	Animals for slaughter [b]
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	5,2	3,4	3,1	3,7	cattle (excluding calves)
cielęta	2,5	0,6	0,5	0,4	calves
trzoda chlewna	16,7	14,4	13,1	11,8	pigs
owce	0,1	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	12,8	9,6	11,3	13,2	poultry
Mleko krowie	20,9	18,3	19,0	15,5	Cows' milk
Jaja kurze	7,5	6,2	6,6	8,0	Hen eggs
Pozostałe	1,0	0,5	2,1	1,6	Other

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 5. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
a See general notes to the chapter „Agriculture", item 5. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (212). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW** [a]
Stan w czerwcu
SOWN AREA [a]
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	CROPS
	w ha in ha					
O G Ó Ł E M	**296266**	**320216**	**308423**	**314786**	**305577**	**T O T A L**
Zboża	219277	233675	229619	229459	223919	Cereals
zboża podstawowe	169551	186496	176418	176836	172516	basic cereals
pszenica	88879	100057	95140	97260	94896	wheat
żyto	15340	8742	8210	9884	9228	rye
jęczmień	18750	22408	23019	22730	22063	barley
owies	28770	23986	20886	22390	22056	oats
pszenżyto	17813	31303	29163	24572	24273	triticale
mieszanki zbożowe	32871	17720	15975	22690	22681	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	4364	3502	5270	2676	2657	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	12491	25958	31957	27257	26065	maize for grain
Strączkowe	3259	9830	8276	8387	8148	Pulses
konsumpcyjne	852	1572	1356	1893	1830	edible
pastewne [b]	2407	8258	6921	6495	6319	feed [b]
Ziemniaki	29760	20614	22315	26188	26179	Potatoes
Przemysłowe	23127	30807	26961	30864	28785	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	4529	3680	3662	4520	4295	sugar beets
oleiste	17644	26195	22082	25242	23388	oil-bearing
w tym rzepak i rzepik	16094	23414	19739	22516	20833	of which rape and agrimony
Pastewne	13842	19966	13104	14020	12822	Feed
w tym:						of which:
okopowe	1588	729	803	493	493	root plants
kukurydza na paszę	2527	3945	3266	3046	2604	maize for feeds
Pozostałe uprawy [c]	7001	5324	8148	5868	5724	Other crops [c]

a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone); w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a No permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers); in 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (213). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2011–2015[a]	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	CROPS
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	798515	809350	860068	897224	867051	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	576454	605813	580609	625123	603172	basic cereals
pszenica	350265	354780	336412	374171	360252	wheat
żyto	30767	22705	20893	27679	25931	rye
jęczmień	63432	71709	77770	80406	76259	barley
owies	66955	63859	57654	64737	63742	oats
pszenżyto	65035	92759	87880	78130	76989	triticale
mieszanki zbożowe	75153	52955	48455	72185	72165	cereal mixed
Ziemniaki	572194	463781	563046	693898	693744	Potatoes
Buraki cukrowe	211188	194763	288401	305950	291438	Sugar beets
Rzepak i rzepik	48329	56202	49106	54594	49562	Rape and agrimony
Siano łąkowe	617651	523896	652107	613697	597312	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	34,6	34,6	37,5	39,1	38,7	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	32,2	32,5	32,9	35,4	35,0	basic cereals
pszenica	34,9	35,5	35,4	38,5	38,0	wheat
żyto	25,6	26,0	25,4	28,0	28,1	rye
jęczmień	31,7	32,0	33,8	35,4	34,6	barley
owies	26,9	26,6	27,6	28,9	28,9	oats
pszenżyto	29,6	29,6	30,1	31,8	31,7	triticale
mieszanki zbożowe	29,1	29,9	30,3	31,8	31,8	cereal mixed
Ziemniaki	223	225	252	265	265	Potatoes
Buraki cukrowe	580	529	788	677	679	Sugar beets
Rzepak i rzepik	23,5	24,0	24,9	24,2	23,8	Rape and agrimony
Siano łąkowe	35,3	28,2	32,6	33,5	33,9	Meadow hay

a Przeciętne roczne.
a Annual averages.

TABL. 8 (214). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH** [a]
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES [a]

WARZYWA	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	VEGETABLES
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
O G Ó Ł E M	**4820**	**4779**	**4779**	**4693**	**T O T A L**
Kapusta	610	521	531	531	Cabbages
Kalafiory	229	226	231	231	Cauliflowers
Cebula	521	519	520	519	Onions
Marchew jadalna	811	830	840	840	Carrots
Buraki ćwikłowe	410	365	366	366	Beetroots
Ogórki	451	351	353	353	Cucumbers
Pomidory	301	271	273	273	Tomatoes
Pozostałe [b]	1487	1696	1665	1581	Others [b]
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
O G Ó Ł E M	**81729**	**88581**	**92416**	**91861**	**T O T A L**
Kapusta	19289	21847	23608	23607	Cabbages
Kalafiory	2879	3206	3277	3277	Cauliflowers
Cebula	9060	9178	9454	9451	Onions
Marchew jadalna	16710	18517	19104	19101	Carrots
Buraki ćwikłowe	8208	9053	8778	8773	Beetroots
Ogórki	5955	5105	4955	4950	Cucumbers
Pomidory	4817	5552	5870	5865	Tomatoes
Pozostałe [b]	14811	16122	17371	16836	Others [b]
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	316	420	445	445	Cabbages
Kalafiory	126	142	142	142	Cauliflowers
Cebula	174	177	182	182	Onions
Marchew jadalna	206	223	227	227	Carrots
Buraki ćwikłowe	200	248	240	240	Beetroots
Ogórki	132	145	140	140	Cucumbers
Pomidory	160	205	215	215	Tomatoes
Pozostałe [b]	100	95	104	106	Others [b]

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 6. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; see general notes to the chapter „Agriculture", item 6. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (215). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH** [a]
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
O G Ó Ł E M	**6457**	**6455**	**6322**	**6230**	**T O T A L**
Jabłonie	3956	3953	3866	3814	Apples
Grusze	215	209	208	199	Pears
Śliwy	303	305	303	301	Plums
Wiśnie	626	631	588	559	Cherries
Czereśnie	136	136	136	136	Sweet cherries
Pozostałe [b]	1222	1222	1222	1221	Others [b]
ZBIORY [c] w t PRODUCTION [c] in t					
O G Ó Ł E M	**39692**	**49210**	**26479**	**26121**	**T O T A L**
Jabłka	31411	42743	23820	23558	Apples
Gruszki	994	738	427	422	Pears
Śliwki	1558	1277	579	578	Plums
Wiśnie	1722	1496	777	687	Cherries
Czereśnie	1102	467	336	336	Sweet cherries
Pozostałe [b]	2905	2489	540	540	Others [b]

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 6. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 6. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH** [a]
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FIELDS IN ORCHARDS [a]

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June					
Truskawki [b]	1401	1401	1401	1401	Strawberries [b]
Maliny [c]	822	923	924	923	Raspberries [c]
Porzeczki	1649	1905	1872	1843	Currants
Agrest	105	107	107	105	Gooseberries
Pozostałe [d]	564	712	913	695	Others [d]
ZBIORY [e] w t PRODUCTION [e] in t					
O G Ó Ł E M	**14278**	**15440**	**14312**	**13612**	**T O T A L**
Truskawki [b]	4160	4235	3746	3746	Strawberries [b]
Maliny [c]	2011	3466	3098	3096	Raspberries [c]
Porzeczki	4495	4197	3665	3653	Currants
Agrest	548	396	377	377	Gooseberries
Pozostałe [d]	3065	3146	3427	2740	Others [d]

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 6. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 6. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (217). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE** [a]
Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES [a]
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	W SZTUKACH IN HEADS								
Bydło	113779	95515	89511	89228	108318	91654	85745	85011	Cattle
w tym krowy	72128	54935	50043	47581	69889	53272	48397	46017	of which cows
Trzoda chlewna	296279	166886	171476	170884	290443	162086	166551	166749	Pigs
w tym lochy	27451	17187	17006	17518	26780	16700	16510	17244	of which sows
Owce	18961	17193	18450	18765	17964	16778	17949	18328	Sheep
w tym maciorki	11305	8739	9011	10653	10919	8516	8781	10382	of which ewes
Konie [b]	16767	.	9075	.	16243	.	8769	.	Horses [b]
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	153749	114062[c]	107881	107591[d]	147901	109833[c]	103784	103256[d]	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads								
Bydło	18,7	16,6	15,2	15,7	18,8	16,8	15,3	15,7	Cattle
w tym krowy	11,8	9,6	8,5	8,4	12,1	9,8	8,6	8,5	of which cows
Trzoda chlewna	48,6	29,1	29,1	30,1	50,4	29,7	29,7	30,8	Pigs
w tym lochy	4,5	3,0	2,9	3,1	4,7	3,1	2,9	3,2	of which sows
Owce	3,1	3,0	3,1	3,3	3,1	3,1	3,2	3,4	Sheep
w tym maciorki	1,9	1,5	1,5	1,9	1,9	1,6	1,6	1,9	of which ewes
Konie [b]	2,8	x	1,5	x	2,8	x	1,6	x	Horses [b]
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	25,2	19,9[c]	18,3	18,9[d]	25,7	20,1[c]	18,5	19,1[d]	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 3; in 2010 data of the Agricultural Census. b Estimated data; since 2013 data on the basis of periodic surveys conducted every three years. c For the calculation we use the horse stocks of 2013. d For the calculation we use the horse stocks of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (218). **DRÓB** [a]
Stan w końcu roku
POULTRY [a]
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	SPECIFICATION
Kury w tys. szt.	4044,4	4922,4	4568,1	5438,3	5299,2	Hens in thous. heads
w tym nioski	1922,6	1784,8	1953,2	2099,0	2072,7	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	15,6	17,6	16,7	13,9	13,9	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	50,2	55,4	37,3	105,0	105,0	Turkeys in thous. heads
Kaczki [b] w tys. szt.	222,1	167,0	106,0	139,1	139,0	Ducks [b] in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych [c] w szt.	663,5	857,2	776,4	956,7	978,6	Hens per 100 ha of agricultural land [c] in heads
w tym nioski	315,4	310,8	332,0	369,3	382,8	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks. b Including other poultry. c See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.

TABL. 13 (219). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO** [a]
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	27,4	13,5	17,6	14,9	14,2	Cattle (excluding calves)
Cielęta	42,4	5,3	3,2	1,2	1,2	Calves
Trzoda chlewna	406,7	293,6	306,3	262,2	255,7	Pigs
Owce	4,3	3,7	3,6	2,5	2,5	Sheep
Konie	5,4	5,6	6,1	5,6	5,6	Horses
W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	14,7	8,1	10,2	8,5	8,1	Cattle (excluding calves)
Cielęta	4,4	0,6	0,3	0,1	0,1	Calves
Trzoda chlewna	50,8	44,9	47,4	41,6	40,7	Pigs
Owce	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	Sheep
Konie	3,0	2,8	3,1	2,9	2,9	Horses
Drób	45,7	42,5	52,6	40,4	38,4	Poultry
Kozy i króliki	0,9	0,2	0,2	0,1	0,1	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (220). **PRODUKCJA MIĘSA[a], TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT[a], FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES				
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	89,6	75,7	86,5	71,4	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	84,7	72,1	82,2	68,0	meat and fats
wołowe	7,7	4,1	5,2	4,3	beef
cielęce	2,7	0,3	0,2	0,1	veal
wieprzowe	39,6	35,0	37,0	32,4	pork
baranie	0,1	0,1	0,1	0,0	mutton
końskie	1,6	1,5	1,7	1,5	horseflesh
drobiowe	32,0	29,7	36,8	28,3	poultry
kozie i królicze[b]	1,0	1,4	1,3	1,3	goat and rabbit[b]
podroby	4,8	3,6	4,2	3,4	pluck
	NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH[c] w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND[c] in kg				
OGÓŁEM	**146,9**	**131,9**	**146,9**	**125,6**	**TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.

TABL. 15 (221). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka krowiego:						Cows' milk production:
w milionach litrów	271,9	230,4	216,5	205,8	196,8	in million litres
na 100 ha użytków rolnych[a] w tys. l	44,6	40,1	36,8	36,2	36,3	per 100 ha agricultural land[a] in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3581	4302	4395	4640	4577	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	321,7	265,8	339,9	467,6	461,2	Eggs production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	169	158	174	226	227	Average annual number of eggs per laying-hen in units

a Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.

a See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.

TABL. 16 (222). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 [a]	96023	95423	In units
	2013	95547	95057	
	2016	**98718**	**98243**	
Powierzchnia użytków rolnych [b]	2010 [a]	6,3	6,0	Agricultural land area [b]
na 1 ciągnik w ha	2013	6,1	5,9	per tractor in ha
	2016	**6,0**	**5,7**	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.
U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.
N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (223). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 [a]	2014/15	2015/16	2016/2017 ogółem total	2016/2017 w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	SPECIFICATION
			W TONACH IN TONNES			
Nawozy mineralne lub chemiczne [b]	39670	40550	41312	46742	44832	Mineral or chemical fertilizers [b]
azotowe	21123	20132	20399	23580	22567	nitrogenous
fosforowe	8743	7987	8356	8879	8542	phosphatic
potasowe	9804	12431	12557	14283	13723	potassic
Nawozy wapniowe [c]	10341	11305	12643	17513	14740	Lime fertilizers [c]
			NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH [d] w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND [d] in kg			
Nawozy mineralne lub chemiczne [b]	65,1	70,6	70,2	82,2	82,8	Mineral or chemical fertilizers [b]
azotowe	34,7	35,1	34,7	41,5	41,7	nitrogenous
fosforowe	14,3	13,9	14,2	15,6	15,8	phosphatic
potasowe	16,1	21,6	21,3	25,1	25,3	potassic
Nawozy wapniowe [c]	17,0	19,7	21,5	30,8	27,2	Lime fertilizers [c]

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.

TABL. 18 (224). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH [a] (ceny bieżące)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	SPECIFICATION
			W TYSIĄCACH ZŁ IN THOUSAND ZL			
O G Ó Ł E M	**676563,3**	**893891,5**	**936002,5**	**995946,3**	**917557,7**	**T O T A L**
Produkty roślinne	**225873,7**	**385530,5**	**380716,2**	**426624,8**	**369148,0**	**Products crop**
w tym:						of which:
Zboża	74229,3	173470,7	159434,2	178486,1	152514,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	48764,6	104050,6	81402,2	98108,5	83082,5	of which basic cereals
pszenica	42089,1	92734,3	71450,9	86325,3	72335,3	wheat
żyto	3123,8	3020,5	2446,6	2128,0	1918,4	rye
jęczmień	2581,2	3643,8	4797,6	5734,2	5085,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	330,6	1575,3	1174,6	1968,1	1885,7	oats and cereal mixed
pszenżyto	640,0	3076,7	1532,6	1952,9	1857,7	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i pasowe	74212,4	173330,4	159314,7	177920,6	151948,5	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	48747,7	103910,2	81282,7	97545,5	82519,5	of which basic cereals
pszenica	42084,7	92593,9	71348,7	85886,8	71896,9	wheat
żyto	3123,8	3020,5	2429,3	2117,6	1907,9	rye
jęczmień	2581,2	3643,8	4797,6	5669,2	5020,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	318,0	1575,3	1174,6	1940,6	1858,2	oats and cereal mixed
pszenżyto	640,0	3076,7	1532,6	1931,3	1836,1	triticale
Strączkowe konsumpcyjne [b]	1275,5	4269,1	2905,7	2603,3	2091,2	Edible pulses [b]
Ziemniaki	6190,8	13664,4	14674,3	16902,2	16901,4	Potatoes
Buraki cukrowe	17466,3	24482,1	32805,3	20684,7	17839,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik	43413,8	50690,1	44657,3	80262,1	57824,0	Rape and agrimony
w tym przemysłowy	43413,8	50690,1	44657,3	80262,1	57824,0	of which industrial
Warzywa	19114,3	26048,2	33640,0	33379,1	28725,4	Vegetables
Owoce	37348,2	69667,9	66499,2	69800,3	68997,1	Fruit
Produkty zwierzęce	**450689,7**	**508361,0**	**555286,4**	**569321,5**	**548409,6**	**Products animal**
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny [c]	350395,1	363862,5	410392,4	390820,6	381114,6	Animals for slaughter [c]
bydło (bez cieląt)	56825,4	43828,5	54937,1	53628,5	52217,7	cattle (excluding calves)
cielęta	12349,8	10715,4	8343,5	9103,4	9103,4	calves
trzoda chlewna	148859,4	162959,8	182399,5	179372,6	176148,8	pigs
owce	381,3	853,0	740,6	430,1	430,1	sheep
konie	7910,6	13715,1	14698,4	15248,8	15248,8	horses
drób	124068,5	131790,7	149273,3	133037,2	127965,7	poultry
Mleko krowie	91179,1	124263,9	120619,8	157134,6	146257,3	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	530,1	233,1	203,9	264,8	131,1	Consumer hen's eggs
			NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH [d] w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND [d] in zl			
O G Ó Ł E M	**1110**	**1557**	**1591**	**1752**	**1694**	**T O T A L**
Produkty: roślinne	371	671	647	751	682	Products: crop
zwierzęce	739	885	944	1002	1013	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo", ust. 3.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes to the chapter „Agriculture", item 3.

TABL. 19 (225). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017 ogółem total	2017 w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	AGRICULTURAL PRODUCTS
Zboża w t	137624	308030	319274	317941	271608	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	94692	176917	146302	159095	135177	of which basic cereals
pszenica	77842	153561	125702	137333	115209	wheat
żyto	8867	6551	5283	4056	3701	rye
jęczmień	5536	6922	9351	10005	8911	barley
owies i mieszanki zbożowe	1099	3549	2793	4135	3967	oats and cereal mixed
pszenżyto	1348	6334	3173	3566	3389	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	137588	307837	319078	316902	270569	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	94656	176724	146106	158058	134140	of which basic cereals
pszenica	77833	153368	125538	136567	114443	wheat
żyto	8867	6551	5251	4027	3672	rye
jęczmień	5536	6922	9351	9892	8798	barley
owies i mieszanki zbożowe	1072	3549	2793	4072	3904	oats and cereal mixed
pszenżyto	1348	6334	3173	3500	3323	triticale
Strączkowe konsumpcyjne [a] w t	382	881	703	565	422	Edible pulses [a] in t
Ziemniaki w t	13929	31502	37901	39071	39069	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	172658	229217	288401	284221	245017	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	35028	34618	28258	52801	38065	Rape and agrimony in t
w tym przemysłowy	35028	34618	28258	52801	38065	of which industrial
Warzywa w t	20851	29044	39680	27276	25299	Vegetables in t
Owoce w t	25146	32193	26048	20212	19676	Fruit in t
Żywiec rzeźny [b] w t	91909	83129	93262	79869	77590	Animals for slaughter [b] in t
bydło (bez cieląt)	12487	7466	9339	8415	8182	cattle (excluding calves)
cielęta	1236	863	639	658	658	calves
trzoda chlewna	38603	38548	40270	35295	34705	pigs
owce	74	131	112	67	67	sheep
konie	1427	2012	1975	1854	1854	horses
drób	38082	34109	40927	33580	32124	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) [c] w t	64937	59443	66359	56777	55180	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) [c] in t
Mleko krowie w tys. l	101206	115560	113070	117354	109166	Cow milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	2052	697	621	713	391	Consumer hen's eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (226). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	1620	24867,7	471	6999,8
2015	1131	14491,1	130	2164,5
2016	1019	12905,8	233	2579,7
2017	**912**	**12525,3**	**282**	**2824,4**

Ź r ó d ł o: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
S o u r c e: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo
Hunting

TABL. 21 (227). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE** [a]
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES [a]
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	192	466	531	588	Morse
Daniele	284	624	637	679	Fallow deer
Muflony	34	21	1	7	Mouflon
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	8,4	12,7	12,5	18,2	Deer
Sarny	40,3	42,6	42,8	51,2	Roe deer
Dziki	8,5	11,8	9,6	8,3	Wild boars
Lisy	11,7	11,1	11,1	11,3	Foxes
Zające	17,6	20,1	21,3	22,1	Hares
Bażanty	28,5	33,3	34,9	35,1	Pheasants
Kuropatwy	19,5	13,2	12,0	12,8	Partridges

a Dane szacunkowe; dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego; do 2011 r.; nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.
Ź r ó d ł o : dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Estimated data; concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year; until 2011; excluding centres of game breeding managed by the State Forests.
S o u r c e : data of the Agricultural Property Agency, General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (228). **ODSTRZAŁ [a] WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOT [a] OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 [b]	2015/16	2016/17	2017/2018	GAME SPECIES
Jelenie	2591	4875	4984	5501	Deer
Daniele	20	100	89	97	Fallow deer
Sarny	8730	10471	10633	11991	Roe deer
Dziki	6572	12774	12850	14771	Wild boars
Lisy	7830	7994	8354	8156	Foxes
Zające	171	128	175	100	Hares
Bażanty	3567	6212	5970	5055	Pheasants
Kuropatwy	94	-	-	-	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o : dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e : data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (229). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE [a]**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS [a]
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba [b]	114	118	118	118	number [b]
członkowie [c]	6105	7193	7419	7619	members [c]
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	206	206	206	206	number
powierzchnia w tys. ha	1219,4	1210,3	1208,4	1210,2	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	491,3	491,5	495,5	496,1	of which on forest land

a W łowieckim roku gospodarczym liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o : dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a In hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e : data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo
Forestry

TABL. 24 (230). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	**677825**	**689704**	**691182**	**692499**	**T O T A L** in ha
Lasy	**666836**	**679568**	**681164**	**682613**	**Forests**
Publiczne	558064	559691	560006	560556	Public
zalesione	550958	552059	552263	552816	wooded
niezalesione	7105	7632	7743	7740	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	529727	531311	531878	532291	owned by the State Treasury
zalesione	523669	524696	525049	525411	wooded
niezalesione	6058	6615	6829	6880	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	486738	487937	488305	488677	managed by the State Forests
zalesione	482266	482492	482741	483114	wooded
niezalesione	4473	5445	5564	5563	non-wooded
parki narodowe	40062	40902	40902	40903	national parks
zalesione	38682	39836	39836	39837	wooded
niezalesione	1380	1066	1066	1066	non-wooded
własność gmin [a]	28337	28342	28088	28226	owned by gmina [a]
zalesione	27289	27325	27175	27365	wooded
niezalesione	1048	1017	914	860	non-wooded
Prywatne	108772	119877	121158	122057	Private
zalesione	107666	118697	119923	120767	wooded
niezalesione	1106	1180	1235	1290	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	**10989**	**10136**	**10018**	**9885**	**Land connected with silviculture**
LESISTOŚĆ w %	**37,4**	**38,1**	**38,2**	**38,3**	**FOREST COVER in %**
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	**38,4**	**39,1**	**39,2**	**39,3**	**SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %**

a Dotyczy także gmin mających status miasta na prawach powiatu.
a It is also concerning gminas which are cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25, 26
Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25, 26
Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (231). **POWIERZCHNIA LASÓW**
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						
			w klasie wieku in age group						w klasie odnowienia[a] i o budowie przerębowej in renewal class[a] with a trough-fell construction
			I (1–20 lat) years	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	**681164**	**95,1**	**7,6**	**11,1**	**21,7**	**21,6**	**14,4**	**8,9**	**9,8**
w tym: of which:									
W zarządzie Lasów Państwowych ..... Managed by the State Forests	488305	95,8	6,9	9,5	20,0	22,5	15,4	9,1	12,4
Lasy prywatne ..... Private forests	121158	93,9	11,9	19,7	27,1	20,4	9,8	2,6	2,4

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	**681164**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Drzewa iglaste	385942	56,5	59,7	57,5	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	238243	34,8	35,0	45,0	pine and larch
świerk	22044	3,2	3,8	0,8	spruce
jodła	115668	17,0	19,3	10,2	fir and Douglas spruce
Drzewa liściaste	295222	43,5	40,3	42,5	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	142115	20,9	20,3	7,5	beech
dąb	31620	4,6	5,4	2,9	oak
grab	23845	3,5	2,8	8,2	hornbeam
brzoza	26255	3,9	3,3	6,9	birch
olsza	33834	5,0	3,9	9,6	alder
osika	6507	1,0	0,5	1,9	aspen

a Łącznie z klasą do odnowienia.
Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including regeneration class.
S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (232). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto [a] w tys. m³ Gross [a] grand total timber in thous. m³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							Przestoje [b] hold-overtrees [b]
			w klasie wieku in age group						w klasie odnowienia[c] i o budowie przerębowej in renewal class[c] with a trough-fell construction	
			I (1–20 lat) years	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
O G Ó Ł E M ..... TOTAL	**217847**	**99,6**	**0,8**	**6,0**	**20,2**	**26,2**	**19,9**	**15,5**	**10,2**	**0,8**
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych ..... Managed by the State Forests	158282	99,6	0,4	4,7	17,7	26,4	21,4	15,5	12,6	0,9
Lasy prywatne ..... Private forests	32012	99,7	3,0	13,3	31,2	29,0	13,7	6,0	3,2	0,3

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto [a] Gross [a] grand total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m³ in thous. m³	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	**217847**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Drzewa iglaste	129642	59,5	63,1	63,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	78624	36,0	37,6	46,1	pine and larch
świerk	4697	2,2	2,4	0,8	spruce
jodła	43293	19,9	21,4	15,7	fir and Douglas spruce
Drzewa liściaste	88205	40,5	36,9	36,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	53623	24,6	22,7	9,0	beech
dąb	6456	3,0	3,2	2,5	oak
grab	5645	2,6	2,2	6,1	hornbeam
brzoza	5435	2,5	2,4	4,0	birch
olsza	7064	3,2	2,4	8,4	alder
osika	1843	0,8	0,4	1,6	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym koleją rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.
Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.
S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (233). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne [a] private forests [a]	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
	w ha in ha							
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	182	139	136	131	131	131	-	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3441	4103	3327	3156	2916	2819	239	Renewals and afforestations
odnowienia	3001	3835	3165	3049	2896	2805	154	renewals
sztuczne	2293	2485	2334	2454	2397	2317	57	artificial
zrębów [b]	2192	2454	2312	2423	2375	2296	48	felling sites [b]
halizn i płazowin	101	31	22	31	22	21	9	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	708	1349	831	595	499	488	97	natural
zalesienia [c]	440	269	162	106	20	14	86	afforestations [c]
Poprawki i uzupełnienia [d]	521	455	454	475	453	282	22	Corrections and supplements [d]
Pielęgnowanie [e]	23528	22537	23459	21527	20407	19810	1120	Tending [e]
w tym:								of which:
upraw [f]	17922	17429	17964	15583	14987	14532	596	crops [f]
młodników	5366	4990	5395	5278	5278	5278	.	greenwoods
wprowadzanie podszytów [g]	15	9	5	-	-	-	.	introduction of undergrowth [g]
Melioracje leśne	2523	3156	3003	3143	3143	3143	.	Forest drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (234). **POZYSKANIE DREWNA** [a]
REMOVALS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
O G Ó Ł E M w dam^3	**2237,3**	**2532,3**	**2559,0**	**2644,6**	**2546,9**	**2485,3**	**97,7**	**T O T A L** in dam^3
Grubizna	**2189,5**	**2480,1**	**2513,6**	**2602,3**	**2504,6**	**2443,0**	**97,7**	**Timber**
Grubizna iglasta	1213,7	1464,6	1497,4	1568,9	1499,1	1455,4	69,8	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	834,2	994,4	1003,2	1056,6	996,8	969,4	59,8	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	313,7	374,6	400,3	413,1	407,2	397,4	5,9	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	975,8	1015,5	1016,2	1033,4	1005,5	987,5	27,9	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	418,8	414,2	428,5	421,9	408,3	398,7	13,6	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	478,8	485,0	477,7	491,7	485,4	481,8	6,2	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe [b]	**47,8**	**52,2**	**45,4**	**42,3**	**42,3**	**42,3**	**-**	**Slash** [b]
Do przerobu przemysłowego	1,2	0,6	0,4	0,2	0,2	0,2	-	Slash for industrial uses
Opałowe	46,6	51,7	45,1	42,2	42,2	42,2	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m^3	**328,3**	**365,0**	**369,0**	**381,2**	**446,8**	**459,0**	**80,0**	**TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS** in m^3

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.
a Excluding logging (timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 29 (235). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	53837	26135	40709	22340	10814	Plantings in units of: trees
krzewów	16668	28218	62868	40331	5045	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny)[a] w m^3	57007	56668	79654	42458	31588	Removals (timber)[a] in m^3
grubizna iglasta	22335	17584	27341	12308	8762	coniferous
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	10882	8058	10879	6215	4819	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	34672	39084	52313	30150	22826	non-coniferous
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	11913	14507	17363	10724	7989	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).
a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (236). **POŻARY W LASACH**[a]
FOREST FIRES[a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	173	457	208	232	Number of fires
w tym: podpalenia	47	164	67	100	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	79	143	60	49	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	81,5	698,4	125,4	122,2	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	24,4	137,1	27,2	56,1	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	29,6	107,1	57,9	21,7	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,5	1,5	0,6	0,5	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.
a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.
S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych" oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją".

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw** z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 29.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług — PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która jest zharmonizowana z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji w PKWiU/ PRODPOL.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;

CHAPTER XVI
INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

2. Data were compiled using **the enterprise method,** excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 29.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services — PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature, used in surveys of manufacturing industrial products, which is harmonized with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/ PRODPOL positions.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

Presented data include total production of goods which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production. Sold production of industry includes:

1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;

4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9.

Jako **ceny stałe** w 2017 r. przyjęto ceny stałe 2015 (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne — na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) — czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych..

4) the value of products in the form of settlements in kind;
5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9.

2015 constant prices (2015 average current prices) were adopted as **constant prices** in 2017.

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, converted to full-time employees.

Budownictwo

1. Informacje w zakresie budownictwa dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji „Budownictwo" (z wyjątkiem danych, o których mowa w ust. 6).

2. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podkarpackiego. Obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleceniowym (tj. na rzecz obcych zleceniodawców) przez podmioty budowlane.

3. Dane według działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw.** Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5.

4. Dane o produkcji budowlano-montażowej prezentuje się w **cenach producenta,** ze względu na niewystępowanie dotacji do produktów oraz podatku akcyzowego, wprowadzenie cen bazowych w miejsce cen producenta nie miałoby wpływu na mierniki produkcji.

Construction

1. Information within the scope of construction concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section "Construction" (excluding data discussed in item 6).

2. Construction and assembly production concerns activity realized domestically by enterprises which have a seat of board in the Podkarpackie voivodship. It includes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contracts system (for outside clients).

3. Data according to NACE rev. 2 divisions were compiled using **the enterprise method.** The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5.

4. Data concerning construction-assembly production are presented in **producer's prices**, due to the lack of subsidies for products as well as the excise tax, the use of basic prices, in place of producer's prices, has no influence on the measure of this production.

5. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

6. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

— w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,

— w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

7. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

5. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

6. Information **regarding buildings completed** (by all investors):

— within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,

— within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

7. Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, converted to full-time employees.

Przemysł
Industry

TABL. 1 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU** [a]
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				w od-setkach in %	2016=100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices						
O G Ó Ł E M	**28554,6**	**36534,9**	**40285,0**	**43345,9**	**100,0**	**107,8**	**T O T A L**
sektor publiczny	2517,3	1414,6	1592,1	1833,2	4,2	x	public sector
sektor prywatny	26037,3	35120,3	38692,8	41512,6	95,8	x	private sector
Górnictwo i wydobywanie	**410,9**	**268,8**	**253,5**	**267,0**	**0,6**	**101,6**	**Mining and quarrying**
Przetwórstwo przemysłowe	**26437,7**	**34651,6**	**38466,8**	**41395,4**	**95,5**	**107,9**	**Manufacturing**
w tym:							of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2377,4	2510,9	2582,9	3391,2	7,8	131,5	Manufacture of food products
Produkcja napojów	107,6	110,0	78,4	36,2	0,1	47,0	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	62,8	103,4	105,7	118,4	0,3	111,0	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	154,3	174,3	187,5	189,8	0,4	105,1	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych [Δ]	22,4	21,4	26,6	18,7	0,0	73,8	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ]	1999,5	2526,3	2750,1	3024,7	7,0	108,3	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker [Δ]
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	214,4	258,3	291,3	330,3	0,8	111,7	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	154,8	221,6	231,0	252,7	0,6	106,9	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2058,3	2703,3	2917,1	2652,8	6,1	87,7	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych [Δ]	#	#	204,0	223,4	0,5	109,3	Manufacture of pharmaceutical products [Δ]
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4244,9	4824,3	4903,8	5562,8	12,8	119,1	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1391,6	1419,7	1287,7	1654,6	3,8	131,2	Manufacture of other non--metallic mineral products
Produkcja metali	1416,2	1937,6	2889,7	1970,0	4,5	68,6	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali [Δ]	2327,9	3668,8	4105,6	5026,6	11,6	123,2	Manufacture of metal products [Δ]
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	#	480,8	793,4	867,3	2,0	107,3	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	661,0	574,3	807,1	498,5	1,1	57,7	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]	1334,5	1679,7	1637,8	1830,4	4,2	113,1	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ]	2726,6	4713,5	4914,5	5597,1	12,9	115,9	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU [a] (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				w od-setkach in %	2016=100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices						
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)							**Manufacturing (cont.)**
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1882,2	3638,7	4704,1	4995,7	11,5	105,1	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	1365,6	1476,5	1683,8	1733,7	4,0	102,8	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	267,8	476,8	521,8	636,5	1,5	123,8	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	398,5	615,5	546,2	492,8	1,1	87,5	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ]	**1028,3**	**779,6**	**629,8**	**665,9**	**1,5**	**104,7**	**Electricity, gas, steam and air conditioning supply**
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	**677,6**	**834,9**	**934,8**	**1017,6**	**2,3**	**104,9**	**Water supply; sewerage, waste management and remediation activities**
w tym:							of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	165,0	289,5	279,8	314,6	0,7	110,1	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców [Δ]	292,8	380,8	405,2	480,6	1,1	113,5	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYŚLE [a] (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				
O G Ó Ł E M	**28554,6**	**36534,9**	**40285,0**	**43345,9**	**T O T A L**
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees
49 osób i mniej	3964,5	5302,6	5381,7	5807,2	49 persons and less
50-249	7294,6	8411,2	9254,4	10658,1	50-249
250-499	5955,3	7492,0	8155,9	9223,5	250-499
500-999	4801,9	5938,9	7601,1	6932,8	500-999
1000 osób i więcej	6538,4	9390,1	9891,9	10724,3	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (239). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW** [a]
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju [b] wliczane do wydajności poubojowej w t:						Slaughter products [b] included in slaughter capacity in t:
bydła i cieląt	4801	876	692	825	0,4	cattle and calves
trzody chlewnej	10119	7055	6385	7032	0,5	pigs
Wędliny [c] (w tym kiełbasy) w t	33680	23912	31468	23184	2,8	Cured meats products and sausages [c] in t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	221,0	226,4	150,0	66,6	0,7	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Wody mineralne i wody gazowane, niesłodzone i niearomatyzowane w tys. hl	.	428,8	411,5	291,0	0,7	Mineral waters and aerated waters, not sweetened nor flavoured in thous. hl
Tarcica w dam^3	147,1	187,0	205,7	210,3	4,2	Sawnwood in dam^3
w tym iglasta w dam^3	114,3	144,8	153,2	145,3	3,3	of which coniferous sawnwood w dam^3
Okna i drzwi, ościeżnice i progi, z drewna w tys. m^2	2544,6	3084,5	1957,4	2025,7	10,3	Windows and doors, their frames and thresholds, of wood in thous m^2
Tworzywa sztuczne [d] w tys. t	218,7*	294,5	314,8	347,8	10,1	Plastics [d] in thous. t

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d W formach podstawowych.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d In basic forms.

TABL. 4 (240). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE** [a]
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**120372**	**119972**	**123405**	**127636**	**T O T A L**
sektor publiczny	14899	8348	8528	8480	public sector
sektor prywatny	105473	111624	114876	119155	private sector
Górnictwo i wydobywanie	**1721**	**1101**	**1144**	**1071**	**Mining and quarrying**
Przetwórstwo przemysłowe	**108340**	**109474**	**112730**	**116938**	**Manufacturing**
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	12180	10351	10606	10880	Manufacture of food products
Produkcja napojów	723	415	371	202	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	800	604	644	673	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	3039	2808	2826	2816	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych [Δ]	350	271	272	240	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ]	6404	6427	6420	6618	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker [Δ]
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1149	949	1023	1104	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	736	1034	1134	1141	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	4416	4858	5398	5120	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych [Δ]	1365	#	686	704	Manufacture of pharmaceutical products [Δ]

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (240). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE [a] (dok.)**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					**Manufacturing (cont.)**
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	12515	13778	14291	15147	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7819	7342	6229	7645	Manufacture of other non--metallic mineral products
Produkcja metali	3765	4612	5358	4254	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali [Δ]	11279	15009	16053	16764	Manufacture of metal products [Δ]
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	1165	1593	1880	3035	Manufacture of computers, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	3293	2604	2748	1491	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]	8198	6361	6510	6764	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ]	7715	8172	8473	9656	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	8299	9536	9296	9532	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	8958	7616	8062	8559	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1193	1515	1310	1526	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2196	2739	2859	2772	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ]	**4185**	**3378**	**3156**	**3357**	**Electricity, gas, steam and air conditioning supply**
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	**6127**	**6020**	**6375**	**6270**	**Water supply; sewerage, waste management and remediation activities**
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	2131	2467	2310	2456	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców [Δ]	2244	2278	2136	2130	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (241). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE** [a]
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
O G Ó Ł E M	**2801,87**	**3471,08**	**3645,08**	**3888,57**	**T O T A L**
sektor publiczny	3040,90	3750,20	3880,27	4143,85	public sector
sektor prywatny	2768,10	3450,21	3627,65	3870,44	private sector
Górnictwo i wydobywanie	**4466,18**	**3703,72**	**3647,10**	**4280,82**	**Mining and quarrying**
Przetwórstwo przemysłowe	**2704,56**	**3413,07**	**3595,22**	**3847,30**	**Manufacturing**
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2076,68	2610,89	2714,84	3047,26	Manufacture of food products
Produkcja napojów	2157,30	2685,00	3390,30	3120,67	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	1943,78	2655,71	2795,51	3129,71	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1628,97	2144,02	2269,63	2449,53	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych [Δ]	1613,33	2109,16	2108,61	2578,06	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny [Δ]	2043,50	2592,56	2806,29	2899,23	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker [Δ]
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2041,25	2673,28	2799,85	3023,04	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2043,56	2491,12	2620,23	2828,61	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3296,59	4005,54	4097,18	4301,24	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych [Δ]	5288,02	#	5760,00	5834,78	Manufacture of pharmaceutical products [Δ]

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (241). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE [a] (dok.)**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zl				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					**Manufacturing (cont.)**
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2864,06	3488,65	3707,47	3993,14	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2664,85	3147,86	3260,51	3454,20	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	3392,78	4161,67	4165,74	4527,27	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali [Δ]	2636,39	3262,49	3374,61	3683,30	Manufacture of metal products [Δ]
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2727,47	3540,33	3517,70	3375,65	Manufacture of computers, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	2793,87	3228,94	3529,08	3132,60	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń [Δ]	2991,05	3671,90	3859,33	4236,82	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep [Δ]	3056,43	4148,73	4564,50	4875,99	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3470,94	4596,76	4871,91	5350,72	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2324,95	2931,77	3085,17	3277,88	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1684,74	2450,94	2782,67	2912,21	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2767,05	3904,06	4077,18	4040,71	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ]	**4490,69**	**5316,64**	**5600,91**	**5539,28**	**Electricity, gas, steam and air conditioning supply**
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ]	**2900,91**	**3447,30**	**3558,10**	**3707,44**	**Water supply; sewerage, waste management and remediation activities**
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3121,93	3810,75	3883,45	4144,10	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców [Δ]	2640,01	3062,06	3149,86	3272,93	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo
Construction

TABL. 6 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA[a] (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION[a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl				
O G Ó Ł E M	**5265,4**	**6422,4**	**5528,4**	**7895,3**	**T O T A L**
w tym:					of which:
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	3390,7	3408,2	2868,6	3367,8	Entities employing more than 9 persons
budowa budynków[Δ]	1190,5	1177,9	988,8	1144,1	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej[Δ]	1432,8	1101,1	862,9	1011,4	civil engineering works
roboty budowlane specjalistyczne	767,4	1129,3	1016,8	1212,2	specialised construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podkarpackiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podkarpackie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA[a] WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION[a] BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
		w mln zł in mln zl			
O G Ó Ł E M	2010	3390,7	2441,8	948,9	**T O T A L**
	2015	3408,2	2523,2	885,1	
	2016	2868,6	2333,0	535,6	
	2017	**3367,8**	**2657,3**	**710,5**	
Budynki		**2039,1**	**1591,6**	**447,5**	**Buildings**
Budynki mieszkalne		555,4	458,6	96,8	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		136,9	89,6	47,3	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		380,3	345,8	34,5	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		38,2	23,2	15,0	residences for communities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podkarpackiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podkarpackie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA[a] WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION[a] BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl			
Budynki (dok.)				**Buildings (cont.)**
Budynki niemieszkalne	1483,7	1133,0	350,7	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	42,3	32,1	10,2	hotels and similar buildings
budynki biurowe	102,4	87,0	15,5	office buildings
budynki handlowo-usługowe	337,8	223,1	114,7	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	7,0	6,4	0,6	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	757,9	614,5	143,3	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	213,3	163,2	50,1	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	23,0	6,7	16,3	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	**1328,6**	**1065,6**	**263,0**	**Civil engineering works**
Infrastruktura transportu	669,2	531,9	137,3	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	570,6	462,6	107,9	highways, streets and roads
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	73,5	56,6	16,8	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	10,0	#	harbours, waterways, dams and other waterworks
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	483,8	393,2	90,6	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	275,0	218,5	56,5	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	208,8	174,7	34,1	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	139,3	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	36,3	#	#	Other civil engineering works

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podkarpackiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podkarpackie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (244). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki [a]	**4711**	**6478**	**6339**	**6609**	**Buildings** [a]
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	3639	5007	4990	5210	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings [b]
miasta	1590	1954	1895	1961	urban areas
wieś	3121	4524	4444	4648	rural areas
W tym budynki indywidualne [c]	4413	6039	5923	6097	Of which private buildings [c]
miasta	1402	1693	1614	1572	urban areas
wieś	3011	4346	4309	4525	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	3545	4873	4806	4903	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings [b]
niemieszkalne	760	1093	1065	1134	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	338	353	428	186	of which farm buildings
Kubatura [d] **w dam³**	**6063,0**	**8784,8**	**8683,6**	**9280,6**	**Cubic volume** [d] **in dam³**
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	2752,1	3938,9	4167,5	4317,7	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings [b]
miasta	3350,6	3721,9	4618,1	4169,9	urban areas
wieś	2712,3	5062,9	4065,5	5110,7	rural areas
W tym budynki indywidualne [c]	3374,3	5342,7	4574,4	5008,2	Of which private buildings [c]
miasta	1315,2	1668,5	1494,2	1517,2	urban areas
wieś	2059,1	3674,2	3080,2	3491,0	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	2379,8	3302,1	3323,4	3418,0	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings [b]
niemieszkalne	962,6	2015,4	1236,3	1557,1	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	159,5	298,6	245,1	228,6	of which farm buildings

a Nowo wybudowane. b Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). c Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a Newly built. b Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). c Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
			BUDYNKI [a] BUILDINGS [a]		
O G Ó Ł E M	**4711**	**6478**	**6339**	**6609**	**T O T A L**
Budynki mieszkalne	**3748**	**5082**	**5044**	**5271**	**Residential buildings**
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	3639	5007	4990	5210	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings [b]
w tym jednorodzinne	3545	4909	4925	5056	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	3	2	1	4	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	**963**	**1396**	**1295**	**1338**	**Non-residential buildings**
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	16	99	82	111	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	20	38	27	21	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	188	230	166	152	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1	4	5	-	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	182	375	335	583	Garaże buildings
Budynki przemysłowe	51	74	57	75	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	58	128	119	124	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	13	20	6	7	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	18	9	10	14	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	21	6	10	9	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	34	20	11	5	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	342	360	430	187	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	6	18	17	15	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Nowo wybudowane. b Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a Newly built. b Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 9 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	KUBATURA [a] w dam^3 CUBIC VOLUME [a] in dam^3				
O G Ó Ł E M	**6063,0**	**8784,8**	**8683,6**	**9280,6**	**T O T A L**
Budynki mieszkalne	**2817,8**	**3981,3**	**4193,7**	**4353,1**	**Residential buildings**
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe [b]	2752,1	3938,9	4167,5	4317,7	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings [b]
w tym jednorodzinne	2358,9	3216,4	3282,0	3396,,1	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	44,0	18,1	10,5	17,5	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	**3245,1**	**4803,4**	**4490,0**	**4927,4**	**Non-residential buildings**
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	99,6	129,9	30,5	36,7	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	163,9	90,2	101,5	49,2	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	1170,0	1038,4	1046,9	908,7	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1,8	24,2	5,9	-	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	47,7	81,6	109,5	145,4	Garage buildings
Budynki przemysłowe	584,0	1372,3	1316,3	1778,5	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	339,4	1273,1	1345,3	1409,7	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	57,4	48,8	44,3	29,8	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	308,1	213,4	53,1	182,1	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	90,5	22,3	102,4	81,9	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	202,5	130,2	45,5	40,0	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	163,7	301,9	246,8	229,3	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	10,2	66,1	36,7	20,5	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). b Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). b Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 10 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE** [a]

AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	**21199**	**17179**	**16923**	**17440**	**Average paid employment**
sektor publiczny	1024	1188	940	902	public sector
sektor prywatny	20174	15991	15983	16538	private sector
Budowa budynków [Δ]	7977	5884	5994	6256	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej [Δ]	7030	4871	4421	4368	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	6192	6424	6508	6816	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	**2510,71**	**2913,24**	**2998,01**	**3146,22**	**Average monthly gross wages and salaries in zl**
sektor publiczny	2910,21	3090,94	3392,95	3340,23	public sector
sektor prywatny	2490,56	2899,85	2974,78	3135,63	private sector
Budowa budynków [Δ]	2263,14	2779,18	2910,03	3039,24	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej [Δ]	2932,85	3228,59	3291,78	3407,18	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2350,38	2796,91	2879,48	3077,16	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 460) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:
- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

CHAPTER XVII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in the road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (unified text: Journal of Laws 2015 item 460), into the following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:
- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** prezentowane są w latach 2002-2008 według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydanymi w końcu roku. Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy zarobkowy, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej** dotyczą **komunikacji autobusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw oraz zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. Dane obejmują również autobusy pośpieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Information on **registered vehicles and tractors** is presented for 2002-2008 according to the evidence conducted by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to Central Vehicle Register kept by the Ministry of Digital Affaris (until 26 XI 2015 - the Ministry of the Interior). Since 2011 including vehicles having temporary permission issued by the ending of reference year. Temporary permission is issued for a period of about 30 days to settle all formalities for the registration of the vehicle and needed to obtain the target registration.

4. A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. Road transport for hire or reward with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, with respect to transport of passengers it includes also services for remuneration carried out by entities which carry out basic economic activity other than road transport.

6. Information regarding **urban transport** concerns **bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. Data include also express buses and microbuses as well as suburban and inter-city service; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The

przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

8. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób. Każdy wypadek drogowy jest wynikiem naj-częściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn może być większa od liczby wypadków.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostępach ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on regular routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

8. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred. Every traffic accident usually has several causes (a maximum of 5 was adopted) in connection with which the sum of causes can be greater than the number of accidents.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport
Transport

TABL. 1 (247). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE** [a]
Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km in km				
O G Ó Ł E M	**1027**	**978**	**978**	**895**	**T O T A L**
Normalnotorowe [b]	981	978	978	895	Standard gauge [b]
w tym zelektryfikowane	355	367	369	369	of which electrified
jednotorowe	749	746	746	663	single track
dwu- i więcej torowe	232	232	232	232	double and more tracks
Na 100 km² powierzchni ogólnej	**5,8**	**5,5**	**5,5**	**5,0**	**Per 100 km² of total area**

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Łącznie z szerokotorowymi.
a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Including wide gauge.

TABL. 2 (248). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
	w km in km					
O G Ó Ł E M	**15008,2**	**16455,6**	**16716,1**	**16807,9**	**15868,8**	**T O T A L**
miejskie	2565,5	2780,7	2839,0	2769,6	2691,4	urban
zamiejskie	12442,7	13674,9	13877,1	14038,3	13177,4	out-of-town
Krajowe	771,7	878,4	919,4	926,6	926,6	Domestic
miejskie	215,6	213,5	216,9	220,2	220,2	urban
zamiejskie	556,1	664,9	702,5	706,4	706,4	out-of-town
Wojewódzkie	1667,2	1696,0	1693,8	1708,3	1708,3	Voivodship
miejskie	208,1	210,2	217,7	224,4	224,4	urban
zamiejskie	1459,1	1485,8	1476,1	1483,9	1483,9	out-of-town
Powiatowe	6368,6	6420,0	6441,1	6434,3	6350,3	Powiat
miejskie	662,7	695,7	681,0	679,8	676,2	urban
zamiejskie	5705,9	5724,3	5760,1	5754,5	5674,1	out-of-town
Gminne	6200,7	7461,2	7661,8	7738,7	6883,6	Gmina
miejskie	1479,1	1661,3	1723,4	1645,2	1570,6	urban
zamiejskie	4721,6	5799,9	5938,4	6093,5	5313,0	out-of-town

Ź r ó d ł o: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
S o u r c e: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (249). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE** [a]
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**1174565**	**1412586**	**1482382**	**1549742**	**T O T A L**
w tym:					of which:
Samochody osobowe	841186	1024748	1079681	1133396	Passenger cars
Autobusy	5105	5574	5664	5736	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe [b]	134506	157512	163348	168597	Lorries and road tractors [b]
Ciągniki balastowe i rolnicze	102924	115410	117994	120301	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	82138	99533	105493	111115	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 324. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.
a See general notes, item 3 on page 324. b Including vans.

TABL. 4 (250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ** [a]
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1130	724	793	868	National: number
długość w km	52753	33824	38207	38944	length in km
dalekobieżne: liczba	39	24	35	35	long distance: number
długość w km	13000	9509	11650	12268	length in km
regionalne: liczba	141	81	91	88	regional: number
długość w km	10846	6137	6783	6251	length in km
podmiejskie: liczba	949	614	667	745	suburban: number
długość w km	28900	18118	19774	20425	length in km
miejskie: liczba	1	5	-	-	urban: number
długość w km	7	60	-	-	length in km
Międzynarodowe: liczba	17	4	5	7	International: number
długość w km	20007	11456	14456	21790	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY** [a]
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					**Domestic communication**
Przewozy ładunków w tys. t	2230,0	7289,8	6249,1	6541,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	121,2	142,6	192,7	172,8	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	42710,1	35040,7	34518,4	33537,6	Transport of passengers in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	20,2	19,8	27,7	29,3	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					**International communication**
Przewozy ładunków w tys. t	1698,8	3355,4	3491,0	4253,9	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1303,8	1016,8	978,2	1021,4	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	120,0	148,1	173,4	165,0	Transport of passengers in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1258,7	2617,4	2361,4	2253,7	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons; excluding municipal public transport services.

TABL. 6 (252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA** [a]
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	2793	2965	2889	2913	Transportation network – lines in km
Tabor autobusowy w szt.	484	444	432	439	Bus fleet in units
liczba miejsc w tys.	44,3	37,5	36,7	37,3	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów [b] (w ciągu roku) w mln	58,2	52,6	55,5	59,6	Transport of passengers [b] (during the year) in mln

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (253). **RUCH PASAŻERÓW** [a] **W PORCIE LOTNICZYM RZESZÓW**
PASSENGER TRAFFIC [a] IN RZESZÓW AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli [b] z portów	223917	321080	329832	346832	Passenger arrivals [b] from airports
krajowych	44674	77115	84808	97739	domestic
zagranicznych	179243	243965	245024	249093	foreign
Pasażerowie odprawieni [c] do portów	230320	324134	334236	346710	Passenger departures [c] to airports
krajowych	46220	79354	87974	101490	domestic
zagranicznych	184100	244780	246262	245220	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b, c Pasażerowie, dla których port lotniczy Rzeszów jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom Rzeszów airport is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (254). **PRZEŁADUNEK[a] ŁADUNKÓW W PORTACH LOTNICZYCH**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED[a] AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyłe z portów	230	212	76	20	Freight arrivals from airports
krajowych	217	159	14	16	domestic
zagranicznych	13	53	62	4	foreign
Ładunki odprawione do portów	236	3941	653	373	Freight deapartures to airports
krajowych	217	149	2	2	domestic
zagranicznych	19	3792	651	371	foreign

a W lotach komunikacyjnych. Łącznie z pocztą.
a In transport flights. Including mail.

TABL. 9 (255). **WYPADKI DROGOWE[a] I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS[a] AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	**1968**	**1703**	**1682**	**1710**	**Accidents**
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych[b]	16,8	12,1	11,3	11,0	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors[b]
Ofiary wypadków	**2780**	**2256**	**2160**	**2157**	**Road traffic casualties**
Śmiertelne	202	136	141	124	Fatalities
na 100 tys. ludności	9,5	6,4	6,6	5,8	per 100 thous. population
Ranni	2578	2120	2019	2033	Injured
na 100 tys. ludności	121,2	99,6	94,9	95,5	per 100 thous. population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.
Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.
a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.
S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 10 (256). **WYPADKI DROGOWE [a] WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS [a] BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	**1703**	**1682**	**1710**	**Accidents**
Z winy kierujących pojazdami	1445	1488	1501	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	351	334	343	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	393	407	395	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	77	67	54	incorrect overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	157	135	160	incorrect behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	180	205	225	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	139	117	106	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	103	92	79	of which careless entrance to the roadway
Pozostałe [b]	119	131	103	Others [b]
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	**1445**	**1488**	**1501**	**Vehicles of drivers being accident culprits**
Samochody osobowe	1131	1116	1139	Passenger cars
Motocykle	50	56	52	Motorcycles
Rowery	112	133	120	Bicycles
Motorowery	43	36	30	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	69	96	105	Lorries
Inne pojazdy [c]	40	51	55	Other vehicles [c]
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	**118**	**106**	**112**	**Accidents involving intoxicated road users**
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	80	79	82	Drivers
samochodami osobowymi	53	47	45	of passenger cars
motocyklami	7	5	5	of motorcycles
rowerami	9	17	17	of bicycles
motorowery	5	6	8	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	2	1	3	of lorries
innymi pojazdami	4	3	4	of other vehicles
Pieszych	38	27	30	Pedestrians

a Zarejestrowanych przez Policję. b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja
Telecommunications

TABL. 11 (257). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE** [a]
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	360,6	237,2	223,0	153,3	Fixed main line in thous.
w tym abonenci prywatni [b]	276,0	182,4	165,5	108,5	of which private subscribers [b]
miasta	223,6	141,0	133,6	95,1	urban areas
w tym abonenci prywatni [b]	155,3	95,5	82,7	58,4	of which private subscribers [b]
wieś	137,0	96,2	89,4	58,2	rural areas
w tym abonenci prywatni [b]	120,8	87,0	82,9	50,1	of which private subscribers [b]
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	325,3	210,1	198,8	134,8	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	193,1	118,6	112,9	78,6	urban areas
wieś	132,2	91,5	85,9	56,2	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	2765	414	248	112	Public pay telephones
miasta	1328	242	119	38	urban areas
wieś	1437	172	129	74	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII
HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle".

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
   — punktach sprzedaży detalicznej,
   — hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), wydzielając sprzedaż w placówkach gastronomicznych; patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 3) na str. 29.

W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się ,,towary nieżywnościowe"

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy mineralne lub chemiczne), materiały budowlane itp.

CHAPTER XVIII
TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in the chapter concerns all entities of the national economy conducting trade activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of consumer and non-consumer goods in:
   — retail sales outlets,
   — wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;
2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), separating sales in catering establishments; see general notes to the Yearbook, item 7, point 3) on page 29.

As opposed to groupings in the COICOP classification, "non-foodstuff goods" are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis; non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeds, crop protection chemicals, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe — 2000 m^2 i więcej, domy handlowe — od 600 do 1999 m^2.

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m^2 do 2499 m^2 prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m^2 prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m^2.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m^2.

Podziału sklepów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezono-

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale sale of commodities** include sales from own or used warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale sales also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division **of stores by organizational forms** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and shopping centres are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m^2 and more for department stores and from 600 to 1999 m^2 for shopping centres.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m^2,selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m^2, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m^2.

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales floor up to 119 m^2.

The division of shops was made on the basis of the actual location of a shop.

6. Shops include public pharmacies.

7. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the prep-

we, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

aration and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registrating the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade activity, including information regarding shops and petrol stations, are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of a sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (258). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	**17610,4**	**22774,5**	**23403,2**	**23793,0**	**T O T A L in mln zl**
W tym w przedsiębiorstwach handlowych [a]:					Of which in trade enterprises [a]:
w milionach złotych	5471,0	7348,1	7900,9	6624,0	in million zlotys
w %	31,1	32,3	33,8	27,8	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	**8279**	**10706**	**11004**	**11183**	**PER CAPITA** in zl

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (259). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP [a] (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	**10144,2**	**13415,9**	**13740,6**	**13276,4**	**T O T A L**
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Towary konsumpcyjne	75,1	84,2	85,2	86,5	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	28,1	27,5	29,6	30,4	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,2	4,7	4,9	4,5	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	41,8	52,0	50,7	51,6	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	24,9	15,8	14,8	13,5	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern trade enterprises (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (260). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH** [a] **(ceny bieżące)**
WHOLESALE SALES IN TRADE ENTERPRISES [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	**17224,1**	**30469,4**	**29729,2**	**42628,8**	**T O T A L**
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**T O T A L**
Żywność i napoje bezalkoholowe	18,0	9,0	11,4	7,9	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,4	1,4	1,9	0,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe [b]	78,6	89,6	86,7	91,6	Non-foodstuffs goods [b]

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (261). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW** [a]
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SKLEPY	**17027**	**17735**	**18204**	**16809**	**SHOPS**
Domy towarowe	7	8	7	9	Department stores
Domy handlowe	18	15	15	14	Trade stores
Supermarkety	233	331	322	335	Supermarkets
Hipermarkety	21	23	22	23	Hipermarkets
Sklepy powszechne	504	613	593	618	General shops
Sklepy wyspecjalizowane	1347	1696	1776	1873	Specialized shops
Pozostałe sklepy [b]	14897	15049	15469	13937	Other shops [b]
STACJE PALIW	**481**	**463**	**473**	**412**	**PETROL STATIONS**

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 333. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 333. b Data concern economic entities employing more than 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (262) **GASTRONOMIA** [a]
CATERING [a]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	511	715	841	699	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	183	248	288	245	of which restaurants
Przychody z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł ...	321275	482137	611883	628999	Revenues from catering activity (current prices) in thous. zl
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	250436	396960	507409	533583	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	40675	49731	64068	60002	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (263) **MAGAZYNY HANDLOWE** [a]
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	1473	1260	1270	number
powierzchnia składowa w tys. m^2	921,9	1890,4	1070,4	storage area in thous. m^2
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	152	197	183	number
powierzchnia składowa w tys. m^2	59,7	112,5	119,8	storage area in thous. m^2
Place składowe:				Storage sites:
liczba	240	227	257	number
powierzchnia składowa w tys. m^2	435,0	486,9	572,4	storage area in thous. m^2
Silosy i zbiorniki:				Siloes and reservoirs:
liczba	270	211	386	number
pojemność w dam^3	120,9	42,6	490,2	capacity in dam^3

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.
a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.
N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (264). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	126	132	133	131	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	115	122	123	122	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m^2	457,0	665,6	678,1	687,5	area in thous. m^2
w tym sprzedażowa	325,3	419,3	426,4	421,2	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3045	4096	4401	4194	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	2265	2979	3301	3096	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe [a] (w ciągu roku)	144	116	114	112	Seasonal marketplaces [a] (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	10356,4	10097,3	9821,4	9005,0	Annual receipts from marketplace fees in thous. zl

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.
a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. **Wyniki finansowe przedsiębiorstw** prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 395, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których **liczba pracujących przekracza 9 osób**.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. **Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne)** obejmują:

1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą

CHAPTER XIX
FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1.**The financial results of enterprises** are adjusted to the Act on change of the Act of Accounting dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018, item 395, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers **employing more than 9 persons**.

Data do not include banks, brokerage houses and insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. **Revenues from total activity (sums received and due)** include:

1) net revenues from the sale of products (goods and services), including subsidies on products;
2) net sales revenues of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets and investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to

utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r.(zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
3) other operating costs, in which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

W 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg.

Obejmuje on:

— część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
— część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
   — **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
   — **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
3) **wskaźnik płynności finansowej:**
   — **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
   — **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
   — **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

In 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted.

It includes:

— the current part. i.e. the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
— the deferred part, i.e. a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
2) **turnover profitability rate:**
   — **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
   — **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
3) **financial liquidity ratio of:**
   — **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities (excluding special funds),
   — **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities (excluding special funds),
   — **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities (excluding special funds).

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

— w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych — kapitał zakładowy,
— w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
— w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
— w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

11. Current assets include: inventories, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term deferred expenditures.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespectively of its due date).

12. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 they have also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

— initial capital — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
— founders' capital — in state owned enterprises,
— participation fund — in co-operatives,
— owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespectively of its due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (265). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zl		
Przychody z całokształtu działalności	**79715,4**	**106359,9**	**113182,9**	**118256,9**	**Revenues from total activity**
sektor publiczny	6392,7	2911,3	2893,0	3215,3	public sector
sektor prywatny	73322,7	103448,5	110289,9	115041,7	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	37470,4	47568,8	49578,8	51263,0	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	39987,6	56466,5	58335,4	63860,8	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	1062,1	879,6	1161,0	1718,2	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	**76249,9**	**101832,8**	**105776,5**	**112630,1**	**Costs of obtaining revenues from total activity**
sektor publiczny	6334,2	2856,2	2952,7	3148,6	public sector
sektor prywatny	69915,7	98976,5	102823,8	109481,5	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	39276,8	50986,1	52798,2	54817,1	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	34676,8	48385,5	50213,3	55364,4	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	1439,3	1231,3	1299,7	1346,9	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	**3465,5**	**4527,1**	**7406,4**	**5626,8**	**Financial result on economic activity**
sektor publiczny	58,5	55,1	-59,7	66,6	public sector
sektor prywatny	3407,0	4472,0	7466,1	5560,2	private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	**-6,0**	**1,2**	**x**	**x**	**Result on extraordinary events**
sektor publiczny	-16,9	1,2	x	x	public sector
sektor prywatny	10,9	0,0	x	x	private sector
Wynik finansowy brutto	**3459,5**	**4528,3**	**7406,4**	**5626,8**	**Gross financial result**
sektor publiczny	41,6	56,3	-59,7	66,6	public sector
sektor prywatny	3417,9	4472,0	7466,1	5560,2	private sector
Zysk brutto	3945,1	5474,1	8037,5	5943,7	Gross profit
Strata brutto	485,6	945,8	631,1	316,9	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	**446,7**[a]	**549,4**	**387,8**	**647,2**	**Obligatory encumbrances on gross financial result**
sektor publiczny	26,3	18,6	11,6	22,4	public sector
sektor prywatny	420,4	530,8	376,2	624,8	private sector
W tym podatek dochodowy	446,7	549,4	387,8	647,2	Of which income tax
Wynik finansowy netto	**3012,8**	**3978,9**	**7018,7**	**4979,6**	**Net financial result**
sektor publiczny	15,2	37,7	-71,3	44,2	public sector
sektor prywatny	2997,5	3941,2	7090,0	4935,3	private sector
Zysk netto	3501,4	4882,1	7563,6	5296,7	Net profit
Strata netto	488,6	903,2	544,9	317,2	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 2 (266). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SELECTED SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł in mln zl				
OGÓŁEM TOTAL	2010	79715,4	76249,9	3459,5	446,7[a]	3012,8
	2015	106359,9	101832,8	4528,3	549,4	3978,9
	2016	113182,9	105776,5	7406,4	387,8	7018,7
	2017	**118256,9**	**112630,1**	**5626,8**	**647,2**	**4979,6**
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		100,4	91,0	9,4	0,2	9,2
Przemysł Industry		57348,8	53568,5	3780,3	470,2	3310,1
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		41978,6	38585,5	3393,0	401,9	2991,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		994,3	965,1	29,2	6,1	23,1
Budownictwo Construction		4592,8	4365,1	227,7	26,2	201,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ		43174,5	42276,8	897,7	81,0	816,7
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		3504,3	3414,9	89,5	11,7	77,8
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		340,7	327,0	13,7	0,3	13,3
Informacja i komunikacja Information and communication		1621,4	1410,5	210,9	31,6	179,3
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		1042,1	961,0	81,1	9,4	71,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		1018,4	795,1	223,3	7,8	215,6
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities		727,2	682,9	44,3	4,5	39,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		583,4	546,6	36,9	2,4	34,5

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 3 (267). **PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH**
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba przedsiębiorstw ogółem Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
			dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
			w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
OGÓŁEM TOTAL	2010	2265	81,2	18,5	0,3	80,6	18,8	0,6
	2015	2422	85,3	14,6	0,1	85,0	14,9	0,2
	2016	2416	85,2	14,5	0,2	84,8	14,8	0,4
	2017	**2261**	**85,5**	**14,4**	**0,1**	**85,1**	**14,8**	**0,0**
sektor publiczny public sector		127	70,1	29,9	-	69,3	30,7	-
sektor prywatny private sector		2134	86,4	13,5	0,1	86,1	13,9	0,0
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		22	86,4	13,6	-	86,4	13,6	-
Przemysł Industry		803	85,8	14,2	-	85,6	14,4	-
w tym: of which:								
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		690	87,1	12,9	-	86,8	13,2	-
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		76	68,4	31,6	-	68,4	31,6	-
Budownictwo Construction		231	90,0	10,0	-	90,0	10,0	-
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ		706	87,0	12,9	0,1	86,7	13,2	0,1
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		137	76,6	23,4	-	75,2	24,8	-
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		35	77,1	22,9	-	77,1	22,9	-
Informacja i komunikacja Information and communication		49	75,5	22,4	2,0	75,5	24,5	-
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		67	91,0	9,0	-	89,6	10,4	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		60	90,0	10,0	-	90,0	10,0	-
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities		62	77,4	22,6	-	77,4	22,6	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		61	82,0	18,0	-	80,3	19,7	-

TABL. 4 (268). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
	w %			in %		
OGÓŁEM TOTAL 2010	95,7	4,3	3,8	30,0	104,8	153,3
2015	95,7	4,3	3,7	32,4	112,5	170,6
2016	93,5	6,5	6,2	34,6	112,5	167,8
2017	**95,2**	**4,8**	**4,2**	**32,5**	**110,7**	**167,4**
sektor publiczny public sector	97,9	2,1	1,4	55,5	83,9	143,1
sektor prywatny private sector	95,2	4,8	4,3	30,9	112,6	169,1
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	90,7	9,3	9,1	217,4	418,4	653,5
Przemysł Industry	93,4	6,6	5,8	31,0	108,1	169,5
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	91,9	8,1	7,1	33,8	100,9	170,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	97,1	2,9	2,3	84,8	156,3	171,9
Budownictwo Construction	95,0	5,0	4,4	35,5	101,4	154,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ	97,9	2,1	1,9	22,6	102,7	163,1
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage	97,4	2,6	2,2	23,8	122,2	132,8
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ	96,0	4,0	3,9	26,1	46,4	65,6
Informacja i komunikacja Information and communication	87,0	13,0	11,1	135,2	319,4	328,1
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities Δ	92,2	7,8	6,9	87,1	136,1	169,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	78,1	21,9	21,2	78,2	134,0	149,3
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities	93,9	6,1	5,5	66,6	157,8	180,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	93,7	6,3	5,9	61,7	142,9	155,1

TABL. 5 (269). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy Inventories					Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term interperiod settlements
		razem total	w tym of which				razem total	w tym z tytułu dostaw i usług[a] of which from deliveries and services[a]		
			materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	produkty gotowe finished products	towary goods				
	w mln zł in mln zl									
OGÓŁEM .. 2010 TOTAL	23011,1	6782,8	1931,5	1082,0	1165,8	2483,8	11226,3	9832,4	4505,5	496,5
2015	32224,2	10299,8	2646,1	2076,7	1569,6	3707,9	15116,9	13399,7	6124,1	683,3
2016	36130,7	11054,9	3039,0	2121,4	1626,3	3878,8	16768,0	14653,2	7447,4	860,4
2017	**36397,2**	**11203,3**	**3088,5**	**2187,3**	**1572,8**	**3975,3**	16992,3	14926,2	7073,6	1127,9
sektor publiczny ... public sector	2029,9	411,1	171,8	25,6	21,3	9,5	404,0	309,9	787,0	427,7
sektor prywatny .... private sector	34367,3	10792,2	2916,7	2161,6	1551,5	3965,7	16588,3	14616,3	6286,6	700,2
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	77,0	26,1	4,5	3,4	17,0	1,2	23,7	12,2	25,6	1,5
Przemysł ..... Industry	21448,1	7044,1	2854,6	1798,7	1433,0	683,8	9750,3	8430,4	3928,8	724,9
w tym: of which:										
przetwórstwo przemysłowe ..... manufacturing	18231,9	6732,1	2808,1	1797,3	1428,6	427,1	7199,4	6215,2	3618,5	681,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	295,6	16,9	10,7	0,2	0,8	2,7	123,0	95,8	145,8	10,0

a Patrz uwagi ogólne do działu „Finanse przedsiębiorstw", ust. 11.
a See general notes to the chapter „Finances of enterprises", item. 11.

TABL. 5 (269). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy Inventories					Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term interperiod settlements
		razem total	w tym of which				razem total	w tym z tytułu dostaw i usług[a] of which from deliveries and services[a]		
			materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	produkty gotowe finished products	towary goods				
	w mln zł in mln zl									
Budownictwo ..... Construction	2225,3	584,0	91,1	304,7	66,4	95,8	951,5	825,5	513,1	176,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ ..... Trade; repair of motor vehicles Δ	9282,1	3370,9	96,9	32,6	51,1	3125,4	4557,5	4255,8	1288,3	65,4
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transport and storage	751,0	41,3	14,4	0,5	0,6	22,7	556,4	498,7	134,8	18,4
Zakwaterowanie i gastronomia Δ ..... Accommodation and catering Δ	48,6	10,4	2,4	2,4	0,0	5,6	15,1	11,3	19,3	3,8
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	918,1	11,5	2,1	2,3	-	6,9	515,3	450,8	378,4	12,9
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities	657,2	43,8	2,7	21,3	2,8	10,3	189,9	77,6	337,8	85,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	442,0	20,6	5,0	10,3	0,4	2,1	165,2	150,2	231,6	24,6
Administrowanie i działalność wspierająca Δ ..... Administrative and support service activities	311,3	29,0	7,9	9,9	0,8	9,8	157,4	119,9	114,8	10,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	116,2	7,3	6,1	0,1	0,4	0,7	60,8	52,8	46,2	1,9

a Patrz uwagi ogólne do działu „Finanse przedsiębiorstw", ust. 11.
a See general notes to the chapter „Finances of enterprises", item. 11.

TABL. 6 (270). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which: kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
		w mln zł in mln zl				
OGÓŁEM TOTAL	2010	33362,5	12417,4	16541,2	-1659,2	3008,2
	2015	43538,3	16298,1	19773,5	-959,6	3813,2
	2016	44426,5	13586,2	21058,7	-883,9	7008,6
	2017	**45716,6**	**13194,4**	**22273,0**	**182,8**	**4918,4**
sektor publiczny public sector		3517,0	2966,1	567,2	-433,3	44,2
sektor prywatny private sector		42199,6	10228,3	21705,8	616,1	4874,2
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		160,7	73,0	33,1	-6,8	9,2
Przemysł Industry		27013,4	7036,5	13088,2	75,3	3253,1
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		23969,8	4915,1	12755,7	88,8	2934,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		1470,6	1189,2	185,8	-15,4	23,1
Budownictwo Construction		1404,5	667,1	639,0	-209,6	202,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ		5864,2	1626,1	2209,6	515,3	814,1
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		1074,9	830,9	289,1	-147,2	77,8
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		363,4	184,3	23,8	-6,5	13,3
Informacja i komunikacja Information and communication		5213,6	112,1	4869,8	-8,9	178,1
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		1972,3	1544,9	288,1	11,8	71,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		1839,8	689,0	622,6	-10,6	215,4
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities		373,6	88,9	122,3	1,9	38,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		266,2	174,1	70,2	-7,2	34,5

TABL. 7 (271). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK** [a]
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES [a]
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie Of which estate: Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagranicznych of foreign persons
		w mln zł in mln zl				
OGÓŁEM TOTAL	2010	10155,5	657,5	1662,2	2704,8	1867,3
	2015	13590,6	100,7	936,7	2418,5	5200,3
	2016	10577,9	79,4	820,0	2497,6	2233,9
	2017	**10728,1**	**109,6**	**910,7**	**2523,3**	**2432,4**
sektor publiczny public sector		2954,6	103,8	909,4	1,1	-
sektor prywatny private sector		7773,6	5,8	1,2	2522,2	2432,4
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		58,9	-	31,1	3,0	-
Przemysł Industry		6549,1	63,6	355,6	1051,5	2003,0
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		4470,4	10,7	301,5	1042,9	2001,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities		1187,3	39,8	-	3,9	1,5
Budownictwo Construction		526,0	4,6	273,2	220,1	4,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		1172,5	0,0	1,4	753,9	66,1
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		715,9	1,0	221,6	126,4	2,2
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		144,7	-	-	133,4	7,0
Informacja i komunikacja Information and communication		102,2	0,7	-	21,3	0,6
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		383,8	4,6	1,2	46,2	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		665,2	35,0	8,6	24,7	348,7
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		85,3	-	-	58,5	0,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		174,2	-	18,0	64,4	-

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (272). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
			razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which: kredyty i pożyczki credits and loans	w tym of which: z tytułu dostaw i usług from deliveries and services
		w mln zł in mln zl					
OGÓŁEM TOTAL	2010	20314,5	5039,2	2972,4	15275,3	2907,8	8430,5
	2015	29326,9	10234,2	6696,6	19092,7	5443,6	9639,0
	2016	32435,9	10668,5	7656,9	21767,4	5738,5	10644,3
	2017	**30045,8**	**8059,7**	**5881,2**	**21986,1**	**5386,5**	**11626,1**
sektor publiczny public sector		1795,4	357,1	292,6	1438,2	203,0	244,2
sektor prywatny private sector		28250,4	7702,6	5588,6	20547,9	5183,4	11381,8
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		24,0	7,4	3,7	16,6	2,0	4,9
Przemysł Industry		16267,0	3523,7	3057,3	12743,2	3488,8	5933,3
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		14101,1	3311,2	2910,8	10789,9	3377,9	4589,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities		293,1	114,9	109,3	178,3	34,4	59,6
Budownictwo Construction		1635,3	180,8	117,0	1454,5	356,6	684,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ Trade; repair of motor vehicles Δ		7299,2	1587,5	766,1	5711,7	989,5	4097,8
Transport i gospodarka magazynowa Transporation and storage		860,6	291,0	174,0	569,7	125,9	308,4
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		301,7	227,3	160,4	74,4	41,3	14,8
Informacja i komunikacja Information and communication		408,8	127,8	83,0	281,0	35,9	158,9
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		1940,9	1453,9	903,0	487,1	90,5	226,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		773,3	475,1	463,4	298,2	151,8	92,6
Administrowanie i działalność wspierająca Δ Administrative and support service activities		233,1	49,1	28,0	184,1	51,9	38,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		201,1	124,4	114,2	76,7	15,7	28,1

DZIAŁ XX
FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U. 2003 Nr 15, poz. 148 z późn. zm.), a od 2010 r. – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U. 2017 poz. 2077) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. 2009 Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa o samorządzie gminnym, powiatowym, województwa (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1875, 1868 i 2096, z późniejszymi zmianami) oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1453).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mają-

CHAPTER XX
PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 provided the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 15, item 148 with later amendments), and since 2010 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2077) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241 with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina, Powiat and Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2017 items 1875, 1868 and 2096, with later amendments), and the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1453).

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of local government units budgets as well as revenue and costs of self-government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat.

cych również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy — określające rodzaj działalności oraz paragrafy — określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Prezentowane dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

5. Na **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:
   a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
   b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbowa,
   c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
   d) środki z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;
2) dotacje:
   a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
   b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
   c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
   d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

Therefore in tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions — defining types of activity, and into paragraphs — defining types of revenue, income or expenditure. The presented data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources.

5. Budget revenue of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:
   a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
   b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
   c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
   d) funds from other sources for the additional financing of own tasks;
2) targeted grants:
   a) from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
   b) provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),
   c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),
   d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m. in.:

— wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
— wydatki na zakup materiałów i usług,
— dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
— wydatki na obsługę długu publicznego,
— wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe,** które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

6. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

— expenditure on wages and salaries (including derivatives),
— expenditure on the purchase of materials and services,
— grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,
— expenditures on public debt servicing,
— expenditures related to granting endorsements and guarantees.

7. Since 2010 in the sector of public finance are functioning **self-government budgetary establishments** which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible objective grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

8. Information concerning local government units budgets is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance reports.

TABL. 1 (273). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zl				
O G Ó Ł E M ..... **T O T A L**	2010	9118165,0	5157084,3	1471656,1	1602409,5	887015,1
	2015	10289164,6	5601762,5	1855941,7	1587839,0	1243621,4
	2016	10866327,3	6608604,2	1924826,5	1594244,6	738652,0
	2017	**12165257,1**	**7395706,9**	**2062246,5**	**1764680,6**	**942623,2**
Dochody własne ..... **Own revenue**		**4238856,8**	**2510404,4**	**951501,9**	**501645,9**	**275304,7**
w tym:of which:						
Udziały w podatku dochodowym ..... Share in income tax		1909116,0	996674,2	435884,1	267039,7	209518,0
od osób prawnych ..... corporate income tax		241424,6	41509,9	35394,7	8647,1	155872,9
od osób fizycznych ..... personal income tax		1667691,4	955164,3	400489,4	258392,7	53645,1
Podatek od nieruchomości ..... Tax on real estate		869412,9	666720,0	202692,9	-	-
Podatek rolny ..... Agricultural tax		81300,0	78755,0	2545,0	-	-
Podatek od środków transportowych ..... Tax on means of transport		47152,1	37921,9	9230,2	-	-
Podatek od czynności cywilnoprawnych ..... Tax on civil law transactions		60898,1	39963,6	20934,5	-	-
Opłata skarbowa ..... Stamp duty		16074,2	9404,4	6669,8	-	-
Dochody z majątku ..... Revenue from property		252267,3	157820,1	51180,0	22601,0	20666,2
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze ..... of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character		98855,9	65643,1	23281,7	7373,3	2557,8
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł..... Funds for additional financing of own tasks from other sources		59925,5	37902,9	13714,3	8108,4	200,0

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (273). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zl				
Dotacje ogółem **Total grants**	**4209601,7**	**2733323,0**	**527860,5**	**513293,6**	**435124,6**
Dotacje celowe Targetedgrants	3471331,2	2486810,1	424272,5	398368,7	161879,8
z budżetu państwa from the state budget	3290689,6	2426205,8	411050,3	320802,7	132630,8
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej for government administration tasks	2778937,7	2120651,0	351488,5	196983,0	109815,2
własne for own tasks	509280,8	304500,6	59228,4	122981,4	22570,4
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej realized on the basis of agreements with government administration entities	2471,0	1054,2	333,3	838,3	245,2
realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego received for tasks realized on the basis of self-government agreements	55369,4	18928,1	8457,9	24216,2	3767,3
otrzymane z państwowych funduszy celowych received from state appropriated funds	56647,6	33791,7	4740,4	4457,6	13657,9
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań for financial assisance beetween local self-govermententities for additional financing of own tasks	68624,6	7884,5	24,0	48892,2	11823,8
Dotacje z paragrafów 200 i 620 [b] Grants from paragraphs 200 and 620 [b]	138695,4	80308,1	7459,0	8713,5	42214,7
Subwencja ogólna z budżetu państwa **General subvention from state budget**	**3716798,6**	**2151979,5**	**582884,1**	**749741,1**	**232193,9**
w tym część oświatowa of which educational part	2532788,9	1433537,0	530891,1	533365,5	34995,3

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (274). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zl				
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**12165257,1**	**7395706,9**	**2062246,5**	**1764680,6**	**942623,2**
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	144973,9	45639,0	217,5	24010,7	75106,7
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	1352,1	5,2	-	-	1346,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	14953,9	14803,9	150,0	-	-
Transport i łączność Transport and communication	533898,3	102657,3	127244,6	148879,7	155116,8
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	264389,0	172743,6	51052,3	21603,4	18989,7
Działalność usługowa Service activity	56044,3	3773,8	8233,3	43399,0	638,2
Administracja publiczna Public administration	74196,3	38254,4	7878,7	23375,9	4687,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	136740,3	5093,6	42619,1	89027,6	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake	3158470,4	1925621,2	715612,4	302356,0	214880,9
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	3963221,6	2185766,1	587977,8	754218,1	435259,7
Oświata i wychowanie Education	416290,6	279322,4	73395,4	62237,0	1335,8
Ochrona zdrowia Health care	89396,7	683,9	6648,6	69659,3	12404,9
Pomoc społeczna Social assistance	410474,0	210994,9	68240,4	131145,3	93,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	51345,2	6068,5	5585,0	34959,0	4732,8
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	34381,2	21760,1	3108,6	9510,3	2,1
Rodzina Family	2351867,2	2022019,1	291470,3	32403,7	5974,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	339198,0	275892,8	58020,3	4578,1	706,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	16856,1	11622,3	335,1	853,2	4045,5
Kultura fizyczna Physical education	68758,3	54615,2	12892,4	1250,1	0,6

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (275). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zl				
O G Ó Ł E M **T O T A L**	2010	9865856,8	5659683,2	1571777,9	1654700,1	979695,6
	2015	10351671,4	5421068,5	2031757,7	1572357,0	1326488,1
	2016	10394404,9	6429637,7	1832710,5	1517927,4	614129,3
	2017	**12306012,2**	**7507280,2**	**2116969,8**	**1765166,2**	**916595,9**
Wydatki bieżące **Current expenditure**		**10078787,8**	**6325923,0**	**1786847,3**	**1383181,7**	**582835,7**
w tym: of which:						
Dotacje Grants		918196,0	406873,8	182844,5	111259,6	217218,2
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych of which for self-government budgetary establishments		27610,9	22177,9	3195,7	2237,4	0,0
Świadczenia na rzecz osób fizycznych Benefits for natural persons		2599897,1	2210006,3	331305,0	51565,8	7020,0
Wydatki bieżące jednostek budżetowych Current expenditure of budgetary units		6463122,4	3661940,0	1240793,3	1211087,0	349302,0
w tym: of which:						
wynagrodzenia wages and salaries		3600875,2	2028399,1	684638,9	736194,1	151643,1
w tym osobowe of which personal		3276303,0	1845642,5	625288,2	665736,4	139636,0
pochodne od wynagrodzeń[b] derivatives of wages and salaries[b]		680326,8	409143,6	121737,7	121996,8	27448,7
zakup materiałów i usług purchase of materials and services		1743635,4	1015422,8	369800,6	253129,6	105282,4
Wydatki na obsługę długu Expenditures on debt servicing		78180,4	37137,9	25347,6	8455,9	7239,0
Wydatki majątkowe **Property expenditure**		**2227224,4**	**1181357,2**	**330122,5**	**381984,5**	**333760,2**
W tym inwestycyjne[c] Of which investment expenditure[c]		2195761,7	1171835,0	324875,2	377484,5	321567,1

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund and contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4 (276). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zl				
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**12306012,2**	**7507280,2**	**2116969,8**	**1765166,2**	**916595,9**
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	185936,9	76250,8	850,4	15136,3	93699,4
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	14801,6	9,6	-	-	14792,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	36863,5	36631,0	232,5	-	-
Transport i łączność Transport and communication	1503472,4	505637,9	294815,6	313899,2	389119,7
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	232675,1	178939,1	36982,1	15521,8	1232,1
Działalność usługowa Service activity	91601,3	21627,6	13899,6	38226,8	17847,3
Administracja publiczna Public administration	1014405,5	606284,0	119437,2	173706,5	114977,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	208984,2	64069,1	53962,8	89913,6	1038,7
Obsługa długu publicznego Public debt servicing	78195,6	37150,3	25347,6	8458,6	7239,0
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	22459,5	9271,8	9117,4	4070,2	-
Oświata i wychowanie Education	3748395,9	2411957,6	728312,0	546484,2	61642,1
Ochrona zdrowia Health care	245662,3	32247,7	24490,7	106663,9	82260,0
Pomoc społeczna Social assistance	718172,9	417685,4	138491,4	152053,1	9943,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	142984,6	9367,9	13436,6	83231,4	36948,7
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	265178,3	69826,0	75011,1	115457,5	4883,7
Rodzina Family	2459735,6	2056415,3	327185,0	70680,2	5455,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	676807,1	525165,7	146963,3	3524,0	1154,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	332453,6	223616,7	41851,0	9325,1	57660,8
Kultura fizyczna Physical education	270019,3	198350,2	63310,9	5331,1	3027,0

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (277). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy[a] Gminas[a]	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zl				
Przychody **Revenue**	2015	206154,6	194470,1	8885,6	2798,9	-
	2016	185148,5	172031,1	3149,5	9968,0	-
	2017	**187733,9**	**172906,3**	**5100,8**	**9726,8**	**-**
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług Revenue from sale of products, asset components and services		119673,2	113227,8	840,9	5604,5	-
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego[b] Grants from local self-government units budgets[b]		25688,0	20254,9	2237,4	3195,7	-
Koszty **Costs**	2015	209502,6	197978,7	8803,4	2720,6	-
	2016	185873,3	173746,7	3327,0	8799,6	-
	2017	**191194,9**	**176773,3**	**5102,2**	**9319,4**	**-**
w tym: of which:						
Materiały i usługi Materials and services		64760,5	60318,6	1396,0	3045,9	-
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax		692,6	692,6	-	-	-
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego Surplus payments to local government units budgets		891,5	878,9	12,6	-	-

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne (wyrażone wyłącznie w cenach bieżących) dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:
- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono

CHAPTER XXI
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays (expressed in current prices only) are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:
- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land as well as, since 1995, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (included exclusively in data expressed at current prices), except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards (/AS) implemented since 1 I 2005.

In the case of foreign exchange losses of currencies sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divi-

do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np. budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa".

3. Wartość nakładów inwestycyjnych od 1999 r. poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących po-wyżej 9 osób (do 1998 r. – niezależnie od liczby pracujących) oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób (do 1998 r. – powyżej 5 osób) – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób (do 1998 r. – do 5 osób), gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

sions according to the criteria of structure destination (concerning, e.g. residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares has been included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays since 1999 incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons (until 1998 – regardless of the number of employees) as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons (until 1998 – more than 5 persons), was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons (until 1998 – up to 5 persons), private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów

Fixed assets

1. Fixed assets include assets components and other objects completed and ready with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise and co-operative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised since 1 I 1991 as a fixed asset, in accordance with the decree of the

z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 395, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII 2016 r. należy rozumieć:

– w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
– przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
– po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
– w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

3. Wartość brutto środków trwałych:

— osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
— osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych — ustalono szacunkowo.

4. Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa".

Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land regarded as fixed assets since1 I 2002, in accordance with the Act on Accounting, dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets at current bookkeeping prices as of 31 XII 2016 is understood as:

– within the scope of fixed assets designated for exploitation:
– before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
– after 1 I 1995 – the purchase of manufacturing value at current prices;
– in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

3. The gross value of fixed assets:

— of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
— of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 per-sons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

4. The value of public roads, streets and squares was included in the section "Transportation and storage".

Inwestycje
Investments

TABL. 1 (278). **NAKŁADY INWESTYCYJNE** [a] **(ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**10288,7**	**11001,6**	**9909,5**	**10928,1**
sektor publiczny public sector	5524,9	4531,0	3340,5	3604,8
sektor prywatny private sector	4763,7	6470,6	6569,0	7323,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	181,4	235,8	205,8	206,4
Przemysł Industry	3065,5	4075,9	4187,0	4719,1
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	34,6	14,4	11,3	19,2
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1539,1	2708,6	3173,6	3511,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply	788,5	915,2	767,4	945,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities	703,4	437,8	234,7	242,6
Budownictwo Construction	220,7	310,5	157,9	193,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	721,5	646,7	640,3	728,6
Transport i gospodarka magazynowa [b] Transportation and storage [b]	2757,6	2469,4	1766,6	1742,8
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	172,7	126,7	79,8	55,8
Informacja i komunikacja Information and communication	87,5	129,0	118,6	77,0

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 1 (278). **NAKŁADY INWESTYCYJNE [a] (dok.)**
INVESTMENT OUTLAYS [a] (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	60,8	86,3	39,5	43,6
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	1246,4	1569,9	1508,5	1619,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	121,7	134,5	57,1	78,7
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	42,3	45,4	36,1	73,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	351,4	353,4	546,0	280,3
Edukacja Education	574,1	280,3	201,4	477,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	300,8	243,3	194,8	386,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	353,6	248,8	144,9	206,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	30,8	45,6	25,3	38,9

a Według lokalizacji inwestycji.
a According to investment location.

TABL. 2 (279). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH [a] (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES [a] (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**4133,0**	**5829,3**	**5531,3**	**6217,6**
sektor publiczny public sector	1315,7	1545,2	1007,8	1260,4
sektor prywatny private sector	2817,1	4284,1	4523,5	4957,2
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	52,6	79,4	56,4	52,3
Przemysł Industry	2329,0	3754,3	3945,2	4305,6
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	31,2	11,2	10,2	17,8
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1416,9	2656,6	3100,3	3358,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply	778,9	888,0	723,8	821,6
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities	102,0	198,5	111,1	107,7
Budownictwo Construction	170,4	163,8	97,1	115,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	563,0	554,7	498,3	616,8
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	295,3	696,0	429,8	514,3
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	68,4	63,5	60,2	33,8
Informacja i komunikacja Information and communication	61,2	85,4	93,9	70,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	57,5	45,6	36,6	36,2
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	128,3	94,0	91,8	106,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	78,8	67,1	21,7	32,9
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	17,1	34,3	27,9	60,2
Edukacja Education	20,1	3,7	12,0	11,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	210,3	149,1	136,5	239,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	72,1	34,2	22,2	19,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	8,9	4,4	1,5	3,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (280). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH[a] WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES[a] BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which: budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w mln zł in mln zl			
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	2891,9	1151,5	1441,5	287,0
	2015	4352,4	1569,8	2404,9	324,5
	2016	4133,7	1260,0	2476,0	341,2
	2017	**4540,4**	**1320,4**	**2812,0**	**391,9**
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		51,3	40,7	6,0	2,9
Przemysł Industry		3237,0	770,1	2356,1	101,6
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying		19,1	2,5	15,2	1,4
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		3046,4	666,4	2281,7	89,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę[Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply		69,5	31,4	36,8	1,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities		102,0	69,8	22,4	9,7
Budownictwo Construction		119,4	39,7	61,9	17,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] Trade; repair of motor vehicles[Δ]		474,9	193,4	175,2	104,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		145,5	20,3	18,4	105,0
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] Accommodation and catering[Δ]		22,2	15,5	5,9	0,7
Informacja i komunikacja Information and communication		26,6	3,5	16,3	6,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		21,1	14,0	5,7	1,4
Obsługa rynku nieruchomości[Δ] Real estate activities		106,0	98,0	7,0	1,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		25,0	4,4	14,6	5,9
Administrowanie i działalność wspierająca[Δ] Administrative and support service activities		54,0	11,6	11,1	31,3
Edukacja Education		11,1	3,0	4,3	3,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		225,8	98,8	117,7	9,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		17,3	7,3	8,6	0,7
Pozostała działalność usługowa Other service activities		3,2	0,0	3,1	-

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe
Fixed assets

TABL. 4 (281). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH [a] (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS [a] (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
OGÓŁEM **TOTAL**	**109173,1**	**152880,4**	**162580,1**	**169194,2**
sektor publiczny public sector	45224,8	66200,0*	69908,2	73830,3
sektor prywatny private sector	63948,3	86680,4	92671,9	95363,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	6314,0	7179,7	7353,5	7362,8
Przemysł Industry	36122,5	48792,6	50715,4	53317,1
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	3411,4	4353,4	4733,1	4917,4
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	21291,3	29761,3	31938,6	32724,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply	6498,9	7418,9	6756,8	8230,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities	4920,9	7259,0	7286,9	7444,4
Budownictwo Construction	1819,2	2462,3	2607,8	2647,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	5021,3	6722,3	7332,0	7575,0
Transport i gospodarka magazynowa [b] Transportation and storage [b]	18961,8	33202,9	36915,1	38249,7
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	570,4	1247,3	1294,3	1330,6
Informacja i komunikacja Information and communication	2412,5	2056,8	2323,7	2393,0

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 4 (281). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH** [a] **(dok.)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS [a] (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	582,8	898,0	851,1	768,0
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	22982,9	29456,6	31577,3	32992,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	915,6	1505,5	1343,0	1124,3
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	299,7	602,8	607,4	649,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	4528,4	5070,3	5383,6	5680,5
Edukacja Education	4000,8	6242,1	6436,6	6850,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2794,2	4274,2	4502,3	4762,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1629,4	2847,7	3007,3	3143,4
Pozostała działalność usługowa Other service activities	217,5	319,6	329,6	346,2

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

TABL. 5 (282). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH** [a] **(bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES [a] (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł in mln zl			
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**48532,5**	**64727,5**	**68317,1**	**70765,2**
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	883,6	1323,0	1390,3	1292,2
Przemysł Industry	32242,1	43223,3	44984,1	47451,6
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	3383,8	4278,1	4648,3	4812,2
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	20531,4	28656,8	30789,7	31540,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę [Δ] electricity, gas, steam and air conditioning supply	6332,8	7092,0	6374,2	7782,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja [Δ] water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1994,1	3196,4	3171,9	3316,8
Budownictwo Construction	1311,8	1547,6	1583,8	1578,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]	3523,2	4645,9	5174,9	5303,7
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1275,0	1887,9	2035,4	2092,9
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]	377,5	949,3	983,8	997,3
Informacja i komunikacja Information and communication	2260,6	1810,5	2055,9	2113,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	526,7	815,1	765,2	676,8
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities	2575,5	2994,6	3891,7	3896,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	538,0	892,8	691,8	443,1
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities	180,2	349,7	323,8	320,3
Edukacja Education	185,0	288,4	288,9	288,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2103,6	3178,5	3278,0	3445,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	508,3	770,8	817,9	813,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	40,2	49,6	50,9	51,8

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII
RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)", wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

CHAPTER XXII
REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the "European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)", introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) and other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,
4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities

produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok" z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2017" of 3 X 2018, available at website http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABL. 1 (283). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	w mln zł in mln zl			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M **T O T A L**	**67354**	**70579**	**72567**	**x**	**x**	**x**
W tym wartość dodana brutto **Of which gross value added**	**59723**	**62616**	**64098**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw non-financial corporations	29759	31835	32627	49,8	50,8	50,9
instytucji rządowych i samorządowych general government	11207	11481	11838	18,8	18,3	18,5
gospodarstw domowych households	17015	17649	17946	28,5	28,2	28,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	986	869	989	1,7	1,4	1,5
Przemysł Industry	17976	19464	20490	30,1	31,1	32,0
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	15294	16700	17824	25,6	26,7	27,8
Budownictwo Construction	4717	4901	4494	7,9	7,8	7,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia [Δ]; informacja i komunikacja [a] Trade; repair of motor vehicles [Δ]; transportation and storage; accomodation and catering [Δ]; information and communication [a]	16092	16916	17032	26,9	27,0	26,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości [Δ] Financial and insurance activities; real estate activities	4845	4711	4841	8,1	7,5	7,6
Pozostałe usługi [a] Others activities [a]	15106	15754	16251	25,3	25,2	25,4
NA 1 MIESZKAŃCA w zł **PER CAPITA in zl**	**31644**	**33177**	**34120**	**x**	**x**	**x**

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 28.
a See general notes, item 2 on page 28.

TABL. 2 (284). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zl			
Produkcja globalna	128482	134075	138885	Gross output
Zużycie pośrednie	68759	71459	74787	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	59723	62616	64098	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	26287	26882	28596	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	33511	35705	35534	Gross operating surplus

TABL. 3 (285). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	45703	46754	48946	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21472	21978	23014	per capita in zl
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	45035	46429	49320	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21158	21825	23189	per capita in zl

DZIAŁ XXIII
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 997 z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. poz. 2009 z późniejszymi zmianami).

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997 with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens (Journal of Laws item 2009, with later amendments).

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ [a] ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY [a] REGISTERED IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	**152618**	**165155** [b]	**167749** [b]	**171070** [b]	**T O T A L**
sektor publiczny	6086	5994	6017	5360	public sector
sektor prywatny	146532	158141	160548	164199	private sector
Według wybranych form prawnych:					By selected legal forms:
przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	1	state owned enterprises
spółki	17082	22789	24338	25620	companies
w tym:					of which:
handlowe	7452	11846	13402	14719	commercial
cywilne	9495	10798	10786	10741	civil
spółdzielnie	731	800	801	784	cooperatives
fundacje	256	460	526	575	foundations
stowarzyszenia i organizacje społeczne	5610	6846	7081	7277	associations and social organizations
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	118618	122549	123175	125533	natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b By ownership sectors – excluding entities for which the information on the form of ownership does not occur in the REGON register.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ [a] ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY [a] REGISTERED IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym of which						
				przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
					razem total	w tym of which				
						jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M TOTAL	2010	152618	34000	2	7452	20	974	9495	731	118618
	2015	165155	42606	2	11846	10	1687	10798	800	122549
	2016	167749	44574	2	13402	9	2041	10786	801	123175
	2017	**171070**	**45537**	**1**	**14719**	**11**	**2205**	**10741**	**784**	**125533**

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ[a] ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY[a] REGISTERED IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. ..... Agriculture, forestry and fishing	3119	646	-	152	1	24	128	122	2473
Przemysł ..... Industry	17850	4513	1	2910	4	385	1377	73	13337
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	16589	3630	-	2215	3	357	1328	73	12959
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja[Δ] ..... water supply; sewerage, waste management and remediation activities	497	303	1	168	-	9	21	-	194
Budownictwo..... Construction	22406	2487	-	1499	-	222	871	95	19919
Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] ..... Trade; repair of motor vehicles[Δ]	42298	8917	-	4356	1	932	4357	187	33381
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	11510	1291	-	816	1	192	444	6	10219
Zakwaterowanie i gastronomia[Δ] ..... Accommodation and catering[Δ]	4659	1109	-	364	1	46	626	27	3550

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ [a] ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY [a] REGISTERED IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
Informacja i komunikacja ... Information and communication	5057	1204	-	908	1	63	286	5	3853
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	4041	499	-	329	-	11	111	45	3542
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]..... Real estate activities	4910	3735	-	570	-	48	190	168	1175
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	14831	2417	-	1468	1	114	799	15	12414
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] ..... Administrative and support service activities	4433	1314	-	563	-	118	717	16	3119
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	1921	1919	-	2	-	-	-	-	2
Edukacja..... Education	6502	3904	-	158	-	12	129	4	2598
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	10240	1237	-	423	1	14	330	11	9003
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3873	2625	-	93	-	6	137	4	1248
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	13063	7363	-	100	-	18	216	4	5700

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (288). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe [a] Partnerships [a]		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships
OGÓŁEM TOTAL	2010	7452	5876	238	5638	1576	1341	134
	2015	11846[b]	9739	268	9471	2107	1473	426
	2016	13402[b]	11149	269	10880	2253	1483	576
	2017	**14719[b]**	**12329**	**273**	**12056**	**2390**	**1465**	**732**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		120	112	1	111	8	4	4
Przemysł Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		2215	1893	95	1798	322	206	107
Budownictwo Construction		1499	1275	27	1248	224	104	116
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		4356	3442	50	3392	914	697	205
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		816	699	9	690	117	82	34
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		364	309	1	308	55	38	17
Informacja i komunikacja Information and communication		908	859	20	839	49	22	22
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		329	253	8	245	76	43	13
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		570	431	8	423	139	69	67
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		1468	1284	22	1262	184	62	74
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		563	505	3	502	58	31	21
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		2	2	-	2	-	-	-
Edukacja Education		158	139	1	138	19	10	9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		423	257	3	254	166	63	21
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		93	85	14	71	8	4	4
Pozostała działalność usługowa Other service activities		100	87	0	87	13	9	4

a W województwie podkarpackim wśród spółek osobowych zarejestrowane były spółki partnerskie: w 2010 r. — 91, w 2015 r. — 112; w 2016 r. — 111; w 2017 r. — 116 b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a In Podkarpackie Voivodship there were 91 professional partnerships registered among partnerships in 2010, 112 in 2015, 111 in 2016 and 116 in 2017. b By PKD sections - excluding entities for which the information on the predominant kind of activity does not exist in the REGON register.

TABL. 4 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						
			spółki companies					spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym of which			cywilne civil law partner ships		
				handlowe companies					
				razem total	w tym of which				
					akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
OGÓŁEM TOTAL	2010	15855	891	538	6	454	352	8	14157
	2015	14214	1727	1477	7	1332	250	4	11749
	2016	14330	1918	1716	5	1548	197	5	11792
	2017	**15533**	**1771**	**1593**	**4**	**1391**	**167**	**2**	**13134**
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Agriculture, forestry and fishing		162	18	6	-	6	1	-	144
Przemysł. Industry		1623	292	271	1	247	21	-	1329
w tym przetwórstwo przemysłowe ... of which manufacturing		1472	181	160	1	139	21	-	1291
Budownictwo. Construction		3248	218	191	-	152	27	-	3029
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ]. Trade; repair of motor vehicles [Δ]		2720	345	300	1	259	45	1	2373
Transport i gospodarka magazynowa. Transportation and storage		1117	135	130	-	117	5	-	981
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ]. Accommodation and catering [Δ]		437	49	34	-	27	15	-	386
Informacja i komunikacja. Information and communication		778	204	200	1	190	4	-	574
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Financial and insurance activities		345	46	40	-	35	6	-	299
Obsługa rynku nieruchomości [Δ]. Real estate activities		259	72	66	-	49	6	-	111
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Professional, scientific and technical activities		1435	201	190	1	167	11	-	1233
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ]. Administrative and support service activities		723	75	72	-	67	3	-	648
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. Public administration and defence; compulsory social security		-	-	-	-	-	-	-	-
Edukacja. Education		584	25	18	-	17	7	-	385
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Human health and social work activities		748	47	39	-	29	8	1	690
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. Arts, entertainment and recreation		297	15	13	-	9	2	-	221
Pozostała działalność usługowa. Other service activities		832	25	19	-	18	6	-	731

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (290). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE [a] WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED [a] BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						
			spółki companies					spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			razem total	w tym of which			cywilne civil law partner ships		
				handlowe companies					
				razem total	w tym of which				
					akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
OGÓŁEM TOTAL	2010	8334	296	104	3	68	192	7	7911
	2015	11262	324	129	5	72	195	15	10460
	2016	11378	317	138	2	77	179	6	10847
	2017	**11992**	**549**	**361**	**6**	**280**	**187**	**18**	**10493**
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Agriculture, forestry and fishing		167	6	6	-	6	-	2	159
Przemysł Industry		1093	94	72	1	59	21	1	996
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		1050	78	59	1	46	19	1	971
Budownictwo Construction		2145	46	30	-	28	16	2	2096
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [Δ] Trade; repair of motor vehicles [Δ]		3105	197	126	3	90	71	4	2902
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		882	24	17	1	16	7	1	857
Zakwaterowanie i gastronomia [Δ] Accommodation and catering [Δ]		400	23	13	-	12	10	1	375
Informacja i komunikacja Information and communication		290	25	21	1	16	4	-	265
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		328	17	12	-	9	5	1	309
Obsługa rynku nieruchomości [Δ] Real estate activities		97	17	15	-	7	2	2	75
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		872	47	26	-	19	21	-	806
Administrowanie i działalność wspierająca [Δ] Administrative and support service activities		475	11	5	-	5	6	-	462
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		6	-	-	-	-	-	-	-
Edukacja Education		1073	10	4	-	4	6	1	266
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		379	19	11	-	7	8	1	351
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		162	8	2	-	1	6	1	138
Pozostała działalność usługowa Other service activities		516	4	-	-	-	4	1	436

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

NOTATKI